

Leo Tanner

U Duhu gorljivi

Naslov originala:
Leo Tanner, STARK IM GEIST, 1. Auflage 2018.
© CH-9034 Eggersriet 2018., WeG Verlag
Leo Tanner, Ojačati se po Duhu
S njemačkoga preveo i priredio Pavao Madžarević

Uvod

Draga čitateljice, dragi čitatelju,

ljudi koji zrače čvrstinu, postojanost, radost, jasnoću, neustrašivost, širinu, razboritost, pouzdanje, ljubav ... imaju u sebi nešto privlačno. Oni mogu u nama probuditi čežnju: I ja želim biti takav i moći tako živjeti!

Kako možemo postati jaki u Duhu? O Ivanu Krstitelju čitamo: „*Dječak je međutim rastao i duhom jačao. Boravio je u pustinji sve do dana svoga javnog nastupa pred Izraelom*“ (Lk 1,80). Postati jak u duhu proces je rasta za koji smo i sami odgovorni.

Ova knjiga je nastala iz različitih predavanja, koja sam 2017. i 2018. držao biblijskim grupama Emanuel. Dragocjene poticaje za ovu knjigu preuzeo sam i iz različitih predavanja, posebno iz niza predavanja *Glava-srce-trbuh – Bog i osjećaji* dr. Johannesesa Hartla. Daljnje literarne poticaje preuzimao sam iz u bilješkama navedenih spisa ili pak iz korištene literature navedene na kraju knjige.

Ojačati se po Duhu ne želi u prvome redu posredovati informacije i duhovne spoznaje, nego pomoći da se po Duhu ojačamo. Da bi se ovo dogodilo, svako malo pozivam da pročitano primijenimo na vlastiti život. Tako ova knjiga može kroz dulje vrijeme biti pratitelj i u svakodnevnoj molitvi. Osim toga koristan može biti i Dnevnik, gdje se i poticaji mogu zabilježiti. Opetovano pozivam da svoje misli i iskustva zabilježimo.

Važno je uz teme boraviti sve dok one pokreću, izazivaju i duhovno hrane. Pojedinačne teme dopunjuju se uzajamno i – kao latice jednoga cvijeta – skupa tvore jednu cjelinu. Na više mjesta nalaze se umetci koji mogu biti korisni kao objašnjenje (tumačenje). Ali ih se može i preskočiti. U Dodatku su navedene molitve i poticaji koji su se u dušobrižničkome praćenju pokazali korisnima.

Tko je i sam korake rasta u Duhu prošao može i svoje bližnje za ove korake oduševiti i u tomu ih poduprijeti.

Od srca zahvaljujem svima koji su me u ovoj knjizi podupirali i svojim dušobrižničkim iskustvima nadahnjivali. Posebno zahvaljujem Trudi Schnetzer i Ani Ruchtli za njihove sadržajne i oblikovne poticaje.

Zajedno sa svetim Pavlom molim, da se i Vi, draga čitateljice, dragi čitatelju, *„po bogatstvu Slave Njegove ojačate po Duhu njegovu u snazi za unutaršnjeg čovjeka“* (usp. Ef 3,16).

Leo Tanner, župnik

Nanovo se roditi

Ljudi osjećaju da u svijetu i u srcima ljudi nešto nije u redu. Prisutno je zlo koje razara život, radost i sreću. Svi se s ovom dijagnozom slažu. Ali u pitanjima terapije zla u svijetu i u srcima ljudi postoje u različitim religijama, političkim sustavima, filozofijama i svjetonazorima posve različiti putevi. Često borba i provođenje ovih puteva dovodi ponovno do ratova i do umnažanja nesreće, što nam i povijest neprestano pokazuje.

1.1 Novost kršćanstva

U pitanju terapije zla kršćanstvo je potpuno jedinstveno. Jedino kršćanstvo poznaje poruku o Otkupitelju. Tako anđeo Josipu, kad ovaj razmišlja kako postupiti prema svojoj trudnoj zaručnici Mariji, u snu naviješta značenje djeteta: *„Rodit će sina, a ti ćeš mu nadjenuti ime Isus jer će on spasiti narod svoj od grijeha njegovih“* (Mt 1,21). Isus će *spasiti narod svoj od grijeha njegovih* pokazuje temeljnu novost kršćanstva: otkupljenje.

Ali kako se otkupljenje događa? Svake godine na Božić čitamo između ostaloga sljedeće retke iz prvoga poglavlja Ivanova evanđelja: *On, Isus „k svojima dođe, i njegovi ga ne primiše. A onima koji ga primiše (Bog, Otac) podade moć¹ da postanu djeca Božja: onima koji vjeruju u njegovo ime, koji su rođeni ne od krvi, ni od volje tjelesne, ni od volje muževlje, nego – od Boga“* (Iv 1,11-13). Što znači roditi se (biti rođen) od Boga?

Dva života

¹ Moć upućuje na to da se ovdje, polazeći od Boga, dariva jedna nova mogućnost života, jedan novi autoritet, pa i u ophođenju s problemima u životu.

Rođen od Boga pokazuje ponajprije da postoje dva života. Postoji *zemaljski život*, koji je ovdje opisan sa *rođen od krvi, volje tjelesne, volje muževlje*. U ovome zemaljskom životu postoje različiti tipovi ljudi. Tako primjerice ljudi osjećaja, njima uvelike ravnaju osjećaji i oni žive vrlo usredotočeni na odnos. Zatim postoje ljudi glave, koji su jaki u razmišljanju. Oni hoće sve razumjeti i analizirati. Zatim postoje ljudi volje koji se strogo drže svojih odluka i principa.

Sada se usred ovoga zemaljskog života može dogoditi rođenje od Boga, po kojemu usred našega zemaljskog života u nama raste jedan novi život. To je *božanski život*, takozvano ponovno rađanje ili novo rođenje od Boga.²

Nanovo se roditi: Iv 3,1-18

O ovome ponovnome rađanju ili novome rođenju od Boga govori Isus u Ivanovu evanđelju (Iv 3,1-18). Židovski je narod tada očekivao političkoga Mesiju, jer narod nije imao ni samostojnosti ni slobode. To je vrijeđalo i ranjavalo njegovo dostojanstvo i njegov ponos. Židovi su osim toga morali davati velike poreze (carine), određene s jedne strane za uzdržavanje omražene rimske vojske i za skupocjene građevine okupatora. A jedan je dio najvjerojatnije odlazio u Rim da bi car i Rimljani mogli ondje slaviti svoje svečanosti.

To je za posljedicu imalo veliko siromaštvo naroda.³ Otuda su Židovi očekivali Mesiju koji će narod osloboditi omraženih Rimljana da bi ponovno kao samostojan narod mogli imati vlastitoga kralja, kao što je nekoć bio kralj David.

² Ovo novo rođenje ne smijemo zamijeniti s učenjem reinkarnacije o ponovnome utjelovljenju, prema kojemu se čovjekova duša poslije smrti rađa u novo tijelo. Jer reinkarnacija nije kršćansko učenje. Ona je zastupljena prije svega u istočnim religijama, kod nas na Zapadu nekoliko zadnjih desetljeća i na mnogim područjima ezoterije.

³ U židovskome narodu bilo je osoba koji su ovu situaciju zlouporabljivali surađujući s okupatorom. To su bili prije svega carinici. Stoga ih se smatralo izdajnicima vlastitoga naroda. Obilježavani su i kao varalice, jer su ubirali više poreza nego što je bilo potrebno i bogatili se na račun naroda.

Sada jedan vodeći čovjek tadašnjega židovskog naroda, farizej Nikodem, dolazi potajice k Isusu. Njegovo neizgovoreno pitanje u srcu bilo je: Je li on Mesija? Možemo li ga uporabiti za oslobođenje od Rimljana?⁴ Nikodem se obraća Isusu: „*Rabbi, znamo da si od Boga došao kao učitelj jer nitko ne može činiti znamenja kakva ti činiš ako Bog nije s njime*“ (Iv 3,1-2).

Ali Isus se ne upušta u ove riječi, nego govori: „*Zaista, zaista, kažem ti: tko se ne rodi nanovo, odozgor, ne može vidjeti kraljevstva Božjega!*“⁵ (Iv 3,3). Nikodem to ne razumije! Zato mu uzvraća: „*Kako se čovjek može roditi kad je star? Zar može po drugi put ući u utrobu majke svoje i roditi se?*“ (Iv 3,4). To je ipak nemoguće!⁶

No, Isus ostaje uporno pri svome izričaju: „*Zaista, zaista, kažem ti: ako se tko ne rodi iz vode i Duha, ne može ući u kraljevstvo Božje*“ (Iv 3,5). Isus zatim nastavlja: „*Što je od tijela rođeno, tijelo je; i što je od Duha rođeno, duh je*“ (Iv 3,6). Pogledaj, Nikodeme: Tijelo je zemaljsko. I tijelo može rađati samo zemaljski život. Ali ovdje se radi o više. Samo Duh može darovati život od Boga. Stoga: „*Ne čudi se što ti rekoh: 'Trebalo da se rodite nanovo, odozgor'*“ (Iv 3,7). Isus oštromno naglašava: Potrebno je novo, duhovno rođenje. Drukčije ne ide!

⁴ Nikodem prema jednoj drugoj interpretaciji, dolazi k Isusu, da s njim razgovara kao rabin sa rabinom, učitelj s učiteljem. Nikodem je bio dobroćudan, pravedan čovjek, otvoreni tražitelj. Vidio je kako uvjerljivo i kojom snagom je Isus navješćivao i djelovao. Pitao se: Što je Isusova tajna? Odakle mu ta moć, ta snaga, ta novost? Uostalom. On će kasnije Isusa tri puta braniti i pokušati spasiti mu život.

⁵ Kad Isus jedan izričaj započinje sa *Zaista, zaista*, on time daje razumjeti: Sada govorim najvišim autoritetom. To što sada govorim stoji, neovisno o tome odobrava li mi to tko ili ne.

⁶ Možemo poželjeti da u našem životu nešto postane novo, obnovljeno i bolje, u skladu s našim predodžbama i mogućnostima, ili da danas, s ovim znanjem i sposobnostima, možemo još jednom nanovo započeti sa životom. To bi recimo odgovaralo Nikodemovoj predodžbi da se kod ponovnoga rođenja radi o nečemu zemaljskom. Ali ovdje se radi o životu u do sada potpuno nepoznatoj dimenziji, naime o životu u Božjemu kraljevstvu.

Dok je Nikodem bio usredotočen na problem rimske okupacijske sile i očekivao oslobođenje od nje, Isus mu nedvosmisleno govori: Stvarni problem nisu Rimljani niti neki drugi. Stvarni problem si ti i on se sastoji u tome da još nisi nanovo rođen i da ne živiš iz Duha!

1.2 Stvarni problem

Isus tijekom razgovora upućuje Nikodema na stvarni problem. Pritom se poziva na situaciju naroda Izraela za vrijeme prolaska pustinjom u obećanu zemlju i govori: „ ... kao što je Mojsije podigao zmiju u pustinji ... “ (Iv 3,14). Što se tada u pustinji dogodilo?

Bog je vidio nevolju Hebrejaca koji su u Egiptu morali raditi kao robovi i zazivali Ga u pomoć. On ih je svojom moćnom desnicom oslobodio iz ruke Egipćana. Na gori Horebu sklopio je s beznačajnim Hebrejcima Savez i izabrao ih do najvišega dostojanstva Božjega naroda. U skladu sa svojim obećanjem uz pomoć Mojsija vodio je narod kroz pustinju u obećanu zemlju.

Duh pobune...

Putem je došlo do ove situacije: „*Izraelci se od brda Hora zapute se prema Crvenome moru da zaobiđu zemlju edomsku. Narod putem postane nestrpljiv. I počne govoriti i protiv Boga i protiv Mojsija: 'Zašto nas izvedoste iz Egipta da pomremo u ovoj pustinji? Nema kruha, nema vode, a to bijedno jelo već se ogadilo dušama našim ... '“* (Br 21,4-5). Radi poteškoća u pustinji i zaobilazna puta kojim ih je Mojsije vodio, narod je izgubio strpljenje i pobunio se protiv Boga i protiv Mojsija.

Ova pobuna dovela je do masovne pometnje u odnosu s Bogom i s Mojsijem. Slomilo se dosadašnje povjerenje. Odjednom se pojavilo nepovjerenje što je uzrokovalo promijenjen i sužen način gledanja. Odvojen od Boga narod je postao slijep za Njegovu skrb, za vjernost prema Njemu i za Njegovu pomoć. Više nije znao zašto je u pustinji. Izgubio je iz vida cilj puta. Veličao je lošu prošlost, jadao se, kukao i sve gledao samo negativno.

„ ... Onda GOSPODIN pošalje na narod ljute zmije; ujedale ih one, tako te pomrije mnogo naroda u Izraelu“ (Br 21,6). Opipljive posljedice ovoga duha pobune su ljute zmije, čiji je ujed uzrokovao tešku upalu sa smrtnim posljedicama.

Stvarni uzrok

Otrov pobune protiv Boga i njegovih uputā, koji je ovdje uzrokovao smrtonosnu upalu, došao je u srca ljudi po takozvanome padu u grijeh.⁷ Zavedeni od zmije u raju prvi ljudi nisu vjerovali Bogu i Njegovim napatcima. Nisu htjeli i dalje od Boga primati, nego su htjeli sami biti „kao bogovi“ (Post 3,5) i sami određivati što je dobro a što zlo. Zato su jeli „s drveta spoznaje dobra i zla“ (usp. Post 2,16-17; 3,1-6). Time su se ljudi postavili iznad Božjega poretka. Potisnuli su svoga Stvoritelja iz središta svoga života i same sebe postavili na njegovo mjesto.

Sada je u čovjeku počeo vladati ego. Čovjek je počeo sve gledati i prosuđivati u odnosu na sebe. Ovaj Ja-odnos otuđio je čovjeka. Stanje paloga čovjeka, njegova pala narav postali su njegov lažni (krivi) identitet. Ovim korakom pobune i neposlušnosti Bogu proširila se nesreća na čitavo čovječanstvo i na sve stvorenje. Otada je duh pobune prema svemu što u pitanje stavlja ovaj Ja-odnos, prešao čovjeku u krv.

⁷ Da prijateljstvo s Bogom i sklad zaštititi i održati dao je Bog ljudima u raju zapovijed: „Sa svakoga stabla u vrtu slobodno jedi, ali sa stabla spoznaje dobra i zla da nisi jeo! U onaj dan u koji s njega okusiš, zacijelo ćeš umrijeti“ (usp. Post 2,16b-17). Bog je nevjerovatno velikodušan: Čovjek smije jesti sa svakoga stabla u vrtu, osim jednoga! Bog daje ovaj napatuk da bi čovjek u njemu danome položaju, naime da je stvorenje, ostao i živio u od Boga danome poretku, radi svoga dobra i na blagoslov svih.

U slici zmije prilazi zlo čovjeku s pitanjem: „Zar vam je Bog rekao da ne smijete jesti ni s jednoga drveta u vrtu?“ (Post 3,1). Ovim pitanjem izvrcē davao Božji izričaj. On sije nepovjerenje prema Božjoj ljubavi i zavodi čovjeka na dvojbu: Možda mi Bog ipak ne daje sve? Možda bi bilo bolje staviti sama sebe u središte svoga života i postupati onako kako ja želim i kako meni odgovara?

Stoga, kad se danas rodi dijete, uza sve krasno, duboko u njemu već je prisutna i ova baštinjena (naslijeđena) pobuna protiv Boga i zlo u srcu. Teologija u ovoj povezanosti govori o baštinjenu grijehu koji se nasljeđuje iz jednoga naraštaja u drugi. Isusovac Henri Boulad naziva ovu pobunu protiv Boga grijehom: *Grijeh se sastoji u tome da se čovjek ispriječi Božjemu „planu“*. Svatko od nas nosi u sebi ovu zapreku (ovu nutarnju pobunu) protiv Božjega plana.⁸

Ovu pobunu protiv Boga i od Njega u stvorenje položena poretka doživljavamo u mnogomu što danas glavno strujanje (mainstream) u društvu hoće provesti.⁹ Ova pobuna protiv Boga dovodi do razorna (ili barem poremećena) odnosa prema Bogu. A budući da je čovjek stvoren na „sliku i priliku Božju“ (Post 1,26), tako on sada doživljava u svojoj najnutarnjijoj nutрини temeljnu poremećenost svoga identiteta: On više ne zna što je i zbog čega je tu.

Gdje je problem

Ovu poremećenost pokazuje jedan pogled u vlastito srce: Naše srce nije jednostavno samo dobro, plemenito, čisto i sveto, kako si mi to želimo. Nego je u njemu pored dobra prisutan i ponor lošega. Biblija zna za to: „*Podmuklije od svega je srce. Jedva popravljivo, tko da ga pronikne?*“ (Jr 17,9) Naše srce je baštinjenim (istočnim) grijehom uvučeno u sebe, u sebi iskrivljeno i na sebe usmjereno. Ovaj odnos prema samomu sebi (Selbstbezogenheit) pokazuje se u tome da se često pitam: Što to *meni* donosi?

⁸ Boulad Henri: *Mystische Erfahrung und soziales Engagment* (Mistično iskustvo i socijalna angažiranost), str., 141. Otto Müller Verlag, Salzburg/Wien 1997.

⁹ Danas se ovo pokazuje posebno u odbijanju stvoriteljske i biološke stvarnosti muškarca i žene, u izdublivanju na potomstvo uređena braka muškarca i žene, i u naglašavanju uravnoteženosti (izjednačavanju) svih seksualnih usmjerenja i praksa, u potraživanju „prava“ na pobačaj (umorstva najslabijih od svih stvorenja!), samoodlučivanju o životu i smrti kod bolesti i u starosti, i u još puno toga.

Sada svoje vlastito srce ne možemo sami popraviti. Ne možemo jednostavno (tek tako) zaključiti da od sada u nama neće biti oholosti, zavisti, sebičnosti, krivo vođenih nagona. Mi se sami od toga ne možemo otkupiti.

Pavao opisuje ovu nevolju: „Zbilja ne razumijem što radim: ta ne činim ono što bih htio, nego što mrzim – to činim ... Ta ne činim dobro koje bih htio, nego zlo koje ne bih htio - to činim. Ako li pak činim ono što ne bih htio, nipošto to ne radim ja, nego grijeh koji prebiva u meni“ (Rim 7,15.19-20). Zapreku, koja izmiče snazi njegove volje, Pavao naziva *griehom koji prebiva u nama*. On ga čini neslobodnim i nesposobnim činiti dobro. To ponizuje i frustrira. Zato doziva: „*Jadan li sam ja čovjek! Tko će me istrgnuti iz ovoga tijela smrtonosnoga?*“ (Rim 7,24)

Činjenica je: Mi u svome srcu imamo jedan problem. Kako postupamo s ovim problemom u nama?

Jedna od mogućnosti sastoji se u tome da ovaj problem jednostavno zaniječemo, potisnemo, da ga ne želimo opaziti: Ne, ja sam okay! Problem su drugi! Problem su okolnosti.¹⁰ Potiskivanje stvarnoga problema kod mnogih ljudi je normalno. Oni kritiziraju i grde druge, okolnosti ...¹¹ Naravno, i u okolnostima može postojati realan problem. Ali u pravilu se radi o simptomu koji odvlači (udaljuje) od stvarnoga uzroka. Ali dokle god problem tražimo kod drugih, kod okolnosti, fokusiramo se na ono krivo (lažno) i ostajemo zarobljeni u sebe.

Putevi rješenja

Ako pak problem kod samih sebe tražimo i priznamo, mi načelno imamo dva moguća puta do rješenja koja možemo načeti.

¹⁰ Tako su Židovi smatrali svojim problemom rimske okupatore.

¹¹ Kao osobni test mogu se pitati: Što mi spontano pada na pamet kad čujem rečenicu: Bila bih sretnija da je ... moj muž samo malo ljubazniji i da za mene ima malo više vremena, da je moja žena ..., moja djeca ..., moje zdravlje ... da sam bogatiji, da imam ovaj posao, ovo zvanje, ovo radno mjesto, da imam ove darove, da ...?

Prva se mogućnost sastoji u **samootkupljenju**: To je u pravilu put kojim mi ljudi najprije idemo. Sve religije osim kršćanstva, kao i mnoga područja ezoterije nude puteve otkupljenja, kako da religioznim postignućem, držanjem zapovijedi, određenim meditacijama, religioznim obredima, specijalnim metodama, snagom volje ... *spasenje* postignemo *sami*! Uvjereni u ovo: To bi moralo ići svom mogućom psihološkom, duševnom, moralnom, religioznom i intelektualnom pomoći.

Tako mnogi pokušavaju svojom snagom i dobrim djelima ozdraviti. Žive kao dobri ljudi i mogu puno toga postići. Ali duboko u njima ipak postoji jedno područje koje ostaje neotkupljeno. Jer mi svim svojim nastojanjima ne dolazimo do korijena, do uzroka problema.

Stoga govori Isus Nikodemu: „*tko se ne rodi nanovo, odozgor, ne može vidjeti kraljevstva Božjega!*“ (Iv 3,3) Možeš ne znam koliko nastojati, možeš se ne znam koliko naprezati, ti samim svojim silama i svom svojom zauzetošću ne možeš doći u Božji život, u Njegovo kraljevstvo. Jer ovdje se radi o jednoj dimenziji života koja je izvan tvojih mogućnosti. Ovoj novoj dimenziji života, zvanj kraljevstvo Božje, možeš se samo otvoriti.

Uvidimo li da problem ne možemo sami svladati, to može dovesti do **kapitulacije** i do priznanja: Ja ne mogu sama sebe ozdraviti od ujeda zmije ljutice, od nutarnje pobune, od samoodnosa (Selbstbezogenheit) u svome srcu. Nesposoban sam da sam sebe otkupim od zavisti, oholosti, nutarnje podvojenosti.¹² Jer u meni je prisutno nešto što izmiče moći moje volje i svih mojih ljudskih mogućnosti. Ja kapituliram i osjećam: Potrebna mi je pomoć.

Zato Pavao dovikuje: „*Jadan li sam ja čovjek! Tko će me istrgnuti iz ovoga tijela smrtonosnoga?*“ (Rim 7,24). Odmah iza toga daje

¹² Premda su zakoni naroda Izraela smatrani blagoslovom (usp. Pnz 4,6b-8), narod nije bio sposoban sve ih obdržavati. Zakoni i propisi Staroga zavjeta htjeli su ljude dovesti i do spoznaje: Mi unatoč svem naprezanju i nastojanju nismo u stanju sve njih održavati. Potrebna nam je pomoć!

oslobađajući odgovor: „Hvala Bogu po Isusu Kristu Gospodinu našem!“ (Rim 7,25). Postoji izbavljenje koje donosi sām Bog!

1.3 Prihvatiti spasenje

Tako je bilo već u pustinji: „Dode narod k Mojsiju pa reče: 'Sagriješili samo kad smo govorili protiv GOSPODINA i protiv tebe. Pomoli se GOSPODINU da ukloni zmije od nas!' Mojsije se pomoli za narod, i GOSPODIN reče Mojsiju: 'Napravi otrovnicu i stavi je na stup: tko god bude ujeden, ostat će na životu ako je pogleda.' Mojsije napravi zmiju od mjedi i postavi je na stup. Kad bi koga ujela ljutica, pogledao bi u mjedenu zmiju i ozdravio“ (Br 21,7-9).

Nato Isus zapodjene razgovor s Nikodemom: „I kao što je Mojsije podigao zmiju u pustinji tako ima biti podignut Sin Čovječji da svaki koji vjeruje u njemu ima život vječni. Uistinu, Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni“ (Iv 3,14-16).

Bog vidi ovu nevolju nas ljudi. Ona mu dopire do srca i On zahvaća. K tomu čini nešto potpuno ludo i nezamislivo: Vječni nestvoreni Sin Božji, pun Slave, ljepote, veličanstva i moći napušta nebo, skriva svoje božanstvo i postaje siromašno ljudsko dijete, ovisno o pomoći i skrbi ljudi.

Sa oko 30 godina Isus javno nastupa. Objavljuje nam Boga, nebeskoga Oca kao krasan cilj našega života. Naviješta evanđelje o novome životu u Božjemu kraljevstvu. Ozdravlja i oslobađa nebrojene ljude. A zatim svoj život, svoju krv predaje za nas na križu. Ovo uzdignuće Sina Čovječjega postalo je, kao uzdignuće zmije od mjedi, mjestom spasenja. NA ovome mjestu ozdravlja upala izazvana ujedom ljutice. Kako si to možemo zamisliti?

Biti obješen u Starome zavjetu je bio znak Božjega prokletstva! Jer „obješeni je prokletstvo Božje“ (Pnz 21,23). Proklet znači: Zlo pada na nekoga bio on kriv ili nedužan. To se dogodilo ovdje. Kad su Izraelci u pustinji pogledali zmiju na stupu, otrov je tada „padao“ na

zmiju i gubio svoje djelovanje. Tako su se ljudi oslobađali smrtonosnih posljedica ugriza ljutice.

Ovaj događaj je slika za ono što je Isus na križu učinio za nas. Isus je na križu nedužan dragovoljno za nas postao prokletstvom. On je na križ ponio sve posljedice pobune i svu krivicu da nas prokletstvo, negativne posljedice naše pobune, više ne bi pogađale i da bismo bili otkupljeni od zla. On je izvršio izbavljenje i tako nam otvorio pristup k Bogu.

Ali sve započinje s time da mi u to vjerujemo. Samo onaj tko je tada u pustinji vjerovao da će pogledavši zmiju na stupu ozdraviti od ujeda ljutice, prilazio je ovomu stupu. Upravo to ovdje znači vjeru: Poći Isusu pod križ, poći na mjesto najveće Božje ljubavi. Pogledati prema Njemu i prihvatiti Njegovo spasenje. **Izravno dalje nakon umetka na str. 17**

Umetak: Trebamo li otkupitelja?

Trebamo li uopće Otkupitelja? Je li čovjek stvarno potreban otkupljenja? Na ovo se pitanje ne odgovara s jednodušnim Da. I u samim crkvenim krugovima proširio se jedan oblik pelagijanizma. Pelagijanizam potječe od Pelagija, monaha i teologa (360.-420.), koji uči da ljudska narav nije pokvarena grijehom, nego da kao od Boga stvorena mora biti dobra. Čovjek je slijedom toga bez božanske pomoći u stanju razlučivati između dobra i zla, kao i vlastitom snagom i vlastitim mogućnostima sposoban biti bez grijeha. Strogo formulirano radi se o učenju koje vjeruje u mogućnost čovjekova samootkupljenja. Crkva je ovo gledanje ipak odbacila kao krivovjerje, kao herezu.¹³

Ovo se učenje pokazuje između ostaloga u izričajima, kao: „Ako je itko zaslužio doći u nebo, onda je to ova osoba koja je učinila

¹³ Hereza (starogrčki *hairesis* – izbor, mišljenje, škola) je izričaj ili učenje, suprotno vjeri Crkve. Heretik je sljedbenik hereze; krivovjerac.

toliko dobra!“¹⁴ Iza toga stoji uvjerenje da čovjek može doći u nebo po tome da je dobar. Ali poruka otkupljenja može biti kao radosna vijest prihvaćena samo onda ako smo najprije razumjeli i prihvatili čovjekovu palost. Pavao piše: „*Svi su zaista sagriješili i potrebna im je slava Božja*“ (Rim 3,23). Palo stanje navodi nas na grijeh, čini nas nesposobnim činiti dobro koje ustvari hoćemo činiti. Mi smo slomljeni i na ovome stanju ne možemo sami promijeniti ništa. Ali Bog nas nije prepustio nama samima, nego nam je poslao Isusa kao Spasitelja.

Ipak reći Spasitelju Da, biti zbog Njega veseo i zahvalan, protivi se čovjekovoj paloj, oholjoj naravi. Zato religiozni ljudi često, umjesto da u vjeri prihvate Isusa kao Otkupitelja i snagom njegove ljubavi čine dobra djela, pokušavaju *sami* biti dobri ljudi. Oni čine dobra djela za Boga i očekuju da ih zbog toga uzme u nebo. Time se stvarni i najdublji čovjekov problem potiskuje, prikriva i, koliko je god moguće, narkotizira. Isto tako se Boga u njegovoj očaravajućoj ljepoti i nenadmašivoj svetosti, kao i ozbiljnost zemaljskoga života, koji odlučuje o prebivalištu u vječnosti, ne opaža. Kršćansku vjeru svodi se na neku vrstu etike.

Ovo je ipak iskrivljivanje kršćanstva. Jer u kršćanstvu se ne radi ponajprije o tome da činimo dobro, nego da se otvorimo Bogu i živimo u odnosu prijateljstva s Njim. Iz toga proizlazi želja da dopustimo da ova ljubav u vlastitom životu postane vidljiva i iskusiva i predana dalje.

Oholost i prezir?!

Stav oholosti rastavlja nas od Boga. I religiozni i dobri ljudi mogu time biti zarobljeni. Stoga Isus zna: „*Dva čovjeka uzidoše u Hram pomoliti se: jedan farizej, drugi carinik. Farizej se uspravan ovako u sebi molio: 'Bože, hvala ti što nisam kao ostali ljudi: grabežljivci,*

¹⁴ Slijedom toga su sprovodi često više navještaj poštenja (čestitosti) i dobroćudnosti (blagosti) pokojnika nego navještaj otkupljenja po Isusu Kristu i tomu što nas u smrti očekuje.

nepravednici, preljubnici ili – kao ovaj carinik. Postim dvaput u tjednu, dajem desetinu od svega što steknem.' A carinik, stojeći izdaleka, ne usudi se ni očiju podignuti k nebu, nego se udaraše u prsa govoreći: 'Bože milostiv budi meni grješniku!' Kažem vam: ovaj siđe opravdan kući svojoj, a ne onaj!" (Lk 18,10-14).

Između farizeja i carinika postojao je zid. Ali ne samo između njih, nego i između farizeja i Boga. Farizej je trebao pogledati na *grabežljivce, nepravednike, preljubnike i carinike* da bi se sâm osjećao dobrim. Takva samoopravdanost i s njome povezano preziranje drugih služi mnogima za to da realnost svoga srca sakriju iza zida.

Oholost čini slijepim. Dovodi dotle da gledam samo sebe samoga i da sebe uspoređujem s drugima. Pavao piše: „*Što imaš da nisi primio? Ako si primio, što se hvastaš kao da nisi primio*“ (1 Kor 4,7). Tvarno tijelo, duša, duh, nasljedno dobro ... sve to smo primili. Sve to je čisti dar! Za to mogu samo zahvaliti i kao znak ove zahvalnosti s primljenim darovima služiti Bogu i ljudima.

Naše je srce, a da toga često nismo ni svjesni, usko povezano sa samoopravdanjem i ohološću. Samoopravdanje zatvara, čini slijepim i nepopravljivim, jer govori: „Ja sam okay. Ne trebam se mijenjati. Nisam ništa krivo učinio ...“¹⁵. Takav stav čini čovjeka iznutra tvrdim i razara odnose.

Potreba otkupljenja?

Svaki čovjek može duboko u sebi opaziti stvari nad kojima se gnuša i koje bi rado vidio drukčije¹⁶ Kako često želim biti bolji nego

¹⁵ Obrnuta strana ovoga stava sastoji se često u kontroli i u uskim pravilima. Hoću sve imati u ruci i svime ovladati. Prisutno je nepovjerenje. Tako mogu i pobožni, koji puno mole, same sebe osuditi. To može dovesti čak do samoproklinjanja, koje je obrnuta strana samookupljenja.

¹⁶ Ne govoriti o krivnji i zlu u nama jednostavno ne funkcionira. Ukoliko to ipak učinim, može doći glas tužitelja (usp. Otk 12,10), dotući me i učiniti da se sa samopredbacivanjem osjećam samo još jasnije. Ali Bog nije naš tužitelj, nego naš Spasitelj.

što sam u stvarnosti? Kako često pokušavam misli, osjećaje, djela... prikriti i zatajiti! Želim li to činiti i dalje ili smijem stati uza se i uza svoje slabosti? Koliko bi to bilo bolje!

Dođi na križ

Koliko tada oslobađa Isusov poziv: „Dođi k meni na križ i donesi mi sve što bih htio da je drukčije. Dođi, daj se ljubiti, daj se zagrliti i prihvati što sam za tebe učinio! Jer kolika god moja nevolja bila, ja sam istodobno od Boga neizmjereno ljubljen. Jer *„On ni svoga Sina nije poštedio, nego ga je za sve nas predao! Kako nam onda s njime neće sve darovati!“* (Rim 8,32-33). Ovu poruku smijem primijeniti i na sebe. Ona prožima srca ljudi već 2000 godina. Ova stara i vječno nova poruka Evanđelja sve čini novo.

Tko ovu poruku o otkupljenju nije shvatio i prihvatio, nikada neće osobno iskusiti ni radost, raspoznavni znak pravoga kršćanstva. Radosnu pjesmu hvale i zahvalnosti Bogu mogu pjevati samo Isusom otkupljeni ljudi.¹⁷ **Nastavak sa str. 14**

Različite situacije izlaska

Različite situacije mogu nas pozvati na korak da Isusa prihvatimo kao Otkupitelja i povjerimo Mu svoj vlastiti život. Promotrimo neke od mogućnosti situacija izlaska.

– Nevolja

Dokle god u životu ide dobro i odvija se glatko mnogi ljudi nemaju nikakve potrebe išta u svome životu mijenjati niti što o Bogu pitati. Misle da Ga ne trebaju. Čovjek je često spreman otvoriti se novomu i čuti glas u dubini svoga srca tek kad se u njegovu životu puno toga slomi, kad je sve već sam pokušao i sada više ne zna kako dalje.

– Spoznaja izgubljenosti

¹⁷ Ako pravu radosnu vijest sami ne iskuse, logično je da mnogi ljudi u Crkvi pokazuju malo oduševljenja za novu evangelizaciju. Samo ako Evanđelje kao radosnu vijest prime i prihvate, mogu ovu vijest radosno naviještati drugima.

Ljudi su često slijepi za svoju pravu, nutarnju situaciju u kojoj se nalaze. Nekim potresnim događajem, nutarnjim iskustvom, slušanjem Evanđelja, snom koji ih uzdrma, nenadnom smrću draga čovjeka, bolešću ... probude se i shvate: Postoji više od zemaljskoga života. Bog je realnost. Postoji nebo i pakao. Ja sam na krivome putu, na putu u potpunu katastrofu! Trebam istinsku pomoć!

– **Čežnja**

U nekoj teškoj situaciji ili pak potpuno nenadano stojimo pred pitanjem: Zašto živim? Zašto sam zapravo na ovome svijetu? Što treba ovaj život? Pritom neka čežnja i nemir obuzme srce. Ipak mora postojati nešto više, više života, više radosti, više sreće, više ispunjenja, više očaranosti ... Ja mogu ovu čežnju prikriti, ne pridavati joj pozornost, ali ona ipak duboko u meni drijema.

Zatim mogu doći u kontakt s ljudima (i preko knjiga, filmova ...) i čuti da ovo *više* postoji. Slušam i doživljavam kako su ljudi preko Isusa iskusili pomoć i ozdravljenje. Upoznajem ljude koji su unatoč teškim životnim okolnostima veseli i zadovoljni. Vidim ljude koji imaju čvrstinu, oslonac i zrače dubokom srećom. Tada se probudi želja: I ja bih to htio imati. I ja bih želio moći tako živjeti.

– **Ući u odnos s Bogom**

Ljudi mogu s Bogom steći posve različita iskustva. Posve blage, ali i iznenađujuće snažne dodire Boga. Neki dožive potpuno proboj do Boga i preveliku radost.

Drugi su od djetinjstva urastali u vjeru. Božja prisutnost i Njegova svemoć za njih su bile po sebi razumljive i spadale u život. I oni zatim jednoga dana osjete: Bog s kojim sam se u Isusu Kristu susreo, ljubi me! On živi u meni! Ja više nikada ne želim izgubiti Isusa, nikada više ne želim bez Njega živjeti. S ovim *hoću* donosim svjesno odluku da ću živjeti s Isusom i za Isusa, u prijateljstvu s Njim.

Korak

Isus stoji uvijek pred vratima moga srca i preko takvih situacija tiho kuca: „*Poslušaj li tko glas moj i otvori mi vrata, unići ću k njemu i večerati s njim i on sa mnom*“ (Otk 3,20). Isus kuca tiho. Radi se o tome da njegov glas čujem osobno. Da vjera postane osobna. Pita se mene, samo mene. Ja mogu vrata otvoriti ili ne otvoriti. Sām o tome odlučujem. Nitko ne može donijeti tu odluku umjesto mene. Otvorim li vrata i zamolim Isusa da uđe u moj život, On će tada ući i darovati mi zajedništvo, ljubav i svoga Duha. Prihvaćajući zahvalno Njegove darove, nastaje nov odnos, novo zajedništvo s Njim.

Ovaj se korak sastoji u svjesnoj odluci da Isusu otvorim vrata, i zamolim Ga da uđe u moj život, prihvatim Njegovo otkupljenje na križu i predam Mu vodstvo moga života. Tako u vjeri dohvaćam ono što je Isus za mene učinio! Tada se događa novo rođenje odnosno novo rođenje postaje djelotvorno.

Novo rođenje je događaj koji dolazi od Boga, ja ga ne mogu niti načiniti niti zaslužiti. Ovomu se događaju možemo samo otvoriti, poželjeti ga, izmoliti i prihvatiti. Tko je kršten kao dijete, kod njega se dogodilo to novo rođenje po Bogu. Jer što je Isus za nas izvršio (učinio), dariva nam se u krštenju.

Svjesnom odlukom da prihvatim Isusovo otkupljenje i Njemu predam vodstvo svoga života, od Boga darovano novo rođenje postaje u nama životno i djelotvorno. Sada vrijedi ono što je iskusio Pavao: „*S Kristom sam razapet. Živim, ali ne više ja, nego živi u meni Krist. A što sada živim u tijelu, u vjeri živim u Sina Božjega koji me ljubio i predao samoga sebe za mene*“ (Gal 2,19-20).

Svjesno predajući vodstvo svoga života Isusu i moleći „budi volja tvoja“, ja sam s Kristom razapet. Jer moje djelovanje i raspolaganje mojim životom više ne određuju moj Ego, nego Isus Krist u svojoj

ljubavi. Po ovome predanju Isusu dolazi On u Duhu Svetom na nov i životan način svojom velikom ljubavlju u mene.¹⁸

1.4 Učinci ponovnog rođenja

Kad majka u sebi nosi novi život, ona ga osjeća. Tako je i novo rođenje iskusivo. Isus govori Nikodemu: „*Vjetar puše gdje hoće; čuješ mu šum, a ne znaš odakle dolazi i kamo ide. Tako je sa svakim koji je rođen od Duha*“ (Iv 3,8). To znači: Novi život je nevidljiv kao što je nevidljiv i vjetar. Ali mi možemo osjetiti i vidjeti djelovanje vjetra: Stabla se pokreću, opažamo protivni vjetar ili vjetar u leđa. Tko je nanovo rođen, postaje svjestan djelovanja novoga života u sebi.

1. *Zanimanje za Boga*: Bog više nije ideja, mislena konstrukcija, nego živi Nasuprotnik, osobni Ti. Ja se osobno počinjem za Njega zanimati. Važno mi je tko je i kakav >Bog, kako o meni misli i što sa mnom namjerava.
2. *Nove potrebe*: Novim rođenjem započinje Isus u meni u Duhu Svetom živjeti. Tako u meni započinje rasti novi život. Ovaj novi život, kao i svaki život, ima potrebâ. Ove nove potrebe mogu posve blago u sebi opaziti. One se između ostaloga pokazuju u tome da hoću živjeti s Isusom i svidjeti Mu se. S time povezano opažam da me stvari, koje mi ranije nisu ništa govorile, sada raduju, kao primjerice: slavljenje, pohađanje svete mise, molitva ...
Istodobno u sebi opažam odvratnost prema stvarima koje sam ranije nepromišljeno činio ili koje su mi činile ugodu, primjerice, površna razonoda, psovanje, sablažnjivi vicevi, kritiziranje drugih ...

¹⁸ Na pitanje, zašto je tako oduševljen Isusom i toliko ga strastveno ljubi, jedan čovjek je odgovorio: „Jer me je ljubio i jer me ljubi. Znam: Niti postoji niti će biti ikoga tko je za mene učinio i čini više i ljubi me više od Njega.“

3. *Zanimanje za Bibliju:* Biblija je ranije bila knjiga kao i svaka druga. Ali sada ona dobiva jednu novu vrijednost. Postaje mi važna jer iz nje govori Bog (Isus). Opažam da čitajući Bibliju postajem svjestan novih duhovnih povezanosti. Tako bolje upoznajem Boga. Ali i iskusujem da se riječi Biblije obraćaju meni, da u meni nešto izazivaju i da preko ovih riječi u moj život dotječe snaga.
4. *Novo zajedništvo:* Naravnim se rođenjem rađam u obitelj, u roditeljsku kuću, u rodbinstvo i domovinu. Usporedivo s time novim rođenjem iz Duha događa se ovo: Ja sam po Njemu uzet u novo zajedništvo. Opažam da sam rado skupa s ljudima koji su stjecali isto iskustvo kao i ja. Osjećam se malo pomalo kod njih, kod te nove obitelji, više shvaćen i kod kuće, nego kod moje izvorne obitelji i krvnoga srodstva. Jer zajedništvo s vjericima i razmjena s njima jačaju me u najdubljim nutrima. Za mene je velika radost zajedno Boga hvaliti i slaviti.
Ovi učinci novoga rođenja mogu polako rasti. Ako ih u sebi ne opažam, moram pitati jesam li svoj život svjesno i jasno usmjerio na Isusa.

Dovesti u život

Kako sam i gdje osobno dodirnut i privučen Isusom?

Kako sam na to reagirao?

Jesam li prihvatio njegovo otkupljenje za mene na križu?

Što mi je pomoglo predati svoj život Isusu?

Jesu li u meni prisutni učinci novoga rođenja? Što se u mom životu, u mojoj svakodnevici promijenilo?

Molitva

Ako u sebi ne otkrivam nikakve ili slabe učinke i djelovanja novoga rođenja, pozvan sam sada u molitvi moliti za ovaj dar ili obnoviti ovaj korak:

Isuse, divim se velikoj ljubavi koju imaš osobno prema meni i zahvaljujem Ti za nju od svega srca. Ti si napustio nebo, postao si ljudskim djetetom i umro na križu za mene i sve ljude. Uskrsnuo si i

živiš. Sada hoćeš biti moj Otkupitelj, živjeti u meni i sa mnom i obdariti me nebeskim darovima.

Isuse, radosno Te pozivam u svoj život i prihvaćam Tvoje darove. Prestajem htjeti sama sebe otkupiti. Molim Te, preuzmi sada vodstvo u mom životu. Sada Ti povjeravam svoju prošlost, svoju sadašnjost i svoju budućnost.

Isuse, odvracam se od svega što nije u skladu s Tvojom voljom. Molim oprostjenje za sve što sam činio krivo i što sam propustio (činiti). Žao mi je! Ti me vodi i ispuni svojim Svetim Duhom. Isuse, uzdam se u tebe. Amen.

2.

Život iz ponovnoga rođenja

Takvom ili sličnom molitvom u ponovnome rođenju, odnosno u životnosti i djelotvornosti krštenja u meni se dogodilo nešto divno. Pavao piše: „*Je li tko u Kristu, nov je stvor. Staro uminu, novo, gle, nastala!* (2 Kor 5,17)¹⁹ U Kristu sam postao novo stvorenje. Petar govori o tome da „*postajemo zajedničari božanske naravi*“ (2 Pt 1,4). Ponovnim rođenjem duboko u meni nešto je postalo novo. Što je postalo novo, što je polazeći od Boga nanovo stvoreno i tako postalo *novo stvorenje?*

¹⁹ Dok mi ljudi možemo popraviti, promijeniti i proizvesti, Jedan može u stvarnome smislu stvarati, naime Bog. On je ovdje zahvatio.

2.1 Biblijska antropologija

U tome će nam pomoći jedan pogled (uvid) u biblijsku antropologiju (učenje o čovjeku): Čovjek je stvoren od Boga kao jedinstvo tvarnoga tijela, duše (psihe) i duha.²⁰ Tvarno tijelo, duša (psiha) i duh tri su čovjekove dimenzije koje Bog hoće ozdraviti.²¹

Tijelo (tvarno)

Čovjekovo tvarno tijelo razvija se prema zakonima rasta koje je Bog u tijelo položio. Ono se javlja kad smo gladni, umorni, bolesni ... Svoje tvarno tijelo možemo održati svježim s dostatno kretanja, sporta i zdravom ishranom. Ipak: Naše tvarno tijelo stari i postaje krhkije i naposljetku, unatoč svoj njezi tijela i sve medicine, umire. Zemaljsko tijelo ima funkciju samo za ovaj zemaljski svijet. Mi ga ovdje ostavljamo, a u vječnosti ćemo primiti novo tijelo: „*sije se tijelo naravno, uskršava tijelo duhovno*“ (1 Kor 15,44; usp. Rim 8,11).

Čovjek prema biblijskome shvaćanju nema tijelo, on *jest* tijelo. Mi živimo *u* i *sa* našim tijelom. Po čovjekovu tijelu njegova osoba postaje nadaleko vidljiva. Mi uz pomoć svoga tijela stupamo u kontakt s izvanjskim svijetom. Tijelo je ono koje nam omogućuje govoriti, gledati, slušati, pipati ... Njime tjelesno izražavamo svoju nutrinu, primjerice na način kako se krećemo, svojim pogledom ili svojim riječima. Tijelo je organ odnosa prema svijetu. Omogućuje nam komunikaciju.

Istodobno svojim tijelom iskusujemo i ograničenosti. Katkada smo nesposobni da to što u nutrini doživljavamo, bližnjima razumljivo izrazimo svojim tijelom, riječima i gestama. Kad smo

²⁰ Usp. iscrpnije prikaze o biblijskoj antropologiji: Ursula i Manfred Schmidt: Hörendes Gebet. Grundlagen und Praxis (Molitva slušanja. Temelji i praksa. GGE-Verlag 2. izdanje 2015., str. 38-67.

²¹ Usp. Pavao: „*A sam Gospodin mira neka vas posvema posveti i cijelo vaše biće – duh vaš i duša i tijelo – neka se besprije kornim, savršenim sačuva za Dolazak Gospodina našega Isusa Krista*“ (1 Sol 5,23).

bolesni i imamo bolove, kad nam je tijelo staro i krhko ili kad smo potišteni, tada tijelo dijelom osjećamo i kao tamnicu. K tomu su ljudi tjelesnim, duševnim i psihičkim blokadama, povrjedama i obilježenostima u mnogočemu skučeni i blokirani.

Duša (psiha)

Duša (psiha) je čovjekovo *Ja*, naša nezamjenjiva osobnost. Ona je nositelj našega karaktera, mjesto osjećajâ, sjedište intelekta, volje, sjećanja i osobnosti. Iz duše dolaze naši osjećaji, naše misli i naše htijenje. Osjećam kako mi je (meni, mojoj duši), jesam li svjež, pun želje za djelatnošću ili srdit, rezigniran (ojađen) ... jer sam neprestano povezan s dušom. Ona obuhvaća razum, volju, osjećaje i osjete.

Razum: označava sposobnost našega Ja da analizira stvarna stanja. Može pohraniti iskustva, usporediti sa sadašnjošću i tako pokrenuti proces učenja.

Volja: ima sposobnost mobilizirati vlastite snage težeći za nečim važnim i dobrim. Ona je nutarnja pokretačka snaga za djelovanje. Gleda na cilj koji valja postići.

Osjećaj (emocije i sposobnost uživljanja) povezuje naše biti (Sein) s iskustvima koja stječemo. Kad se dogodi nešto lijepo, reagiramo radošću, kad se dogodi nešto ružno reagiramo sa strahom i tugom. Snažni osjećaji su kao motor za naše djelovanje (usp. zaljubljenost). Emocije mogu biti i reakcije na doživljaje u prošlosti. Osjećaj posreduje duši sposobnost da se uživi u druge, stavi u njihovu situaciju, da ih razumije.

Duh

Pojam duh znači u Bibliji nešto drugo nego što mi svojom jezičnom uporabom pod time razumijemo. Mi najčešće mislimo na razum, na duhovito, inteligentno ponašanje. Ali duh može značiti i priviđenje (sablasi, utvaru).

Duh u Bibliji znači snagu kojom ne možemo raspolagati, a koja dolazi od Boga, koja stvara život: „*GOSPODIN, Bog, napravi čovjeka od praha zemaljskog i u nosnice mu udahne dah života. Tako postane čovjek živa duša*“ (Post 2,7). Ova životna snaga djeluje u čovjeku i čini ga životnim. Uzme li se duh čovjeku, on umire.

Duhom je čovjek povezan s Bogom svojim Stvoriteljem i ima dijela na duhovnome, nadnaravnom svijetu. Duh je mjerodavna glavna vodilja čovjeka. Njemu se pridaje zadaća da čovjeka određuje i obilježava. Duša i tijelo zauzimaju dopunsku ulogu izvođenja. Slično kao što se dušu dade opisati s tri temeljne funkcije razuma, volje i osjećaja, tako i duh ima tri bitne funkcije.

Intuitivna spoznaja: Ova spoznaja nema nikakve veze s praktičnim razumom kojim bistrimo stvari svakodnevnoga života, nego se više radi o načinu nutarnjega gledanja (motrenja), nutarnjega opažanja koji se ne odvija niti na razini razuma niti osjećaja. Ova je spoznaja praćena najčešće nutarnjom sigurnošću, koju nije moguće uzdrmati intelektualnim argumentima, budući da korijeni sežu puno dublje.²²

Savjest može značiti različite stvari. Postoji neka vrsta „površne“ savjesti koja odražava vrijednosti i norme, koju smo stekli preko obitelji, odgoja, društva i kulture. U vezi s ovim govorimo i o čovjekovu nad-ja. Ovo kao funkcija podsvijesti (nesvijesti) su vidici koji pripadaju duši (psihi).

Savjest kao funkcija ljudskoga duha (duhovna savjest) označuje dublje znanje, neku vrstu neposredna znanja o dobru i zlu, ukorijenjena u svakomu čovjeku. Ona može zakržljati, biti zatrpana ili iskrivljena, ali je ipak bar jednim dijelom prisutna u svakomu čovjeku: „*Ta kad se god pogani, koji nemaju Zakona, po naravi drže Zakona, i nemajući Zakona, oni su sami sebi Zakon: i pokazuju da je*

²² U vezi s time jedan primjer: Kad sam imao 11 godina župnik je na vjeronauku pripovijedao zašto je postao svećenik. Od ovoga trenutka u meni je bila prisutna spoznaja: „Trebaš postati svećenik!“ Kasnije sam mogao sumnjati u to postoji li uopće Bog, ali ne i u ovo duboko nutarnje opažanje.

ono što Zakon nalaže upisano u srcima njihovim. O tom svjedoči i njihova savjest, a i prosuđivanja kojima se među sobom optužuju ili brane“ (Rim 2,14-15). Ova čovjekova nutarnja sposobnost tjera ga iznutra uvijek iznova da čini ono što je ispravno a da osobno od toga ništa ne profitira.²³

Komunikacija: Postoji uzajamna razmjena na razini duha. Svi mi poznajemo susrete pri kojima smo poticajno i zanimljivo razgovarali, ali iza toga na neki način ostali prazni. Obratno postoje susreti kod kojih se u danim okolnostima nije puno razgovaralo, ali smo iz njih iza toga otišli iznutra duboko ispunjeni. Tu se dogodila komunikacija na razini duha.

Najdublji oblik komunikacije duha događa se u odnosu s Bogom i to prije svega u klanjanju Bogu. Pod time se ne misli na osjećajno doživljavanje zahvaćenošću pjesmama i glazbom. Radi se o nečemu dubljem: Tko se u klanjanju Bogu u Njemu i Njegovu životu izgubi, iskusuje u duhu duboko nutarnje ispunjenje. Jer ovdje uranjamo u područje za koje smo stvoreni.

Čovjekov duh je mjesto koje nas povezuje s Bogom. On je najnutarnjija jezgra, Srce srca.²⁴ Duh je onaj dio koji komunicira s Bogom i preko kojega u nas dolazi svaki život i sva snaga Božja.

Tijelo možemo vidjeti i oćutjeti. Dušu oćutimo ali ne vidimo. Duha ne možemo niti vidjeti niti osjetiti. On je dublje u nama, nego što naši osjećaji mogu opaziti. To znači da naši osjećaji ne opažaju što duha u nama napada, što ga slabi i ranjava.²⁵

²³ Od takvih poticaja savjesti živi angažiranost mnogih koji se (i u humanitarnim organizacijama) zalažu protiv zanemarivanja i nepravde na mnogim mjestima.

²⁴ Pojam srce ovdje pored organa tijela nije sjedište osjećaja, nego središte osobe.

²⁵ Ovo se primjerice često pokazuje u različitim istočnjačkim praksama kao joga. Joga je indijsko filozofsko učenje koje obuhvaća niz duševnih i tjelesnih vježbi. Korijeni joga-filozofije leže u hinduizmu i dijelovima budizma. U jogu spadaju određena držanja tijela i vježbe disanja, koje tijelo i dušu opuštaju i trebaju dovesti do duhovnoga sklada. Ali ove se vježbe ne mogu odvojiti od religiozne pozadine. To se pokazuje i u tome da duhovna pozadina a s njome i vjera u reinkarnaciju bitno spada u izobrazbu učitelja joge. Dok joga čovjekovoj duši i tijelu može donijeti opuštenost, čovjek ne opaža da je njegov duh tako napadnut i

2.2 Povrjeda i ponovno uspostavljanje duha

Izvorno je čovjekov duh povezan potpuno s Bogom. Preko njega je u čovjeka tekao svaki život i sva Božja ljubav. Kao što mjesec svoje svjetlo prima od sunca i daje dalje, tako je čovjek primio od Boga život, orijentaciju i svu ljubav da bi ih zatim davao dalje.

Iz ove povezanosti s Bogom ravnao je Duh u čovjeku njegovom psihom i njegovim tvarnim tijelom. Ravnao je razumom i voljom, nagonima i osjećajima. Čovjek u sebi nije doživljavao nikakvu podvojenost, ni borbu, ni poraze jer Duh je u njemu vladao snagom. Kao posljedica toga čovjek je živio u duboku skladu, u duboku miru sa sobom, s Bogom i sa svim stvorenjem.

Ovaj izvorni sklad i red izgubio se padom u grijeh. Čovjek se odvojio od Boga i njegova vodstva. Tako je Duh u čovjeku u njegovoj funkciji ometen, ranjen i oslabljen. Više nije neprekidno komunicirao s Bogom.

Zbog ove poremećene funkcije duha u čovjeku izgubilo se vodstvo, sređena snaga. U čovjeku su se osamostalili nagoni, čežnje, osjećaji... Otada je on rastrgan različitim, katkada čak oprečnim, nagonima, željama, čežnjama. K tomu dolazi da čovjek zbog ove poremećene funkcije duha više ispravno ne spoznaje što on jest, za što je stvoren i kako treba ispravno funkcionirati. Izgubio je orijentaciju.

Kompenzacije nadomjestka

Kad čovjek trpi od tjelesne ugroze, on ovo najčešće kompenzira tako da se druge sposobnosti oblikuju jače nego što je to slučaj u zdravih. Tako primjerice slijepci razvijaju puno profinjeniji sluh i izrazito osjetno čulo dodira. Slično se događa i kada u čovjeku duh

oslabljen, jer duh joge dolazi zajedno s vježbama. Tada se treba svjesno odvojiti od duha joge, zamoliti Isusa Krista da se toga oslobodi i (ako je prisutna želja) prakticirati takve vježbe za opuštanje koje ne dolaze od joge. Usp. i molitvu *Obnoviti krsni savez* u Dodatku.

više ne ispunja (ne vrši) svoju funkciju. Tada duševne sposobnosti preuzmu dijelom njegovu funkciju ravnanja i vođenja.

Ali to dovodi do dubokoga nereda, budući da čovjek više ne živi iz Božjih duhovnih izvora, nego iz najrazličitijih spoznaja, poticaja... Tako, unatoč dobroj volji, mogu nastati krivi oblici kršćanskoga života, kao:

Biti kršćanin intelektualno:

Tu dominira razum. On prosuđuje i cenzurira sve prema svojim uskim modelima promišljanja. Božje djelovanje mora se ravnati prema vlastitim sustavima razmišljanja i biva zaključano (bačeno u zatvor). Ovo je doživljavao i Isus koji je odgovorio saducejima koji su svojom rafiniranom pripovijedanjem htjeli dokazati da je uskrsnuće besmisleno: *U zabludi ste jer ne razumijete Pisama ni sile Božje*“ (Mt 22,29).

Biti kršćanin voljno (snagom volje):

Ljudi ravnani samo voljom svoje biti-kršćanin ne žive iz snage Božjega Duha, nego iz vlastitoga naprezanja. Oni sve polažu na to da budu dobri, da nipošto ne sagriješe, ali vlastitom snagom. Posljedica je često neka vrsta zakonitosti u kojoj se više pazi na ispunjavanje izvanjskih zakona, nego na duha ljubavi.

Voljno naglašeno biti-kršćanin može se pokazati i u tome da se duhovnu snagu hoće proizvesti čisto ljudskim naporom. Vjera je tada, više nesvjesno, sredstvo do svrhe kao, primjerice: „Moraš samo čvrsto i nepokolebljivo vjerovati u to, tada možeš sve postići!“ Tu je pogled usmjeren na vlastito činjenje, a ne na Boga i na Njegovu volju i Njegovo djelovanje.

Biti kršćanin emocionalno:

Ovdje ljudi traže i slijede osjećaje. Susreti s Bogom imaju doduše učinke i na osjećajni svijet. Ali oni su samo reakcije na nešto puno dublje. Ljudi koji svoje biti-kršćanin hoće doživjeti prije svega emocionalno u opasnosti su da traže svoje vlastite osjećaje a ne Boga. Bogoslužja, međuljudski odnosi, sadržaji vjere kao i etični čini

moraju biti lijepi, atraktivni i ugodni i u skladu s vlastitim osjećanjem.

Ponovno buđenje Duha

Isus govori Nikodemu: „Što je od tijela rođeno, tijelo je; i što je od Duha rođeno, Duh je“ (Iv 3,6). Tijelo ovdje znači život pod gospodstvom duše, vlastitoga Ja. Ovo gospodstvo tijela mora biti slomljeno i duh u čovjeku mora biti probuđen i nanovo stvoren. Ovo se događa u ponovnome rođenju kojim započinje novo uspostavljanje (popravak) čovjeka.²⁶

Pavao piše: „*Ali Bog, bogat milosrđem, zbog velike ljubavi kojom nas uzljubi, nas koji bijasmo mrtvi zbog grijeha, oživi zajedno s Kristom – milošću ste spašeni*“ (Ef 2,4-5). Ovim zajedno s Kristom budi Bog u nama duha koji je zbog grijeha bio mrtav i nanovo ga oživi. Sada možemo komunicirati s Bogom, naša savjest i naša duhovna sposobnost spoznaje se obnavljaju. Duh može ponovno preuzeti vodstvo u nama.

Neprestani proces obnove

Dogodio se čudesan početak biti-kršćanin. Promjena se dogodila u duhu. Pa ipak se već dan nakon ponovnoga rođenja možemo probuditi u istoj „zatvorskoj ćeliji“.²⁷

Stoga pitanje: Kako se otkupljenje može u nama razviti? Kako naš duh, koji je postao jedno s Isusovim Duhom, može sve više i više prožimati i djelovati u našu dušu (psihu) i naše tijelo (pūt)? Kako se naše razmišljanje, osjećanje, govorenje, djelovanje i odlučivanje... ,

²⁶ Tko hoće popraviti pokvaren stroj, mora se orijentirati prema izvornoj konstrukciji stroja i držati se upute za uporabu. To znači: Moramo se vratiti na izvornu konstrukciju čovjeka prije pada u grijeh i pitati kako izgleda naputak za uporabu (stvarateljski poredak), koji je Stvoritelj položio u čovjeka, i postupati u skladu s njime.

²⁷ Ja sam još uvijek pritisnut istim prisilama, pritisnima, problemima, neslobodama...

može preobraziti tako da Duh vlada u našim mislima, riječima, odlukama, nagonima, osjećajima...?

Svi poticaji koji slijede rasvijetlit će ove vidike i pri tome pomoći. Ali najprije hoćemo označiti nutarnji stav i cilj. Gdje započinje proces obnove i otkupljenja? Što možemo ovdje na zemlji od otkupljenja već iskusiti?

Cilj

Što od otkupljenja ovdje na zemlji možemo iskusiti opisuje Pavao u plodu Duha. Plod raste i sazrijeva. Kad je zreo, čvrst je i hrani. Ne radi se dakle o raspoloženjima koji dođu i prođu. U *plodu Duha* u nas urasta puno više, dublje nego što to osjećaji mogu opaziti Isusova bit.²⁸ Kako to izgleda? „*Plod je pak Duha: ljubav, radost, mir, velikodušnost, uslužnost, dobrota, vjernost, blagost, uzdržljivost*“ (Gal 5,22-23a).

Pogledajmo malo bolje ove pojedinačne plodove. Kod ploda *ljubavi* opažamo da bez našega voljnog naprezanja postajemo sve većem broju ljudi manje simpatični. Suosjećaj prema svima raste i mi započinjemo druge sve bolje razumjeti.

Kod ploda *radosti* naša radost više ne ovisi o događajima i okolnostima života. Ona je usporediva s izvorom u nama, koji je zbog bolnih iskustava doduše smućen, ali ne može presušiti.

Slično vrijedi i za plod *mira*. On nam dariva nutarnju sigurnost, duboku nošenost i usred oluja života. Mir jest i ostaje tu, pa došlo što mu drago.

„*Velikodušnost*“ već polazeći od same riječi govori o čemu se radi: velika odvažnost, ne izgubiti odvažnost – nikada. To pomaže ostati pod neizbježnim teretima i nositi ih. Velikodušnost se hrani čvrstim povjerenjem da Bog ima sve u rukama i da će na kraju krajeva sve biti dobro.

²⁸ „*a svi mi, koji otkrivenim licem odrazujemo slavu Gospodnju, po Duhu Se Gospodnjem preobražavamo u istu sliku – iz slave u slavu*“ (2 Kor 3,18).

U plodu *uslužnosti* raste pravo prijateljstvo prema svim ljudima, svim grupama, svim narodima i prema čitavu stvorenju.

Ovdje plod *dobrote*, kao blagonaklonost prema svima, vodi dalje. Srce jedva da poznaje zavist, mržnju. Ono čezne za tim da svima bude dobro.

Plod *vjernosti* nam pomaže biti uistinu postojani. Osposobljuje nas ispravno spoznatim putem ići dalje i onda kad smo na njemu ugroženi. Plod vjernosti stvara beskompromisnost i čvrstinu. (Ne zamijeniti s tvrdoglavošću!).

Plodom *blagosti* možemo ostavljati. Možemo se sve više odricati pritiska jer polazeći od nutrine znamo: Božji mlinovi melju polagano, ali sigurno. On će naposljetku provesti svoje spasonosne puteve. Prema tome ne moramo htjeti pripomagati pritiskom.

Katkada smo uokolo tjerani različitim raspoloženjima, neraspoloženjima, osjećajima, čežnjama, napetostima i strastima. U plodu *uzdržljivosti* javlja se iznutra snaga koja sve ovo u nama sjedinjuje. Osjećajne snage integriraju se malo-pomalo u našu osobnost.

Sažimljući možemo reći: Duh Sveti donosi red i mir u kaotičan ljudski život. Oslobađa ljude od rušilačkih navika i neumjerenih potreba. Ozdravlja rane našega života i iz ruševina stvara novo i lijepo. Tako nas Božji Sveti Duh uz našu suradnju mijenja, preobrazuje.

Bitna stvar

Sve to i još puno više želi u nama izdjelovati Duh Sveti. Ali ovo se ne događa automatski, jer novi se život Duha može nakon novoga rađanja različito razvijati. On može rasti, posvetiti i prožeti čitav moj život ili pak ostati bez učinka zatvoren u sama sebe.

Ovo stoga što me Isus ostavlja potpuno slobodnim, premda sam mu predao svoj život. On Svojim Duhom djeluje samo s mojim pristankom i sudjelovanjem. Tako svaki čovjek za sebe osobno odlučuje kako će se njegov daljnji put razvijati.

Jedna slika može ovo pojasniti: U novom rođenju primamo Duha kao sjeme. Sjeme može ostati sjeme. Ali može biti i spušteno (bačeno) u zemlju, klijati, nicati, rasti, postati stablo koje će iz godine u godinu roditi rod i razviti tisuće novih sjemenki. Čitava ova dinamika i plodnost sadržani su u sjemenu.

2.3 Nutarnji stav

Za proces rasta Duha odlučujući je (presudan) moj nutarnji stav. Ovisno o tome kako živim, ovaj proces rasta u meni napreduje ili ne napreduje.

Sljedeće dvije skice pokazuju dva moguća stava svjesnoga života s Isusom. Točke (mrlje) predstavljaju pojedina životna područja kao obitelj, zvanje, slobodno vrijeme... ali i osobne želje, brige i planove. U svakoj skici je jedna osoba: To sam ja. Tu se također nalazi križ. On predstavlja Isusa Krista (Boga).

Odlučuje Ja

Ovdje je u sredini Ja, čovjekov Ego. Ja vladam i određujem. Sve imam u ruci. Sve činim sam. Pokušavam prema svojim predodžbama sve oblikovati, urediti, eventualno i prema očekivanjima koja do mene dopiru izvana. Hoću sve imati tako da to meni odgovara.

Imam jako dobre planove za ljude, za Crkvu, za... i molim Boga da me u tome podupre i blagoslovi. U ovome stavu mogu postići veličanstvene stvari za ljude (društvo, Crkvu...). Ali u čitavome ovom angažmanu sve u konačnici uvijek kruži oko Ja (oko tijela, pūti). Tako moje Ja odlučuje koje ću mjesto dati Bogu i gdje i kako Mu želim služiti. Ovo Ja može biti i vrlo pobožno: Hoću puno postiti. Hoću postići ove milosti. Hoću...

Ali dokle god se u unutrašnjosti radi o Ja, ja najčešće skriveno duboko u srcu sa svim veličanstvenim služenjem povezujem neizrečenu namjeru i očekivanje: Ja na bilo koji način želim za to nešto dobiti. Ako pak uspjeh, rezultat kojemu se nadam, izostane, ja sam frustriran... Koliko god angažiran i kršćanski takav život izgledao,

pravo obraćenje srca ovdje se još nije dogodilo. To u najdubljem smislu nije nikakvo nasljedovanje, nego: Ja idem naprijed i govorim Isusu što trebam činiti ja, a što On. On treba nasljedovati mene, ići za mnom.

Vodi Isus Krist

Kod ove slike središte je Bog (križ). Isus Krist je (rečeno jednostavno) šef. On vodi i ravna. Pokazuje mi što sada trebam činiti i pomaže mi da uredim različita područja svoga života. Ja vjerujem da On sve zna bolje od mene. Zato ne moram sâm svime ovladati niti se svime baviti. Pokušavam čuti što Isus sada hoće i koje je moj doprinos pri tome. U to se upuštam potpunim predanjem. Sve drugo smijem Njemu prepustiti. Dopuštam da djeluje u mome životu.

Tada sam Njemu predao (prepustio) vodstvo (a time i svoj život). On određuje i ravna a ja Mu pomažem! On ide ispred u svim situacijama i odnosima, a ja idem iza Njega. To je nasljedovanje. On mi pokazuje kako ću se, slijedeći Njegova Duha, odnositi na radnome mjestu, u braku, prema djeci i prema svim drugim osobama. On mi pokazuje kako ću oblikovati slobodno vrijeme, nedjelju i kako se trebam ophoditi prema vremenu, novcu...

Isus Krist je sada postao moj Kralj i Gospodin. On u mome životu više ne igra neku ulogu, neku veliku ulogu, čak ni glavnu ulogu, nego je režiser moga života! Ja sam Njemu predao ključ od svih prostorija moje životne kuće.²⁹ Sada On korak po korak prema svome planiranju vremena i prema svojim putevima može započeti iznutra me sve više i više ozdravljati i nanovo oblikovati. Onako kako On želi, smije sve gledati, sve otkrivati, sve dodirnuti i očistiti sve što je u meni. I ono što sam možda nesvjesno potiskivao jer je previše bolno i postiđujuće. On zna kada i kako to smije doći na vidjelo.

²⁹ U dušobrižništvu je važno one koji traže pomoć dovesti do ovoga koraka stvarnoga obraćenja, jer nakon ovoga koraka Isus dobiva dopuštenje da sve više i više djeluje.

Pouzdam se: Isus Krist savršeno do u tančine poznaje moj osobni život. On poznaje sve u meni. Poznaje budućnost. Zna za moje nadarenosti, granice i slabosti. Zna što u meni još drijema neotkriveno. On mi određuje moje mjesto. Postavlja mi zadatke i nove izazove. Ulaže me prema mojim nadarenostima i talentima. Ja se u to upuštam korak po korak s povjerenjem. Ali Isus Krist djeluje uvijek samo s mojim pristankom i uz moje sudjelovanje. Moja usredotočenost stoga ne treba biti na to da hoću mijenjati situacije ili ljude, nego da vjerujem Bogu i s Njime surađujem. Tako raste snaga Duha. Otkupljenje napreduje.

Dovesti u život

Promatram ova dva nutarnja stava. Na kojemu području još uvijek dopuštam da odlučuje moje „Ja“?

Što sada dajem Isusu u ruke da bi On kao režiser to vodio i time ravnao?

Što mi pomaže spoznati što je pri tome moj doprinos?

2.4 Pogledati vlastitu realnost

Kad Isus Krist vodi moj život, On ga počinje ozdravljati. On jača u meni snage Duha da bi Ovaj u mojoj duši (psihi) mogao sve više i više vladati. Kako će se to dogoditi?

Obilježnosti

Računalo je za mnoge postao svakodnevni instrument pri radu i slobodnome vremenu. Ali računala ne funkcioniraju tek tako.- Ona funkcioniraju prema jednome programu. Slično je i kod nas ljudi: I naše ponašanje podliježe jednome nama često nesvjesnome upravljanju. To se pokazuje u mnogim spontanim reakcijama: Kad se u našem životu dogodi ovo ili ono, onda to u nama ima određeni učinak. Kad netko primjerice misli na neku određenu osobu ili neki određeni događaj, tada mogu provaliti zavist, srdžba, bol ili strahovi.

I on se jednostavno zatvara. To su reakcije koje jednostavno ne želimo. Mnogo toga u nama reagira prema nutarnjem programu.

Filozofi to nazivaju i nutarnjim filmskim scenarijem. Ovaj je nastao preko svega onoga što smo doživjeli, što nam je rečeno i kako smo mi na to reagirali. Najdublje su ugravirana najranija iskustva u roditeljskoj kući. Kako se u obitelji odnosilo prema novcu, prema sukobima, tuzi, ljutnji, uspjehu...? Kako prema seksualnosti? Koju su ulogu igrali muž i žena? Kakvo je bilo obiteljsko ozračje? Što je bio obiteljski moto? Što smo doživljavali ispravnim ili krivim uvelike je povezano s time što je u obitelji našega podrijetla smatrano ispravnim ili krivim.³⁰ Kao posljedicu toga često više osjećamo krivnje prekršimo li te nepisane zapovijedi obitelji našega podrijetla nego Božje zapovijedi.

Richard Rohr piše: „Svoju sam majku napustio kad sam imao 14 godina da postanem franjevac. Ali njezina emocionalna tonska vrpca u meni još uvijek svira. Govorila mi je primjerice da trebam biti štedljiv i uredan kao da je to evanđelje. Ali Isus nije nikada govorio o tome da treba biti uredan! Imam više osjećaja krivnje kad nisam uredan, nego kad se radi o stvarnome Evanđelju.“

Mi smo nadalje obilježeni okolinom obitelji, školom, doživljajima u slobodno vrijeme kao i sveprisutno djelujućim duhom vremena. Jedan od bitno obilježavajućih faktora su naši životni deficiti: Nitko od nas nije imao idealnu i svetu obitelj i odgovarajuću okolinu. Tako smo različito ranjavani i često, da bismo se zaštitili od daljnjih povrjeda, reagirali krivim modelima ponašanja, možda s nutarnjim povlačenjem, s nutarnjim čirevima i utvrđivanjima.

Jako puno toga što smo doživljavali i što nas i danas obilježuje, ipak smo zaboravili. Ali sve to je ipak pohranjeno u podsvijesti i puno toga nama još i danas upravlja.³¹ Stoga pitanje: Kako prići ovim

³⁰ Nitko si nije mogao sam tražiti obitelj svoga podrijetla koja ga je bitno obilježili, oblikovala njegov karakter i vidno utjecala na njegov životni tijek. Ali naša je odluka što ćemo iz toga učiniti!

³¹ Psihologija uči da je kod jednoga ledenjaka najveći dio skriven u vodi i nevidljiv. Tako i kod čovjeka daleko veći dio njegova bića nije svjesni dio. Budući da je Bog

nutarnjim, nesvjesnim područjima? Kako da u sva ta nesvjesna područja dođe Duh, sve sredi i u svemu opet vlada?

Osjećaji kao seizmograf

Tu naši osjećaji imaju važnu funkciju. Oni su nešto kao seizmograf koji opaža i pokazuje duboko nutarnje pokrete duše. Osjećaji ukazuju na nešto dublje u nama.

Stoga kao prvo vrijedi: osjećaji smiju biti. Oni su realnost, činjenica. To je kod pozitivnih osjećaja lijepo. Ali je teže kod osjećaja tuge, osvete, srdžbe, gnjeva, zavisti, ljubomore, ljutnje, zloradosti, mržnje i td. Takvi su osjećaji najčešće nepoželjni. Mi mislimo: To zapravo, barem kod mene samoga uopće ne bi trebalo (smjelo) biti. Neki misle: „Budući da imam negativne osjećaje, ja sam loš čovjek.“ Ali svatko želi biti dobar čovjek. Stoga se srami ovih osjećaja i najradije bi ih se oslobodio.

Ali osjećajima ne možemo ovladati. Oni ne podliježu kontroli naše volje. Niti ih možemo proizvesti niti odložiti. Oni nastaju bez našega svjesnoga čina. Ali se možemo odlučiti kako prema njima postupiti.

Korisno je, negativne i neugodne osjećaje pogledati, prihvatiti i svjesno im se izložiti, čak i kad su oni neugodni i bolni. Upravo zato jer ovo može biti neugodno, mi smo skloni neugodne osjećaje potisnuti, bagatelizirati, tumačiti, odvratiti od njih pozornost, prikazati ih bezazlenijima, svoju bol ne htjeti vidjeti, nasmijati joj se, terorizirati ju... Ali dokle god negativni osjećaji nisu prihvaćeni, oni ne mogu ozdraviti, ne možemo ih se osloboditi, oni ne mogu biti otkupljeni. U pravilu potisnuto zatim negdje procuri iz nesvijesti u svjesni život i remeti.³²

stvorio čovjeka kao jedinstvo tijela, duše i duha, ne postoje čisto tjelesne, duševne i čisto duhovne smetnje i problemi. Sve ima uzajamne učinke i djelovanja.

³² Budući da potisnuti osjećaji imaju nad nama vlast, može biti korisno pred povjerljivim čovjekom ili na samotnu mjestu (primjerice u šumi) i negativne osjećaje pripustiti, izjadati i Bogu izvikati. Jadanje nam omogućuje da istinski i

Osjećaji sadrže jednu poruku za nas, za mene osobno. Oni mi ukazuju na nešto što se u meni (ne u drugome!) nalazi puno dublje.

U svakome osjećaju postoji nešto što nas želi uvesti dublje u istinu moga života. Kad je negativni osjećaj vrlo snažan, uči nas poniznosti! Mi često živimo u duhovnoj iluziji! Zamišljamo sebi kako smo dobri, kako svime ovladavamo, kako smo uznapredovali... Ali osjećaji nas podsjećaju na to gdje u stvarnosti stojimo. Oni nas prizemljuju.

Kako nastaju osjećaji

Osjećaji ne dolaze sami od sebe. Oni imaju svoju povijest, svoje uzroke. U pravilu nastaju prema sljedećoj shemi: Prvo: Imam neku potrebu. Sada kao drugo nailazim na događaj. Zatim kao treće glava svojom interpretacijom, nekom rečenicom vjere (stavkom vjere) zahvati. Kao posljedica nastaje zatim četvrto: osjećaj.

U vezi s ovime jedan primjer: Ljudi se vraćaju umorni s posla i ulaze u vlak. Potreba ovih ljudi je odmor. Sada u vlak ulazi čovjek s petero djece. Ovi se ponašaju nemoguće, galame, skaču uokolo... To je događaj. Na to jedan muškarac reagira interpretacijom, slutnjom i pita s predbacivanjem i ljutito oca. „Oprostite, jesu li to vaša djeca koja se ponašaju tako neodgojeno?“ „Da – i upravo se vraćamo iz bolnice, gdje su izgubili svoju majku.“ Odmah se mijenja emocionalna reakcija čovjeka u suosjećaj, blagost, dobrohotnost, a to samo zato jer je interpretacija događaja postala drukčija. To pokazuje: Bitna stvar moći od promjene prijeći na naše osjećaje,

pravo stanemo uz svoje osjećaje. Na to nas hoće ohrabriti i Psalmi-tužaljke u Bibliji. Jer „ukoliko čovjek svoju nevolju u obliku očajna krika, tužaljke iz sebe izbac i stavi pred Boga, njezin najdublji žalac, njezina bezizlaznost i tama su već nestali“ (Gisbert Greshake). To može djelovati oslobađajuće. Osjećaji gube svoju moć kad pripustimo bol. Na dnu svih posramljujućih osjećaja već čeka poziv da oprostimo Bogu i ljudima. Ali put zato biva slobodan tek kad sva srdžba, sav gnjev i nevolja budu vikanjem izbačeni van.

nalazi se u glavi. To su naše interpretacije, naša tumačenja, naši članci vjere.³³

Ali potrebe mogu biti probuđene i umjetno. To pokazuje i primjer iz prapovijesti Biblije u Postanku 2 i 3: Eva je u Edenskome vrtu i gleda stabla. Ima sve što treba i sretna je. Uživa u plodovima mnogih stabala. Sve je vrlo lijepo! Eva je potpuno zadovoljna.

No kad dolazi zmija i ukaže joj na jedno stablo s kojega prema Božjima naputcima ne smiju jesti i izriče lažna obećanja, Eva se počinje time baviti. Kao posljedica toga u njoj je osjećaj žudnje. Sada ona odjednom vidi još jedino ovo stablo i čuje glas zmiije: To moraš imati. Imaš na to pravo, inače ne možeš biti sretna. Ali Eva je do sada bila sretna i sve je bilo okay!

Eva čuje ovu laž, kojom ju zmija obmanjuje i vjeruje joj. Tako riječi zmiije izazivaju osjećaj žudnje, koji ranije nije imala. Tako pripovijesti ili slike, primjerice iz reklame, mogu u nama izazvati (probuditi) osjećaje i potrebe koje ranije nismo imali! Ovo opet utječe na naše reakcije, a time i na naše ponašanje.

Dobro se ophoditi prema potrebama

Na početku naših osjećaja stoje naše potrebe. Ovamo spadaju nužne temeljne potrebe kao primjerice potreba za hranom, blizinom ili izobrazbom.³⁴ Ali mi u sebi možemo imati i umjetno proizvedene potrebe. Stoga je potrebno svoje potrebe bolje pogledati. Jer uz prave i nužne potrebe lako se ugnijezde i životne laži.

³³ Naši osjećaji su (barem jednim dijelom) uvijek posljedica naših interpretacija, našega stava i našega vrjednovanja. To što osjećamo ne ovisi o tome što nam govore drugi ili što doživljavamo, nego **kako** riječi ili situaciju ocjenjujemo koje su nesvjesne želje, čežnje, strahovi... s ovim vrjednovanjem u nama (najčešće) nesvjesno pohranjeni.

³⁴ Potrebe ljudi su različite. Postoje egzistencijalne potrebe kao hrana, dobar zrak za disanje, svježa voda, krov nad glavom, zaštićujuća odjeća, medicinska skrb i td. Čovjek kao socijalno biće od rođenja ovisi o ljudskoj zajednici. On treba prihvaćanje, zaštićenost (sigurnost), dobre odnose, kulturu i izobrazbu. Isto tako treba čovjeku nadu, perspektive za života vrijednu budućnost, smisao koji nadilazi ljudsku egzistenciju. Osim toga postoje i luksuzne potrebe.

Ponovno jedan primjer: Mi ljudi smo stvoreni sa svojom temeljnom potrebom za blizinom i ljubavlju. Od djetinjstva ovisimo o ljudskoj dobrohotnosti, privrženosti i ljubavi. Sada kao odrasli mogu doći u situaciju u kojoj se osjećam usamljen i neshvaćen. Čeznem za blizinom. Na ovoj potrebi za blizinom može se u našim mislima lako usidriti i laž: „Svi drugi koji imaju partnera sretniji su i osjećaju se voljenima.“ Ili: „Moja vlastita vrijednost ovisi o tome da li me ljudi uvažavaju, poštuju, da li me vole.“ Povjerujem li u ove laži, najčešće nastaju osjećaji zavisti. Jesu li ti osjećaji zavisti nužni ili ne, ispravni ili krivi? Osjećaji smiju uvijek biti, ali ako su nastali na temelju jedne životne laži, ne moraju biti i mogu ozdraviti.

Kod svake potrebe postoje dobri i loši načini ophođenja s njima. Dobro je ako primjerice kod potrebe za blizinom, ljubavlju... izgradim dobre odnose prema ljudima i u ove odnose investiram. Loš način ophođenja s potrebom za blizinom sastoji se u tome da jednu osobu (ženu...) za jedan trenutak kupim ili pogledam neki pornofilm, da bi me mozak obmanuo osjećajem blizine. Tako možemo i sa svim pravim potrebama postupiti na dobar ili loš način. Oboje ima posljedice.

Mi se smijemo pouzdati da Bog poznaje prave potrebe i uvijek priprema dobar put za nas. Jer On je Otac koji ljubi, koji se za mene brine kao pastir za svoje stado, jer: *GOSPODIN je pastir moj, ni u čem ja ne oskudijevam. Na poljanama zelenim On mi daje odmora, na vrutke me tihane vodi i krijepi dušu moju*“ (Ps 23,1-3). Smijemo se pouzdati da će Gospodin u Svoje vrijeme zadovoljiti naše prave potrebe za Njegovim putem.

2.5 Putevi ozdravljenja

Svi mi u sebi nosimo povrjede, obilježnosti i još puno toga što nije u skladu s onime što je Bog za nas predvidio. On hoće sve ozdraviti i otkupiti. Jer kao što piše Petar svi smo mi *od svog*

*ispraznog načina života, što vam ga oci namriješe ... otkupljeni dragocjenom krvlju Krista. Ovamo spadaju i naše povrjede i obilježnosti*³⁵

Ovo otkupljenje se dogodilo u ponovnome rođenju, jer ja sam ponovnim rođenjem u Duhu postao nov čovjek. Ali još uvijek imam istu glavu, u kojoj različite životne laži mogu još uvijek biti djelotvorne, što može dovesti do negativnih i opterećujućih osjećaja, koje Bog takvima ne želi.

Mi možemo biti različito teško povrijeđeni i krivo obilježeni. Ako smo svjesno Isusu Kristu predali vodstvo svoga života, smijemo se pouzdati u put kojim nas on vodi. Slikovito rečeno: Onaj čija duša i tijelo su nebrojeno puta omotani i zauzlani konopcima, ne može sve odjednom razriješiti. Ali onaj tko kraj konopca daje Isusu u ruke, smije se pouzdati da će On koji znade sve, sada korak po korak razriješiti (odmotati) konopac oko njega. To može potrajati u procesu koji ipak traži i moje sudjelovanje.

Tri koraka

Polazišna točka uvijek je sadašnja realnost. *Prvi korak* sastoji se u spoznaji sebe. Ja sam ja. Sada sam takav. Tako izgleda moje razmišljanje i tako izgledaju moji osjećaji. Pomaže postati svjestan obilježnosti, modela ponašanja, pogleda koje sam u djetinjstvu (odgoju) i duhom vremena primio. To može biti bolno, ponižavajuće i lišavajuće dostojanstva. Ali Isus će me pritom pratiti korak po korak, podupirati me i pripustiti samo ono što u dotičnoj situaciji mogu ponijeti i podnijeti.

Kod *drugoga koraka* gledam sva ova područja i pokušavam u njima upoznati dobar Božji poredak. Pitam se: Što govori Božja riječ i iz nje izveden nauk Crkve, kako trebam postupati sa svojim životom, svojim vremenom, radom, sukobima, seksualnošću, s ulogom

³⁵ „*Ta znate da od svog ispraznog načina života, što vam ga oci namriješe, niste otkupljeni ničim raspadljivim, srebrom ili zlatom, nego dragocjenom krvlju Krista, Jaganjca nevina i bez mane*“ (1 Pt 1,18-19)

muškarca i žene, s novcem, istinom, tugom, srdžbom, uspjehom...? Dragocjeno je i duhovno praćenje koje me podupire u ovim koracima i pomaže mi ne zadovoljiti se s poluistinama.

Nakon ova dva koraka imam na jednoj strani svoju realnost, takvu kakva je sada. A na drugoj strani Božje gledanje, Njegov dobar plan sa mnom. Sada se *treći korak* sastoji u odluci da vjerujem Božjemu gledanju, usvojim ga i svjesno se odvojim od lažnih pogleda.

Više od iznakažene slike (karikature) kršćanstva

Zanimljivo je da je Isus svoje učenike najprije pozvao upravo na ove korake. Isus ugleda Jakova i njegova brata Ivana: u lađi su krpali mreže. „*Odmah pozva i njih. Oni ostave oca Zebedeja u lađi s nadničarima i otiđu za njim*“ (Mk 1,20). Ostaviti oca znači više od same promjene mjesta. Ovaj korak sadrži puno više, sve obilježnosti, sudove, načine gledanja, modele ponašanja propitivati kritički, ostaviti što je krivo, a zadržati ono ispravno.³⁶

Isus je često govorio o ovim nužnim koracima: „*Tko ljubi oca ili majku više nego mene, nije mene dostojan. Tko ljubi sina ili kćer više nego mene, nije mene dostojan*“ (Mt 10,27). Tko dadne prednost predodžbama o vrijednosti i obilježnostima ponašanja roditelja i vlastitim obiteljskim modelima više nego Isusovoj riječi, *nije mene dostojan*.

Bez ovoga koraka ostavljanja nećemo iskusiti otkupljenje niti duboku nutarnju preobrazbu. Posljedica je iskrivljena slika kršćanstva koja se sastoji u tome da modele obitelji slijedimo, molimo i idemo u crkvu. Ali to neće donijeti pravoga otkupljenja! To je fasadno kršćanstvo, dobro zamišljeno i može biti življeno s puno dobre volje. Mnogi su naučili samo ovaj izvanjski oblik kršćanstva.

Ipak Isus govori da takav život *nije mene dostojan*! On nam je sve dao da bismo doživjeli tako duboku preobrazbu koja Njega

³⁶ Praktično mogu sve što je ispravno donijeti Isusu na križ i čvrsto vjerovati u Njega i Njegovu riječ.

proslavlja. Stoga nas hoće otkupiti (osloboditi) od svih naših obiteljskih modela, obilježnosti, povrjeda i krivih stavova, kao i od svih usvojenih stavova koji nisu u skladu s Evanđeljem. On nas hoće Duhom preoblikovati i nanovo stvoriti. Neka u nama ne vladaju naši usvojeni modeli ponašanja, nego samo i jedino Isus Krist u Duhu Svetom.

Prepoznati životne laži

Laži koje ljudi smatraju istinitima, ali koje nisu u skladu s Božjom istinom i istinom života, nazivaju se i životne laži. Životne laži škode i sprječavaju da iskusimo otkupljenje i slobodu koju nam Isus želi darovati. Da bi te laži izgubile svoje razarajuće djelovanje u životu, moramo ih najprije prepoznati (postati ih svjesni). Svaki čovjek ima svoj vlastiti, posve individualni, osobni stil života. Korisno je pronaći vlastiti način promišljanja, govorenja, osjećanja i djelovanja. To pomaže kod otkrivanja vlastitih životnih laži i pogrješnih zaključaka. Moguće životne laži su:

- 01 Ja moram biti savršen i ne smijem praviti nikakve pogreške.*
- 02 Lakše je izbjegavati probleme nego im se izlagati.*
- 03 Svi me moraju voljeti.*
- 04 Ako ja tako osjećam, onda je to u redu!*
- 05 Drugi su krivi da je meni loše.*
- 06 Naša dužnost kao kršćana je ispuniti potrebe drugih.*
- 07 Nitko se za mene ne zanima.*
- 08 Ja vrijedim samo onoliko koliko postignem.*
- 09 Ne ispuni li Bog moja očekivanja (želje), očito me ne ljubi.*
- 10 Sve moje probleme uzrokuju moji grijesi.³⁷*

Dovesti u život

³⁷ Primjeri su iz: *Laži u koje vjerujemo* Chrisa Thurmana i *Jednostavno molitva. Dvanaest puta trening u svakodnevicu*, str. 91-105 Johannesesa Hartla

Razmišljam o ovim rečenicama. Kod koje rečenice postajem svjestan da bi ona mogla biti povezana s mojim životom? Mogu si to označiti ili napisati na papir.

Ophođenje sa životnim lažima

Sada je potrebno razračunati se sa životnim lažima, odvojiti se od laži i zamijeniti ju Božjom istinom. To je proces koji vodi u dubinu.

Prvi korak – Razračunavanje: Započinjem se razračunavati s jednom životnom laži koju sam spoznao. Najprije se mogu pitati: Što u vezi s ovime govori ljudski razum? Kako on gleda stvarno stanje ove životne laži?

Zatim se pitam: Kako je ova životna laž mogla u mome životu nastati? Koja iskustva (obilježenosti, povrjede ...) su mogle pridonijeti da se ova rečenica (ova životna laž) u meni utvrdi? I: Što hoću postići postupim li prema ovome krivom uvjerenju? Dobro je ovdje si ostaviti vremena.

Drugi korak – Razmatranje Božje istine: Sada ću se okrenuti od životne laži i pogledati na Božju istinu i ljubav. U vezi s time uzimam jedan redak iz Biblije koji opovrgava (pobija) životnu laž.³⁸ Razmatram Božju riječ i tražim razgovor s Isusom: Što ova riječ za mene znači? Koja ljubav iz nje govori? Kako bi moj život izgledao ako bih se dao voditi potpuno ovom riječju i Isusovim ljubećim pogledom? Buni li se u meni nešto protiv toga?

Sada se moram odlučiti: Hoću li dopustiti da me i dalje određuju životne laži, ili se pak hoću otvoriti Božjoj istini, a time Isusu, mome Spasitelju i Otkupitelju?

Treći korak – Odluka za istinu: Odlučujem se za Božju istinu i put. To sadrži dva vidika: S jedne strane se radi o tome da svjesno *oprostim* (**Vidi Dodatak na kraju ovoga poglavlja!!!**) svim ljudima koji su me svojim krivim ponašanjem doveli dotle da su se ove životne laži mogle u meni usidriti. Dok nepomirenost (i nesvjesno) vezuje,

³⁸ Uz sve navedene životne laži nalaze se odgovarajući redci iz Svetoga pisma.

oproštenje omogućuje da se od životne laži odvojimo i tako možemo iznova započeti. Stoga je nužno oprostiti. (U Dodatku postoje iscrpni primjeri za oproštenje).

Drugi vidik sastoji se u *odluci* odvojiti se od životnih laži i vjerovati Božjoj istini (Njegovoj riječi) i Njegovoj ljubavi. Ovu odluku najbolje je izgovoriti glasno u obliku molitve.

U tri koraka navodimo sada poticaje koje služe razradi ovih životnih laži:

1. Misli – razračunati se sa životnim lažima.
2. Promatranje Božje istine.
3. Odluka za istinu jednom molitvom. Ovu molitvu ponavljam i pounutarnjujem svaki put tako dugo dok ne postanem svjestan da je Božja istina moje razmišljanje i osjećanje obnovila.

1.

Ja moram biti savršen i ne smijem praviti nikakve pogriješke.

1. **Misli:** Iza ove rečenice najčešće se krije duboka želja za cijjenjenjem, ljubavlju i priznajem. Kroz iskustva u djetinjstvu i u zvanju ovo se utvrđivanje utisnulo i dovelo do naporna životna stava. Ovaj visoki zahtjev da sam savršen znači da nikada nisam dostatno dobar. Takav način razmišljanja dovodi uvijek do preopterećenosti. Ipak pogriješke i slabosti spadaju u naš život. One su za nas uvijek i proces učenja. Jer ni jedan čovjek nije savršen, mi jesmo i ostajemo nesavršeni sve do naše smrti.

Kako se ovaj zahtjev i stav *da sam savršen – da nemam nikakvih pogriješaka* – odrazio na moj život?

Gdje sam – u kojoj situaciji ovim zahtjevom preopteretio samoga sebe? Zašto? Kako se pritom osjećam?

Kojom je ranjenošću ovaj stav kao reakcija mogao u meni nastati? U kojemu sam ozračju kod kuće odrastao? Jesam li smio pogriješiti? Kako sam doživljavao osobe autoriteta? Jesam li od

njih iskusio cijenjenje, ili više odbijanje? Gdje i kako je to utjecalo na mene ili me obilježilo?

2. **Razmatranje Božje istine:** „*Gledajte, koliko nam je ljubav darovao Otac: Djeca se Božja zovemo i jesmo*“ (1 Iv 3,1). Bog nas ljubi kao svoju djecu, takve kakvi jesmo. On poznaje naše pogriješke i slabosti. Ne gleda na našu nesavršenost, nego na našu nutarnju ljepotu koju je On stvorio. On ne želi i ne treba perfekcionista, nego ljude s ljubećim srcem prema Njemu i našim bližnjima.
3. **Odluka za istinu:** Odlučujem se vjerovati Božjoj istini (Njegovoj riječi) i to izražavam glasno jednom molitvom:
„*Djeca se Božja zovemo i jesmo.*“ Hvala, nebeski Oče, što me bezuvjetno prihvaćaš i ljubiš kao svoje dijete. Daj mi, prije svega u mojim pogriješcima i mojoj nesavršenosti, osjetiti i prihvatiti Tvoju neizmjeru veliku ljubav prema meni. Danas se odlučujem vjerovati da ne moram biti savršen, da smijem imati pogriješaka i da to ništa ne mijenja na Tvojim bezgraničnoj ljubavi prema meni! Nebeski Oče, vjerujem i pouzdajem se u Tvoju riječ i u Tvoju neizmjernu ljubav prema meni. Amen.

2.

Lakše je izbjegavati probleme nego im se izlagati.

1. **Misli:** U izazovima svakodnevice vidimo probleme najčešće puno većima, katkada nesavladivima, stoga se na trenutak čini da je jednostavnije gurnuti ih ustranu i potisnuti. Ali potisnuti problemi se pogoršavaju i ponovno se, ranije ili kasnije, javljaju u istim ili sličnim situacijama. Probleme nije moguće tek tako ignorirati i prikriti, čak niti pred samima sobom. Oni će nas uvijek iznova sustići. Bježati od problema i pred njima zatvarati oči umjesto pogledati ih, hrabro im se izložiti, i razraditi, stvara uvijek iznova nove probleme.

Kako se izričaj *Lakše je izbjegavati probleme nego im se izlagati* odražava u mome životu?

Gdje sam i koje probleme izbjegavao? Što je pritom bio moj tobožnji dobitak? Kako se pritom osjećam?

Što je bila strategija u obitelji mogega podrijetla? Jesu li me roditelji kao dijete oslobađali svih mojih poteškoća (problema), da bih lakše išao kroz život?

Jesam li danas u određenim situacijama svjestan nečega od ove životne laži i dajem li se njom određivati? Ima li još prikrivenih ili potisnutih problema u mome životu?

- 2. Razmatranje Božje stine:** *„Samo budi odvažan i hrabar da sve učiniš vjerno prema naredbama koje ti je dao Mojsije, sluga moj. Ne skreći od toga ni desno ni lijevo da bi ti bilo sretno sve što poduzmeš“* (Još 1,7). Bog nam je dao svoje upute kao smjernice za uspjeti život. Paziti na Njegove zapovijedi, vjerno slušati Njegovu riječ i prema njoj djelovati, služi nam za naše najbolje i daje nam odvažnost i snagu za ovladavanje našim životom. To znači: Sve mogu u Onome koji me jača.

- 3. Odluka za istinu:** Odlučujem se vjerovati Božjoj istini (Njegovoj riječi i Njegovoj ljubavi) i to glasno izričem u jednoj molitvi:

Hvala, nebeski Oče, za Tvoje riječi i istinu. Hvala za Tvoje upute i smjernice koje si mi dao za moj uspjeti život. Hvala, darivaš mi odvažnost i snagu ići kroz život s vjerom u Tvoju riječ i hvala što mi posebno u problemima moga života daješ iskustiti Tvoju blizinu i ljubav.

Odlučujem se Tvoju božansku istinu primiti u svoje srce, u svoje misli i u svoju dušu i u njoj ih pohraniti (čuvati). Danas se odlučujem smjestiti se latiti problema u budućnosti, odvažno im se izložiti. Pouzdajem se i vjerujem u Tvoju riječ: *„Samo budi odvažan i hrabar da sve učiniš vjerno prema naredbama“*, da bih u svemu što poduzimam djelovao prema tvojim uputama i bio jedno s Tvojom voljom. Amen.

3.

Svi me moraju voljeti.

1. **Misli:** Ima ljudi koji me vole i ljudi koji me ne vole. Život je slobodna odluka. Zahtjev i očekivanje, da me svi vole vodi uvijek iznova do novih razočaranja. Niti mogu niti moram svim ljudima udovoljiti. Predodžba da me svi ljudi moraju voljeti, daje drugim ljudima vlast nada mnom. Kao posljedica toga ne živim prema svome određenju polazeći od Boga. Ali On me ljubi iznad svega. U Njegovim očima sam apsolutno vrijedan i dragocjen. Ne trebam sebe činiti ovisnim o ljudima.

Kako se zahtjev *Svi me moraju voljeti* odražava u mome životu? Poznajem li težnju da me svi ljube, vole i priznaju? Moja želja da se svima svidim? Jesam li kao dijete iskusio premalo ljubavi, naklonosti, prihvaćanja? Osjećam li u sebi pomanjkanje osjećaja vlastite vrijednosti?

Gdje se naprežem da bih od drugih dobio priznanje? Mogu li činiti ono što sam smatram ispravnim, premda znam da to drugi ne prihvaćaju dobro, da se to drugima neće svidjeti?

2. **Promatranje Božje istine:** „*Nastojim li ovo pridobiti ljude ili Boga? Ili idem li za tim da ljudima ugodim? Kad bih sveudilj nastojao ljudima ugađati, ne bih bio Kristov sluga*“ (Gal 1,10).

Pavao na prvo mjesto stavlja Boga, svoga Stvoritelja. On se hoće svidjeti Bogu. To ga čini slobodnim od svega što ljudi o njemu misle i govore, slobodnim od ljudskoga straha.

Ako Bog u našem srcu ima prvo mjesto, ako na Njega gledamo i polazeći od Njegova plana oblikujemo svoj život, nećemo dopustiti da nas određuje ljudski strah. Mi postajemo slobodni i Božja ljubav i cijenjenje daju nam vrijednost i ispunjaju nas radošću.

3. **Odluka za istinu:** Odlučujem se vjerovati Božjoj istini (Njegovoj riječi) i ovo glasno izričem u jednoj molitvi:
Hvala, nebeski Oče, ja sam u Tvojim očima vrijedan i TI govoriš Da meni takvom kakav jesam. Hvala, uvijek iznova mi pokazuješ gdje još ovisim o potvrdi drugih, gdje se hoće svidjeti ljudima više nego Tebi. Hvala, Ti tražiš u meni žudnju za ljubavlju i prihvaćanjem. Hvala, Ti mi pokazuješ tko sam i kakav sam uistinu. Danas se odlučujem gledati na Tebe i svoj život potpuno usmjeriti prema onome što se Tebi sviđa. Ti imaj prvo mjesto u mom srcu. Tvoj način gledanja neka ubuduće određuje moj život. Gledam na Tebe i ostavljam sve misli o tome kako me drugi gledaju i prosuđuju. Hoću se svidjeti jedino Tebi i Tebe razveseliti. Amen.

4.

Ako ja tako osjećam, onda je to u redu!

1. **Misli:** Osjećaji nisu bezuvjetno u skladu s činjenicama. Osjećaji mogu varati, lagati, biti negativni, obmanuti. To što osjećam moja je vlastita stvarnost, moja realnost. Katkada mogu osjećaji u situacijama pretjerano reagirati i obmanuti (prevariti), prije svega kod srdžbe, kod nutarnjih povrjeda i td. Osjećaji nisu nikakav dokaz sadržaja istine.

Potrebno je osjećaj najprije objektivno pogledati, a zatim propitati interpretaciju, preispitati moje razmišljanje. Naši su osjećaji najčešće posljedica naših interpretacija, naših misli, našega stava i našega vrjednovanja (procjene). To što osjećamo ne ovisi o tome što nam govore drugi ili što doživljavamo, nego *kako* vrjednujemo (ocjenjujemo) riječi ili situaciju, koje nesvjesne želje, čežnje, strahovi... su u nama s ovom procjenom (najčešće) nesvjesno pohranjeni? (usp. i Kako nastaju osjećaji, **str. ?**).

Koje učinke ima u mom životu ova životna laž *Ako ja tako osjećam, onda je to u redu?*

Jesam li već iskusio da su me moji osjećaji prevarili?

Gdje sam i kada u svojim osjećajima pretjerano reagirao? Jesu li drugi bili time ranjeni? Kako se pritom osjećam?

Gdje sam u razračunavanjima bio zarobljen svojim osjećajima? Kako s time postupam? Mogu li učiniti prvi korak do bistrenja i pomirenja?

2. **Promatranje Božje riječi:** „*Podaj svome sluzi pronicavo srce da može suditi tvom narodu, razlikovati dobro od zla, jer tko bi mogao upravljati tvojim narodom koji je tako velik*“ (1 Kr 3,9).

Bog je sve planirao i stvorio na dobro nas ljudi. Ako Njega slušamo, možemo razlučivati što je dobro, što pak loše. Za to nam Bog dariva pronicavo srce, koje pazi na Njegov glas i daje nam razumjeti Njegovu istinu. Jer samo će nas Njegova istina osloboditi i dati nam spoznati pozadinske razloge osjećajâ.

3. **Odluka za istinu:** Odlučujem se vjerovati Božjoj istini (Njegovoj riječi) i ovo glasno izričem jednom molitvom:

„*Podaj svome sluzi pronicavo srce da može suditi tvom narodu, razlikovati dobro od zla*“. Hvala, Isuse, daješ mi pronicavo srce. Hvala, daj mi sve više i više spoznati Tvoju istinu da mogu razlikovati što je ispravno a što nije. Hvala, smijem Tvojim Duhom shvatiti (spoznati) da moji osjećaji nisu bezuvjetno u skladu s činjenicama. Hvala, pokazuješ mi sve više gdje nepromišljeno reagiram prema svojim osjećajima, umjesto da pazim na Tvoju istinu i iz nje živim.

Isuse, danas se odlučujem primiti Tvoju božansku istinu u moje srce, u moje misli i u moju dušu I u nju ju pohraniti. Tebe hoću slušati i prema Tvojoj volji živjeti jer Ti si istina i život. Amen.

5.

Drugi su krivi da je meni loše.

1. **Misli:** Ugodno je kad sam nesretan krivnju svaljivati na druge. Ova samoobmana mi ipak ne pomaže izići iz mojih teških situacija, iz moje uloge žrtve. Mnogočime u životu ne ovladavam. Ali uvijek Ja sâm određujem kako ću na neki događaj reagirati.

Moja osobna odluka je mjerodavna za daljnji razvoj jednoga događaja.

Zato sam uvijek (barem jednim dijelom) sâm odgovoran za svoje osjećaje. Jer moje osjećaje nije izazvao događaj ili to što mi je nanoseno, nego kako ja to interpretiram. Moram dakle preispitati svoje razmišljanje, iskreno pogledati i djelovati. Ja uvijek imam mogućnost izići iz situacije i postati svjestan vlastite odgovornosti, umjesto da dodjeljujem krivnju.

Poznajem li ovaj zahtjev *Drugi su krivi da je meni loše?* Odakle? Koje učinke ima ovo utvrđivanje u mome životu?

Mogu li spoznati i priznati vlastitu krivnju? Gdje sam neopravdano izricao dodjelu krivnje?

Gdje sam krivnju pripisivao drugima, koristio se izgovorima da svoje loše okolnosti zataškam?

2. **Razmatranje Božje istine:** „*Ne budite zabrinuti ni za što, nego u svemu – molitvom i prošnjom, sa zahvaljivanjem – očitujte svoje molbe Bogu. I mir Božji koji je iznad svakog razuma čuvat će srca vaša i vaše misli u Kristu Isusu*“ (Fil 4,6-7).

Bog je uvijek tu i hoće nam pomoći. Stoga nas poziva da sve tegobno i teško u našem životu odložimo kod Njega, umjesto da se bojažljivo brinemo. Poziva nas da mu svoju potrebu (nevolju) donesemo s povjerenjem i zahvalnošću jer On čuje našu usrdnu prošnju i zaklinjanje. Dariva nam svoj mir i čuva naše misli u Isusu Kristu.

3. **Odluka za istinu:** Odlučujem se vjerovati Božjoj istini (Njegovoj riječi) i Njegovoj ljubavi i glasno to izričem jednom molitvom: Hvala, Isuse, smijem Ti u svakoj situaciji donijeti svoje poteškoće i teške okolnosti. Uzimam Te za riječ i hoću sve što se u mome životu događa predati Ti s prošnjom i zahvalnošću. Hvala, pokazuješ mi put, zajedno s Tobom objasniti poteškoće i neugodnosti i preuzeti odgovornost za sebe. Hvala, ne trebam se brinuti.

Odlučujem Tvoju istinu sačuvati u svome srcu i prema njoj djelovati. Od danas se više neću izgovarati (ispričavati) i krivnju pripisivati drugima, da bih teške okolnosti potisnuo i svoju nedostatnost prikrrio. Pouzdajem se i vjerujem u Tvoju riječ da ćeš moje misli i moje srce sačuvati u svome miru koji sve nadilazi. Amen.

6.

Naša dužnost kao kršćana je ispuniti potrebe drugih.

Misao:

Razum govori: Postoje opravdane i lažne potrebe i očekivanja, koje bližnji mogu od mene imati. Stoga je ispravno ući u prave potrebe mojih bližnjih, ali ipak ne na neopravdane.

Kako bi mogla nastati životna laž u mome životu? Preko kojih iskustava (preopterećenosti, očekivanja, odbijanja) i povrjeda prisvojio sebi ovaj stav? Možda sam od djetinjstva, od roditelja, učitelja ili drugih osoba u odnosu svako malo čuo: „To i to moraš činiti, inače nisi dobar kršćanin, nego drzak, sebičan i bezobziran.“ Možda...?

Kako se ova životna laž odrazila u mome životu? Riječi *...inače nisi dobar kršćanin, nego sebičan...* mogle su se utisnuti u moju podsvijest. Ja djelujem iz ljudskoga straha, a da toga nisam ni svjestan. On me tjera na to da sve činim ispravno i da ispunim sve postavljene mi potrebe, što neizbježno dovodi do preopterećenosti. I svoj život ne živim onako kako je to Bog za mene predvidio, nego dopuštam da budem življen i od ljudi određivan.

Što hoću postići kad djelujem prema ovome uvjerenju? Djelujem li tako da budem omiljen, da ne budem odbijen, da održim sklad, da dobijem cijenjenje i pohvalu, da budem tu ako dobar kršćanin, da...?

Kako se zahtjev da *kako kršćanin potrebe (i očekivanja) drugih moram ispuniti* odrazio u mome životu?

Gdje i kada sam dopustio da me očekivanja drugih (roditelja, osoba u odnosu i autoriteta) okupiraju da bih dobio priznanje i potvrdu? Zašto? Kako se pri tome osjećam?

Razmatranje Božje istine

U vezi s time razmatram redak 8 iz Psalma 32: „*Učit ću te, put ti kazat' kojim ti je ići, savjetovat ću te, oko će moje bdjeti nad tobom*“ (Ps 32,8).

Bog gleda pun ljubavi na moj život. On ima u svim situacijama za mene dobar put. Ovaj put hoće mi Isus pokazati. On mi hoće dati jasnoću i pokazati, koja očekivanja i potrebe trebam ispuniti, koja pak ne. Ne moram svima činiti pravo, nego ići svojim vlastitim, od Boga pokazanim putem. Njegovo oko bdije nada mnom. On me poziva da tražim Njegov pogled, da počivam pod Njegovim pogledom i dopustim da me Njegova ljubav ispuni.

Kako bi moj život izgledao ako bih se dao potpuno određivati ovom riječju?

Odluka za istinu

Prvi vidik sastoji se u opraštenju: Opraštam svim osobama koje su pridonijele nastanku ove životne laži. Za to je važno biti konkretan: Mogu imenovati osobe (imena) koje su me svojim zahtjevima i očekivanjima svjesno ili nesvjesno preopteretile, povrijedile i time naškodile mome životu. Mogu navesti i situacije, primjerice da sam uvijek morao biti tu za druge, uskočiti...

Drugi vidik sastoji se u odluci vjerovati Božjoj istini (Njegovoj riječi) i Njegovoj ljubavi i to glasno izreći.

U vezi s time jedan primjer: „*Učit ću te, put ti kazat' kojim ti je ići, savjetovat ću te, oko će moje bdjeti nad tobom*“ (Ps 32,8).

Hvala, Isuse, za ovo tvoje obećanje. Hvala, darivaš mi naputke i ne ostavljaš me sama u mojoj nesigurnosti. Hvala, pokazuješ mi koja očekivanja i potrebe drugih trebam ispuniti, koja pak ne. Hvala, daješ mi uvijek dobar savjet. Hvala, neka tvoje oko, tvoj pogled bdije sada i uvijek nada mnom.

Isuse, odlučujem se s vjerom i povjerenjem prihvatiti sada tvoju istinu i tvoje obećanje. Otvaram ti svoje srce da bih u svoje srce mogao primiti tvoje misli. Uzdam se u tebe i hoću slijediti tvoje naputke. Amen.

7.

Nitko se za mene ne zanima.

1. **Misao:** Kad smo kao dijete često ostavljani sami, kad smo bili usamljeni i odbačeni ili se tako osjećali, tada se ova životna laž, a s njom i sažaljenje, u meni usidrilo.

Kako lako vidim u ovoj osjećajnoj situaciji (samosažaljenje) samo ljude koji se za mene ne zanimaju, a pritom previđam one koji me poštuju i cijene. Ja ipak ne mogu svoju životnu radost učiniti ovisnom o ispunjenju mojih potreba od strane drugih. Svi ljudi se niti moraju niti mogu za mene zanimati. Bog se ipak uvijek za mene zanima. On me vidi i raduje mi se.

Kako se ova životna laž u meni usidrila? Što hoću s njome postići?

Tražim li sâm kontakt s drugim ljudima ili im izmičem s puta? Povlačenje?

Koji učinak ima ova životna laž u mom životu?

Zanimam li se za druge? Mogu li prići ljudima ili prvi korak uvijek očekujem od drugih? Mogu li i hoću prvi preuzeti inicijativu?

Kako se ponašam kad sam sâm i usamljen? Zanimam li se za bližnje? Kako je njima? Kad se zanimam za situacije i potrebe drugih, odmičem li se svjesno od sebe (zaboravljam sebe), oslobađam se od svoga samosažaljenja i kruženja oko sama sebe.

2. **Razmatranje Božje istine:** „*Gospodine, proničeš me svega i poznaješ, ti znaš kada sjednem i kada ustanem, izdaleka ti već misli moje poznaješ. Hodam li ili ležim svet ti vidiš, znani su ti svi moji putevi. Riječ mi još nije na jezik došla, a ti, Gospodine, sve već znadeš. S leđa i s lica ti me obuhvaćaš, na mene si ruku svoju stavio*“ (Ps 139,1-5).

Bog je prisutan posvuda. Poznaje nas, gleda na nas, vidi nas gdje god se nalazili. Bog ima savršen pregled. On poznaje naše misli. Poznati su mu naši putevi, ništa Mu ne izmiče.

3. **Odluka za istinu:** Odlučujem se vjerovati Božjoj istini (Njegovoj riječi) i glasno to izričem jednom molitvom:

„Gospodine, proničeš me svega i poznaješ, ti znaš kada sjednem i kada ustanem.“ Veliki Bože, Tvoja istina i Tvoja riječ su čudesni. Stoje čvrsto i nikada neće proći. Hvala, poznaješ i proničeš moje misli, i obećaješ mi svoju pomoć. Hvala, pokazuješ mi gdje me moje samosažaljenje sprječava prihvatiti Tvoju prisutnost i ljubav. Hvala, obuhvaćaš moju ruku i uzimaš me kao svoje dijete ljubazno na put kroz moj život.

Danas se odlučujem, svoje misli svaki dan povezivati s Tvojim mislima i živjeti iz Tvoje milosti i ljubavi. Ostavljam svako samosažaljenje i sve negativne misli. Radosno i s potpunim povjerenjem idem putem koji si mi Ti pripremio, jer znam Ti svoju ruku držiš nada mnom. Amen.

8.

Ja vrijedim samo onoliko koliko postignem.

1. **Misao:** Možda sam kao dijete od svojih roditelja primao samo pohvalu i priznanje kad sam u njihovim očima učinio nešto dobro. Ako sam već kao dijete cijenjen, vrjednovan samo prema mojim dobrim postignućima, to se odražava na čitav život. Definiram li sebe po svojim postignućima, to stvara nutarnji pritisak za još većim postignućem, jer po ovoj laži nikada nisam

zadovoljan sa samim sobom. Ovaj životno opterećujući način ponašanja može biti povezan i s time da nikada nisam naučio priznati svoje vlastite potrebe i jasno ih očitovati.

Vrijednost i postignuće nisu identični. Moju najveću vrijednost daje mi Bog. Od njega sam ljubljen, vrijedan, dobar i dragocjen bez ikakva postignuća. Moja vrijednost ne ovisi o onome što činim, nego o tome tko sam!

Kliko vrijednosti pridajem samomu sebi? Gdje pokušavam biti velik?

Gdje tražim cijenjenje i priznanje postignućem?

Što hoću ovom životnom laži postići? Koje sam iskustvo s ovom životnom laži stekao?

Kako se osjećam kad unatoč dobru postignuću ne primim pohvalu?

2. **Razmatranje Božje istine:** *„Tko god se dakle ponizi kao ovo dijete, taj je najveći u kraljevstvu nebeskom“* (Mt 18,4).

Djeca ne moraju ništa moći, ona smiju jednostavno biti djeca... Budući da sam Božje dijete, smijem i trebam pun pouzdanja biti ovisan o našem nebeskom Ocu. Pred Njim se prignuti u poniznosti, priznati svoje siromaštvo, znači svjesno stati pod Božju moćnu ruku. Jer On me bezuvjetno ljubi i opremio me je neprocjenjivom vrijednošću i velikim dostojanstvom.

3. **Odluka za istinu:** Odlučujem se vjerovati Božjoj istini (Njegovoj riječi) i to glasno izričem jednom molitvom:

„Tko god se dakle ponizi kao ovo dijete, taj je najveći u kraljevstvu nebeskom.“ Hvala, nebeski Oče za dostojanstvo i cijenjenje koje daješ svakomu svom djetetu. Hvala, smijem i ja stupiti preda Te kao Tvoje ljubljeno dijete. Hvala, ne pitaš me što sam postigao, nego me jednostavno uzimaš u svoje naručje.

Danas se odlučujem Tvoju istinu i Tebe kao svoga ljubljenog Oca u svoje srce, svoju dušu i u svoj duh prihvatiti i čuvati. Više se neću mjeriti prema svojim postignućima, nego ću se orijentirati

prema Tvojoj ljubavi i Tvome cijenjenju i činiti djela koja mi Ti nalažeš. Amen.

9.

Ne ispuni li Bog moja očekivanja (želje), očito me ne ljubi.

1. **Misli:** Bog je uvijek veći od mojih predodžbi i očekivanja. Ali kako često precjenjujem samoga sebe i mislim da znam što je za mene dobro. Ako Bog ne ispuni moje želje, znači da mi priprema nešto bolje. Bog mi svoju ljubav i milosrđe pokazuje prema svome planu spasenja, a ne prema mojim ljudskim predodžbama. Ako s potpunim povjerenjem molim *Budi volja tvoja*, činim sebe kao Njegovo dijete ovisnim o Njemu i zahvalan sam za sve što mi On dariva.

Koji učinak ima ova životna laž u mome životu?

Zbog čega je i kako moglo ovo očekivanje od Boga u meni nastati?

Što u meni izaziva kad se moje želje ne ispune?

Ljubim li samoga sebe? Koje zahtjeve sebi postavljam?

Dopuštam li Bogu da se brine za moje nutarnje potrebe i nevolje?

2. **Promatranje Božje istine:** „*Jer ja znam svoje naume koje s vama namjeravam – riječ je Jahvina – naume mira, a ne nesreće: da vam dadnem budućnost i nadu*“ (Iz 29,11).

Bog za nas ljude ima samo misli mira (spasenja). Njegova ljubav i milosrđe su neizmjerni. On vidi puno dalje i puno dublje od našega vlastitoga, ograničena kuta gledanja. On nam na svim područjima našega života daje nadu za našu budućnost.

3. **Odluka za istinu:** Odlučujem se vjerovati Božjoj istini (Njegovoj riječi) i to glasno izričem jednom molitvom:

Hvala, Gospodine, za Tvoje obećanje da za mene imaš misli mira i da mi hoćeš darovati budućnost i nadu. Hvala, daj mi da u mome životu sve više spoznam da je Tvoja skrb puno

velikodušnija, nego što si ja mogu zamisliti. Sada se odlučujem potpuno povjeriti Tvojim mislima, i prihvatiti Tvoju brigu i skrb i Tvoju ljubav prema meni. Amen.

10.

Sve moje probleme uzrokuju moji grijesi

1. **Misli:** Mi ljudi želimo za svaki događaj imati tumačenje, posebno onda kad je on za nas mučan i težak. Ako nas ova laž, kojom same sebe optužujemo i osuđujemo, dodatno opterećuje, progonit će nas i osjećaji krivnje.

Stoga treba dobro pogledati i jasno razlučiti ima li kod mene stvarno grijeha koji mogu jasno imenovati. Ako ima, trebam ga priznati (ispovjediti), obratiti se i Isusa zamoliti za oprostjenje. Ako nema, samopredbacivanja i osjećaji krivnje nastali često na temelju obilježnosti u djetinjstvu, postali su krivi stav (životna laž) koji ugrožava moju životnu radost.

Bog se raduje svojoj djeci. Katkada pripušta i nevesele stvari jer hoće u njima pokazati svoju moć i slavu i jer mi, ustrajući u trpljenju i poteškoćama, možemo iznutra ojačati i sazreti. Jer Bog je milosrdan i milostiv Bog, ne Bog koji kažnjava. On svima nama želi život u punini.

Koje učinke ima ova životna laž u mome životu?

Čemu mi ova životna laž služi?

U kojim situacijama i poteškoćama optužujem samoga sebe?

Zbog čega se kod problemâ osjećam za to kriv i odgovoran?

Što samopredbacivanja u meni čine? Kako se pritom osjećam?

2. **Promatranje Božje istine:** „*Prolazeći ugleda čovjeka slijepa od rođenja. Zapitaše ga njegovi učenici: 'Učitelju, tko li sagriješi, on ili njegovi roditelji te se slijep rodio?' Odgovori Isus: 'Niti sagriješi on niti njegovi roditelji, nego je to zato da se na njemu očituju djela Božja'*“ (Iv 9,1-3)

Niti sagriješi on niti njegovi roditelji, nego je to zato da se na njemu očituju djela Božja. Ove riječi govori Isus i nama: Bog nam hoće sada objaviti Svoju ljubav, Svoje djelovanje. Jer nema bolesti i nevolje, bila ona tjelesna ili duševna, urođena ili stečena, akutna ili kronična, kod koje Bog ne bi mogao i ne bi želio pomoći. Ali Bog pripušta i bolesti, trpljenja (patnje) da izdjeluje obraćenje, da iskuša vjeru, da objavi Svoja djela, da nas privuče k Sebi, da rastemo u povjerenju u Njega.

3. **Odluka za istinu:** Odlučujem se vjerovati Božjoj istini (Njegovoj riječi) i to glasno izričem jednom molitvom:

Hvala, Isuse, za Tvoje riječi, koje mi objavljuju milosrdnu i očinsku ljubav našega Boga. One su istina i ostatak će do vijeka. Hvala, daješ mi svojom riječju shvatiti da se uzroci mojih problema ne mogu nužno svesti na grijeh. Hvala, pomažeš mi Svetim Duhom u svakoj situaciji spoznati pravi uzrok mojih problema i otkrivaš mi Svoje puteve do rješenja.

Isuse, danas se odlučujem Tvoju riječ i Tvoju istinu primiti u svoje srca, u svoga duha i u svoju dušu i ondje ih sačuvati, vjerujući i pouzdajući se u Tebe. Jer Ti si na križu umro za sve grijehe i svako trpljenje. S Tobom hoću s potpunim povjerenjem i zahvalno ići svojim putem kroz život. Amen.

2.6 Ostati u Božjoj istini

U odluci vjerovati istini vjere i u izricanju otvaramo se snazi Božje riječi. Zato govori Isus: *Ako **ostanete** u mojoj riječi, uistinu, moji ste učenici; upoznat ćete istinu i istina će vas osloboditi*“ (Iv 8,31-32). Ovo ostajanje u Isusovoj riječi pokazuje da jedna jedinstvena misao i jedinstvena molitva nije dovoljno. Više se radi o tome da dopustim da Božja istina trajno djeluje u dubinu srca. Tada će laž u koju smo ranije vjerovali izgubiti svoj utjecaj, a snaga istine na koju gledamo i kojoj vjerujemo, utjecati. Božji Duh i Njegova snaga može u nama djelovati.

Ozdravljenje kao put

Pavao piše: „*Ne suobličujte se ovomu svijetu, nego se preobrazujte obnavljanjem svoje pameti da možete razabirati što je volja Božja, što je dobro, Bogu milo, savršeno*“ (Rim 12,2). *Preobrazujte se* u grčkome je ista riječ iz koje izvodimo „metamorfozu“. To je slika male gusjenice koja ispreda čahuru da kasnije iziđe kao leptir. Obnovom pameti preobrazujemo se iz ogorčena, povrijeđena, slaba, svijetu prilagođena čovjeka u ljubećega, zdrava, snažna, pobjedničkoga čovjeka, u osobu kakvom nas je Bog stvorio.

Ovom obnovom pameti i razmišljanja teče životna snaga božanskoga Duha ljudskim duhom. To sve više jača vodstvo našega ljudskog duha preko duše i čini da se tako i naša duša i naše tijelo obnove. Započeo je jedan proces preko kojega se Božje gospodstvo u našem životu ostvaruje sve jasnije. Posvećenje i ozdravljenja našega života napreduje.

Mi učimo živjeti sve više iz obnovljena duha u nama, biti u skladu s njime, postati jedno s njim. Ovo posvećenje obuhvaća slušanje i podvrgavanje (spoznaju i savjest), komuniciranje s Bogom i bližnjima. Ovo dovodi do promijenjenih načina ponašanja i stavova, što se opet odražava na tijelo.

Živeći sve snažnije iz našega Božjim Duhom nadahnuta (inspirirana) duha, duša se oslobađa. Ona može spoznati i preuzeti svoju stvarnu zadaću. Osjećaji mogu ozdraviti. Naša volja sve više odražava volju Božju. Božjim Duhom rasvijetljeni razum tako je sve bolje u situaciji da i s obzirom na duhovne poticaje postaje svjestan dobra razlučivanja. To vidno produbljuje iskustvo otkupljenja po Isusu Kristu.

Dodatak

Oproštenje – nužno za ozdravljenje

U ophođenju sa životnim lažima kod trećega koraka je navedeno (vidi str. 22) koji je odlučujući vidik oproštenja. Oproštenje je toliko temeljno za naš kršćanski život da Isus u Očenašu uči moliti: „*Otpusti nam duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima našim*. Isus uči da Božje oproštenje mogu primiti samo oni ljudi koji su ranije oprostili svojim bližnjima. Prije svega pak jer se svojom nepomirljivošću vezujemo uz druge ljude i uz određene načine ponašanja. Tako same sebe činimo neslobodnima i tovarimo na sebe nepotrebne terete. Ja drugomu nešto ne opraštam.

Razlog jedne takve vezanosti uz prošlost najčešće su neko gorko iskustvo, razočaranja, nepravde, trpljenje, uvrjede itd. To boli. Ove povrjede izazivaju negativne reakcije: gnjev, srdžbu, uskipjeli bijes, ljutnju...

Iz toga mogu izrasti osjećaji odbijanja. Može nastati zid, duševna blokada, u srcu se mogu usidriti osjećaji gnjeva ostavljajući gorko sjeme i korijenje. Takvo sjeme i korijenje može rasti, postajati veće i sve više i više urastati u naš život i trovati ga. Iza toga u sebi osjećamo nešto gorko, nešto negativno, cinično. „*Pripazite da se tko*

ne sustegne od milosti Božje, da kakav gorki korijen ne proklija pa ne unese zabunu i zarazi mnoge“ (Heb 12,15).

Jedna se daljnja reakcija sastoji u tome da automatski tražimo puteve da se zaštitimo od daljnjih povrjeda. Ova reakcija zaštite može dovesti do nesvjesnih utvrđivanja, nutarnjih čireva, emocionalnih povlačenja, šutnje, samosažaljenja, pripisivanja krivnje (okrivljivanja), sitničavosti, osjećaja manje vrijednosti, zavisti, nepovjerenja, nepomirljivosti, prilagođivanja, stavova odbojnosti, distanciranja, različitih ovisnosti i još puno čega što stvara temelj za krive (pogrješne) stavove (životne laži). Ozdravljenje od životnih laži sadrži stoga uvijek i pomirenje s takvim povrjedama i svjesno odvajanje (odreknuće) od nesvjesnih utvrđivanja, nutarnjih čireva.

Područja nepomirljivosti

Nepomireno možemo opažati na različitim razinama odnosa. Najprije u odnosu prema *nama samima*: Mnogi ljudi imaju muku prihvatiti same sebe takvima kakvi jesu. Ne pronalaze nikakav Da svomu životu, samima sebi, svomu tijelu, svojim osjećajima, svojoj duši, svojoj prošlosti... itd. Sami se „bore“ protiv svoga htjeti-bitidrukčiji.

Nepomireno može biti prisutno u odnosu *prema Bogu*: Tko ne poznaje predbacivanje: Kako Bog može sve to pripustiti? Zašto? Bog jest doduše nepogrješiv i savršen. Ali način kako mi Božje djelovanje u našoj, grijehom obilježenoj, situaciji svijeta i života, može dovesti do nutarnje pobune ili distanciranja.

Jedna šesnaestogodišnjakinja, čija je sestrična oboljela od raka, rekla je svojoj majci: S ovim Bogom koji tako što pripušta, ne želim imati nikakva posla. Nikako ne možemo razumjeti zašto je neke stvari pripustio i pripušta. To može dovesti do nutarnje pobune, do odbijanja i srdžbe, kao i do udaljavanja od Boga.

Predbacivanja Bogu mogu doći i s obzirom na naše slabosti, prikraćenosti, povrjede i razočaranja, kao i da nas je stvorio takvima kakvi jesmo. Mi se iznutra bunimo protiv Boga jer puno toga u našem životu nije onako kako bismo mi željeli. I mi naravno više ne

želimo imati nikakva posla s Bogom, ili se prema Njemu odnosimo suzdržano.

Nepomirenost otkrivamo i u *odnosu prema bližnjima*: Svi smo mi nespašeni i povrijeđeni ljudi. Iskusujemo nepravdu, ali i sami svako malo vrijeđamo druge ljude; često čak, a da to ne želimo ili ne primjećujemo. Posebno duboko doživljavamo povrijeđe od ljudi koji su nam bliski (primjerice roditelji, partner, djeca...). To se može odnositi i na pokojne. Takve povrijeđe mogu dovesti do predbacivanja, nutarnjih suzdržanosti i zidova, a time i do poremećenih odnosa.

Nepomirenost može u nama biti i u odnosu *prema Crkvi i njezinim institucijama*, vlastitoj župnoj zajednici, crkvenome vodstvu, prema Rimu i Papi. Crkva bi ipak konačno morala...! Takva se ljutnja može hraniti duboko usidrenom pobunom. To ipak ne znači da ne treba izraziti negativnu kritiku prema lošim stanjima. Ali kritizirati uvijek treba na izgrađujući način. Kritika ne smije služiti kao izgovor da bismo zaobišli vlastite potrebne korake promjene ili ih ne pogledali.

Gnjev i predbacivanja okreću se često *protiv javnih institucija, države, političkih gremija, udruga, poslodavaca, protiv grupa ili nacija*.

Vidici oprostjenja

Mi ljudi iskusujemo (uvijek iznova) nepravdu, odbijanje, manjak privrženosti, nutarnje povrijeđe... krivnjom (griehom) drugih. Protiv takvih iskustava ne možemo učiniti ništa. Ali kako na to reagiramo leži u našoj odluci i odgovornosti! Ja mogu radi pretrpljene nepravde otvrdnuti, zatvoriti se..., u sebi gajiti predbacivanja i želju za osvetom. Ili se u ovome stavu zatvaram pred Božjom ozdravljujućom ljubavi.

Isus pokazuje jedan drugi put: „... *Budite jedni drugima dobrotivi, milosrdni; praštajte jedni drugima kao što i Bog u Kristu nama oprost!*“ (Ef 4,32). „*Ne sudite i nećete biti suđeni. Ne osuđujte i nećete biti osuđeni. Praštajte i oprostit će vam se*“ (Lk 6,37).

1. Oprostiti ne znači *pokoriti se* i jednostavno sve gutati. Oproštenje nikada ne znači zlo više ne nazivati zlim i krivo krivim. Oprostiti ne znači tolerirati nepravdu i ugnjetavanje. Naprotiv: Često je radi istine i pravednost potreban konflikt, razračunavanje, priopćenje. Ali nutarnje je stav pritom obilježen milosrđem. Više se ne radi o htjeti-imati-pravo, nego o činiti-što-je-ispravno. Radi se o pitanju: Kako se možemo sada otvoriti Isusovoj ljubavi na križu? Kako Njegovo otkupljujuće djelovanje može ozdraviti naše odnose?
2. Oprostiti znači *prepustiti drugome*, prijeći preko nečega, ne obzirati se na što, to znači oprostiti.
Oprostiti je tako odluka volje. Kad je Isus visio na križu, nije imao dobre osjećaje za one koji su mu nanijeli tolike boli i tako brutalno razorili (uništili) Njegov mladi život. Ali im je ipak oprostio. Isus se odlučio za oproštenje, ali istodobno nije povukao ni jednu riječ istine koju je navijestao.
Oproštenje govori: Ne usredotočujem se više na svoju prošlost i ništa ti više ne zamjeram. Hoću prijeći preko svih svojih predbacivanja prema tebi. Donosim ih na križ, neka ondje konačno umru.
Oproštenje znači dati iz ruke. Više ne određujem sam kako ovaj ili onaj odnos treba ići dalje. Predajem ga božanskomu liječniku Isusu Kristu. On će ozdraviti sve naše rane, darovati oproštenje i povezati nas svojom ljubavlju prema svome božanskome planu spasenja. Ostavljam svoja očekivanja. Neka Isus vodi moj život i njime ravna.
Kad netko kaže: Opraštam, ali ne zaboravljam, postavlja se pitanje *hoćemo* li zaboraviti!
3. Ovdje je odlučujuće važno biti konkretan. *Komu* i *što* opraštam? Oproštenje se događa u izvršenju izricanja odluke: Opraštam ti! Tko govori: Opraštam ti sve, u opasnosti je da ne oprašta ništa, jer je to „sve“ nejasno, maglovito i nedefinirano. Važno je izreći što točno hoću oprostiti. Izricanje ima učinak, i u nevidljivome

svijetu. Istodobno imam time potvrdu i jasnoću da sam učinio korak oprostjenja.

Ako ovaj korak ne mogu učiniti, ipak sam svjestan da korak oprostjenja još predstoji. Mogu zamoliti Isusa da mi daruje milost učiniti ovaj korak.

4. Oprostjenje *u svakodnevicu*: Ovdje je važno s empatijom pričati osobi koju sam uvrijedio. Svojom prošnjom za oprostjenjem izričem svoje razumijevanje za to što bi u toj osobi svojom uvrjedom mogao izazvati. Primjerice, „Mogu si zamisliti koliko je ponižavajuće i uvrjedljivo bilo za tebe, kad sam...“ Pritom ne iznosim svoje vlastite motive za nanesenu uvrjedu da samoga sebe još na neki način opravdam. To bi u mome nasuprotniku moglo probuditi dvojbu u istinitost mog kajanja i oprostjenja.
5. Ne oprostiti prebrzo: Ima povrjeda kojima ne udovoljavam prebrzom prošnjom za oprostjenjem. Ima situacija gdje je oprostjenje moguće tek nakon duljega vremena i nakon nutarnjega procesa. Oprostjenje nije nadomjestak za moguće razračunavanje i načinjanje sukobâ. Oprostjenje se ne smije rabiti za to da se ne moram razračunati s nekim konfliktom, s nekom povrjedom. Jedno (prolazno) iskreno uskraćivanje oprostjenja je iskrenije, od prebrza oprostjenja, da budem u skladu sa svojim idealnim predodžbama.³⁹

Bog nam nudi svoju suradnju i pomoć kod rana i ozljeda. Čovjekova se zadaća sastoji u tome da svoje rane ne ignorira, nego im se izloži i prihvati ih. To znači: Pretrpljenu nepravdu moramo još jednom (djelić dalje) emocionalno proživjeti. Oprostjenje se događa samo kroz vlastitu bol, vlastitu gorčinu i resignaciju.

³⁹ Ova napast površnoga oprostjenja postoji upravo u kršćanskim krugovima. Budući da je oprostiti Božja zapovijed a nepomirljivost neugodna, hoćemo problem što je moguće brže nadvladati. Tada često izgovorimo neku molitvu koja ipak nije u skladu s istinom srca (najdublje volje). Kod vrlo dubokih povrjeda može put koji vodi do oprostjenja, tražiti neko dulje vrijeme.

To zatim vodi do čišćenja srca: Ranije ignorirani i potisnuti osjećaji zatrovali su naše srce i našu dušu. Zato katkada može biti korisno pred poznatim čovjekom ili na samotnu mjestu (primjerice u šumi) pripustiti negativne osjećaje (i prema Bogu), izjadati se i izvikati. Jer Bog podnosi sve.

Izricanje negativnih osjećaja moguće je s otvaranjem jednoga novog stavka da bi gnoj iscurio i rana mogla iz temelja zacijeliti. Moramo se suočiti s našim svjesnim i nesvjesnim motivacijama, negativnim mislima i osjećajima.

Na dnu svih posramljujućih osjećaja čeka neprestano poziv oprostiti Bogu i ljudima. Ali tek kad je sva srdžba, sav gnjev i nevolja izvikana (izrečena), oslobođen je put za to. Mi često oprostimo, a pritom zanemarujemo ili potiskujemo svoje osjećaje. To može biti razlog zašto unatoč oproštenju odnosi stvarno ne ozdrave.

6. Oproštenje *nije istovjetno s pomirenjem*. Oproštenje je nutarnji duhovni proces koji je moguće izvršiti neovisno o uvidu (spoznaji) počinitelja. Oproštenje je ozdravljujuće i oslobađajuće za onoga koji oprašta. *Pomirenje* pretpostavlja da počinitelj svoje djelo uviđa i kaje se i da oboje, žrtva i počinitelj imaju želju prići jedno drugomu, povući crtu ispod onoga što je prošlo, povezano sa željom za budućim dobrim odnosom. Pomirenje dakle ovisi o spoznaji počinitelja. Nema nikakva smisla htjeti se pomiriti s nekim tko svoj čin ne uviđa, ili se ne želi pomiriti.

Za međusobno pomirenje potrebne su uvijek dvije osobe spremne pomiriti se. Ali ovo nije uvijek slučaj, na što ukazuje Pavao: „**Ako je moguće, koliko je do vas, u miru budite sa svim ljudima!**“ (Rim 12,18). Ali uvijek je moguće oproštenje u vlastitomu srcu.

Cijena oproštenja

Oproštenje ima svoju cijenu. Samoga Isusa je oproštenje naših grijeha i pomirenje čovječanstva s Bogom stajalo bolna, brutalna trpljenja i smrti na križu. I nas oproštenje stoji neke vrste smrti, neke

vrste razapinjanja. Stoji nas naime razapinjanja naše oholosti, našega htjeti-bitu-pravu i suzdržavanja od odmazde, od htjeti-osvetiti se. Oproštenje znači da svoje pravo na osvetu prepuštam Gospodinu jer znam: Onaj koji mi je nanio bol, bit će od Boga pozvan na polaganje računa. Tako su osveta i sud potpuno Božja stvar! On će svima suditi po pravdi. Nitko Mu ne može umaknuti.

Za korak oprostjenja korisna je empatija. Ona se sastoji u tome da se promjenom perspektive uživimo u nutarnje motive počinitelja, da ga gledamo ljubaznim milosrđem majke i oca koji znaju da njihovo dijete, učinilo ono ne znam što, jest i ostaje njihovo dijete. Ovo istraživanje motiva ne da bismo počinitelja osudili, nego da bismo njega i njegove motive, osjećaje..., koji su doveli do čina, pomogli da počinitelja bolje upoznamo. Kod ovoga 'gledanja srca' ustanovljujemo da počinitelj nije samo ranio nas, nego je naškodio i samomu sebi. Kod oprostjenja pomaže spoznaja: Svi ljudi su obilježeni svojom životnom poviješću. Kad nas ljudi povrijede, oni najčešće prenose dalje ono što su i sami iskusili.

Spoznaja nam nadalje može pomoći da je osoba koja mi je svjesno nanijela nepravdu, na neki način bolesna. Zarobljena je u kavezu negativnoga i zloga. Ona je u najdubljoj nutrini krajnje nesretna. Trebamo ju susresti s milosrđem. Često je teško kad ljudi ne mogu biti svjesni svoje zarobljenosti negativnim. Srce može tada biti tvrdo kao kamen i sva samokritična pitanja se od njih odbijaju.

Opraštam – Molitva

U molitvi stajem pod križ Isusa Krista. Gledam na Njega koji je ponio svu krivnju i svu bol (moju također!). Sada ćutim trpljenje koje mi je nanoseno. Gledam koje posljedice je to imalo u mom životu. Nakon ovoga opažanja se radi o tome da sada konkretno imenujem događaje i iskreno izreknem oproštenje (eventualno i pred jednom pratećom osobom). U vezi s time može biti korisna sljedeća molitva. Važno je odluku da opraštam, onako kako je u srcu sazrela, izreći naglas.

Oprostite bližnjima:

Gospodine Isuse Kriste, gledam Tvoj križ. Vidim što je Tebi, najnedužnijemu od svih ljudi, naneseo. Ti si u svojoj ljubavi bezuvjetno oprostio svim ljudima, meni također. Isuse, Ti živiš u meni po Duhu Svetom i osposobljuješ me da oprostim.

Isuse, u Tvoje ime opraštam sada (ime, primjerice, mojoj majci)..., (navesti prekršaj, kao primjerice, nedostatnu privrženost, odbijanje, udarce, nepravde, uvrjednive riječi itd.) kao i iz toga nastale posljedice i učinke koji su opteretili i ugrozili moj život.

Odlučujem sada svoju gorčinu, svoju srdžbu, svoje osjećaje osvete itd. (imenovati sve negativne osjećaje) prema (ime) ostaviti i predati ih Tebi na križ. Neka ondje umru. Više ne želim ove osjećaje gajiti. Otkupi me od toga i ozdravi me.

Isuse, oslobodi sada s križa (spomenuti ime) i daruj mu/joj svoj mir. Amen.

Oprostiti samomu sebi: (zaboraviti uvrjede)

Isuse, Ti si mi oprostio svu moju krivnju, zato i ja sada mogu oprostiti samomu sebi. Opraštam si što sam samoga sebe povrijedio i tako svojim ponašanjem samomu sebi naškodio. Opraštam sebi i to što sam na naneseu nepravdu reagirao krivo (negativnim osjećajima kao samosažaljenje, povlačenje, krutost, mržnja, osveta... imenovati), i nosio uokolo sa sobom. Sada hoću konačno prestati samoga sebe optuživati i sebe osuđivati. Ostavljam sve optužbe protiv sebe samoga i predajem ih Tebi, Isuse, na križ. Neka na Tvome križu umru. Otkupi me od ovih osjećaja i ozdravi me.

Svoj život polažem u Tvoje ruke i potpuno povjeravam Tvome milosrđu. Amen.

Oprostiti samomu sebi: (odbijanje sebe)

Gospodine Isuse Kriste, ja sam svojim mislima, riječima, djelima i propustima povrijedio samoga sebe, odbacio sebe, možda čak mrzio i sebi naškodio. Često sam zbog toga samoga sebe optuživao i bio loš prema sebi. Isuse, Ti si mi moju krivnju oprostio zato i ja sada opraštam samomu sebi. Sada hoću konačno prestati optuživati sama sebe, sebe osuđivati i htjeti sebe imati drukčije. Opraštam sebi...

(optužbe, razočaranja, itd. imenovati). Neka na križu umru. Otkupi me od ovih osjećaja i ozdravi me.

Svoj život polažem u Tvoje ruke i potpuno se povjeravam Tvome milosrđu. Amen.

„Oprostiti Bogu“⁴⁰

Gospodine Isuse Kriste, Ti si nam pokazao da je Bog Otac pun nježnosti i ljubavi. „Bog je svjetlost i u njemu nema tame nikakve“ (1 Iv 1,5). Zbog nekih iskustava trpljenja, boli, nepravde, napuštenosti... u mome srcu je prisutan Ne, otpor, pobuna, Zašto prema Bogu. Zašto si, Bože, sve ove teške situacije i nepravde u mome životu pripustio? Jesi li Ti stvarno dobar?

Spoznajem da sam ovim nepovjerenjem i nutarnjim odbijanjem Tebi, nebeski Oče, nanio nepravdu i uvrijedio Te. Sada se odlučujem nanovo Ti vjerovati. Prihvaćam sada svoju životnu situaciju takom kakva jest. Konačno prestajem Tebe, Boga Oca, za... (pretrpljenu nepravdu, nepravde, zlouporabu, imenovati) smatrati odgovornim i optuživati. Svoje optužbe, svoju srdžbu i sva predbacivanja i suzdržanosti (predrasude) stavljam sada preda Te na Isusov križ.

Molim Te, nebeski Oče za oprostjenje, što sam se ovim optužbama zatvorio pred Tobom, i što nisam više htio ništa znati o Tebi i Tvojim ljubavi, i što sam se od Tebe udaljio. Ti vodi moj život. Zahvaljujem Ti za Tvoju ljubav, milost i milosrđe. Amen.

⁴⁰ U razgovoru možemo osobe, koje gaje srdžbu, gnjev... prema Bogu a sada su (najčešće nakon duljih razgovora) spremni ostaviti ovu pobunu protiv Boga, ohrabriti za ovaj korak.

3.

Duh sinovstva

U ponovnome rođenju Bog sjedinjuje naš duh s Isusovim Duhom. Mi smo s njime postali „**jedan duh**“ (1 Kor 6,17). U njemu smo primili *posinstvo*“ (Gal 4,5). Mi smo „*pravednost Božja u njemu*“ (2 Kor 5,21). Ušli smo u jednu novu realnost, u realnost Božjega kraljevstva.

Prijeći granicu...

Kad prijeđemo granicu zemlje, dolazimo u jednu novu zemlju. Za ulazak trebamo potrebne papire (vizu, putovnicu ili osobnu

iskaznicu). Nakon prijelaza granice odmah vrijede zakoni nove zemlje kao i njezina valuta.

I u ponovnome rođenju smo prešli granicu. Napustili smo kraljevstvo svijeta i ušli u Božje kraljevstvo u kojemu vlada Bog kao Kralj. Božje kraljevstvo ipak ne znači geografsko područje, ni političko kraljevstvo, nego jedno duhovno područje. Ono započinje u čovjekovu srcu, ispunja čitavo njegovo biće i teče u sve njegove odnose. Ljudi se tako počinju mijenjati, a slijedom toga mijenjaju se i strukture.

3.1 Život u Božjemu kraljevstvu

Božje se kraljevstvo u grčkome izvornom tekstu zove *basileia tou theou* (Božje kraljevsko gospodstvo).⁴¹ Dolazak i rast ovoga Božjega kraljevskoga gospodstva bilo je centralno središte Isusova naviještanja. „Kraljevstvo je Božje kao kad čovjek baci sjeme u zemlju“ (Mk 4,26). Stoga ovako ili slično započinju mnoge prispodobe.

Poruka o Božjemu kraljevstvu provlači se osobito kroz tri sinoptička evanđelja. U novozavjetnim poslanicama, posebno kod Pavla, to, što se misli pod Božjim kraljevstvom, pronašlo je druge oznake. Pavao ovu novu stvarnost opisuje sa „*biti-u-Kristu*“. „... radi kojega sve izgubih i otpadom smatram: da Krista steknem i u njemu se nađem“ (Fil 3,8b-9a).

Kraljevstvo Božje, znači kraljevsku vladavinu i zato je u prvome redu dinamičan događaj. Tako je Isus „obilazio svom Galilejom naučavajući po njihovim sinagogama, propovijedajući Evanđelje o Kraljevstvu i liječeći svaku bolest i svaku nemoć u narodu“ (Mt 4,23). Isus je najavljavao spasenjsku snagu Božjega kraljevskog gospodstva.

⁴¹ Oko 162 puta u Novome zavjetu je o tome riječ. Budući da je Matej riječ *Bog* htio izbjeći, on 32 puta govori o kraljevstvu nebeskom. Ali sadržajno je to isto kao i kraljevstvo Božje. Na nekim mjestima čitamo i o „*Evanđelju o kraljevstvu*“ (usp. Mt 9,35; 24,14; Lk 4,43) ili jednostavno o Evanđelju.

Ista snaga hoće danas i u nama, među nama i u svijetu postati djelotvorna. Stoga je Isus učio moliti: „*Dođi kraljevstvo tvoje*“.

Ali kraljevstvo Božje nije posvuda dobrodošlo, jer „... *sav je svijet pod Zlim*“ (1 Iv 5,19). Svijet je grijehom upao pod strano gospodstvo.⁴²

Između Božjega kraljevstva i kraljevstva svijeta nema kompromisa. Kraljevstvo Božje i kraljevstvo svijeta su kao vatra i voda - nepremostiva suprotnost. Nema neutralne zone između ta dva kraljevstva. Ili vlada Bog, ili moći i sile (snage) koje su suprotstavljene Bogu i Njegovu spasenjskom djelovanju.⁴³ Ove negativne sile i moći djeluju ondje gdje ljudi djeluju iz sebičnosti ili straha. Psiholozi ukazuju na to da je danas 80 do 90% ljudskoga djelovanja određivano ili suodređivano strahom.⁴⁴

U ovo svjetovno područje gospodstva došao je Isus Krist. On je navijestio Božje kraljevsko gospodstvo i svojom smrću i svojim uskrsnućem pobijedio zlo i Zloga. Uspostavio je neopozivo Božje kraljevstvo i tako stvorio mjesto na kojemu Bog vlada neograničeno.⁴⁵

⁴² Pripovijest o Isusovoj kušnji naznačuje ovo gospodstvo Zla: „*I povede ga đavao na visoko, pokaza mu odjednom sva kraljevstva zemlje i reče mu: 'Tebi ću dati svu ovu vlast i slavu njihovu jer meni je dana i komu hoću, dajem je'*“ (Lk 4,5-6). Isus ne proturječi đavlovoj tvrdnji da je svijet pod njegovom (đavlovom) vlašću.

⁴³ Što ne znači da su naše ponašanje i naše motivaciju uvijek apsolutno čiste i isključivo ili od Duha Božjega kraljevstva ili pak obilježene duhom svijeta. Neke su stvari u nas često još uvijek izmiješane.

⁴⁴ Božji Protivnik (đavao) djeluje na ljude tako da čovjekovu egocentričnost usidri na imati-pravo, u oholosti..., ali i na duhovnome području. Ovo se između ostaloga pokazuje u ezoteriji, gdje ljudi svoju duhovnu potrebu pokušavaju utoliti sami. Oni pokušavaju sami sebi pribaviti ozdravljenje i energiju određenim metodama. Ezoterija kruži oko čovjekova Ja. Suprotno tomu kod vjere u središtu stoji Bog. Mi se Njemu povjeravamo. Sile tame djeluju i dalje da strah raste i postaje sve veći. Strah drži mnoge ljude zarobljenima.

⁴⁵ Zato Isus prije svoje smrti i svoga uskrsnuća govori: *Sada je sud ovomu svijetu, sada će knez ovoga svijeta biti izbačen. A ja kad budem uzdignut sa zemlje, sve ću privući k sebi*“ (Iv 12,31-32). Isusov križ je prema Ivanovu evanđelju mjesto Isusove proslave, Njegove intronizacije kao Gospodina i gospodara. Isusovom smrću i

To je ponajprije velika radost: „... s radošću zahvaljujte Ocu koji vas osposobi za dioništvo u baštini svetih u svjetlosti. On vas izbavi iz vlasti tame i prenese u kraljevstvo Sina, ljubavi svoje“ (Kol 1,12-13).⁴⁶ Jer ulaskom u kraljevstvo Njegova ljubljenoga Sina imamo pristup potpuno novoj stvarnosti i realnosti. Preneseni smo u nove dimenzije.

Nova realnost

Gdje vlada Bog, tu vrijedi Njegova neograničena ljubav, jer „*Bog je ljubav*“ (1 Iv 4,8). Neovisno o tome što mi ostvarimo ili što jesmo, nebeski Otac nas ljubi sto posto. Mi smo od početka do kraja našega života od Njega prihvaćeni i ljubljeni sve do u vječnost. Posjedujemo dostojanstvo, vrijednost i pravo na život od prvoga do posljednjeg dana našega života.

Ljubav je moguća samo u slobodi. Stoga u Božjemu kraljevstvu vlada sloboda: „*A gdje je Duh Gospodnji, ondje je sloboda*“ (2 Kor 3,17). U Božjemu kraljevstvu smo oslobođeni od mnogih izvanjskih i nutarnjih prisila; oslobođeni od suvišnih i lažnih strahova, od krivoga pritiska za postignućem, od svega onoga što naš život čini tužnim, nesretnim, skućenim i mračnim.

U Božjemu kraljevstvu vlada radost. Tu se, unatoč poteškoćama, trpljenju i nevoljama, možemo istinski radovati životu. Radost ne dolazi od izvanjskih okolnosti. Duh radosti je taj koji čovjekovo srce ispunja iznutra. To stvara radost bivstvovanja, radost nad životom.

Ta kraljevstvo Božje nije jelo ili piće, nego pravednost, mir i radost u Duhu Svetome“ (Rim 4,17). Gdje vlada Bog, tu je moguć mir: Mir u nama, mir u našim odnosima, mir među narodima, jer svi dobivaju svoje dostojanstvo, svoje mjesto i svoje pravo. U Božjemu

uskrsnućem vlast Zloga je pobijedena, sli ne i konačno uništena. Zato *gospodar ovoga svijeta* (usp. i Iv 14,30 i 16,11), đavao ima i dalje mogućnost djelovati, sve do konačnoga uništenja gospodstva svijeta kod Isusova ponovnog dolaska u moći i slavi.

⁴⁶ *Uzeti doslovce preneseni u kraljevstvo njegova ljubljenoga Sina.* Preneseni znači presađeni s jednoga mjesta na drugo, kompletno transferirani.

kraljevstvu se radi o pravednosti i solidarnosti o jedni-s-drugima i jedni-za-druge svih ljudi. Ovdje ne postoji neprijateljsko razmišljanje, ni uzajamno iskorištavanje, kao ni isključivanje ljudi, grupā, narodā i rasā. Bog ima u vidu dobro svakoga čovjeka, posebno siromašnih, slabih, nezaštićenih i nevino progonjenih. Božje kraljevstvo stvara pravedne gospodarske odnose kao i zaštitu i očuvanje stvorenja.

U Božjemu kraljevstvu vladaju čestitost (poštenje) i otvorenost. Tu možemo stati uz svoje pogriješke i slabosti. Više se ne trebamo bojažljivo opravdavati i braniti. Jer znamo: Sam Bog nas brani i štiti: *Tko će optužiti izabranike Božje? Bog opravdava!*“ (Rim 8,33). On nam daje dostojanstvo i vrijednost unatoč našim zatajenjima.

U Božjemu kraljevstvu raste spremnost preuzeti odgovornost. Mi u sebi otkrivamo oduševljenje i radost su-pomagati, da bi se Božje kraljevstvo širilo.

Otvoriti se novoj stvarnosti

U Božjemu kraljevstvu ipak ne živimo automatski. Stoga Isus poziva na obraćenje i vjeru: *„Ispunilo se vrijeme, približilo se kraljevstvo Božje! Obratite se i vjerujte evanđelju!“* (Mk 1,15) *„Obratite se“* (grčki – *metanoete*) znači prema grčkoj riječi: promijenite svoje mišljenje, svoj stav, nadiđite uobičajeno razmišljanje. Isus ne poziva na to da promijenimo stanovita mišljenja i stavove, da određene stavove premislimo, da donesemo dobre odluke, da se vratimo dobrome načinu života. Isus više poziva na to da promijenimo način razmišljanja a time i vlastitu spoznaju sebe usmjerimo na potpuno nov način. On poziva na to da svijet i sve u njemu gledamo Njegovim (Isusovim) očima. Ova nova perspektiva treba postati temeljem čitavoga života, svih misli, riječi i djela tako da preobrazi naš život i čitav svijet.

Kako nebeska stvarnost postaje u našem životu i u našim odnosima djelotvorna? Sve započinje s time da Isusovu riječ uzmemo k srcu: ... *vjerujte Evanđelju!* Vjera znači stati na temelj vječno trajne realnosti Božjega kraljevstva i polazeći odatle živjeti i

djelovati. A to je povezano ponajprije s našom spoznajom sebe, s našim identitetom.

3.2 Novi identitet: Božje kćeri i sinovi

Identitet znači spoznati i znati tko sam i što sam. Otkrivanje identiteta čini nas jednima s nama samima i polazeći iznutra sretnima. U sukladnosti s našim identitetom zračimo sigurnošću i zadovoljstvom. Ovo nutarnje jedinstvo tražimo krajnje duboko čitav svoj život.

Jednomu djetetu je lako živjeti identično i radovati se životu. Ali najkasnije od vremena viših škola traga se za vlastitim identitetom. Mladi ovise o potvrdi njihova biti-muškarac, biti-žena. Tko ima osjećaj da nije prava žena ni pravi muškarac, nesiguran je i gladije za potvrdom (priznajem). U svijetu rada kao i u dobi umirovljenja tražimo još uvijek svoj vlastiti identitet. Tko ne može radosno stati uz svoj vlastiti identitet, živi iznutra pogrbljeno i tjeskobno. Naš je identitet povezan i s našim podrijetlom.⁴⁷

Veliki dar biti-kršćanin ne sastoji se samo u tome da smijemo ući u Božje kraljevsko gospodstvo, nego da primimo vlastiti identitet: „*Gledajte, koliko nam je ljubav darovao Otac: djeca se Božja zovemo i jesmo*“ (1 Iv 3,1). *Gledajte...* Ivan se pun radosti divi ovoj velikoj Očevoj ljubavi! A mi, ja? Radujem li se daru što sam Božje dijete,

⁴⁷ Mi smo Nijemci, Austrijanci, Švicarci, Poljaci, Hrvati... i ponosni smo na to. Takav identitet solidarizira nas s našom zemljom. Daje nam vrijednost kad vlastita zemlja uspijeva. Ovo postaje posebno jasno u sportu. Pobijedi li momčad vlastite zemlje, to kod mnogih izaziva sreću i radost. Oni su ponosni Nijemci, Austrijanci, Švicarci, Poljaci, Hrvati i td. i slave. Osjećaj vlastite vrijednosti raste. Obratno mogu se širiti potištenost i razočaranje kad vlastita momčad gubi.

Ali mi se možemo i sramiti i najradije bismo svoj vlastiti identitet zemlje zaniijekali. To je to više slučaj onda kada se radi povijesti, trenutačne politike ili ponašanja našega naroda sramimo i stoga se iznutra od njega distanciramo.

Njegova ljubljena kći, Njegov ljubljeni sin?⁴⁸ Uživam li u Njegovu pogledu ljubavi i Njegovu uživanju u meni?

Mi kao djeca Božja imamo po Isusu „*pristup Ocu. Više nismo tuđinci ni pridošlice, nego sugrađani svetih i ukućani Božji*“ (Ef 2,18-19). Kao djeca Božja imamo jedan novi zavičaj. Sada smo građani neba, članovi Božje obitelji.⁴⁹

Biti uzeti u Isusovu ljubav

Pavao primanje novoga identiteta opisuje pojmom *posinstvo*. Ponajprije je jasno. Sin Božji je sam Isus! Jedino je on jedinorođeni Sin od vječnosti, kojega nebeski Otac ljubi iznad svega!

Ali sada se događa nešto čudesno: *A kada dođe punina vremena, odasla Bog Sina svoga: od žene bi rođen, Zakonu podložan da podložnike Zakona otkupi te primimo posinstvo. A budući da ste sinovi, odasla Bog u srca vaša Duha Sina svoga koji kliče: 'Abba! Oče!'*“ (Gal 4,4-6). Oslobođeni prisilā i zakonā života u kraljevstvu svijeta uzeti smo u *posinstvo*, to znači u život Sina Isusa i u rijeku ljubavi, koja od Oca teče na Sina, Isusa.

Isus je kod krštenja na Jordanu čuo glas svoga Oca: „*Ti si Sin moj! Ljubljeni! U tebi mi sva milina!*“ (Mk 1,11). Isus na kraju svoga života moli: „*I njima sam očitovao tvoje ime, i još ću očitovati, da ljubav kojom si ti mene ljubio bude u njima – i ja u njima*“ (Iv 17,26). Nevjerojatno, ali je istina: Ljubav kojom Otac ljubi Svoga ljubljenoga Sina, dolazi u naše srce. Time smo uzeti u najveću ljubav svemira, u ljubav nebeskoga Oca prema Njegovu Sinu Isusu.

⁴⁸ Ako je Bog Stvoritelj svih ljudi, svi ljudi su Božja stvorenja i Božja djeca. Ali ovdje se radi o jednoj potpuno novoj dimenziji: Mi smo uzeti u život jedinorođenoga Sina Božjega Isusa Krista.

⁴⁹ Naša iskustva zemaljske obitelji mogu biti bolna i manjkava. Ali sada pripadamo najboljoj obitelji. Bog se brine za nas. Nikada nas ne odbacuje. Nikada Mu ne padamo na teret. Nikada nas ne stavlja u kut. Naprotiv: Kod Njega smo svi srdačno dobrodošli. On se za nas uvijek brine, s ljubavlju i strastveno. K tomu: U ovoj novoj i najboljoj obitelji imamo nebrojenu braću i sestre.

A Isus sa svoje strane prenosi ovu ljubav nebeskoga Oca na nas. Ljubi nas istom ljubavlju: „*Kao što je Otac ljubio mene tako sam i ja ljubio vas*“ (Iv 15,9). Ova ljubav nam je jednostavno darovana. Tomu se možemo samo diviti i zahvalno ju prihvatiti.

3.3 Živjeti iz sinovstva

Jedan čovjek je bio privučen Bogom. To je bilo vidno, stoga su ga pitali: „Što vas sada sprječava u tome da svoj život dadnete Bogu i dopustite Mu da vas On vodi?“ Pomislio je: „Bojim se da neću moći vršiti sve te kršćanske propise.“ Strah je najveća blokada i u duhovnome životu. Strah da ću biti prikraćen, da će mi Bog uzeti ono što volim. Strah da neću biti u skladu s Njegovim očekivanjima, da će me ljudi odbaciti...

Ali budući da smo u novome rođenju postali jedno s Isusovim Duhom, sada u nama živi Isus svojim Duhom. Ovo nije, kako će Pavao reći, „*duh robovanja*“ (Rim 8,15), koji nam utjeruje strah. Tako strahuje rob pred svojim gospodarom. On djeluje iz straha da bi ga učitelj mogao kazniti ili bit zao prema njemu bude li neposlušan.

Ali Isusov Duh je drukčiji! Je li Isus strahovao pred Svojim Ocem, je li se bojao budućnosti, ljudi, je li strahovao da bi mogao gladovati, što će drugi o njemu misliti i govoriti...? Ne! On je bio slobodan!

Ovaj Duh Isusove slobode živi u nama i osposobljuje nas da živimo kao Sin Božji. To znači: U njegovu Duhu nam je darovana Njegova snaga, Njegova odlučnost za istinu i pravednost, Njegova strastvenost za Božje kraljevstvo, Njegov mir u neuspjehu i neuspješnosti, Njegova otvorenost i ljubav prema svim ljudima, čak i prema protivnicima...

Ovaj Duh u nama kliče *Abba! Oče!*“ (Rim 8,15). On nas uzima u srčani odnos između Isusa i Njegova nebeskog Oca. Po ovome Duhu primamo udio na Isusovoj radosti. S Njime primamo sposobnost da kao i Isus budemo očarani Ocem, da Ga hvalimo, da Mu

zahvaljujemo i da u Njemu budemo sretni. Sada možemo uživati u Bogu: *Abba, Oče!* Aleluja!

Unijeti u život

„I mi smo upoznali ljubav koju Bog ima prema nama i povjerovali joj“ (1 Iv 4,16). Povjerovati ne znači oćutjeti. Ja se odlučujem za to da povjerujem Božjoj ljubavi i da ju prihvatim. Zahvaljujem Mu za Njegovo izabranje kao Njegove kćeri, kao Njegova sina i za dar novoga identiteta.

Ako sam ovaj svoj novi identitet kao Očeve kćeri, kao Očeva sina prihvatio, tada znam: Ja potpuno pripadam Njemu. Ja sam nakana Njegova srca. Ja sam Mu vrijedan. On me gleda, brine se za mene, uvijek zna za mene, nikada me ne ostavlja sama, ne preopterećuje me, daje mi ljubav i potvrdu. Sve čini i sve će učiniti da mi bude uistinu dobro.

Što se u mome životu mijenja, kad čitavam srcem povjerujem nebeskomu Ocu i živim kao Njegova kći, kao Njegov sin?

Sada mogu moliti: *Abba, dragi Oče, predajem Ti sve što me još zaokuplja, uznemiruje, sve što još uvijek ne razumijem. Vjerujem Tvojim putevima rješenja i ozdravljenja, koji obuhvaćaju vrijeme i vječnost. Jer ti si silno veliki Stvoritelj svemira, čija su mudrost i mogućnosti neograničeni. Tebi potpuno vjerujem! Amen.*

Živjeti pod Očevim pogledom

U evanđeljima čitamo da je Isus svoje oči često upravljao prema nebu. Gledao je u sjajno lice Svoga Oca. Ovaj pogled ispunjavao ga je radošću, snagom čvrstinom i hrabrošću. Sjajno lice Njegova Oca bila je sva Njegova sreća. Tada je uvijek dobivao nove napatke: *„Sin ne može sam od sebe činiti ništa, doli da vidi što čini Otac; što on čini, to jednako i Sin čini“* (Iv 5,19).

U naš život spada to da uvijek živimo pred Nekim kao pred nekom vrstom ogledala. Time se misli neka vrsta ogledala srca, nutarnji stav: Ovo ogledalo mogu biti ja sam. Tada sve promatram i

prosuđujem u pogledu na mene samoga: Sviđa li mi se to, odgovara li mi, kako bih to ja volio...

Ovo ogledalo, na koje gledam, mogu biti i drugi ljudi: To može biti neki pogled koji čezne za potvrdom, pogledanošću... To može biti upitan, nesiguran pogled: Kako djelujem na druge...? Kako prispijevam...? Sviđam li se...? Kako on/ona reagira, ako... Što misle drugi, ako... To može biti plah, bojažljiv pogled: Je li ova pogriješka primijećena... Hoću li sada biti prekoren?⁵⁰

Pogledi ljudi mogu potvrditi, izraziti očekivanja, darovati povjerenje ili vršiti kontrolu. Ovaj pogled na ljude najčešće čini neslobodnim.

Unijeti u život

Pred kojim ogledalom srca živim? Kojim pogledima se dajem ravnati, koji pogledi na mene utječu?

Bog nas poziva: *Moje mi srce govori: 'Traži lice njegovo!'...*“ (Ps 27,8). Traži moj pogled ljubavi. Traži moje sjajno Lice. I odgovor molitelja: Da, „*lice tvoje, GOSPODINE, ja tražim*“ (Ps 27,8).

Pozvan sam tražiti Očevo Lice i slušati kako mi On govori: Ti si moja ljubljena kći, moj ljubljeni sin. Htio sam te i čeznuo za tobom. Radujem ti se! Stvorio sam te dobroga. Znam, dobro ćeš to učiniti. Što god došlo i što se god dogodilo: Stati ću uza te. Pomoći ću ti u svim porazima, razočaranjima i zatajenjima. Stani uvijek pod moj ljubeći pogled i ne dopusti da se u tvoje srce ugnijezde osjećaji i misli odbijanja, samooptužbe, srama, gorčine... Nikada se neću odvratiti od tebe. Ti jesi i ostaješ zauvijek i vječno moje ljubljeno dijete.

Što ovaj pogled i Njegov glas čini u meni?

3.4 Pomirenje – Ozdravljenje rane od oca

⁵⁰ Pri vožnji automobilom doživljavam što može izdjelovati pogled u retrovizor: Već vozim malo brže nego treba, iza mene vozi netko, meni posve blizu, i daje mi znak da ubrzam: Koliko se dajem primoravati na brzinu.

Možda mi velike muke zadaje pokušaj da ovu poruku uzmem u svoj život. Možda u sebi opažam otpore. Jedan od razloga za to mogla bi biti rana od strane oca nastala povrjedama autoriteta ili izostajanjem dobra autoriteta u mome životu.

Autoritet – umnažati život

U Postanku 1,27 čitamo: „*Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih.*“ Biti Božja slika sadrži mnoge vidike. Jedan od vidika sastoji se u tome da prezentiram Boga pred stvorenjem. To se odnosi na poseban način na roditelje. Oni su prvi predstavnici Božji pred svojom djecom. Time su pozvani svojoj djeci posredovati Božju ljubav i autoritet.

Latinska riječ za autoritet dolazi od *augere – umnožiti*. Pravi i dobar autoritet umnaža i štiti život i sreću. Štiti nas i od zla i samorazornih težnji u nama. Donosi život povjerenih im ljudi do potpunoga razvoja. Zato silno duboko čeznemo za pravim autoritetom, jer on posreduje sigurnost i zaštitu. Omogućuje skladan zajednički život, kojim su posebno zaštićeni slabi. Budući da ipak živimo u palome stvorenju, nitko ne doživljava skroz-naskroz dobar autoritet. Posljedice toga su nutarnje povrjede.

Iskustva majke i oca

Žena i muž su pozvani svojim odnosom jednoga prema drugomu i kao majka i otac posredovati svojoj djeci Božju potvrdu, zaštitu i osnaženje. Majke koje hrane svoje bebe i danonoćno se za njih brinu, posreduju im prihvaćanje, sigurnost i zaštitu. Djeca jedne majke koja ljubi bolje su opremljena za izazove i zahtjeve u njihovu životu. Majčina ljubav jača dušu djece.

Jedna od bioloških osnovnih zadaća očinstva leži u zaštiti i priznanju djece. Što starijom postaju, djeca to više traže priznanje i pohvalu svoga oca. Djeca, koja iskusu cijenje i ljubav od svoga oca, zrače samouvjerenjem i sigurnošću. Otac posreduje djeci povjerenje i jača ih za život vani u svijetu.

Djeca za zdrav razvoj trebaju majku i oca. Najgore za razvoj jednoga djeteta jest odbijanje roditelja. Djeca postaju tako bojažljivija, nesigurnija, nepovjerljivija i agresivnija prema drugim ljudima. Djeca, koja odrastaju bez oca, često trpe zbog pomanjkanja vlastite vrijednosti i identiteta u razvoju.⁵¹ Mogu biti oslabljena i u svojoj sposobnosti izobrazbe, odnosa i postignuća.

Mnogim je ljudima u njihovu životu nedostajao otac koji im je dao dobar temelj u životu. Tu je možda bio tiranizirajući, autoritaran otac, koji je vršio pritisak i kojemu djeca nikada nisu mogla zadovoljiti. Tu je možda bio puno zaposleni, ravnodušni, uvijek popustljivi otac, otac slab u odlukama i bez stajališta, vikend-otac u kojega se nije moglo pouzdati. „Ako je Bog takav kao moj otac, hvala“, užasnua se jednom jedan tinejdžer. Mnogima je nedostajao jedan koji bi ih potvrdio, za njih se zanimao i uz njih stao. Jedan koji bi rekao: Ponosan sam na tebe, moj sine! Znam ti ćeš to dobro uraditi! I: ponosan sam na tebe, moja kćeri! Prekrasna si! Radostan sam zbog tebe!

Potvrda i ojačanje

Kako sretna ili kobna bila naša iskustva autoriteta, nebeski Otac hoće svima (i pored dobrih iskustava) darovati potvrdu i podršku identiteta.⁵² On nas svojom ljubavlju hoće učiniti jakim i hrabrim da bismo mogli potvrditi život sa svim njegovim svijetlim i sjenovitim stranama. Raduje se kad smo odrasle kćeri i sinovi koji ih slušaju,

⁵¹ U obiteljima bez oca često nedostaju uzori za uloge spolova, to znači da su dječaci nesigurni kako se kao dječaci trebaju ponašati, a imaju i poteškoća u ponašanju prema djevojčicama. Mladić može samo onda spoznati što je muškarac, ako je doživio oca kao oca ili pronašao figuru oca s kojom se može poistovjetiti.

⁵² Bog je za naš Otac i Majka. Abba-Otac, nebeski Otac nije ni muško ni žensko, nego osoba koja daleko nadilazi sve ljudsko, majčinsko i očinsko, na svoj najčišći način. Slutnju o tome dobivamo kad netko na zemlji biva oslovljen s *oče*, analogno možemo reći i s *majko*, budući da ovaj čovjek zrači (isijava) nešto od očinsko-majčinskoga načina Boga. Takve ljude nazivamo *otac* ili *majka*, čak i kad su bezdjetni. Kao, primjerice: otac Benedikt, otac Franjo, otac monaha, otac ispovjednik.... i analogno tomu govorimo primjerice Majka Terezija.

preuzimaju vlastitu odgovornost, djeluju aktivno, i puni vjere, s pogledom na Njega rješavaju sukobe i nevolje.

Pomirenje

Naša zemaljska iskustva s autoritetom često su zapreka da prihvatimo ovu božansku potvrdu. Stoga može biti važno odnos prema našim roditeljima, posebno onaj sa zemaljskim ocem, pogledati i s njima/s njime se pomiriti.

Osobno sam još sa 42 godine osjećao da je kod mene s obzirom na ovo postojao jedan problem. Mladi su mi tada govorili da od mene izlazi neka vrsta pritiska i očekivanja – nešto što ja nisam htio. Kad sam istraživao temelj svoga ponašanja, otkrio sam da je način kako je moj zemaljski otac živio autoritet u obitelji bio prenesen na mene. Zbog toga sam nesvjesno svoga oca osudio. Kao posljedica toga ostao sam vezan uz ovo ponašanje.

Nakon ove spoznaje odlučio sam mojemu 83-godišnjem ocu koji je imao problema sa sluhom napisati pismo. Htio sam njega i njegovu tadašnju situaciju moći bolje razumjeti. Pri razgovoru koji je iza toga slijedio zamolio sam ga da mi iz svoga života, posebno pak o svojim iskustvima sa mnom pripovijeda. Na kraju sam ja govorio o mojim iskustvima s njim i postavljao mu pitanja koja su meni bila važna. Nakon ovoga razgovora od srca sam oprostio svomu ocu. Zatim sam zamolio Isusa da me oslobodi moga lošeg načina vršenja autoriteta i da u meni raste Svojim autoritetom koji donosi spasenje i blagoslov.⁵³ To me je vidno ojačalo.

Unijeti u život

Nepomirenost prema vlastitim roditeljima može nas danas sprječavati da prihvatimo Božju ljubav. Stoga je važno s njima se pomiriti. Pitam se:

⁵³ Konkretno je ova molitva sadržavala dva koraka (koju sam primjenjivao i na druga neotkupljena područja). Prvo: Sve neotkupljeno donijeti na križ sa prošnjom da Isus sve ozdravi i otkupi. Drugo: Odlučiti se za život iz Isusova Duha i zamoliti da me Isus ispuni i prožme svojim Duhom i Svojim autoritetom koji donosi spasenje.

Koja se sjećanja i osjećaji u meni javljaju kad pomislim na svoga zemaljskog oca (svoju zemaljsku majku)?

Jesam li mu/joj sve oprostio? Gdje bi bio važan jedan iskreni razgovor? Može biti korisno, i ako su otac ili/i majka već umrli, napisati pismo ili napisati molitvu i u njoj izreći svoje oprostjenje.

Događa se promjena

Došao sam u kontakt s jednom obitelji. Pritom mi je brzo upalo u oči ponašanje Maje (ime izmijenjeno), majke i supruge. Njezini su pogledi bojažljivo tražili potvrdu. Upijala je riječi priznanja i željela uvijek iznova čuti o članovima obitelji. Postao sam svjestan dubokoga pomanjkanja vrijednosti sebe i sigurnosti u sebe i odmah znao: Mora da je Maja iskusila puno povrjeda. U sebi je imala takav nedostatak koji samom ljudskom potvrdom i naklonošću ne može biti ispunjen. Stoga sam joj ponudio duhovno praćenje.

Ali njezin strah, izvan poznatoga kruga vlastite obitelji nešto o sebi reći, bio je prevelik. Unatoč više mojih poziva i ohrabrenja njezine obitelji potrajalo je više od jedne godine dok je njezino povjerenje prema meni bilo veće od njezina straha i dok se odvažila na korak praćenja.

Zatim mi je pripovijedala svoju pripovijest: Bila je vanbračno dijete. Majka ju je htjela abortirati. Zahvaljujući zauzimanju njezine bake došla je na svijet. I nakon njezina rođenja, tijekom čitavoga djetinjstva, uvijek je osjećala nepoželjnost s majčine strane. Između nje i majke uvijek je postojala napetost. Još je teža situacija za Maju bila kad si je njezina majka iznenada oduzela život. Tako između njih dvije nikada nije došlo do stvarnoga pomirenja. Tako je uzrok njezina pomanjkanja osjećaja vlastite vrijednosti bio očit.

U duhovnome praćenju poveo sam Maju do sljedeća četiri koraka:

Prvi korak: Potpuno povjeriti svoj život Isusu.⁵⁴

⁵⁴ Ovaj korak je važan jer tako u pravilu molitva za ozdravljenje ima veću snagu i Božja milost postaje djelotvornija.

Drugi korak sastojao se u pomirenju s njezinom pokojnom majkom i s njezinom vlastitom životnom povijesti.

Kod *trećega koraka* prihvatila je u vjeri novi identitet ljubljene Božje kćeri i Božje ljubavi prema njoj. Ovo prihvaćanje ponavlja ona sada svakodnevno otprilike 15 minuta.⁵⁵ Osim toga sluša svakodnevno Božju riječ koja joj daje naputke, hrabri ju i jača. Ovomu molitvenom vremenu daje ona tijekom svoga dana apsolutni prioritet.

Kod *četvrtoga koraka* mogao sam Maji pokazati kako se prema duhovnim zakonima Božjega kraljevstva pri svojim različitim problemima kao majka, supruga i pri poslu može ponašati. Ovamo spada u svakoj situaciji sve staviti u Isusove ruke i vjerovati Mu. Važno je oprostiti ljudima, blagosloviti ih i biti zaokupljen položajem majke, supruge i suradnice. To znači hrabro (unatoč strahovima) činiti korake na koje ju Duh Božji potiče.

Posljedice ova četiri koraka su zadivljujuće. Maja osjeća u sebi polaganu promjenu: postaje samouvjerenija, čini korake koji su za nju ranije bili nezamislivi. Radujem se vidjeti kako Bog djeluje i liječi, gdje se čovjek s vjerom upusti u Njegovu riječ i vjerno živi prema Njegovim putama. Hvala, Gospodine! Amen.

⁵⁵ U vezi s time dao sam joj neke molitvene poticaje. Usp. Dodatak: Prihvatiti ljubav – molitveni poticaji za Maju.

4.

Povijest Božje ljubavi – moj život

Isus odgovori: „Prva je: *Slušaj, Izraele! Gospodin Bog naš Gospodin je jedini. Zato ljubi Gospodina Boga svojega iz svega srca svojega, i iz sve duše svoje, i iz svega uma svoga, i iz sve snage svoje. Druga je: Ljubi svoga bližnjega kao sebe samoga*“ (Mk 12,29-31). Dok se svim srcem otvaram Bogu i iz ljubavi Mu se trebam *potpuno* darovati, ljubav prema bližnjemu ima jednu mjeru: Ljubi svoga bližnjega *kao samoga sebe*.

Ljubav prema samomu sebi nije egoizam (sebičnost), jer o ljubavi prema samomu sebi radi se o ljubavi prema mome životu kako ju gaji Bog. Jer bližnjega mogu ljubiti jedino onoliko koliko sam sama sebe prihvatio i koliko sama sebe ljubim.

4.1 Opažanje moga života

Jedan čovjek pripovijeda: Kad sam došao do vjere jedan od mojih najvećih izazova bio je pomiriti se s mojim vlastitim izgledom. Stao sam pred ogledalo i glasno rekao: „Isuse! Ako ovoga kojega sada gledam u ogledalu smatraš dobrim, onda je to i meni okay!“ Na što mi je On u srce šapnuo: „Molim te, dobro poslušaj! Ja to ne smatram okay! Ja to smatram jako dobrim!“ Zašto nam je često puta teško samima sebi reći Da?

Ljudima koji su od samoga početka bili željeni i dobro došli i koji su smjeli doživjeti sretno djetinjstvo, jednostavnije je ljubiti svoj vlastiti život, prihvatiti svoje zvanje i Bogu za to zahvaliti. Isto je i kod ljudi koji su u ljubećoj okolini živjeli bez velikih briga i nevolja, koji imaju dobre darove i talente, tjelesnu marljivost, snagu i ljepotu, dobro zvanje, blagostanje, dobre odnose, uspjeh...

Ljubeće Da prema vlastitome životu teže pada ljudima koji su kao djeca bili neželjeni, iskusili odbijanje ili trpjeli od tjeskobnih životnih okolnosti. Isto je tako težak Da vlastitome životu ljudima koji u svojoj životnoj naprtnjači sa sobom nose tjelesne slabosti, bolesti ili druge manjkavosti. Za ljude koji su manje nadareni, koji nisu primijećeni, koji stoje uvijek na rubu, doživljavaju nepravdu, poniženja, preopterećenosti, strahove, razočaranja... jako je teško reći Da svome vlastitom životu. Teret života može ljude ponekad pritisnuti tako da najradije žele umrijeti.

To iskusuju i ljudi u Bibliji. Tu je primjerice Job, pravednik kojega je zadesila nesreća za nesrećom. On gubi sve: imetak, djecu i svoje zdravlje. Usred svoje boli govori: „*O, ne bilo dana kad sam se rodio i noći što javi: 'Začeo se dječak!'...Što nisam mrtav od krila materina, što ne izdahnuh izlazeć' iz utrobe? Čemu su me dva koljena prihvatila*

i dojke dvije da me nejaka podoje? U miru bih vječnom počivao sada, spavao bih, pokoj svoj bih uživao...“ (Job 3,3.11-13).

Svi mi ponekad iskusujemo da život može biti krut. On je često borba i izazov. Doživljavamo situacije koje su bolne i mučne. To je normalno i povezano s našom životnom situacijom u palome stvorenju. Od djetinjstva moramo učiti ovladavati poteškoćama i bolnim stvarima. Ali ako teret i trpljenje u životu postanu preveliki, jedva je moguće vlastiti život gledati pozitivno i ljubiti. Ali upravo za to nas hoće osposobiti Božji Duh.

Ali mi smo često skloni ostati pri našem načinu gledanja i pri našim osjećajima. Brzo započinjemo sebe uspoređivati s drugim ljudima. Pritom najčešće ne gledamo na mnoge ljude kojima je loše, nego na one kojima je čini se bolje: Da sam bar tako lijep, tako snažan, tako zdrav, tako mlad... kao ova ili ona osoba, bilo bi mi dobro i bio bih zadovoljan sa sobom i s Bogom. Ili: Da imam ove darove, talente, sposobnosti... bio bih zadovoljan. Takvo uspoređivanje dovodi do zavisti i nezadovoljstva.

Pritom možemo u sebi otkriti razdornu poželjnu sliku, koja hoće prije svega samo ugodu: Prednosti mladih, odrasloga, umirovljenika, prednosti braka i celibata (samca), prednosti ovoga ili onoga zvanja, vlastitoga i drugoga spola. Ali realnost je drukčija, što često dovodi do pitanja: Zašto moram biti takav kakav jesam?⁵⁶

4.2 Made by God (= Od Boga stvoren)

Dok ljudsko gledanje kruži oko vlastitih želja, predodžbi i iluzija, gledanje duha stavlja sadašnju realnost u puno veći obzor. Duh teži spoznati Božju viziju o vlastitome životu i čvrsto je se držati. Ova

⁵⁶ Ovaj Zašto ne želi prvenstveno pronaći uzrok, kako je došlo do ove situacije. On je više jedan oblik nutarnje pobune protiv realnosti i izraz vlastitoga nezadovoljstva. To može dovesti do krivoga prihvaćanja: Budući da nisam u skladu s mojom razornom (podvojenom) poželjnom slikom, a ni okolnosti nisu takve kako ja to želim, Bog me ne ljubi. Inače bi me načinio drukčijim, ne bi u mome životu pripustio ovu ili onu lošu stvar.

Božja vizija za život ljudi prikazana je u oba izvješća o stvaranju na početku Biblije.

Prvo izvješće o stvaranju: Stvoreni na sliku Božju

U prvome poglavlju Biblije čitamo: „*Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih*“ (Post 1,27). To znači: Bog je mene htio i planirao. Kad Bog nešto stvara, onda je to zato, jer to i ljubi. Tako i za mene vrijedi Božje neporecivo (neopozivo) obećanje: „*Vječnom ljubavlju te ljubljah*“ (Jr 31,3). Ovo obećanje vječnom ljubavlju vrijedi za svakoga čovjeka. Tako sam i ja kod Boga dobro došao, potpuno poželjan. Moje rađanje kod Boga je izazvalo radost: „*Lijepo je, Sonja, Petre... da si tu. Sretan sam što te sada mogu vječno ljubiti i obdarivati. Dobro je što postojiš.*“⁵⁷

Čak da me moji roditelji i nisu htjeli, iza mene stoji neopozivi Božji *Da*. On je rekao svoje veliki *Da* meni i svemu što pripada mojemu biti-čovjek: *Da* mojemu biti-žena, ili biti-muškarac, *Da* mojemu tijelu, mojoj psihi, *Da* mojemu tjelesnom razvoju, duševno-psihičkome razvoju, duhovnoj zrelosti, ali i zemaljskoj smrti.⁵⁸

Stvoreni na *Božju sliku* naša je vrijednost prije svega u našem bivanju, u tome da jesmo. Kao Božja slika svaki čovjek, bio on zdrav, tjelesno ili duševno prikraćen ili trpio od neizlječive tjelesne bolesti, ima jedinstveno, nerazorivo dostojanstvo. Bog gleda samo na od Njega stvoreno, nutarnje dostojanstvo i ljepotu i raduje se tomu.⁵⁹

⁵⁷ *Zašto, zbog čega, radi čega živim?* Kršćanski odgovor glasi: *Radi ljubavi!* Jer Bog, izvor, počelo i središte je ljubav. Trojedini Bog je u samomu sebi zajednica ljubavi, životna razmjena, radost, ljepota, slava, nezamisliva sreća. Bog je u sebi neizmijerna rijeka ljubavi: od Oca prema Sinu i od Sina prema Ocu, a sve to u Duhu Svetom. Bog nas je stvorio za jedan cilj: Mi trebamo imati dijela na Njegovoj božanskoj zajednici ljubavi. Bog nas je stvorio da bismo postali oni koji ljube kroz svu vječnost! Ovo je najdublji razlog moga postojanja: Bog hoće *mene* usrećiti za svu vječnost. Stoga mi je kao najveći dar dao moj život da me njime razveseli.

⁵⁸ Najveći znak Njegova *Da* našem biti-čovjek sastoji se u tome da je i sâm u svome Sinu postao čovjekom i prihvatio sve ljudsko.

⁵⁹ Kao što mi ljudi oblikujemo ili kupujemo stvari, ne zato jer ih trebamo, nego jednostavno jer su lijepe, tako ni Bog ne treba nas. Bog, kao i svijet, mogli bi dobro

To znači: Kakav god ja bio sa svojim duševnim i tjelesnim sposobnostima, bio ja veliki suncokret, ruža s trnjem ili pak mala tratinčica (krasuljak), Bog me ljubi i silno mi se raduje! On vidi gdje sam zbog svojih obilježenosti grijehom u svome tjelesnome, psihičkome i duhovnome biću ranjen, otuđen ili okaljan. Mi se često koncentriramo na ono što nam ne odgovara, što je prljavo, odvratno, dok nam On hoće pokazati našu dublju i krasniju ljepotu, kojom je oduševljen i očaran.⁶⁰

Sveti župnik Arški jednom je rekao da je ljepota naše duše, naime biti slika i prilika Božja puno ljepša od svih ljepota kojima se u stvorenju divimo. Kad bismo svoju trajnu, vječnu ljepotu otkrili i mogli vidjeti, bili bismo tako sretni zbog toga da smo upravo to što jesmo, da nikada više ne bismo zavidjeli drugima niti se htjeli s drugima zamijeniti.

Šest puta stoji u prvome izvješću o stvaranju da Bog vidi nešto dobrim. Bog je kod čovjeka čak rekao: „*I vidje Bog sve što je učinio, i bijaše veoma dobro*“ (Post 1,31). Ja sam dakle stvoren veoma dobro i čudesno, **made by God!** Ovo *dobar* za mene je posebni pečat Njegove dobrote. Moja je zadaća dopustiti da Božji *dobar* postane i moj *dobar*.⁶¹

Drugo izvješće o stvaranju: U Edenskome vrtu

egzistirati i bez nas. Ako nas je Bog ipak stvorio, to pokazuje, da smo za Njega luksuzni proizvod (Iz jednoga predavanja Johannesesa Hartla).

⁶⁰ Rođene u ovaj pali, grješni svijet, On nas hoće otkupiti i ozdraviti od svih nedostataka istočnoga grijeha, svih posljedica grijeha drugih na nama, različitih povrjeda i blokada u nama...., kao i od vlastitih grijeha i njihovih posljedica. „*Dobro je sve učinio...!*“ (Mk 7,37), govore ljudi puni divljenja nakon ozdravljenja gluhoga mucavca. Ovo iskustvo želi On darovati svima nama.

⁶¹ Možete li se u Božjemu ogledalu zahvalno pogledati i reći: Ljubljeni Božji čovječe, Bog te je htio, želio, ti si veoma dobar!?! Ili gledate u ogledalo i vidite samo mrska, pogrješiva, neispunjena čovjeka? Možete li svoga muža, svoju prijateljicu, kolegu na poslu, svoga šefa ili svoju susjedu gledati istim očima kako ih gleda Bog?

I drugo izvješće o stvaranju (Post 2,4b-25) govori o posebnosti koju je Bog sam od sebe položio u čovjeka: „*Jahve, Bog, napravi čovjeka od praha zemaljskog o u nosnice mu udahne dah života. Tako postane čovjek živa duša*“ (Post 2,7). Gospodin je oblikovao čovjeka s ljubavlju u svojim rukama i oprezno, s puno nježnosti udahnuo u njegove nosnice svoj dah života. Po ovome dahu života postao je čovjek živo biće, doslovce živa duša.

Temeljno značenje hebrejske riječi *duša* je *grlo* ili *ždrijelo* (grkljan), što ukazuje na potrebitost, na ovisnost i na ranjivost njegova živoga bića. Stoga je naš život obilježen posve dubokom potrebitošću i neprestanom čežnjom za ispunjenjem. Sam Bog je u nas položio ovu čežnju i hoće ju i utažiti.

Za ovo ljubljeno stvorenje načinio je Gospodin krasan vrt: „*I Jahve, Bog, zasadi vrt na istoku, u Edenu, i u nj smjesti čovjeka kojega je napravio. Tada Jahve, Bog, učini te iz zemlje nikoše svakovrsna stabla – pogledu zamamljiva a dobra za hranu – i stablo života, nasred vrta, i stablo spoznaje dobra i zla...*“ (Post 2,8-9). Vrt je mjesto užitka i radosti, mjesto susreta s Bogom.⁶² U ovome susretu taži Bog naše najdublje čežnje i ispunja nas iznutra.

„*Jahve, Bog, uzme čovjeka i postavi ga u edenski vrt da ga obrađuje i čuva*“ (Post 2,15). Tek postavljen u vrt, Bog na čovjeka prenese odgovornost za oblikovanje vrta, za obrađivanje polja i za životinjski svijet. Povezano s time prenosi Bog na nas odgovornost za nas same i za darovani život., Time nam iskazuje cijenjenje i povjerenje. Unaprjeđuje našu samostojnost i daje nam slobodu.

Biti Božji hram

U Božjoj viziji ima naše tijelo poseban poziv: Kao djeca Božja mi postajemo „*prebivalište Božje u Duhu*“ (Ef 2,22). Nepojmljivo da se svemogući Bog, Stvoritelj neba i zemlje, hoće nastaniti u našem

⁶² Čovjek kao jedino stvorenje može Boga priznati svojim Stvoriteljem, imati zajedništvo s Njime i iskazivati mu čast. U tome se pokazuje čovjekov poziv: „*da budemo na hvalu Slave njegove*“ (Ef 1,12a).

fizičkom tijelu: „*Ili zar ne znate? Tijelo vaše hram je Duha Svetoga koji je u vama, koga imate od Boga, te niste svoji. Jer kupljeni ste otkupninom. Proslavite dakle Boga u tijelu svojem!* (1 Kor 6,19-20). Mi u sebi imamo Boga, najčudesnijega i najsvetijega Gosta.⁶³

Jedan čovjek bio je ovom mišlju i ovom realnošću toliko potresen da za njega konzumiranje pornografije od sada više nije bila tema. Bilo mu je jasno: Ja želim za Duha Svetoga biti lijep hram u kojemu će se On osjećati ugodno. Hoću biti lijep i čist, a ne prljavo odlagalište.

Tako smijem i ja naučiti da svoje tijelo stoga držim u časti budući da je ono prebivalište Duha Svetoga. Zato ću se prema njemu odnositi kao prema hramu i paziti na to da bude čisto i pospremljeno. Ja ću ga (kao sveto zdanje) sačuvati u najbolje mogućem stanju.

Djelovati za Boga

Gradeći na čovjekovu bivanju Božja se vizija sastoji za nas i u tome da s Njime aktivno surađujemo. Bog je, prije nego nas je stvorio, znao kojemu će nas cilju povesti i na koju smo zadaću ovdje na zemlji pozvani. Za to nas je Bog opremio različitim, također duhovnim darovima i sposobnostima (ili nam ih još želi darovati). Daje nam rasti i sazrijevati da bismo prema Njegovu planu zauzeli nama određeno mjesto i ispunili našu specifičnu zadaću. *Jer Njegovo smo djelo, stvoreni u Kristu za dobra djela, koja Bog unaprijed pripravi da u njima živimo“* (Ef 2,10).

Dokle god na svijetu živimo, možemo služiti Bogu i ljudima. Pritom se On upušta u naše najdublje potrebe, da nas povede do potpune sreće, kao što svjedoči Terezija iz Lisieuxa: „Gospodin je tako dobar prema meni... Uvijek mi je dao što sam željela, ili još puno više: Dao mi je poželjeti ono što mi je On htio dati.“ Tako

⁶³ Nakon što su Adam i Eva istjerani iz edenskoga vrta, ovo mjesto susreta s Bogom je pomučeno. Ali Bog je u novome rođenju ovo mjesto očistio i čudesno obnovio.

mogu očima Duha Svetoga čak i najmučnije služenje smatrati izrazom Njegova povjerenja prema meni i zahvalno prihvatiti Njegovu zadaću.

4.3 Rasti i sazrijevati

Kad je Isus imao 12 godina, pošli su njegovi roditelji s njime slaviti Pashu u Jeruzalemu. Ondje je Isus ostao tri dana u Hramu. Na kraju izvješća stoji: „*A Isus napredovaše u mudrosti, dobi i milosti kod Boga i ljudi*“ (Lk 2,52). Što je vrijedilo za Isusa, vrijedi i za nas: U Božju viziju za čovjeka spada rast i sazrijevanje.

Tjelesno

Poznajemo svoj tjelesni razvoj od dojenčeta sve do staračke dobi i do umiranja. Svaki pojedini odsjek života izraz je Božje volje za nas.

Naša tjelesna dispozicija (veličina, nadarenosti, boja kože...) je različita. Imamo jakih i slabih strana. Tjelesni nedostaci ne odgovaraju našem poželjnom razmišljanju. Naše biti-žena i biti-muškarac donosi sa sobom i na tjelesnome osjetu i doživljavanju ugodnosti i neugodnosti. Ali u ljubav prema sebi spada da svoje tijelo prihvatim i ljubim sa svime što ovamo pripada. Jer još ne živimo u potpuno zdravu stvorenju. Zbog granica i tegoba našega tijela pozvani smo na poslušnost prema Bogu. Tek naše uskrsnulo tijelo neće više imati nikakvih ograničenja.⁶⁴

Psihička zrelost čovjeka

S tjelesnim promjenama prolazimo i različite duševno-psihičke faze razvoja. Njemačko-amerikanski psihoanalitičar Erik Erikson

⁶⁴ Kad sam prvi puta govorio o uskrsnulome tijelu, bio je prisutan i jedan otac s djetetom s posebnim potrebama. Tada sam mogao ovomu ocu obećati da će njegov sin imati jednom zauvijek krasno tijelo bez ikakvih oštećenja. Svim ćemo imati tijelo s kojim ćemo biti zauvijek presretni. Usp. više u vezi s ovim u poglavlju 11.

(1902.-1994.) opisuje duševno-psihički razvoj čovjeka u osam etapa (stadija), koje ćemo promotriti u natuknicama:

1. *Dob dojenčeta*: Dojenče je potpuno ovisno. Kao prvo uči prihvaćati ljubav i povjeriti se. Zatim u njemu raste prapovjerenje kao velika duševna snaga protiv svakoga nepovjerenja. Prvi poučak: Moći se potpuno povjeriti.
2. *Rano djetinjstvo*: Ovdje dolazi do prve faze prkosa. Dijete više ne govori o Sari, Petru – nego o „Ja!“ Ono govori: Ja hoću! Ja neću! Psihički korak zrelosti sastoji se u tome da u djetetovoj nutрини raste samostojnost njegove vlastite osobe i ono čini prve korake razvoja. Drugi poučak: Otkriti vlastitu osobu.
3. *Doba igre*: Dijete iskusuje: Ja mogu nešto! Mogu donositi odluke, kao primjerice kod igre. Ja sam dakle samostojna osoba. Tako raste samostojnost protiv sumnje u samoga sebe. Treći poučak: Sam donositi odluke (Sam odlučivati).
4. *Školska dob*: Ovdje dijete uči preuzimati inicijativu. Učenjem, marljivošću može ono ostvarivati. Ovo pomaže nadvladati osjećaj manje vrijednosti. Četvrti poučak: Razvijati vlastitu inicijativu.
5. *Pubertet*: Pubertet znači reći Da biti-žena, biti-muškarac. Da vlastitoj seksualnosti i božanskomu smislu seksualnosti. Pubertet podrazumijeva nutarnje odvajanje od roditelja (ranijih osoba u odnosu) i naučiti sam preuzimati odgovornost za vlastiti život. Psihički korak zrelosti sastoji se u urastanju u identitet protiv nesigurnosti. Peti poučak: Pronaći vlastiti identitet i preuzeti odgovornost za sebe.
6. *Rana odrasla dob*: Tko je pronašao vlastiti identitet može se bolje upustiti u odnose. Može se neusiljeno i slobodno vezivati uz ljude i Boga. U tome se sastoji psihički korak zrelosti protiv svih napasti (iskušenja) živjeti neobavezno. Šesti poučak: Izgrađivati i živjeti čvrste odnose.
7. *Odrasla dob*: Gdje neki čovjek živi u zdravim odnosima, on pridonosi dobru za socijalni život i za budućnost djece. Iskusuje da njegovo služenje životu donosi rod. Ovdje se psihički korak

zrelosti sastoji u razvoju nesebične, plodonosne ljubavi za nadolazeće naraštaje. Sedmi poučak: Služiti i skrbiti (i za sama sebe).

8. *Zrela dob (starost)*: Snage slabe i radijus života se smanjuje. Vrijeme je osvrnuti se na svoj život, pomiriti se sa životom i urastati u tamu. Psihički proces zrelosti sastoji se u tome da se potpuno povjerimo Bogu i unatoč tragičnim iskustvima života pronađemo mir. U posljednju fazu zrelosti spada i Da vlastitog prirodnoj smrti.⁶⁵ Osmi poučak: Pomiren sebe povjeriti Bogu.

Svi smo mi u nekoj od faza sazrijevanja. Odlučujuće nije gdje stojimo (u kojoj smo fazi), nego da svoju sadašnju fazu prihvatimo i dobro živimo. Ako neke od faza sazrijevanja još nismo prošli, u ljubav prema samima sebi spada da to sada, možda i u teškim uvjetima (okolnostima), izvršimo.

Duhovno: Postati Isusova zaručnica

Božji dobar plan za moj život, kako god on izgledao, izraz je Njegove osobne povijesti ljubavi sa mnom. A kamo ona vodi? Objava govori o tome da idemo prema ženidbi Krista s njegovom Crkvom. Isus je zaručnik. On pun ljubavi čeka na nas. Mi kao Crkva (i svatko od nas osobno) Njegova smo zaručnica.

Naši konkretni životni putevi, naša tjelesna konstitucija, naše nadarenosti i ograničenosti, naš karakter, naša životna situacija... su različiti. Pa ipak je ono najbitnije u životu za sve isto. Postajanje

⁶⁵ Ovaj korak učenja može se pokazati u pitanju: Smijem li u ovoj dobi pasti na teret drugima, postati dementan? Osobe često spontano govore: Ne! Ali ako sam svoj život predao Isusu, tada On smije s njime učiniti što On hoće? U jednome tekstu stoji: „Dokle god nas Bog još ostavlja ovdje na zemlji, potreban nam je netko. I kad sam potreban pomoći i trebam druge, ali i drugi trebaju mene da bi Bog s njima mogao doći do Svoga cilja.“ Osim toga mi smo krštenjem uzeti u jedno Tijelo, u duhovnu obitelj. Ondje postoji duboka, duhovna povezanost, suradovanje i su-trpljenje (usp. 1 Kor 12,13-27). Tada ljudi mogu na tajanstven način biti uzeti u duhovno su-trpljenje za druge. Mi s obzirom na ovo često gledamo previše zemaljski.

lijepim u čistoj ljubavi. Radi se o oslobađanju od sebičnosti i o našem posvećenju. To je proces koji uvijek i kod svih vodi kroz bolno razapinjanje tijela (Ega).

Vrijeme našega zemaljskog puta različito je dugo. Ali odlučujuće nije koliko dugo živimo i koliko smo od ovoga svijeta uživali, nego stanje naše duhovne ljepote. Isus nas hoće kroz sve puteve kojima nas vodi, preobraziti, učiniti lijepima, svetima i dobrima (usp. Ef 5,25-26). Kao Njegova zaručnica trebamo rasti u čistoj i lijepoj ljubavi.

Tako usred događaja našega života idemo prema svadbi s Isusom. Za to primamo krasno „svadbenu ruho“, uskrsno tijelo.⁶⁶ Mi smijemo zajedno (i svatko osobno) postati lijepa (nakićena) zaručnica za Isusa da bismo zatim bili uzeti u Božju vječnu razmjenu ljubavi.

4.4 Iz Božjega Da ljubiti svoj život

Božja vizija za moj život može u meni izazvati reakcije, kao: „To zvuči lijepo, ali...“ A zatim slijede moguće tisuće Ako i Ali. Zadržavam li se na njima? I ovdje je potrebna moja osobna odluka slijediti gledanje i put Duha.

Biti Sussja!

Rabi Sussja je običavao reći: Kad u budućem svijetu stanem pred Svemogućega, neće me pitati: „Zašto nisi bio Mojsije, Ilija ili koji od proroka?“ Njegovo će pitanje više biti: „Zašto nisi bio Sussja?“

Bož je u ovo vrijeme htio mene, s ovim spolom, ovim tijelom, ovim darovima i sposobnostima, ovim zvanjem... i postavio me je na moje mjesto. Iza moga konkretnoga života stoji Njegova velika ljubav prema meni. U pogledu na ovu Božju ljubav mogu reći Da meni, mojemu spolu, mojoj povijesti i mojemu zvanju. Ovamo, u skladu s Božjom voljom, pripada otkriti moju jedinstvenost i

⁶⁶ Usporedi u vezi s ovim poglavlje 11 (.. u vezi s uskrsnulim tijelom).

odgovarajuće oblikovati svoj život. Njega štujem i Njemu se radujem kad kao Njegovo ljubljeno dijete živim kao onaj kojega je On stvorio.⁶⁷

To ne znači da će se sve moje želje ispuniti. Svoje želje moram katkada potpuno ostaviti, jer ljudi se odlučuju drukčije ili se događaji drukčije razvijaju. Tada je uvijek iznova potrebno povući (opovrgnuti) moje pomirljivo Da, bez ogorčena povlačenja i predbacivanja Bogu i ljudima. Ovamo spada konačno se rastati od svih mojih „ipak sam trebao..., ipak sam mogao..., da sam bar...“ i umjesto toga slijediti Duha koji nas usmjerava na ono što nam Bog hoće sada nanovo dati.

Paziti na vlastite potrebe

Bog s nama postupa ljubazno i srdačno. Stoga trebamo i mi gajiti ljubazno ophođenje s nama samima i pobrinuti se za naš život. Ovamo spada i uvijek postaviti granice, vježbati samodisciplinu i vodstvo sebe. Isto tako je važno paziti na prave potrebe tijela, duše i duha i u njih se upuštati.⁶⁸ Tko ljubi samoga sebe, pazi na to kako će postupati prema svome tijelu.

U potrebe **tijela** spada briga za zdravlje tijela. Dobro zdravlje i njegovan izgled dar su za nas same, za našu okolinu, za partnera, djecu i roditelje. Briga za zdravlje potrebuje higijenu, tjelesno kretanje, dostatno sna itd. Ovamo spada zdrava i dobro usklađena prehrana (ishrana), kao i izbjegavanje alkohola, nikotina, zlouporaba lijekova i droga. Harmoničnost i dobra mjera trebaju samodisciplinu.

Cilj brige za tijelo sastoji se u tome da ga što je moguće dulje održimo zdravim, kako bismo djelo koje je Bog nama namijenio priveli kraju. Pritom se duša i duh u našem tijelu, koje je hram

⁶⁷ Ako svoj život, kojega mi je Bog dao, odbijam i mrzim, tada odbijam Njegov najveći dar. To je kao da Mu govorim da je kod mene pogriješio, načinio fušeraj. Takvo je odbijanje grijeh i boli Boga.

⁶⁸ Uspoređivanje s drugima, kako oni oblikuju svoj život, što oni ostvaruju, kako se snalaze, može dovesti dotle da svoje potrebe omalovažimo i ne uzmemo ozbiljno. Ali tako, a da to niti ne primjećujemo, slijedimo gledanje tijela a ne Duha.

Duha Svetoga, trebaju osjećati ugodno.⁶⁹ Pavao pored toga upućuje na Boga: „*Ili jeli, ili pili, ili drugo što činili, na slavu Božju činite*“ (1 Kor 10,31). Bog želi da bude proslavljen preko svakoga područja našega života, i preko jela i pića. Stoga nećemo prelaziti preko legitimnih potreba, ali nećemo biti ni popustljivi prema samima sebi: „*u brizi za tijelo ne pogodujte požudama*“ (Rim 13,14).

Kao socijalnim bićima u potrebe **duše** spadaju dobri, ljudski odnosi. Potrebni su nam bližnji koji nam posreduju prihvaćanje i zaštićenost, ali i odnosi u kojima jedni drugima služimo. U razvoj naše osobnosti spadaju izobrazba i kultura.

Kao što tijelo hraneći se proizvodi odgovarajući učinak, tako je i kod duše. Sve što pročitamo, pogledamo, čujemo i s čime se bavimo, ostavlja tragove u našem ćućenju i emocionalnom doživljavanju. Danas smo posebno izazvani internetom. Kako brzo besciljno surfamo i pritom možemo ne samo tratiti vrijeme, nego i doći na škodljiva područja koja nas mogu učiniti i ovisnima.⁷⁰

Razočaranja spadaju u život i neminovna su. Pitanje je kako se prema njima odnosim? Dobar put sastoji se u tome da naučimo izložiti se frustracijama i razočaranjima, izdržati ih i proći zajedno s Isusom. Pri lošu putu odvrćamo se od boli i potiskujemo ju svim mogućim odvrćanjima ili tražimo lažnu utjehu. Bijeg iz teške i bolne realnosti posredstvom melemima utjehe ipak često dovodi do kobnih ovisnosti kao primjerice alkohol, Internet (pornografija, seks, tražiti lijepe osjećaje, neumjerena potreba za jelom ili mršavljenjem, pretjerano bavljenje sportom...

U potrebe **duha** spada bistrenje moga zvanja (poziva). Isus govori: „*Jelo je moje vršiti volju onoga koji me posla i dovršiti djelo njegovo*“ (Iv 4,34). Isus iskusuje da je Očeva volja, život Njegova poslanja hrana koja ga iznutra hrani. U Njemu su Božja snaga i

⁶⁹ Terezija Avilska je napisala: Čini dobro svojem tijelu da bi duša u njemu stanovala s užitkom.

⁷⁰ Kako je to kod mene: mogu li više dana bez problema izdržati bez interneta?

radost. Ovo vrijedi i kod nas: Dokle god živimo u skladu svoga poslanja, ispunja nas Božja snaga, Njegov mir i Njegova radost.⁷¹

Moj poziv je uvijek napadan. Moram se zaštititi od vlastitih nesređenih želja i braniti od lažnih očekivanja i svake vrste manipulacije od ljudi. Moja je zadaća pazljivo i odlučno slijediti svoj poziv. Ovamo pripada da uvijek iznova moram pročistiti kojim djelatnostima ću u svome životu dati koje prioritete. Pritom je bitan faktor dobro ophođenje s vremenom: „*Razmotrite dakle pomno kako živite! Ne kao ljudi, nego kao mudri! Iskupljuje vrijeme jer dani su zli*“ (Ef 5,15-16). Svatko od nas ima na raspolaganju 24 sata na dan. Kako izgleda raspodjela mog vremena? Jesam li tu dosljedan? Uzimam li dostatno vremena za ono što duh u meni jača?

Činjenica: Ako volimo svoj život, prihvatit ćemo svaku pomoć za tijelo koja nam kroz prirodu, tehniku i medicinu stoji na raspolaganju. Isto vrijedi i za dušu i duh. Prihvatit ćemo Božju milost i pomoć koju smijemo primiti u zajednici braće i sestara u vjeri preko molitve, korekcije i ohrabrenja, u Svetome pismu i u sakramentima. Zahvalno ćemo primiti i ljubav, priznanje i pohvalu bližnjih.

Unijeti u život

Bog nam je povjerio život. Stoga smo za ono što činimo i propuštamo prije svega odgovorni Njemu i Njemu moramo položiti račun.

Božja vizija za mene

Mogu li zahvalno prihvatiti Božju viziju za moj život? Što je Njegova volja za mene?

Koji vidici Božje vizije za moj život su za mene izazovne?

⁷¹ Naš poziv može biti izazovan, a često i teret. Ipak „*moj jaram je sladak i breme moje lako*“ (Mt 11,30). Teret jest i ostaje teret, ali ne pritišće! Ako nas teret ipak dulje vrijeme pritišće, moramo se pitati nosimo li ga s Isusom ili bez Njega..

Isus je rekao Petru kad je ovaj htio znati nešto više o Ivanovu putu: „*Ako hoću da on ostane dok ne dođem, što je tebi do toga? Ti idi ta mnom!*“ (Iv 21,22)

Gdje sam u opasnosti da radoznavo razmišljam o putu drugoga umjesto da slijedim svoj poziv?

U vezi s oblikovanjem života

Kada se osjećam stresno i preopterećeno? Zbog čega je tako? Gdje se osjećam kao žrtva? Što me sprječava da izađem iz uloge žrtve?

Kako izgleda moja svakodnevica? Planiram li i faze smirivanja? Gdje se i kako osobno najbolje smirujem?

Gdje se moram zaštititi od manipulacije i lažnih očekivanja?

U kojim situacijama sam u opasnosti tražiti lažnu utjehu? Na koje potrebe bih morao više paziti? Što mi pomaže u tome ići putem Duha?

Konkretni koraci

Sljedeća dva koraka mogu pomoći da rastem u ljubavi prema vlastitome životu. Dobro je ostaviti si vremena za to a zatim konkretno proći korake.

Prvi korak: Oprostiti – prihvatiti

Razmišljam i pišem: Što bih volio da je kod mene (bilo) drukčije? Što me na meni nervira? Osjećam li u sebi bol, neshvaćenost? Tko me je povrijedio? Koja bolna iskustva uzrokuju u meni jedan Zašto?

Kad sam to napisao odlazim s time pod križ. Gledajući Najnevinijega, koji je podnio strašna trpljenja i unatoč najbrutalnijim mukama sve oprostio i za njih zadovoljio, mogu (ispunjen Njegovim Duhom) oprostiti samomu sebi.

Pritom mogu sve što sam napisao (naravno i puno više) izgovoriti i reći: *Ime* – prestajem htjeti sebe gledati drukčije. Opraštam samomu sebi gdje sam sebe htio vidjeti drukčije i gdje

sam samoga sebe povrijedio. Opraštam ljudima koji su me povrijedili i opraštam Bogu što me je učinio takvim i pripustio toliko bolnoga u svome životu. Amen.“

Drugi korak: Govorim Da svomu životu

Posvješćujem si svoj život i pritom bilježim:

Povijest: podrijetlo, roditelji, nacionalnost, tijek života, obilježnosti...

Tijelo: spol, seksualnost, veličina, dob, zdravlje...

Karakter: jake strane, granice, osjećaji, slabosti...

Moje zadaće: zvanje, odnosi (brak, obitelj...)

Moj duhovni poziv: darovi, talenti, sposobnosti...

Sada u jednoj molitvi polažem svoj život u Božje ruke i zahvaljujem Mu za to. Zatim se odlučujem samoga sebe i svoj život svjesno primiti iz Božje ruke i sebe ljubiti tako kako me je Bog stvorio. Zahvaljujem Bogu za svoj život za moj budući životni put (kako god on izgledao) i za moje zvanje.

Zahvalna molitva za moj život

Sada mogu izreći sljedeću ili neku drugu molitvu:

„Nebeski Oče, kao najveći dar dao si mi život. Time si mene, ovako nesavršena, povjerio meni. Do u detalje i s puno ljubavi si me zamislio i u majčinu krilu sazdao. Hvala Ti za Tvoje cijenjenje, za Tvoje divljenje i Tvoju radost zbog moga života. Divim se tomu i od srca Ti zahvaljujem.

Često nisam u stanju ovaj dar odgovarajuće vrjednovati i prema njemu primjereno postupati. Oprosti mi kad sam o područjima moga života, o tome što si mi iz velike ljubavi darovao, razmišljao obezvrjeđujuće, odbijao i svojom neljubaznošću ranjavao. Daruj mi svjetlo Svoga Duha da bi Tvoju ljubav u mom životu i Tvoju radost zbog moga poziva mogao prepoznati i prihvatiti. Daj da tako ljubav prema meni samome sve više i više raste.

Danas prihvaćam Tvoj dar svim srcem i potpuno prihvaćam svoj život. Ostavljam svoje predodžbe i svoje želje o tome kakav sam i

kakav bi moj život trebao biti. Zahvaljujem Ti za svoj poziv, za svoj put i za čudesan plan koji Ti imaš s mojim životom. Ti sam dovrši djelo koje si u meni započeo. Ti si krasan i dobar nebeski Otac. Zbog toga Te hvalim i slavim. Amen.

5.

Rasti u Duhu

Vjera je most preko kojega u naš život dolazi Božja snaga. Mostovi su važni putevi povezivanja. Srušeni mostovi prekidaju važne transportne poveznice. Stoga su mostovi u ratu prvorazredni objekti napadača. Zato je razumljivo da neprijatelj napada i nas na ovoj neuralgičnoj točki. On nas hoće odvratiti od vjere, oslabiti ju i razoriti. U tu svrhu služi se svim mogućim trikovima.

Već se u raj u dogodilo zavođenje na ovaj način. Zli u liku zmije rekao je Evi: „Zar vam je Bog rekao da ne smijete jesti ni s jednoga drveta u vrtu?“ (Post 3,1). Neprijatelj započinje s time da iskrene Božju riječ: Jer Bog nije rekao: ne smijete jesti ni s jednoga, nego od *jednoga* drveta koje stoji u sredini vrta (usp. Post 2,16-17). To je velika razlika! Ali ovo iskrenuto pitanje izaziva u Eve proces nesigurnosti, koji ju konačno čini otvorenom za laži neprijatelja.

Sve do danas pokušava neprijatelj mislima, pitanjima i sumnjama utjecati na naš duh, zamagliti ga i zbuniti. Izvrtaњem, lažima i zbunjivanjem čini on nesigurnim i pobuđuje u nama sumnju u Božju dobrotu i vjernost. Takva sumnja oslabljuje duh, sapinje našu odlučnost, našu jasnoću i našu volju. Mi stojimo u boju vjere. Ovaj boj započinje u glavi, u našim mislima.

5.1 Razlučivanje

Pavao opisuje ovaj boj: „Za slobodu nas Krist oslobodi! Držite se dakle i ne dajte se ponovno u jaram ropstva! ... Hoću reći: po Duhu živite pa nećete ugađati požudi tijela! Jer tijelo žudi protiv Duha, a Duh protiv tijela. Doista, to se jedno drugomu protivi da ne činite što hoćete“ (Gal 5,1.16-17). *Požuda tijela i požuda duha* su u suprotnosti jedna naprama drugoj. Ne samo tijelo, nego i duh žudi za nečim, ali je to dvoje ipak međusobno suprotstavljeno.

Požuda tijela

Tijelo u Bibliji znači ponajprije našu čitavu ljudsku egzistenciju u svoj njezinoj slabosti. Tijelo znači kao zemaljski čovjek živjeti prema pet osjetila. To što mi ljudi, gledamo, kušamo, slušamo, mirišemo (njušimo) i osjećamo utječe na nas i može nama dominirati. Pod tijelom se misli i na ono što čovjek po sebi može činiti i djelovati: vlastito stvaranje, vlastite ideje, vlastiti načini gledanja, vlastita djela i ostvarenja.

Padom u grijeh tijelo je upropašteno (pokvareno), njime duh više ne dominira. Augustin govori da imamo po sebi iskrivljeno i u

sebe savijeno srce. To se pokazuje po tome što gotovo sve događaje automatski primjenjujemo na same sebe.

Požuda tijela hoće istaknuti sebe, vlastiti ego. Kao posljedica toga kružimo oko samih sebe ili oko drugih ljudi, tako da se pitamo: Činim li to ispravno? Sviđam li se drugima? Ispunjam li njihova očekivanja?

Tijelo se boji da bi moglo biti prikraćeno, da neće zadovoljiti, da neće postići očekivano i da će zatajiti. To dovodi do uspoređivanja i do osjećaja konkurencije. Iza toga se najčešće skriva iskustvo nedostatka u nekoj ljudskoj potrebi. Tko je primio premalo priznanja, u najdubljoj dubini gladije za potvrdom i pljeskom. Želja da zadovolji ovu potrebu i ukloni ovaj nedostatak, po sebi nije loša. Ali je problematičan put koji izabirem da to učinim *sam* i jedino ja.

Požuda tijela hoće se čvrsto držati vlastite ljudske perspektive. Ona ustrajava u tome da bolje od Boga znamo što je za nas dobro. Stoga se tijelo uvijek buni protiv Boga. Hoće provesti vlastiti put a ne ići Božjim putem. Njegova reakcija prema Bogu je: „To ne mogu!“ Ali iza ovoga „Ne mogu“ često stoji „Ne ću“ ili „Hoću drukčije“.⁷²

Žudnja duha

U posve drugome pravcu gleda i vodi duh. On našu svijest upravlja najprije na Boga i na Njegovu bezuvjetnu ljubav. Ovdje su u središtu Božja ljubav i Njegovo djelovanje.

Tko se daje voditi Duhom, osjeća svoje rane i spoznaje vlastite nedostatke. Ali se pouzdaje da će Bog svojom bezgraničnom ljubavlju te nedostatke ispuniti i da će rane zacijeliti. Pouzdaje se u Božje puteve spasenja koji ga izvode iz zgrbljenosti, iz tamnice Ja-odnosa, u slobodu.

⁷² Dokle god se čovjek iznutra čvrsto drži *tijela*, a time i svojih vlastitih mogućnosti i svoga vlastitog načina gledanja, rado se opravdava riječima: To ne ide. Takav sam. To je moja narav.

Premda je čovjek kod ponovnoga rođenja dobio novo oživljavanje duha a time i novi identitet i zavičaj, svježe novorođeni kršćanin u pravilu se još uvijek daje određivati od tijela, to znači od vlastitih načina gledanja, vlastitih ostvarenja, vlastitih obilježnosti i modela života. I to zato što je duh u njemu još slab, jer neke obilježnosti još nisu spoznate i jer se nije dogodila obnova i nutarnje obraćenje. Da bi duh postao snažniji, potrebne su sada svjesne odluke za Duha.

5.2 Spoznati posljedice

Što je ugodnije, slijediti požudu tijela ili požudu Duha? Naravno tijela! Ali to ima svoju cijenu. Pavao piše: „*Ne varajte se: Bog se ne da izrugivati! Što tko sije, to će i žeti. Doista, tko sije u tijelo svoje, iz tijela će žeti raspadljivost, a tko sije u duh, iz duha će žeti život vječni*“ (Gal 6.7-8). Ono što posijemo, uvijek će prije ili kasnije proizvesti odgovarajuću žetvu. To se događa u naravnome kao i na duhovnom području. Tako možemo *od tijela žeti propast, od duha pak život, štoviše vječni život.*

Mi sijemo u tijelo ako slijedimo njegove požude. Tako tijelo postaje u nama sve moćnije. Nastaje vlastita dinamika. U nama rastu negativni načini ponašanja, neumjerene težnje i ovisnosti iz kojih posljedično vrlo teško izlazimo. S vremenom se naviknemo na ovu nutarnju neslobodu i više uopće ne opažamo koliko smo neslobodni i iznutra vezani. Više ne osjećamo želju za promjenom nego mislimo: Takav sam. Protiv toga ne mogu ništa!⁷³

Obratno: Ako sijemo u Duha slijedeći žudnju Duha, u nama tada raste Duh. Mi postajemo iznutra sve slobodniji, sigurniji, čvršći, iskreniji i hrabriji. Postajemo iznutra jači. U nama rastu plodovi Duha: „*ljubav, radost, mir, velikodušnost, uslužnost, dobrota, vjernost, blagost, uzdržljivost*“ (Gal 5,22a).

⁷³ Što naravno nije u redu (ne stoji), budući da su ovoj situaciji pridonijele mnoge osobne odluke.

Pitanje je: Koje posljedice hoću? Ja mogu u svakoj sekundi sijati u Duha ili u tijelo. Jer hoće li u meni rasti tijelo ili Duh, o tome ne odlučuju okolnosti u kojima živim, nego ja sam, svojim odlukama u svakodnevici.

Život zadobiti ili izgubiti

Isus je opetovano govorio o takvim odlukama za Duha: „...*Tko hoće život svoj spasiti, izgubit će ga, a tko izgubi svoj život poradi mene, naći će ga*“ (Mt 16,25). Tko hoće spasiti život tijela, tko živi samo prema svome Egu, izgubit će pravi, dobar, nutarnji, ispunjeni život. On će, kako veli Pavao *od tijela žeti propast*. Ali tko se radi Isusa ne upušta u požudu tijela, naći će život.

Isus je o ovome duhovnom zakonu govorio često različitim riječima: „*Hoće li tko za mnom, neka se odrekne samoga sebe...*“ (Lk 9,23). Što ovdje znači *odreći se samoga sebe*? Laž je načelno ružna, loša. Ali ovdje se radi o nečemu specijalnome: U nama se budi požuda tijela i požuda duha. *Sebe samoga* se odreći znači ne popuštati požudi tijela. Ona doduše jest tu jer ju osjećam. Ali ja djelujem kao da je nema. Ne slijedim ju. Umjesto toga odlučujem se slijediti Duha. Takvim nijekanjem sebe u meni raste Duh.

Pavao na to hrabri: *Po Duhu živite, pa nećete ugađati požudi tijela!*“ (Gal 5,16). I: „*Koji su Kristovi, razapeše tijelo sa strastima i požudama. Ako živimo po Duhu, po Duhu se i ravnajmo!*“ (Gal 5,24-25). **Izravno dalje nakon Umetka, str. 88**

Umetak: Duhovni boj

Mi stojimo u boju između tijela i Duha. U duhovnoj tradiciji *Duhovni boj* se naziva i *Duhovna borba*.⁷⁴ Temeljni vidik ove duhovne borbe odvija se u čovjekovoj nutrini. Papa Ivan Pavao II. piše: „Laici žive kršćansko kraljevstvo prije svega svojom duhovnom borbom da bi u samima sebi nadvladali kraljevstvo grijeha. Naša se glavna borba jasno sastoji u tome da ne živimo više sebi, nego

⁷⁴ Usp. *Naučiti duhovno se boriti. Benediktinsko umijeće življenja u svakodnevici* Fidelisa Ruperta, Vier Türme-Verlag

svojim ljubećim sebedarjem služimo svoj braći i sestrama, prije svega najsiromašnijima“(usp. Mt 25,40)⁷⁵

Ova osobna borba ipak je samo dio jednoga većeg razračunavanja, koje Drugi vatikanski koncil opisuje ovako: „Cjelokupna je ljudska povijest, naime, prožeta teškom borbom protiv moći mraka, borbom koja je započela već od početka svijeta i koja će – prema Gospodnjoj riječi – potrajati sve do posljednjega dana. Ubačen u tu borbu, čovjek se mora neprestano boriti kako bi prijanjao uz dobro te samo uz velike napore i uz pomoć Božje milosti uzmaže postići svoje unutarnje jedinstvo.“⁷⁶ Koliko se put Duha bori za odluku za dobro navodi i Ivan u Otkrivenju: *I razgnjevi se Zmaj na Ženu te ode i zarati se s ostatkom njezina potomstva, s onima što čuvaju Božje zapovijedi i drže svjedočanstvo Isusovo*“ (Otk 12,17).⁷⁷

Kao što je tada pri opsadi grad neprijatelj špijunirao najslabija mjesta u obrani, a zatim svom snagom ondje napao, tako neprijatelj i kod nas ljudi ili pak u zajednicama traži najslabije točke i ondje napada. To su u pravilu područja na kojima smo ranjeni; područja na kojima imamo nedostataka, na kojima smo neispunjeni, popustljivi i mlaki.

Slike duhovne borbe

Pavao za ovu duhovnu borbu rabi različite slike. Jedna od njih je i slika o **sportskome natjecanju**: „*Ne znate li: trkači u trkalištu svi doduše trče, ali jedna prima nagradu? Tako trčite da dobijete. Svaki natjecatelj sve moguće izdržava; oni da dobiju raspadljiv vijenac, mi neraspadljiv*“ (1 Kor 9,24-25). Kao što sportaš treningom tjelesno jača, tako mi duhovnom borbom postajemo jači iznutra.

⁷⁵ Apostolsko pismo o pozivu i poslanju laika u Crkvi i svijetu *Christifideles Laici* 1988., br. 14

⁷⁶ Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenome svijetu *Gaudium et spes* Br. 37

⁷⁷ Usp. i Ef 6,11-12: *Obucite svu opremu Božju da se mognete oduprijeti lukavstvima đavlovim. Jer nije vam se boriti protiv krvi i mesa, nego protiv Vrhovništava, protiv Vlasti, protiv upravljača ovoga mračnoga svijeta, protiv zlih duhova po nebesima.*“

Duhovna je borba u Bibliji često prikazana **ratničkim slikama** i izražena je odgovarajućim jezikom. Tako kršćanin treba biti dobar Kristov vojnik: „*S njima se zlopati kao dobar vojnik Krista Isusa. Tko vojuje, ne zapleće se u svagdanje poslove kako bi se vojskovođi svidio*“ (2 Tim 2,3-4).

U rat spadaju obrana (zaštita) i oružje: „*Zbog toga posegnite za svom opremom Božjom da uzmognete odoljeti u dan zli i održati se kada sve nadvladate. Držite se dakle! Opašite bedra istinom, obucite oklop pravednosti, potpašite noge spremnošću za evanđelje mira! U svemu imajte uza se štit vjere: njime ćete moći ugaziti ognjene strijele Zloga. Uzmite i kacigu spasenja i mač Duha, to jest Riječ Božju.* (Ef 6,13-17).

I naši udovi mogu biti oružje: „*I ne predajte grijehu udova svojih za oružje nepravde, nego sebe, od mrtvih oživjele, predajte Bogu i udove svoje dajte Bogu za oružje pravednosti*“ (Rim 6,13).⁷⁸

Jednu drugu sliku za duhovnu borbu uzima Pavao iz liturgijskoga jezika krštenja. Ondje krštenici prije uranjanja u vodu odlažu sve haljine a nakon krštenja oblače bijelu haljinu. Svući staro odijelo znači odložiti ponašanje staroga čovjeka i umjesto toga obući novo ruho Isusa Krista: „*Odložiti vam je prijašnje ponašanje, staroga čovjeka. koga varave požude vode u propast, a obnavljati vam se duhom svoje pameti i obući novoga čovjeka, po Bogu stvorena u pravednosti i svetosti istine*“ (Ef 4,22-24). „*Zaodjenite se Gospodinom Isusom Kristom i, u brizi za tijelo, ne pogodujte požudama*“ (Rim 13,14). „*Ali sada i vi odložite sve! Gnjev, srdžba, opakost, hula, prostota van iz vaši usta! Ne varajte jedni druge!*“ (Kol 3,8-9).

Rat u Starome zavjetu – duhovno tumačenje

⁷⁸ Vrlo učinkovito *oružje* može biti jezik: Jezikom možemo lagati, proklinjati i začarati i tako služiti carstvu tame. Istim jezikom možemo se klanjati Bogu, svjedočiti za istinu, zauzimati se za ljude, hrabriti ih, jačati...

Neki tekstovi u Starome zavjetu koji govore o ratovima i o uništenju ratnoga plijena (ovamo spadaju i osobe), mnogima su nerazumljivi. Ipak već je crkveni otac Origen (185.-254.) napisao u jednome komentaru uz Knjigu o Jošui da ondje opisane borbe trebamo shvaćati *duhovno*. Što to znači?

Promotrimo u vezi s time jedan primjer o osvajanju Jerihona (Još 6,1-27): Jošua, svećenik, naoružani muškarci i čitav narod držali su se do u tančine Gospodinovih napatuka. Time su stekli iskustvo: U poslušnosti djeluje Božja snaga.

U svečanoj molitvenoj procesiji s *Kovčegom Gospodnjim* (mjestom Božje prisutnosti) i sedam *rogova* (koji služe slavljenju Boga) priprema se osvajanje: Molitva i slavljenje Boga su djelotvorna snaga.

Poslušnost prema Bogu i molitva djeluju učinkovito: „... *padoše bedemi i narod prodrije u grad, svatko odande gdje se našao, i osvojiše ga*“ (Još 6,20). Bedemi – pod njima se u duhovnome smislu misli na otpore protiv Božjega plana – padaju. Božje djelovanje postaje očito.

„*I tada izvršiše kletvu ništeći oštricom mača sve što bijaše u gradu: muško i žensko, staro i mlado, volove, ovce i magarad*“ (Još 6,21). Kletva kod koje je plijen određen uništenju, je zabrana pljačke. To znači: Što je osvojeno, pripada Bogu i stavlja se na raspolaganje Njegovoj moći. Duhovni smisao sastoji se u ovome: Ne smije biti stavljanja jedno uz drugo i miješanja protubožaćkoga i poganskoga. Ni mi ne smijemo ništa protubožaćko u sebi (i među nama) tolerirati, inače ćemo izgubiti snagu vjere.⁷⁹ I Isus upućuje na to da sa zlom ne smije biti ni najmanjega kompromisa, kad drastično govori: „*Pa ako te ruka sablažnjava, odsijeci je. Bolje ti je sakatu ući*

⁷⁹ Izrael je tada bio okružen očaravajućim religioznim običajima i kultevima. Tako su bili u opasnosti da vlastitu pomiješaju s poganskim elementima (sinkretizam). Kršćanska je vjera i danas izložena mnogim poganskim i ezoterijskim utjecajima. Prema najnovijim istraživanjima raste broj onih koji svoju vjeru sami miješaju s poganskim (religioznim) elementima.

u život, nego s obje ruke otići u pakao, u oganj neugasivi“ (Mk 9,43)⁸⁰

Cilj duhovnoga boja

Ratovi i osvajanja u Starome zavjetu mogu ukazati na to da i danas stojimo u situaciji borbe, to znači da smo upleteni u duhovnu borbu. Ali u nama živi Krist. On je već izvojevao pobjedu. On je taj koji i nama omogućuje pobjedu i pomaže nam izvojevati ju.

Cilj duhovne borbe sastoji se u tome da ovdje na zemlji napredujemo u posvećenju i postignemo vječno, sretno zajedništvo s Bogom u nebu. U svome Pravilu za monahe piše Benedikt (480.-547.): *Ali napredujući u monaškome životu i vjeri srce nam se širi pa s neizrecivom slatkoćom ljubavi hrlimo putem zapovijedi Božjih“ (Proslov 49). Rastom Duha u čovjeku srce se širi i čovjek postaje već sada ispunjen neizrecivom srećom.*

Kako izgleda put do ove neizrecive sreće i u čemu se duhovna borba može konkretno sastojati, pokazuju sljedeći odlomci.

5.3 Rasti u ljubavi: Ljubav prema neprijatelju

U Besjedi na gori govori Isus: *„Ljubite neprijatelje, molite za one koji vas progone da budete sinovi svoga oca koji je na nebesima, jer on daje da sunce njegovo izlazi nad zlima i dobrima i da kiša pada pravednicima i nepravednicima“ (Mt 5,44-45). Da bismo razumjeli što Isus ovdje misli, dobro je najprije pogledati riječ ljubav. Grči jezik poznaje za riječ ljubav tri pojma: eros, filia i agape.*

Eros je požudna, erotska ljubav. Ovdje je jedan čovjek privučen drugim, želi i žudi za nečim od njega. Erotska ljubav hoće imati nešto za sebe.

⁸⁰ Ovu radikalnost s obzirom na grijeh i sve protubožačko naglašava i Pavao: *„Umrtvite dakle udove svoje zemaljske: bludnost, nečistoću, strasti, zlu požudu i pohlepu – to idolopoklonstvo“ (Kol 3,5).*

Filia je prijateljska ljubav. Čovjek kod drugoga otkriva nešto simpatično, vrijedno, vrijedno ljubavi, blagotvorno. Ova ljubav je životna toliko dugo dok drugi može dati nešto što nekome čini dobro i obogaćuje ga.

Agape je bezuvjetna ljubav. Ona ne ovisi o tome je li kod drugoga nešto vrijedno ljubavi. Ova bezuvjetna ljubav ne počiva na osjećajima. Budući da Bog *jest* ljubav, ova ljubav u Božjemu srcu vrijedi za sve ljude.

Neprijatelji su ljudi koji stoje na putu mojoj životnoj sreći.⁸¹ To su ljudi koji po mome osjećaju trebaju najradije nestati iz moga životnoga područja. Kod takvih neprijatelja govorim: Prema njemu ili njoj ne osjećam ništa pozitivno. Upravo to niti ne moram. Jer ljubav prema *neprijatelju* je *agape*-ljubav. Ona ne počiva na osjećajima, nego se sastoji u činu.⁸²

Isus ljubav prema neprijatelju tumači u paralelnome mjestu kod Luke: „*Ljubite svoje neprijatelje, dobro činite svojim mrziteljima, blagoslivljajte one koji vas proklinju, molite za one koji vas zlostavljaju!*“ (Lk 6,27-28). Radi se dakle o činiti dobro, blagoslivljati i moliti.

Dobro činite. Unatoč ranjenim osjećajima možemo se odlučiti za djela koja su za drugoga uistinu dobra. Pavao ljubav prema neprijatelju opisuje ovako: „*Ako je gladan neprijatelj tvoj, nahrani ga!*“ (Rim 12,20). Čak i kad se osjećaji protiv toga bune i kad je s moje strane potrebno svladavanje, mogu se odlučiti za to da činim dobro.

Blagoslivljajte one koji vas proklinju. Latinska riječ za blagoslivljati glasi: *Benedicere* – *govoriti dobro*. Dakle govoriti dobro i o neprijateljima. O je – ali to je teško, jer puno je lakše o njima

⁸¹ Teški bližnji, mrzak (odvratan) šef, suparnik, nemoguć susjed, onaj koji mi nanosi nepravdu i hoće mi zlo...

⁸² Kad netko govori: „Ne mogu više toga čovjeka podnijeti. Na kraju sam!“ Tada govori: Na kraju sam sa svojim tijelom, sa svojim vlastitim mogućnostima! Ali po Duhu imamo neograničene zalihe božanske ljubavi u sebi. Usp. Pavao u 1 Kor 13,4-8a.

govoriti ružno. Ako mi drugi nanose i žele zlo, moja se reakcija treba sastojati u tome da za njih molim spasenje i blagoslov. Tako Bog može ući u ovaj odnos i izdjelovati spasenje. Ja sam svojim blagoslovom i iznutra zaštićen i tako u meni ozdravljaju povrjede koje su mi „neprijatelji“ nanijeli.

Anthony de Mello pripovijeda: Jedan trgovac živežnim namirnicama došao je u velikoj brizi k svomu učitelju i priopćio mu da je upravo nasuprot njegovoj trgovini otvoren veliki trgovački centar koji će njegov posao potpuno uništiti. Stotinu je godina trgovina pripadala njegovoj obitelji i, izgubi li posao, za njega će to biti katastrofalno. Učitelj će nato: „Ako se bojiš vlasnika trgovačkoga centra, ti ćeš ga mrziti. I mržnja će postati tvoja katastrofa.“ „Što mi je činiti?“ pita očajno trgovac živežnim namirnicama. „Svakoga jutra iziđi iz svoje radnje na pločnik za pješake i blagoslovi svoju trgovinu da dobro posluješ. Zatim se okreni i isto tako blagoslovi trgovački centar nasuprot.“ „Što? Da blagoslovim svoga suparnika i upropastitelja?“ „Svaki blagoslov koji pošalješ njemu okrenut će se na tvoje dobro. Svako zlo koje njemu poželiš, uništiti će tebe.“ Nakon šest mjeseci dođe trgovac živežnim namirnicama ponovno i izvijesti da je, upravo kako se bojao, morao svoju trgovinu zatvoriti, ali je sada vlasnik trgovačkoga centra i poslovi mu idu bolje, nego ikada prije.

Treći Isusov naputak glasi: „*Molite za one koji vas zlostavljaju!*“ I premda smo ne znam koliko povrijeđeni i premda se prema nama postupalo nepravedno, mi još uvijek možemo moliti za vječno spasenje duše ovoga čovjeka. Isus nam je ovdje uzor: Na križu brutalno trpeći i krvareći molio je: „*Oče, oprosti im, jer ne znaju što čine!*“ (Lk 23,34).

Činiti dobro, blagoslivljati i moliti djela su na koja Duh u nama potiče i kod kojih slijedimo ljubav. Ova „*Božja ljubav je izlivena u srcima našim po Duhu koji nam je dan*“ (Rim 5,5). Ova ljubav je u nama, ali ju treba svako malo ponovno aktivirati. Ovo se događa odlukom: Hoću ti činiti dobro! Jer svejedno imamo li pravo ili krivo, svejedno jesu li drugi prema nama prijateljski raspoloženi,

neprijateljski ili agresivno, najvažnija je odluka uvijek ljubiti i to već sada! Tako Duh u nama raste. Božja se ljubav tako razvija.

Dovesti u život

U kojoj sam situaciji (bio) izazvan na korake ljubavi prema neprijatelju? Za što se odlučujem?

Relativizirati osjećaje

Rasti u ljubavi prema neprijatelju proces je pri kojemu moramo pažljivo postupati sa svojim osjećajima. Najprije je potrebno postati svjestan svojih osjećaja i prihvatiti ih. Jer osjećaji – a time i osjećaji zavisti, srdžbe ili mržnje – nikada nisu grijeh. Osjećaji smiju uvijek biti. Ali je odlučujuće kako na njih reagiram. Slijedim li svoje negativne osjećaje, izgovaram riječi ili činim djela kojima ravna moj osjećaj zavisti ili srdžbe, tada to dovodi do grijeha.

Nikada nismo dužni slijediti svoje osjećaje. Mi nismo robovi svojih osjećaja, nego smo slobodni, u skladu s našim osjećajima, ali također slobodni, unatoč našim osjećajima, djelovati protivno njima. Tada smo pozvani na proces učenja da sami sobom upravljamo i ovladamo svojim osjećajima.

Ako sam primjerice srdit, osjećaji mi mogu govoriti: „Najradije bih ubio ovoga čovjeka koji mi je nanio toliku bol.“ Ove osjećaje ne mogu spriječiti. Oni se u meni jednostavno nalaze. Ali ja ipak imam kontrolu nad svojom reakcijom na ove osjećaje. Ja odlučujem hoću li ih i kako pokazati. Tako se mogu i protiv ne znam kako tjeskobnih osjećaja odlučiti tu osobu ne ubiti. Što u svakom slučaju i savjetujem!

Slično mogu na svim područjima postupati prema svojim osjećajima. Ako sam primjerice oženjen ili svjesno živim celibat i zaljubim se. Tada postajem svjestan ovih osjećaja i prihvaćam ih. Ja ne moram slijediti svoje osjećaje. Nisam njima potpuno izložen. Mogu se odlučiti protiv njih i onda kad je to mučno i teško.

Ako sam svoje neželjene osjećaje prihvatio i ne želim ih slijediti, oni najčešće, protivno mojoj volji, ostaju u meni. Što sada? Ako ih

svjesno zanijećem, ne upustim se u njih, ne bavim se njima, tada im sve više i više uskraćujem plodnu zemlju. Oni će s vremenom oslabjeti.⁸³ Osjećaje mogu povjeriti Isusu da ih ozdravi i moliti: Hvala, Isuse, što si mi pomogao ovdje ne slijediti svoje osjećaje, nego Tvoga Duha u meni. Ali u meni su još uvijek opterećujući osjećaji. Ti znaš, radije bih da ih nema. Zato sada ove negativne osjećaje povjeravam Tebi i stavljam ih pred Tvoj križ. Ozdravi ih.

Takva molitva može iz osjećaja izbaciti pritisak (negativnu energiju). Za to treba vremena jer povjeravanje opterećujućih osjećaja je proces i put vjere. Isus će snagom Svoga otkupljenja na križu sve ozdraviti i učiniti dobrim. U ovome stavu povjeravanja ćemo (u pravilu nakon duljega vremena) Njegovo spasonosno djelovanje iskusiti i u osjećajima. Oslobodit ćemo se pritiska osjećaja jer je Duh u nama postao jači.

5.4 Koraci Duha

Isus je živio potpuno iz povezanosti s Ocem, a time iz Duha. To ga je učinilo toliko slobodnim i suverenim. Gledajući na Njega učimo spoznati kako izgleda život iz Duha. To ćemo sada učiniti na jednome primjeru razmatrajući sljedeći prizor iz Markova evanđelja 3,1-6.⁸⁴

„Isus ponovno uđe u sinagogu. Bio je ondje čovjek usahle ruke.“ Farizeji i pristaše Heroda *„vrebahu hoće li ga Isus u subotu izliječiti, da ga optuže.“* Isus se nalazi u prijetećoj atmosferi. U sinagogi ne sjede samo ljudi koji mole, nego i takvi koji traže mogućnost da ga optuže i ubiju.

Kako bi u ovome prijetećem ozračju reagiralo tijelo? „Ako su drugi prema meni tako loše (ružno) raspoloženi, radije ću se povući i

⁸³ Jedan stari indijanski poglavica pripovijeda svomu unuku: „U mojim grudima stanuju dva vuka. Jedan je vuk tame, straha, nepovjerenja, očaja i zavisti. Drugi vuk je vuk svjetla, ljubavi, dobrote i životne radosti.“ Unuk će nato: „I koji će od njih dvojice pobijediti?“ Stari Indijanac odgovori: „Onaj kojega hranim!“

⁸⁴ U vezi s temom ozdravljenja: usp. Poglavlje 7, Ozdravljenje snagom vjere. Ovdje se hoćemo usredotočiti na Isusa da bismo naučili kako možemo živjeti iz Duha.

ponašati se tiho.“ Ali *Duh* govori: „Ja stojim pod jednim vodstvom. Nisu ljudi mjerodavni, nego što hoće Bog. Ne dam se od tih ljudi zastrašiti!“

I kod nas postoji opasnost povlačenja. Ali ako nas je Bog stavio u tu situaciju, tada je potrebno preuzeti za to kompetenciju i odgovornost.⁸⁵ Isus je živio ovu kompetenciju. I on je suvereno aktivan unatoč ovoj prijetećoj atmosferi u sinagogi. Ne mari (u prvome redu) za ono što drugi misle i namjeravaju. Njegov je pogled usmjeren na čovjeka usahle ruke. Njemu se obraća svom Svojom ljubavlju i milosrđem i govori: „*Ustani i stani u sredinu!*“

Kako bi na ovaj Isusov zahtjev reagiralo *tijelo*? „Da stanem u sredinu pred sve te ljude, da svi gledaju moju usahlu ruku, ne! To ne želim i to neću učiniti. Radije ostajem u pozadini.“

Ali *Duh* u njemu govori: „Ne marim za to je li mi neugodno ili nije. I ne pitam kakav sam pred drugima i što oni o meni misle. Vjerujem Isusu i stajem u sredinu, premda se za to moram još puno svladavati!“

Upravo ovaj korak poslušnosti prema Duhu treba taj čovjek za svoje ozdravljenje. Jer morao je naučiti prihvatiti cijenjenje i ljubav. Riječju – *stani u sredinu!* – govori Isus: „Vrijedan si da od svih budeš pogledan. Ti imaš ugled! Otvori se pravoj vrijednosti svoga života. Prihvati Moje gledanje i gledanje ljudi!“

Isus bi se mogao zadovoljiti s time da ozdravi bolesnika. Ali on zna: Očevo milosrđe vrijedi za sve, i za farizeje i za pristaše Heroda. Otac želi da trpljenje ovoga čovjeka dodirne i njihovo srce i izvuče ih iz njihova načina ponašanja koji uništava život, kojega možda uopće nisu svjesni. Da to omogućí, sučeljava se Isus s njihovom situacijom: „*Je li subotom dopušteno činiti dobro ili činiti zlo, život spasiti ili*

⁸⁵ Kao otac i majka imam kompetenciju u obitelji. Na radnome mjestu imam kompetenciju i odgovornost na meni povjerenim područjima. Kao kršćanin, voditelj grupe, član župne zajednice, kao svećenik, kao... potrebno je stati uz svoju kompetenciju i odgovornost, makar to drugi i odbijali ili narušavali.

*pogubiti? No oni su šutjeli. A on, ražalošćen okorjelošću srca njihova, srdito ih ošinu pogledom...*⁸⁶

Isus djeluje iz Duha i pun srdžbe gleda im u oči. Time se ograđuje. Oslobađa se ovisnosti o njihovim očekivanjima. Zahvaljujući ovoj snazi srdžbe Isus se odlučno suprotstavlja njihovoj okorjelosti srca. Ne povlači se obeshrabreno i rezignirano, nego postaje slobodan učiniti ono što Bog sada želi. Isus pokazuje. Otpor može biti božanska krjepost.⁸⁷

Ali njegovo jasno ograđivanje nije ono posljednje. Isus je *ražalošćen okorjelošću njihova srca*, jer vidi koliko su ti ljudi zarobljeni iznutra. On poznaje rane koje su tim ljudima nanesene u njihovu djetinjstvu. Vidi koliki su strahovi i prisile uzrokovali u njima takve zidove tvrdoće. Vidi koji krivi sadržaji vjere ih blokiraju. Žalostan je jer ne prihvaćaju priliku da im se pomogne.

Sada Isus poziva čovjeka: „*Ispruži svoju ruku!*“ Kako bi u ovome čovjeku reagiralo *tijelo*? „Ne, tako ne ide. Moja ruka je usahla. U njoj više nema snage. Nemoguće! Ne isplati se ni pokušati!“

Kako reagira *Duh*? „Ako to kažeš Isusu, vjerujem da to mogu! Zato ću svom svojom snagom pokušati.“ I: „*On ispruži – i ruka mu zdrava!*“

⁸⁶ Tijelo u nama više bi reagiralo ovako: „Pažnja, oprez, ne provocirati, inače se farizeji i herodovci okrenuti i protiv mene!“

⁸⁷ Sveta srdžba izraz je Božje ljubavi prema ljudima. Ovdje se angažira srce puno suosjećanja za one koji nepravedno postupaju. Budući da Bog toliko ljubi ljude, gnuša se nad svime što čovjeka i stvorenje uništava. Božja srdžba okreće se kao božanska energija ljubavi protiv zla, prepredenosti, licemjerja, nepravde, protiv razaranja života, protiv zavodjenja, grijeha, itd... Bog je svom energijom protiv svega što ljude uništava i čini neslobodnima, što ih obezvrjeđuje, što razara pravu ljubav i radost. Sveta srdžba ne želi nikoga uništiti. Ona hoće obratiti. Pravedna srdžba osuđuje čin, ali prihvaća počinitelja i hoće ga dovesti do obraćenja. Takvu „svetu“ srdžbu poznaju svi koji ljube. Primjerice, roditelji se „srde“ kad se njihovo dijete prezire, muči i zlouporabljuje, jer svoje dijete ljube, štite i hoće ga zaštititi od zla.

Budući da je čovjek stao u sredinu, budući da je povjerovao Isusovoj riječi i poslušao ju, u njemu je rasla snaga Duha i u njegov je život ušla Božja ozdravljajuća snaga. Povjerenje u snagu Isusove riječi i poslušnost Njegovoj riječi ozdravili su ovoga čovjeka.

Ovdje postaje očito: Tko slijedi Duha, oslobađa se ovisnosti ljudi. Ne dopušta da njihova očekivanja na njega više utječu. Oni nad njim nemaju više nikakve vlasti. To takve ljude čini bespomoćnima. Oni katkada postaju kivni kao i ovdje kod Isusa, farizeji i herodovci: „*Farizeji iziđu i dadnu se odmah s herodovcima na vijećanje protiv njega kako da ga pogube.*“

Dovesti u život

Što mene oslovljava? Gdje sam ja u sličnoj situaciji?

Na koje korake me u njima hrabri Duh?

Koji stav u tome zauzima tijelo?

5.5 Gledati naočalama Duha

Biti rođen od Duha znači gledati događaje na jedan novi način, steći jednu novu perspektivu. Mnogi ljudi nose naočale. Neki da bi mogli bolje čitati, drugi da bi jasnije vidjeli u daljinu. Naočale ne mijenjaju situaciju, nego pomažu bolje vidjeti realnost. Tako i na svaku situaciju postoji način gledanja tijela i način gledanja Duha. Možemo staviti *naočale tijela* ili *naočale* Duha.

S naočalama tijela imamo u vidu ljudske mogućnosti. S naočalama Duha izabiremo kao stav Božje kraljevstvo, nebesku perspektivu. Tako se naš obzor širi od žablje u ptičju perspektivu. Time u DUhu spoznajemo uvijek nove mogućnosti, jer Božja perspektiva obuhvaća vrijeme i vječnost.

U vezi s time nekoliko primjera koje hoćemo razumjeti kao pomoć i poticaj da bismo bolje opažali na što Duh nas (mene osobno) u konkretnoj situaciji potiče.

Problemi u partnerstvu (i drugim odnosima): Naočalama tijela vidimo problem kod nasuprotnika: Žena govori: „Ti si kriv!“ Muž:

„Ne, ti si s time započela!“ Opet ona: „Ne, ti...“ Naočale tijela traže tko jest a tko nije u pravu. To u pravilu dovodi do tvrdoće položajâ, ali ne i do rješenja.

Naočalama Duha pokušavamo gledati polazeći od Boga: Što je razlog ovome problemu? Što se u pozadini krije? Je li to osjećaj manje vrijednosti, strah, vlastito zatajenje, razočaranje, rezignacija...? Je li u igri neprijatelj koji hoće razoriti i uništiti brakove i odnose?

Sada se mogu odlučiti izići iz htjeti-bitu-u-pravu i djelovati prema Duhu. Molim Isusa za Njegovu ljubav i Njegovo razumijevanje, primjerice za moju ženu, za moga muža, za moju djecu... Mogu mirno razgovarati i najprije pitati: „Kako je tebi sa mnom? Čime se baviš? Što bi volio da je drukčije? Zbog čega trpiš?...“

Kod jedne seksualne napasti posreduje pogled kroz naočale tijela: Pa valjda si smijem priuštiti nešto i imati užitak. To čine i drugi. Bog nije kvaritelj igre. Ipak je glavno da jedno drugo volimo.

Naočalama Duha pak govori čovjek: Stop! Moje tijelo je hram Božji. Hoću svoj hram držati čistim da bi se Isus u Duhu Svetom u njemu osjećao ugodno.

Kod zatajenja mogu me naočale tijela dovesti do samosažaljenja i samooptuživanja i time izazvati rezignaciju i beznade: „Opet si zatajio. Nikada se nećeš izvući iz toga grijeha. Toliko toga si uradio krivo. Za tebe više nema nade!“

Naočale Duha mi pak pokazuju da Bog upravo zbog ovoga grijeha može i želi darovati više spasenja i blagoslova. One govore: „Odvрати se smjesta od grijeha, prestani kopkati i predbacivati. Pođi k Isusu, zamoli ga za oprostjenje i slavi Njegovo milosrđe. Zamoli Ga da ovo zatajenje postane za tebe još veća milost. Jer On se ne umara opraštati ti i darivati ti novi početak. Obnovi svoju odluku tek sada

pravo htjeti još odlučnije živjeti prema Duhu. Otvori se ljudima preko kojih te On želi poduprijeti na putu ozdravljenja i ojačati.⁸⁸

Kod izostanka životnosti i snage vjere u Crkvi možemo naočalama tijela gledati sve negativno. Toliko toga je propušteno i ide u krivome pravcu. Tako raste rezignacija kod svih sudionika. Od dobronamjernih savjeta na kraju ne bude ništa.

Gledanje kroz naočale Duha može nam pokazati nove puteve: „Naša grupa, župna zajednica Bogu je na srcu. Ona je Njegovo djelo. Stoga se ne radi o našim idejama. Pitajmo Njega o Njegovim planovima, jer On hoće rast, blagoslov i snagu vjere! Molimo zajedno za njegova Svetoga Duha da nam On objavi svoje planove i pokaže nam kojim koracima sada poći i gdje se moramo vratiti natrag!“

Kod umora i potištenosti stojim, ako sam sâm ili u nekoj grupi, pred pitanjem trebam li *sada hvaliti i slaviti Boga*. Naočalama tijela gledam na svoju osjećajnu situaciju i mogu reći: „Nemam volje sada hvaliti Boga jer se ne osjećam dobro. Loše mi je. Sada bi bilo licemjerno hvaliti Boga.“

Ali s naočalama Duha gledam na Boga i govorim: „Bog je uvijek isti. On je uvijek dobar i Njegov Duh u meni uvijek prebiva, čak i kad mi je loše i kad se osjećam grješno. Ako sada, premda se osjećam loše, slavim Boga i klanjem Mu se, ja tada slijedim Duha. U vjeri posežem za istinom da je Bog dobar, sada i uvijek.“

Mojom odlukom za slavljenje u meni raste snaga Duha. Ja iskusujem: Pjevanje oživljava, jača me i dariva mi novu dinamiku. Slične učinke mogu doživjeti kad svjesno s tijelom molim. Ustati, podići ruke, glasno moliti i pjevati (čak i kada sam sâm), iziskuje katkada nadvladavanje. Ali to jača moj duh.

Jačanje u Duhu

⁸⁸ Ovdje ima smisla primiti sakrament pomirenja, kao i u duhovnome praćenju potražiti i razraditi uzroke. Korisna je na putu popravka bratsko-sestrinsko praćenje i kontrola, gdje tjedno polažem račun o svome ponašanju.

Oснажујуће djelovanje za Duha ima molitva u jezicima. Pavao piše u poslanici Efežanima: „*Svakovrsnom se molitvom i prošnjom u svakoj prigodi molite u Duhu...*“ (Ef 6,18). S molitvom u Duhu podrazumijeva se molitva u jezicima, kako ju označuje Biblija. Kod ove molitve ne znam što govorim, jer Duh Sveti je taj koji u meni moli. Pavao se prije svega u 1 Kor 14 vrlo iscrpno bavio darom govora u jezicima. Pavao želi da svi mogu tako moliti: „*A htio bih da vi svi govorite drugim jezicima, ali većina da prorokujete*“ (1 Kor 14,5). Za njega je ova molitva dar i pomoć, premda su drugi darovi važniji. Jer govor u jezicima ima jedan specijalni učinak: „*Tko govori drugim jezikom, sam sebe izgrađuje...*“ (1 Kor 14,4). Govor u jezicima jača u nama Duha. Hrabri nas i otvara za poticaje Duha Svetoga.

Isto tako jača Duha vjerničko primanje sakramenata. Jer neovisno o vlastitoj osjećajnoj situaciji u sakramentima djeluje sam Isus i povezuje nas dublje sa sobom. On posve osobito hrani naš duh u euharistiji. U sakramentu pokore nas čisti. Jača u nama snagu otpora protiv napasti zla. Dariva ozdravljenje, posebno i u nutarnjim ranama i uspravljanje u sakramentu bolesničkoga pomazanja.⁸⁹

Učinci naočala Duha

Jednoga toplog srpanjskog dana 2017. godine zajedno sa svojim bratom (Trudi Schnetzer) i njegovom prijateljicom krenuli smo na izlet biciklima na Pfäffikersee. Ali nismo izišli iz grada. Na vrlo prometnome križanju morali smo skrenuti ulijevo. Semafor je pokazivao zeleno. Rukom sam još jednom pokazala u pravu svoje vožnje i krenula biciklom. Tada sam primijetila kako automobil pored mene dolazi sve više na moju stranu. Udario me je i već sam ležala na tlu. Leđa su me neizrecivo boljela. Pogledala sam prema njemu: „Isuse, što mi hoćeš reći? Hoćeš li mi propisati mirovanje?“

Dok sam ležeći na tlu razgovarala s Isusom, moj brat je organizirao prvu pomoć i policiju. Za mene je bilo dojmljivo doživjeti

⁸⁹ Više u vezi sakramenata i njihovu djelovanju usp. Tečaj o vjeri: *Sakramenti – susresti Krista u svetim znakovima*, WeG Verlag.

kako je to kad zvuk sirene dolazi sve bliže i kad će sljedeći cilj biti na „hitnoj“ u bolnici.

Kod ove prometne nezgode pretrpjela sam tri prijeloma na prsnome košu i dva na slabinskome kralješku. Slomila sam i krstačnu kost. Uz silno jake bolove bavila sam se nesigurnošću je li potrebna operacija ili se lomovi konzervativnom terapijom mogu staviti u ispravan položaj. Ostatak ljeta sam stoga provela najviše ležeći uz različite posjete liječnicima.

Tijekom prva tri tjedna nakon nesreće bila sam radi mnogih lijekova i boli nesposobna za čitanje ili slušanje predavanja sa CD-a. Duboko u sebi sam osjetila da Isus ovom nesrećom traži od mene dugo liječenje, ali da mi time hoće darovati nešto novo.

Otkada sam pronašla živ odnos s Isusom i Njemu predala svoj život, prate me ova dva biblijska teksta: „*To vam rekoh da u meni mir imate. U svijetu imate muku, ali hrabri budite – ja sam pobijedio svijet*“ (Iv 16,33). I: „*Tko hoće život svoj spasiti, izgubit će ga, a tko izgubi život svoj poradi mene, naći će ga*“ (Mt 16,25). To me je jačalo u vjeri da Isus i sada sa mnom namjerava dobro (usp. Rim 8,28). Zato sam se odlučila provesti svjesno ovo vrijeme s Isusom. Ne trebam činiti ništa, smjela sam jednostavno biti i vjerovati da će se Isus za sve pobrinuti, čak i za dobar nadomjestak (dobru zamjenu) čuvanja moga najmlađeg unuka. Zahvaljujem Mu za Njegovu ljubav i za sve što će učiniti. Imala sam u sebi mir.

Ali od mnogih ljudi koji su me posjećivali ili su telefonski bili sa mnom u vezi, čula sam izričaje, kao: „Nevjerojatno, to se nije smjelo dogoditi. Ti to nisi zaslužila! Gdje je tu Bog?“ „Što! Prošla si toliko toga teškoga. Prije pola godine umro ti je muž, prije desetak godina bolesni sin. Tolike si godine radila za Crkvu (Biblijska grupa Emanuel), a sada kad bi mogla uživati u slobodnome vremenu, ova teška prometna nesreća! Ne, ne razumijem Boga!“

Ipak, budući da sam se odlučila za gledanje Duha, takvi izričaji nisu me mogli uznemiriti. Više su mi davali mogućnost da pripovijedam o svome povjerenju u Božju brigu i Njegov sasvim sigurno dobar plan za mene. Jer svakoga sam dana smjela iskusiti

Njegovu brigu (i preko dragih bližnjih), Njegovu prisutnost i Njegov mir. Također osjećam kako On čitavom svojom snagom ozdravljenja djeluje na mome tijelu, duši i duhu. Lomovi kostiju su dobro zacijelili bez operacije. Zato mogu samo reći: Hvala, Isuse! Aleluja! Blagoslovljen bio Bog!

Činjenica

Bogu nikada nije u prvome redu stalo do izvanjske promjene, više mu je stalo do našega, do moga srca. Bog želi naša srca učiniti slobodnima i ispuniti mirom. Put onamo pokazuje nam dajući nam preko naočala Duha otkriti nove mogućnosti. Mi se tada još uvijek sami odlučujemo hoćemo li ostati u svome vlastitom svijetu prosudbi ili pak ući u Njegovo kraljevstvo i htjeti slijediti Njegove dobre puteve.

Dokle god nam je srce usmjereno na to da na nekome području života provodimo svoje predodžbe, očekivanja..., uvijek ćemo u životu gubiti. Stoga je naša zadaća uvijek u ovome napustiti svoj mali, proračunati sustav i ući u bogatstvo Njegove ljubavi, u Njegova prostranstva za mene i za ovoga i onoga konkretna čovjeka. Povezano s time, ostavit ćemo nutarnji zahtjev da se drugi mora mijenjati i usredotočiti na ono na što nas potiče Duh.

Tko živi iz Duha, ne osjeća se više zarobljenikom ili žrtvom dotičnih situacija, čak ni onda kad ona izvanjski ostane nepromijenjena. On ide ispred i djeluje novom snagom. To može primjerice značiti: Na sve povrjede i klevete reagirati dobrim djelima i riječima, oprostiti i istodobno se čvrsto držati istine; prilaziti osobi i otvoreno načinjati problem; ili u danim okolnostima i šutjeti i nepravdu podnositi blagoslivljajući. To može značiti, kroz sva razočaranja i protiv svake ljudske nemoći vjerovati u Božje mogućnosti i Njegovo djelovanje. Tako u nama rastu Duh i Njegova snaga.

Dovesti u život – naučiti razlučivati

1. Pišem jednu situaciju u kojoj sam se dao voditi od tijela.

Koje posljedice ostavlja ovaj stav? Kako mi je bilo na kraju?
Što su one učinile kod mojih bližnjih?

2. Pišem jednu situaciju gdje sam se dao voditi Duhom.

Koje posljedice ostavlja ovaj stav? Kako mi je bilo na kraju?
Što su one učinile kod mojih bližnjih?

3. Pišem jednu situaciju u kojoj se sada nalazim.

Kako ova situacija izgleda kroz naočale tijela?

Kako kroz naočale Duha?

Odlučujem se slijediti Duha i pišem što to sadrži i koji je
pritom moj sljedeći korak. Mogu u vezi s time napisati i jednu
molitvu.

6.

Oduprijeti se grijehu

U današnjoj Crkvi i na mnogim mjestima u Crkvi teško je govoriti o grijehu. To je s jedne strane povezano s time da se ovu riječ više ne razumije. A prije svega s time da današnji čovjek svoje znanje i svoju orijentaciju nadaleko dobiva samo iz ljudskoga duha. Danas se mnogi ljudi daju ravnati svojim intelektom, svojim osjećajima, emocijama, željama, nagonima, osjetilnim dojmovima, svojom sviješću i podsviješću, svojim životnim iskustvima. Glavna misao vodilja je: To mora meni odgovarati.

S obzirom na seksualnost dolazi to posebno do izražaja: Tko više ništa ne osjeća prema svojoj partnerici, prema svome partneru, rastaje se. Traži se nova i atraktivna veza. Definicija ljubavi u ovome gledanju svijeta i ljudi glasi. osjećati dobre osjećaje za nekoga i uzajamno ispuniti vlastite želje. Ako muškarac ili žena osjeća ove osjećaje prema istome spolu i ako se oni međusobno privlače, tada im nitko ovu ljubav ne može uskratiti. Može li ljubav biti grijeh? Kako može doći do takvih stavova?

Čovjek je jedinstvo tijela, duše i duha. Duša, psiha je mjesto osjećaja, sjedište intelekta, volje, savjesti, sjećanja, osobnosti (karaktera). Duh je onaj dio koji komunicira s Bogom i preko kojega nam Bog dariva Svoje svjetlo i Svoju snagu. Pavao piše zajednici u Korintu: „A mi, mi ne primismo duha svijeta, nego Duha koji je od Boga da znamo čime nas je obdario Bog“ (1 Kor 2,12). Samo po

Božjemu Duhu možemo spoznati sve lijepo što nam Bog dariva. Zato tek Božjim Duhom rasvijetljeni (prosvijetljeni) ljudski možemo spoznati poredak stvaranja, a s njime i uputu za uporabu za čovjekov život u svoj njegovoj ljepoti. Bez svjetla Duha Svetoga ostaje čovjek nadaleko na području ljudske psihe, zarobljen obzorom zemaljskoga razmišljanja. Ovomu ljudskom intelektu pridaje čovjek u današnjemu društvu kompetenciju koja uistinu pripada samo Duhom Svetim rasvijetljenu intelektu.

Pavao nastavlja: „*Naravan čovjek ne prima što je od Duha Božjega; njemu je to ludost i ne može spoznati jer po Duhu valja prosuđivati*“ (1 Kor 2,14). *Naravan čovjek*, doslovce: psihički vođen čovjek ne upušta se u ono što dolazi od Božjega Duha. On doduše prosuđuje sve; Boga, Njegovo djelovanje, Njegove korisne upute za život.⁹⁰

6.1 Pogriješke (slabosti), osjećaji krivnje i grijeh

Za bolje razumijevanje grijeha potrebno je razlikovati između pogriješaka, osjećaja krivnje i grijeha.

Slabosti i pogriješke

Slabosti i pogriješke spadaju u ljudski život. Nitko nije savršen. Svi imamo pogriješaka i slabosti. Neke slabosti su upravo simpatične, dok su nam druge neugodne. Tako ima i pogriješaka koje su bezazlene i takvih zbog kojih trpe drugi i mi sami.

Kad na sebi otkrijemo neugodne pogriješke, u nama često započinje borba ako nešto protiv njih aktivno poduzmemo ili pokušamo prikriti ih pred drugima. Ali slabosti imaju često i smisla. One nas preobrazuju u dubini i dovode nas bliže Isusu! Tko stane uz

⁹⁰ Bog nam je dao Deset zapovijedi kao Svoje dobre upute za život, da bismo mogli živjeti u dostojanstvu i slobodi i da ne bismo uvrijedili Njega, sebe i druge. On na po njima hoće darovati život u punini.

svoje slabosti i prihvati ih, može u odnošaju sa svojim bližnjima biti milosrdniji i dopušta im da i oni isto tako imaju svojih slabosti.

Osjećaji krivnje

Griješ (stvarna krivnja) i osjećaji krivnje nisu identični. Osjećaji krivnje nastaju u pravilu vrlo rano i povezani su s odgojem. Jedno dijete jedva da ima mogućnost distancirati se od roditelja i mogućih pripisivanja krivnje. Ono (još uvijek) ne može spoznati: „Da se roditelji neprestano svađaju, da moj otac pije, da je majka nesretna, to nema nikakve veze sa mnom. To je njihov problem.“

Umjesto toga traži dijete razlog svađi i dolazi gotovo uvijek do zaključka da problem mora na neki način biti povezan s njim samim i stoga se osjeća krivim.

Osjećaji krivnje često su indikatori stvarne krivnje. Ali mogli su nastati na temelju obilježnosti odgojem. Djeca se osjećaju krivima ako ne ispune očekivanja roditelja ili drugih osoba autoriteta. Dubinska psihologija govori stoga o tome da se osjećaji krivnje javljaju preko „nad-ja“.⁹¹ Tako se možemo osjećati krivima a da stvarna krivnja uopće ne postoji. Ali se može dogoditi i grijeh (stvarna krivnja) a da m i u sebi nismo ni svjesni osjećaja krivnje. Stoga treba razlučivati između osjećaja krivnje i grijeha (stvarne krivnje).

Dok su osjećaji krivnje često difuzni, neodređeni (magloviti) i nejasni, osobni grijeh je uvijek konkretan i može ga se jasno imenovati. Grijeh je povezan sa svjesnim pristankom; pristankom na duh vremena, na propuste, na prijestup zapovijedi, na neposlušnost prema Bogu...

⁹¹ Žene su u pravilu više sklone osjećajima krivnje od muškaraca, budući da razmišljaju i žive više orijentirano na odnos. Gdje se muškarci (katkada i previše striktno) ograđuju (u smislu: „Meni je to svejedno!“), žene se moraju više s time boriti ako nisu zadovoljile svoje vlastite zahtjeve ili zahtjeve drugih, ako nisu ispunile (predmnijevana i eventualno kriva) očekivanja od strane roditelja, svekra i svekrve, parnera i tako zatajile prema vlastitom osjećanju.

Grijev

Grčki izraz, kojim se prevodi grijeh u Novome zavjetu, glasi *hamartia*, a znači promašaj cilja; usporedivo s gađanjem lukom koji promaši cilj. Grijeh prema tome znači *promašaj*. Što to znači? Svi želimo postati sretni! Ali – gdje naći ovu sreću? Danas nam toliko toga obećava sreću i mami na najrazličitije puteve. Grijeh prema smislu riječi znači da smo tragajući za srećom slijedili krive glasove. To ima prije ili kasnije negativne posljedice.

Njemačka riječ za *grijeh* (*Sünde*) daje se izvesti iz staronordijskoga glagola *sundr*, koji znači *razdvojiti* ili *podijeliti*. Grijeh razdvaja, dijeli (rastavlja) i odcjepljuje. Grijeh čini usamljenim. Ovo razdvajanje može se dogoditi u čovjekovoj nutrini, između ljudi i Boga i stvorenja. U kršćanskome poimanju označava grijeh stanje od Boga rastavljena čovjeka, što neminovno dovodi do krivoga načina života.

6.2 Kako prepoznati grijeh?

Svojim razumom spoznajemo što nam zemaljski škodi, što je nepravda i što proturječi zemaljskim zakonima. Ali grijeh nas razdvaja od Boga. Tada ovisimo o Božjemu svjetlu, o Duhu Svetom. Isus govori: „*A kad on (Duh Sveti) dođe, pokazat će svijetu što je grijeh, što li pravednost, a što osuda: grijeh je što ne vjeruju u mene...*“ (Iv 16,8-9). Grijeh se sastoji u tome što ne vjerujemo u Isusa i kao posljedica toga ne živimo iz Njega, iz milosti Njegova otkupljenja.

Mi se u pravilu previše koncentriramo samo na (opipljive) simptome, na posljedice grijeha. Dokle god imamo u vidu samo takozvane grijehe s posljedicama i za njih molimo oprostjenje, u nama će se jedva što promijeniti, jer stvarni korijen grijeha time nije zacijelio. Ovo se sastoji u djelovanju prema vlastitoj volji (tijelu) i vlastitim predodžbama. Odlučujuća je stoga spoznaja: Do sada sam živio samo za sebe, a nisam propitivao volju Božju.

To može imati različite razloge: Možda, jer Boga još uopće nisam upoznao kao izvor sreće, života i ljubavi. Možda i zato jer se tijelo u meni buni i potiče me na nepovjerenje prema Bogu. Često je razlog i oholost: Ne trebam Boga. Mogu dobro živjeti i bez Isusa!

Nepovjerenje i oholost mogu se polagano, šuljajući se, gotovo neprimjetno uvući u srca ljudi. Ipak nepovjerenje razdvaja. Nepovjerenje vodi k tomu da čovjek iznutra, prema Bogu (i drugim osobama) živi na odmaku i svoju sreću traži na svojim vlastitim putevima.

Svjetlo Duha Svetoga

Ako je na mansardi potpuno mračno, nečistoća uokolo jedva će biti zamjetna. Ali čim svjetlo obasja sobu, nekoje stvari se vide. Postavi li se reflektor, i najmanja zrnca prašine postaju vidljiva.

Ovo pokazuje: Što je tu više svjetla, to je prljavština prepoznatljivija. Drugim riječima: Što smo bliže Bogu a time i svjetlu, to prije otkrivamo sve nečisto i nesveto u nama. Tako će nam Duh Sveti pokazati najprije velike grijeha našega života. Zatim će nam, što se više otvaramo Njegovu svjetlu, darovati i pokazati sve profinjenije opažanje grijeha, što u mislima, riječima i djelima nije u skladu s Njegovom svetošću i čistoćom.

Isus govori: *„Još vam mnogo imam kazati, ali sada ne možete nositi. No kada dođe on – Duh Istine – upućivat će vas u svu istinu“* (Iv 16,12-13). Korak po korak hoće Duh Sveti u nama otkloniti otpore protiv istine. Proces koji je ponižavajući ali istodobno oslobađajući. Spasonosan put, ali koji je moguć samo ako hoćemo spoznati istinu.

Savjest

Za spoznavanje grijeha pomaže nam savjest: „U dubini savjesti čovjek otkriva zakon koji on sam sebi ne daje, ali kojemu se mora pokoravati i čiji glas – pozivajući ga da ljubi i čini dobro, a izbjegava zlo – kad zatreba, odzvanja u ušima srca: ovo čini, ono izbjegavaj.

Čovjek, naime, ima u svome srcu od Boga upisani zakon: samo je njegovo dostojanstvo u pokoravanju tomu zakonu, i po njemu će on biti suđen. Savjest je najskrovitija jezgra i svetište čovjeka, u kojem je on sâm s Bogom, čiji mu glas odjekuje u nutrini. U savjesti se na divan način otkriva onaj zakon koji se ispunja u ljubavi prema Bogu i bližnjemu. U vjernosti savjesti kršćani se povezuju s ostalim ljudima u traganju za istinom i u istinskom rješavanju tolikih čudorednih problema koji nastaju i u životu pojedinaca i u društvenom suživotu. Što više, dakle, prevladava ispravna savjest, to više osobe i skupine odstupaju od slijepe samovolje te se trse suobličiti objektivnim normama čudorednosti. Ipak, nerijetko se dogodi da je savjest zbog nesavladivog neznanja u zabludi, a da time ipak ne gubi svoje dostojanstvo. No to se ne može reći kada se čovjek premalo trudi tragati za istinom i dobrom te kada savjest zbog grješne navike pomalo postaje gotovo slijepom“ (GS 16).

Savjest ipak nije tek tako jasna i čista. Ona se oblikuje i suobilježuje odgojem i okolinom. Zato je često smućena. Zato, je potrebno neprestano formiranje savjesti svjetlom Božje riječi i učenjem Crkve. Potreba formiranja savjesti pokazuje se i u razlučivanju između prigodnoga grijeha i grijeha iz navike.

Prigodni grijeh i grijeh iz navike

U grijehu iz prigode ja sam zatečen (iznenađen) napašću ili ružnim nagnućem u sebi. Mogu prema Bogu otupjeti i slobodno i svjesno u mislima, riječima ili činima (djelima) pristati na nešto što me odvraća od ljubavi, od Boga. Tu se radi o činu (možda maloga) grijeha, koji odmah spoznajem. Do mene stoji hoću li se odvratiti.

Ali u mome životu može ipak biti ponašanje (jedna misao, govorenje, djelovanje ili propust) koje je po meni *normalno*. Uopće mi ne pada na pamet da bi me to moglo rastaviti od Boga jer sam na ovo ponašanje navikao a i većina tako postupa. Možda se spočetka u meni javila misao bi li ovo mogao biti grijeh. Ali ja sam se s

vremenom na to toliko naviknuo da ovo ponašanje više ne spoznajem kao grijeh.⁹²

Mi živimo u društvu koje se sve više udaljuje od evanđelja i Božjih naputaka. Tako smo, htjeli mi to ili ne, izloženi masovnoj preplavljenosti duhom vremena. *Ponašanje utječe*, to nije samo poslovice, nego realnost. Stoga moramo kritički pogledati vrijednosti društva i pritom se orijentirati prema Božjoj riječi.

Budemo li sada oslovljeni grijehom iz navike, najčešće reagiramo iznenađeno, agresivno ili s nerazumijevanjem. Spontano se tomu protivimo. Prije svega jer nam nedostaje nutarnje svjetlo ili se pobunimo protiv promjene ponašanja.

Ovo može vrijediti i za posjet nedjeljnome bogoslužju.⁹³ Ovdje se može ugnijezditi tendencija posjećivati bogoslužje samo onda kad za to imamo volje, odnosno potrebu. Ali odnos ljubavi ne gleda samo na sebe. On gleda na Isusa Krista koji nas hoće susresti i na zajednicu kojoj pripadamo i koja se okuplja da slavi Boga. Stoga bogoslužje ima prioritet kod osobnoga oblikovanja nedjelje.

Kao svećenik često sam iskusio: Ljudi dolaze do životne vjere. Žive svjesno s Isusom. Sve više i više ih rasvjetljuje Isusovo svjetlo.

⁹² Gdje ljudi ne slušaju tihi glas savjesti, tu ona otupljuje i gubi nutarnju jasnoću. Savjest se kad-tad više neće javiti, što dovodi dotle da čovjek sve više gubi nutarnju orijentaciju.

⁹³ Crkva je za formuliranje i konkretizaciju glavne zapovijedi: „*Prva je: Slušaj, Izrael! Gospodin Bog naš Gospodin je jedini. Zato ljubi Gospodina Boga svojega iz svega srca svojega, i iz sve duše svoje, i iz svega uma svoga, i iz sve snage svoje: Druga je: Ljubi svoga blišnjega kao sebe samoga*“ (Mk 12,29-31) dala pet takozvanih crkvenih zapovijedi (usp. KKC 2041-2043). Crkvene zapovijedi hoće unaprijediti rast ljubavi prema Bogu i prema blišnjemu. One su poticaj protiv opasnosti komotnosti i površnosti koja se može lako uvući. One hoće pomoći da u srcu sačuvamo žar ljubavi. Prva od njih je zapovijed o nedjelji: *Pobožno slaviti svetu misu u nedjelju i ostale zapovijedane blagdane*. Zapovijed o nedjelji ima svoje podrijetlo u trećoj od Deset zapovijedi, u posvećenju subote iz čega se za nas kršćane razvilo slavljenje nedjelje. Usp. i: „*I pazimo jedni na druge da se ne potičemo na ljubav i dobra djela te ne propuštamo svojih sastanaka, kako je u nekih običaj, nego se hrabrimo, to više što više vidite da se bliži Dan*“ (Heb 10,24-25).

Tako odjednom spoznaju ranije promašaje kojih prije nisu bili svjesni.

Tako su češće oženjeni došli na ispovijed i seksualno ponašanje prije braka i druge stvari ispovjedili kao *grješne*, čega tada nisu (ili su jedva) bili svjesni, budući da je to u našem društvu *normalno* i oni se tim pitanjima nisu bavili dublje.⁹⁴

Vrste grijeha

Grijeh nije odmah grijeh. Tako Crkva poznaje razliku između lakih, teških i smrtnih grijeha.⁹⁵ Ivan piše: „*Reknemo li da grijeha nemamo, sami sebe varamo i istine nema u nama. Ako priznamo grijeha svoje, vjeran je on i pravedan: otpustit će nam grijeha i očistiti nas od svake nepravde. Reknemo li da nismo zgriješili, pravimo ga lašcem i riječi njegove nema u nama*“ (1 Iv 1,8-10). Mi smo kao ljudi slabi i grijeshimo uvijek iznova mislima, riječima, djelima i propustom. Ivan nas hrabri da ove grijeha ispovjedamo da bismo se od njih očistili.

Istodobno postoji grijeh s kojim je moguće definitivno (zauvijek) prekinuti: „*Tko god je rođen od Boga, ne čini grijeha jer njegovo sjeme ostaje u njemu; ne može grijeshiti jer je rođen od Boga*“ (1 Iv 3,9). Novim rođenjem u naš život dolazi nova mogućnost, i s obzirom na grijeh.

⁹⁴ Ovamo također spada da se primjenjuju metode za reguliranje začeca odnosno sprječavanje začeca, koje mogu uzrokovati rani pobačaj, kao primjerice pilula i spirala. S ovim se pitanjima premalo bavilo polazeći od kršćanskoga duha i slijepo vjerovalo liječnicima koji su takva sredstva za sprječavanje začeca preporučivali.

⁹⁵ „Da neki grijeh bude smrtni, istovremeno se traže tri uvjeta: Smrtni je grijeh onaj kojemu je objekt teška stvar, a učinjen je pri punoj svijesti i slobodnim pristankom“ (KKC 1857). Čovjek je u stanju počiniti smrtni grijeh ako su prisutne ove tri stvari: važna, teška stvar (materija) pri punoj svijesti (jasnom spoznajom) svjesno i slobodnom odlukom (slobodnom voljom). U smrtni grijeh spada da se čovjek svjesnim korakom odvrti od Boga i ostane pri ovoj tvrdoci.

6.3 Prekinuti s grijehom

Mladi slonić bio je za nogu privezan uz veliki stup. Kao mladi slonić pokušao se otrgnuti (odmaknuti) od ovoga stupa. Svako malo je pokušavao. Ali nije išlo. Nakon više tisuća pokušaja postalo mu je na neki način jasno: Ja se ovoga stupa ne mogu osloboditi. I pomirio se s time. Ne ide. Ja jesam i ostajem vezan uz ovaj stup. Tu ne mogu ništa učiniti. I tako je prestao pokušavati. Naviknuo se na stup uz njegovu nogu. Privezanost na stup postalo je njegov identitet.

Ali slon je rastao, postajao sve veći i snažniji. Naposljetku je bio toliko snažan da bi jednim potezom mogao iščupati stup. Ali identitet u njegovoj glavi se privikao: to ne ide. Ja jesam i ostajem privezan uza stup. I tako više nikada nije ni pokušavao.

Vjerovati u pobjedu

Slično ovomu mogli smo se i mi rezignirano naviknuti na ponašanje, kojega se ustvari želimo osloboditi. Ipak u novome rođenju u naše je tijelo s Duhom Svetim došla jedna nova realnost koja nas (zajedno s odlučnošću naše volje) osposobljuje da iščupamo stup. Jer: „*vi niste u tijelu, nego u Duhu, ako Duh Božji prebiva u vama*“ (Rim 8,9). U Duhu dobivamo udio na Isusovoj pobjedi nad grijehom. Jer Isus je svojom poslušnošću do smrti na križu pobijedio grijeh i hoće sada i u nama biti pobjednik nad grijehom.

Moć grijeha mogu katkada doživjeti kao struju koja me privlači na neko ponašanje. I ja ne mogu drukčije, jednostavno sam takav: nagao, zavidan, kukavica, zloban, nesklon, komotan, nepouzdan... Pitanje je: Hoću li ostati takav ili se hoću toga osloboditi? Ja ne moram ostati pod ovom vlasti grijeha jer Isus Krist je pobijedio izručenost ovome grijehu: „*Tako i vi: smatrajte sebe mrtvima grijehu, a živima Bogu u Kristu Isusu. Neka dakle ne kraljuje grijeh u vašem smrtnom tijelu da slušate njegove požude... Grijeh neće vama gospodovati! Ta niste pod Zakonom, nego pod milošću*“ (Rim 6,11-12.14).

Ova pobjeda započinje u mojoj glavi, u mojoj vjeri, jer Božja snaga po vjeri dolazi u naš život. Stoga piše Pavao: **Smatrajte** sebe ljudima. Radi se o našem identitetu. U nama treba biti kristalno jasno da naš život pripada potpuno Isusu Kristu i stoga (određena vrsta) grijeha u nama nema što tražiti.

Odlučnost volje

Ako sam u odluci kristalno jasan da grijeh u mom životu više nema što tražiti, time se pod grijehom misli na grijeh koji je povezan s mojom voljom. To je grijeh o kojemu potajno još uvijek ovisim i stoga se ne mogu posve ili ne mogu odmah od njega odvojiti. Jer grijeh uvijek ima određenu draž! Ja ga ustvari više ne želim, ali jedan dio moga srca je potajni zapletaj u grijeh i hoće draž (užitak) grijeha i dalje doživjeti.

Sveti nam Augustin u *Ispovijestima* opisuje svoju borbu da se oslobodi od grijeha putenosti. Jednoga je trenutka molio Boga govoreći: „Daj mi čistoću i uzdržljivost..., ali – potajno je neki glas dodavao – ne odmah!“, dok nije došao čas kad je zavapio sam sebi: „Zašto *sutra, sutra?* Zašto ne *sada?* Zašto ovaj isti čas neće označiti svršetak moga sramotnog života?“ Ne ide bez nutarnje borbe, a često i odgađajući od danas Za sutra. Ali – i ovo je odlučujuće: *lći će!* Pritom treba pripaziti: Dokle god toleriram lijene kompromise sa zlom u sebi, ono će neopazice rasti i prije ili kasnije mnome dominirati. Zato Pismo uvijek iznova poziva na budnost. Isus: „*Budni budite!*“ (usp. Mk 13,35.37; Mt 24,42; 25,13). Pavao: „*Bdijte postojani u vjeri, muževni budite, čvrsti!*“ (1 Kor 16,13). Petar: „*Otrijeznite se! Bdijte!*“ (1 Pt 5,8). Dokle god se smjesta i odlučno ne odupremo maloj zavodničkoj misli, raste dinamika napasti. Ona postaje sve jačom što dulje takvu misao pripuštamo. Stoga je potrebno mjesto reći Ne!

Sada je konačno tomu kraj

Tko odgađa svoje obraćenje i odricanje od napasti i promašaja, samo je do devedeset i devet posto slobodan, i još uvijek vezan uza

zlo. Zato je potrebna čvrsta odluka: Sada je konačno tomu kraj.⁹⁶ Dokle god se ne želimo potpuno odvojiti, ne možemo postati slobodni. Isus nas može otkupiti i osloboditi negativnosti jedino ako ovo hoćemo svjesno i potpuno. On nas nikada ne otkupljuje protiv naše volje. Radi se o hrvanju u odlučnosti, o hrvanju oko jedinstva moje i Isusove volje da bi Isus mogao u nama djelovati svojom vlašću i snagom.

Živjeti ovu odlučnost zahtijeva biti jak u vjeri. Duh govori: Ova vrsta grijeha nema više što tražiti u mom životu. Konačno prekidam sa zavišću, s malim prijevarama u moju korist, sa samosažaljenjem, s cinizmom, s nepovjerljivošću, s podvojenošću... Sve ovo više uopće ne želim! Isuse, ti zagospodari ovim grijehom.⁹⁷ Mogu zazvati i Isusovu pobjedu nad vlast grijeha, proglasiti ju: Zahvaljujem ti, Isuse, što si pobijedio ovaj grijeh!

Napasti i osjeti najčešće će se i dalje osjećati. Moguće će i dalje biti još vraćanja na grijeh. Ali nešto više ipak neće biti: Nema više tihoga sporazuma, lijenih kompromisa, nego još jedino neizbježan zajednički život s napastima. Ja trpim od svoga grješnoga života.

Naizvan ništa nije vidljivo. Ali iznutra računam s pobjedom Duha, s Isusovom pobjedom nad ovim grijehom i sada živim u Duhu u jednoj novoj slobodi. Ako se odlučno držim Duha, on će sve više i više prožimati moje psihičko biće i posvećivati ga.

Konkretan primjer: Zavist

⁹⁶ U Poslanici Hebrejima čitamo: „*Ta još se do krvi ne oduprijeste u borbi protiv grijeha*“ (Heb 12,4). Oduprijeti se do krvi označuje odlučnost koja stoji krvi života. Tako u smislu: Stajalo to koliko mu drago, grijeh za mene nikada i nikada više ne dolazi u pitanje!

⁹⁷ Donesem li odluku učiniti kraj s određenim grijehom, moram bezuvjetno biti budan i pri sljedećoj napasti smjesta jasno i odlučno reći Ne. „Kraj s time!“ znači da ne znam kako primamljiva i pozivajuća mogućnost više apsolutno ne dolazi u pitanje! Za ovu odlučnost daje nam Bog u svoje vrijeme milost. Ipak „*Pripazite da se tko ne sustegne od milosti Božje, da kakav gorki korijen ne proklija pa ne unese zabunu i zarazi mnoge*“ (Heb 12,15).

Kako možemo prekinuti s vlašću grijeha? Promotrimo to na primjeru zavisti. Najprije je uvijek primjereno pogledati u vlastitu životnu povijest: Ima li deficita i povrjeda? Jesam li rekao Da sebi, svome zvanju, svojim darovima? Što bi još inače moglo biti u igri da prekinem s vlašću zavisti?

1. *Vjerovati u Isusovu pobjedu i ovu pobjedu izreći:* Isuse, zahvaljujem ti što si pobijedio sve grijeha, a time i vlast zavisti. Potpuno se sjedinjujem s Tvojom pobjedom nad zavisti u meni. Više ne želim biti zavistan, i odričem se zavisti! Isuse, ti zavladaš nad ovim grijehom. Hvala što po Tebi vlast zavisti u meni slomljena. Slavim Te zbog toga, aleluja!
2. *Živjeti iz Isusove pobjede nad ovim grijehom:* Ja upadam u situaciju u kojoj se u meni javlja zavist prema nekoj osobi. Smjesta prestajem baviti se osjećajima zavisti. Umjesto toga računam s Isusovim Duhom u sebi i govorim: Ti si, Isuse, u meni pobijedio vlast zavisti. Slavim Te zbog toga i čvrsto se toga držim. Ne prihvaćam da zavist mnome ovlada! Odlučujem se slijediti Tvoga Duha i molim Te: Daruj ovoj osobi uspjeh i puninu blagoslova koju si za nju pripremio. Hvala što me sada blagoslivljaš! Amen.
3. *Osjećaje zavisti povjeriti Isusovu ozdravljenju:* Isuse, ti vidiš da su osjećaji zavisti još uvijek u meni. Znaš da ih više ne želim i da zbog njih trpim. Zato sada ove osjećaje stavljam pod Tvoj križ, gdje si ponio sve grijeha i svu bol. Molim Te: ozdravi u meni ove osjećaje zavisti. Ispuni me svojom ljubavlju prema osobi prema kojoj osjećam zavist. Otvori moje srce da bih u sebi spoznao i prihvatio svu puninu tvoje ljubavi. Pokaži mi svoje daljnje korake za potpuno otkupljenje od zavisti. Isuse, hvala ti: Ti si započeo u meni otkupljenje i Ti ćeš ga dovršiti. Amen, aleluja.

U meni sada više ne gospoduje zavist, nego Duh. Vlast grijeha je slomljena, premda ću možda još godinama pa čak i dulje trpjeti od osjećajâ zavisti.

Raniero Cantalamessa preporučuje u vezi s time jednu molitvu: „Gospodine, ti poznaš moju krhkost i ja je znam. Povjeravajući se stoga jedino Tvojim milosti i Tvojim vjernosti, ja Ti kažem da odsad želim prestati s onim zadovoljavanjem, onom slobodom, onim prijateljstvom, onim negodovanjem, „onim“ grijehom...; hoću prihvatiti pretpostavku da odsad pa nadalje treba živjeti bez toga. Između mene i grijeha – grijeha kojega Ti znaš – svršeno je. Kažem „dosta!“ Pomozi mi svojim Duhom. Obnovi u meni duh *čvrsti*, podrži u meni srce *velikodušno*. Smatram se mrtvim grijehu“.⁹⁸

Unijeti u život

Spoznaja grijeha: Zbog čega je Duh Sveti odlučujući za spoznaju grijeha?

Gdje se još uvijek poigravam s grijehom? Gdje sam još svjestan podvojenosti, lijenosti ili čega drugoga negativnog čemu sada govorim: „Dosta!“ To može biti nešto što bih još rado zadržao; možda zato jer još uvijek volim draž negativnoga; možda jer ovo mogu rabiti kao alibi i izgovor da ne bih morao konačno raščistiti s nekim odnosom; ili da bih imao razloga nešto ne učiniti.

Kratko pitanje: S kojim grijehom želim **sada** definitivno prekinuti? Koji grijeh ne bi više trebao nada mnom vladati?

Formuliraj sada tri koraka, koji su navedeni na primjeru zavisti i primijeni ih na odnos prema kukavičluku (strahu od ljudi).

Prvi korak: Vjerovati u Isusovu pobjedu nad grijehom kukavičluka (straha od ljudi) i ovu pobjedu izreći.

Drugi korak: Kad se osjećaji kukavičluka (straha od ljudi) u meni aktualno jave, računam s Isusovom pobjedom i molim.

Treći korak: Osjećaje kukavičluka (straha od ljudi) povjeriti Isusovu ozdravljenju.

⁹⁸ Usp. Cantalamessa, Raniero: Život u Kristu: tečaj o vjeri (vidi prevedeni rukopis, op. prev.).

Umetak. Pornografija: Neumjerena težnja (strast) i grijeh

Pornografija je nevolja koja se sve više širi. i na mlade i školsku djecu. Prema Jeremy Hammond i njegovoj ženi Inka, koji su na MEHR-konferenciji početkom siječnja 2018. u Augsburgu predstavili program pomoći za pogođene muškarce i žene, pornografija je ogromna tema: Oko 30% svih podataka na internetu pornografskoga je sadržaja, dvije trećine svih kršćanskih muškaraca redovito konzumiraju pornografiju, 60% žena ispod trideset godina navode da su tijekom godine u nju upleteni. Nažalost ipak samo oko 7% Crkava i kršćanskih zajednica ponudili su pomoć za ovu nevolju.

Nastanak neumjerene težnje i posljedice

Danas možemo posvuda naići na slike, tekstove i filmove s erotskim i pornografskim sadržajem. To često izaziva draž, ugodan osjećaj. A to može dovesti do toga da se ovaj ugodni osjećaj, ovu draž hoće opet i opet nanovo doživjeti. Tako se traga za još više novih slika s erotskim sadržajem. Ovo, a da toga nismo ni svjesni, dovodi do ovisnosti, do neumjerene težnje.

Tko je zapao u tu strast pornografije, doživljava iskustvo da će se uvijek iznova u nju vraćati. Zašto? Istraživači mozga su pronašli da pornografske slike, prije svega u povezanosti s masturbacijom izaziva kemijski indicirano stanje opijenosti, koje je usporedivo s osjećajem sreće kod teške konzumacije droga. To se događa preko limfnoga sustava, funkcijske jedinice mozga, koja služi preradi emocija i nastanku nagonškoga ponašanja. Taj limfni sustav izlučuje endorfin, to jest tijelu svojstven opijat kao dopamin, noradrenalin, testosteron, oksitocin i serotonin. Ovi proizvode osjećaj sreće, koji donosi sa sobom ekstreman učinak opijenosti.

Pornokonzument doživljava taj snažan osjećaj sreće, koji skoro u svako vrijeme i zamalo besplatno može dobiti. „Posezanje“ za tim osjećajem sreće događa se često nesvjesno, kad nastupe osjećaji kao ljutnja, stres, dosada ili umor. Ponavljanjem se ipak promijeni prolazno neurobiološka struktura mozga, te kontrola ponašanja

razumom u velikoj mjeri propada. Nastaje neumjerena strast, od koje se samo vrlo teško ponovno udaljuje.

To se pokazuje onda kad je donesena odluka s time prestati. Ta ozbiljno uzeta odluka brzo se pokoleba, jer čim se tu pojavi jedan otonac kao dosada, osamljenost, bijes, stres, umor, ... ili pogled na tijesno odjevenu ženu, ili jednu nadražljivu reklamu, stupa u akciju limfni sustav u mozgu koji izlučuje osjećaje sreće. Tu je ono podmuklo koje istodobno s time stavlja izvan pogona područja mozga u kojima leže svijest o posljedicama i snaga volje. U tome stanju strastvenik (većinom) nije više u stanju razumno odlučivati. Limfni sustav preuzeo je u velikoj mjeri kontrolu i on je tomu sustavu izručen.

Kad je opijenost, većinom nakon samozadovoljavanja, pri kraju, limfni se sustav opet povlači, uspostavlja se normalno mišljenje, a pornopotrošač stoji tu pun samopredbacivanja i ne razumije kako je mogao opet ići tako daleko.

Opasnost rezignacije

Jeremy Hammond je pripovijedao da mnogi ljudi dolaze k njima i pripovijedaju da su već vrlo često dali da se za njih moli. Ali su u svojoj nadi bili razočarani jer problem na kraju nije bio riješen. Jeremy Hammond ukazuje na to da nas je Bog ovdje stavio u borbu. Ne smijemo rezignirati, nego se s povjerenjem u Njega odvažno izložiti ovoj borbi protiv pornografije, kao kad je nekoć David uzeo u ruku pračku i stao pred Golijata. Ovo nas čini slobodnima za naš pravi poziv i poslanje.

Tako ni put iz internetske seks-strasti i uz pomoć podrške u vjeri nije nimalo jednostavan put. Psihološki se kod vraćanja odigravaju isti fenomeni kao kod svake strasti: stid – očaj – napuštanje borbe – život s nutarnjim čuvarima svinja. Za čovjeka vjernika povratak nije samo okidač zbog kojega se on srami, nego je više strašću poremećen i odnos prema Bogu (prema bližnjima i prema samomu sebi). Kad čovjek vjernik opet i opet doživi povratak, može osjećaj

nutarnje uprljanosti dovesti do toga da on više ne vjeruje da će mu Bog oprostiti i da se može osloboditi ovoga poroka.

Upravo se ovoj napasti rezignacije treba odlučno suprotstaviti. Smijemo se pouzdati da će nam Bog s kušnjom i ovdje „*dati izlaz*“ (1 Kor 10,13)! Jer Bog nas ljubi i nikada neće prestati ljubiti nas. Njegova je želja da uvijek i uvijek iznova dođemo k Njemu, jer On se nikada ne umara opraštati nam, pomagati nam i podizati nas. Smijemo se pouzdati „*da Bog u svemu na dobro surađuje s onima koji Ga ljube*“ (Rim 8,28), pa čak možda bila i dugotrajna i ponižavajuća borba iz pornografije. Isus je jači, i kad nas neprijatelj hoće uvijek obeshrabriti i zavesti.

Koraci iz ovisnosti

„*Bog u svojoj dobrohotnosti izvodi u nama i htjeti i djelovati*“ (Fil 2,13). Sljedeći koraci pomažu u ovome htjeti i djelovati.

Čvrsta volja: Korak na putu iz internetske pornografije započinje s čvrstom voljom htjeti ovo područje konačno i zauvijek napustiti. Za to je potreban snažan, vlastiti motiv koji ću najbolje napisati i s vizijom kako će moj život bez pornografije izgledati.

Doći na svjetlo: Bih li mogao surfati po nekoj porno-stranici dok me moja žena ili moj prijatelj za ramenima gleda? Vjerojatno bih smjesta prebacio na neku drugu stranicu. To pokazuje: sramim se i stoga skrivam svoju strast pred drugima. Sram i strah pospješuju tajanstvenost. Time ipak upadam u zamku.

Korak u svjetlo. izricanje istine, krči put u slobodu. Tako se odlučujući korak sastoji u tome da nadvladam strah i očitujem se nekome čovjeku. To mogu biti prijatelji, dušobrižnik kao i stručne osobe. Važan je put iz izolacije i samoće!

Pomoć izvana: Zacijelo se nitko bez pomoći izvana ne oslobađa strasti pornografije.⁹⁹ Bog pomaže i preko ljudi koje postavi uza me. Muškarac treba muškarca, žena ženu. U ovim razgovorima polažem račun o svojim seksualnim fantazijama i ugrozama. Upravo zato jer je ovaj put često težak i dug, trebam ohrabrenje i potporu. Ovomu

⁹⁹ Pomoć za to: nabrojiti: savjetovališta...

služe i kršćanske grupe za samopomoć. Jako su dragocjeni i molitva jednih za druge i oprostjenje grijeha (ispovijed).

Odlučujuće korisno bit će ako nekoj osobi redovito dadnem uvid u svoj život. Dopuštam joj da što se konzumiranja interneta tiče, pogleda preko ramena. Dopuštam također da me eventualno preko specijalnoga programa kontrolira.

Poduzeti promjene: Put iz pornografije može dovesti do dubokoga puta ozdravljenja i uvijek sadrži veliku milost. U vezi s time služe neka pitanja, kao: Koje je hranjivo tlo moga konzumiranja pornografije? Je li to stres, umor, razočaranje, zatajenje, samoća, glad? Što su okidači? Kako mogu spriječiti da proces započne? Što su opasni trenutci, situacije? Koji se mehanizmi u meni odvijaju? Korisne mogu biti i dobre knjige na temu seksualnosti.¹⁰⁰

Ovo dovodi do dublje samospoznaje. Najčešće moram biti spreman napustiti negativne navike i karakterne crte. Takve promjene su neugodne i izazovne. Ako pak ove potrebne korake promjene izbjegavam, doživjet ću uvijek iznova povratak.

Ohrabrenje

Isus nije došao na svijet da osudi nego da spasi. On gleda u moje srce, a ne na moje zatajenje i neuspjeh. Želi mi pomoći u situaciji u kojoj se sada nalazim. On vidi ono čudesno koje će u mome životu biti još uvijek moguće. Jer „*Ako nas srce u bilo čemu osuđuje, Bog je veći od našega srca i znade sve*“ (1 Iv 3,20).¹⁰¹ I: *Krv Isusa, Sina njegovog, čisti nas od svakoga grijeha*“ (1 Iv 1,7). Stoga vrijedi: „*Padne li pravednik i sedam puta, on ustaje*“ (Izr 24,16).

¹⁰⁰ primjerice Seksualnost kao snaga ljubavi. Orijentacija i pomoć – hrvatski rukopis (op. prev.)

¹⁰¹ Jeruzalemska Biblija

7.

Ozdravljenje snagom vjere

Mi smo ponovnim rođenjem u Duhu povezani s Bogom. Po ovoj povezanosti u naš život dolazi Božja snaga. Što smo više jedno s Isusovom pobjedom nad grijehom, to veća je snaga Duha. Kao posljedica toga Duh sve više i više sređuje i ravna područja u nama. Snažan duh djeluje i ozdravljujuće i osvježavajuće na tijelo. Ovo djelovanje Duha na tijelo i dušu dovodi do ozdravljenja.

7.1 Dimenzije bolesti i ozdravljenje

Mi poznajemo različite uzroke koji mogu izazvati tjelesnu, duševnu bolest ili tjelesnu prikraćenost: potreba za privrženošću i cijenjenjem, biološko nasljeđe, premalo pozornosti za tjelesne potrebe kao prehrana, faze mirovanja, spavanje, teške i opterećujuće brige u obitelji ili u zvanju, teška prometna nesreća... Kod mnogih bolesti ne znamo uzrok nastanka.

Kad su učenici vidjeli čovjeka koji je bio slijep od rođenja, pitali su Isusa tko je sagriješio. Isus na ovo pitanje nije dao izravan odgovor. Više je uputio na to da Bog hoće sada objaviti svoje

djelovanje (usp. Iv 9,3). Stoga ne trebamo očajavati kad iznenada nastupi teška bolest i ozdravljenje nije na vidiku, ili je nesigurno. Smijemo se uvijek pouzdati u Isusov plan ozdravljenja i u Njegovu snagu spasenja.

Vidici ozdravljenja

Kršćanska vjera govori da je Bog stvorenje načinio dobrim. Biblija govori o raj. Ondje u raj. nije bilo bolesti, patnje i boli. One su nastupile tek nakon pada u grijeh kao posljedica čovjekova grijeha, kao posljedica njegova odvrćanja od Boga. One su znak poremećena i ranjena stvorenja. Tako je pad u grijeh izazvao lavinu nesreće, od koje čitavo čovječanstvo i stvorenje trpi i danas i koju će baštiniti iz naraštaja u naraštaj.

Ali Bog nas nije htio ostaviti u ovome stanju. Zahvatio je i u Svome Sinu Isusu Kristu postao čovjekom. Isus je s otprilike 30 godina nagovijestio dolazak Božjega kraljevskog gospodstva i tako posredovao da su mnogi ljudi ozdravili i oslobodili se vlasti zla. Svojom smrću na križu na sebe je uzeo svu krivicu, svo trpljenje i sve bolesti. Isus je svojim uskrsnućem pobijedio smrt i zlo i time neopozivo uspostavio Božje kraljevstvo.

Tada se dogodilo što piše Ivan: „*Zato se pojavi Sin Božji: da razori djela đavolska*“ (1 Iv 3,8). Bog je u Isusu započeo ozdravljati stvorenje i nadvladavati nesreću. Budući da je posljednji uzrok svih bolesti grijeh, ozdravljenje je bitno povezano s oslobođenjem od grijeha, s obraćenjem, s povratkom dobromu Bogu i Njegovu poretku stvaranja. Stoga je Isus započeo svoj navještaj s pozivom na obraćenje i vidljivom učinio ozdravljajuću snagu Božjega kraljevstva oproštenjem grijeha i liječenjem (ozdravljenjem) bolesnika.

Isusov autoritet

Mnoga područja o kojima govori Novi zavjet svjedoče o Isusovu autoritetu i snazi ozdravljanja: „*I obilazio je svom Galilejom naučavajući po njihovim sinagogama, propovijedajući Evanđelje o Kraljevstvu i liječeći svaku bolest i svaku nemoć*“ (Mt 4,23). „*O zalazu*

sunca svi koji su imali bolesnike od raznih bolesti dovedoše ih k njemu. A on bi na svakoga od njih stavljao ruke i ozdravljao ih“ (Lk 4,40). „Sve je to mnoštvo tražilo da ga se dotakne jer je snaga izlazila iz njega i sve ozdravljala“ (Lk 6,19).

Ovo je iskusio i poganski satnik iz Kafarnauma. „... pristupi k Isusu... pa ga zamoli: 'Gospodine, sluga mi leži kod kuće uzet, u strašnim mukama.' Kaže mu Isus: 'Ja ću doći izliječiti ga.' Odgovori satnik: 'Gospodine, nisam dostojan da uđeš pod krov moj, nego samo reci riječ i izliječen će biti sluga moj'“ (Mt 8,5-8). Samo reci riječ – pozadina ove vjere u Isusovu moć za satnika je snaga njegove vlastite vlasti naređivanja. „Ta i ja, premda sam čovjek pod vlašću, imam pod sobom vojnike pa rekнем jednomu: 'Idi' – i ode, drugomu: 'Dođi!' – i dođe, a služi svomu: 'Učini to' – i učini“ (Mt 8,9).

Satniku je bilo jasno: Kao što on ima vlast naređivati svojim vojnicima, tako ima i Isus vlast nad bolestima. Isusova vlast ozdravljanja je tako velika da On – da bi ozdravio njegova slugu – ne treba čak ni doći u satnikovu kuću i dodirnuti bolesnika. Dostatna je jedna Isusova riječ!

Ovaj izričaj je iznenadio Isusa. „Čuvši to, zadivi se Isus i reče onima koji su išli za njim: 'Zaista, kažem vam, ni u koga u Izraelu ne nađoh tolike vjere...' I reče Isus satniku: 'Idi, neka ti bude kako si vjerovao!' I ozdravi sluga u taj čas.“ (Mt 8,10-13).

Kod Isusa u središtu nije bilo tjelesno ozdravljenje, nego želja da ljudi dođu do vjere i da se njihov život potpuno otvori ljubavi Njegova Oca. Zato je ponekad i zabranjivao pripovijedati o ozdravljenjima, budući da je postojala opasnost da ljudi previde ono najbitnije. Isus nije htio da ga slave kao čudotvorca, nego da objavi Svoga Oca u ljubavi koja sada djeluje.

Dimenzije ozdravljenja

Ozdravljenje satnikova sluge iz Kafarnauma pokazuje da ozdravljenje ima *tjelesnu dimenziju*. Isus je ozdravio slijepu, gluhe, njemake, vezane đavlom, gubavce, hrome, ljude s usahlom rukom i mnoge druge koji su bolovali na tijelu i uskrisivao mrtve.

Jedna daljnja dimenzija ozdravljenja odnosi se na *duševnu dimenziju*, na tzv. nutarnje ozdravljenje: Ovdje se radi o ozdravljenju od rana, nevolja i deficita naše životne povijesti. Tjelesna ozdravljenja o kojima govori Biblija mogu u prenesenom smislu biti znak za ono što Isus danas u nama hoće ozdraviti.

Isus prema tome hoće hromo, nemoćno, rezignirano u nama ispuniti novom energijom. Potišteno, bojažljivo, zastrašeno hoće On podići i osloboditi. Gubavo, područja na kojima odbijamo same sebe i ne volimo, hoće On ozdraviti, pomiriti i integrirati. Gdje smo gluhi za ono što se događa u našoj nutrini i u drugima, uči nas ispravno slušati, čuti i opažati. Gdje smo nijemi, bojažljivi i zatvoreni, i ne usuđujemo se ništa reći, hoće nam On otvoriti srce i usta. Gdje smo sputani i iznutra blokirani, hoće nas On osloboditi i otvoriti. Gdje smo slijepi za situacije naših bližnjih, slijepi za pravi smisao života, slijepi za našu nutarnju stvarnost, slijepi za ljepotu života i svijeta, hoće On dati da progledamo.

Najdublji oblik da postanemo oni koji vide, jest primiti svjetlo vjere; spoznati Isusa Krista kao Otkupitelja i Njemu se povjeriti. Time smo kod *duhovne dimenzije* ozdravljenja. Isusova žarka želja sastoji se u tome da iz nas učini nova stvorenja i uvede nas u ljubav Svoga Oca. Temeljni početak ovoga procesa događa se u novome rođenju. Ovdje nam se dariva najdublje ozdravljenje, ozdravljenje odnosa s Bogom. U napredovanju duhovnoga ozdravljenja mi rastemo u svetosti, u integritetu naše osobe, u ljubavi. Duhovna dimenzija ozdravljenja je najvažnija razina. Stoga ovo ozdravljenje ima uvijek prioritet i Bog ga stoga hoće uvijek i nama darovati.

Problematična „ozdravljenja“

Danas postoji nepregledno tržište ponuda ozdravljenja. Tko svakodnevno trpi nevolju i bol, brzo je spreman puno toga pokušati. „Glavno je da koristi!“ Ljudi odlaze posvuda gdje vjeruju da će naći pomoć za svoje tjelesne tegobe. To može postati opasno, jer pritom zaboravljaju da samo Bog cjelovito ozdravlja. Bog za to koristi ljudsko znanje i snage ozdravljenja koje je stavio u stvorenje. Kroz

oboje djeluje Njegova, Božja snaga. Ali ljudi se često, i ne znajući, pouzdaju u snage koje izgledaju bezazlene i privlačne, ali dolaze od zloga duha. Ovdje se traži oprez. Jer Pavao govori: Sotona se prurušava u „*anđela svjetla*“ (usp. 1 Kor 11,14).

Uzmimo primjerice reiki. Polaganjem ruku posreduju se „univerzalne snage“. Čini se da je to dobro i bezazleno. Ali tko se ovdje udubi, preko rituala posvete biva uveden u to da se vezuje uz univerzalne sile duha i preda se njima i njihovu djelovanju. Time postaju sposobni da ljudima posreduju više „univerzalne snage“.

Mi kršćani činimo gotovo isto: Vezujemo se uz Isusa Krista i Njemu predajemo svoj život. Molimo Ga da svojim Duhom djeluje u nama i preko nas. Pitanje je: Uz **koga** se vezujemo? Uz Isusa Krista ili uz „univerzalne sile duha“?

Takve sile duha i snage (usp. Ef 6,12) obećavaju posredovati ozdravljajuću snagu. S okultnim silama (univerzalna energija), različitim iscjeliteljima, bijelom i crnom magijom, čaranjem i mnogim sličnim mogu doduše nestati tjelesni simptomi i boli (primjerice glavobolja je nestala), ali zato mogu nastati nutarnje blokade. Mogu nastupiti i psihički problemi (strahovi). Odnos prema Bogu biva opterećen. Naša vjera u Isusa Krista, Otkupitelja čitavoga svijeta, gubi na snazi i odlazi sve više u pozadinu. Ili suptilno rečeno: Drugo, primjerice svijet i njegove ponude postaju važniji i sve više zaokupljaju. Kao posljedica toga sve se manje gaji odnos prema Isusu Kristu.¹⁰²

¹⁰² Tako kojekakvi postupci prirodnoga liječenja i alternativne metode nisu neopasne kako izgledaju. Neki blagi postupci ozdravljenja, kod kojih kozmičke sile, bioenergije, energije, sile na način duha i spiritualne sile i viska trebaju ozdraviti, ne djeluju prirodnim silama, nego otvaraju put u spiritualni, skriveni svijet svih mogućih duhova. Treba ih gledati više kao postupke ozdravljenja, a ne kao stvarne postupke ozdravljenja. Takvi postupci ozdravljenja postaju blago zavodjenje i otvaraju ljudski duh skrivenomu duhovnom svijetu na koji nas upozorava Bog Biblije.

Više u vezi s time: *Hoćeš li ozdraviti? Božji putevi do ozdravljenja. S pomoću za razlučivanje alternativnih praksi ozdravljenja* (vidi hrvatski rukopis, op. prev.). U ovoj se knjizi ozdravljenje i bolest promatra pod božanskim vidikom. K tomu je,

Kako se snaći u tome mnoštvu medicinskih praksi, praksi prirodnoga liječenja, kineske medicine i novih terapija i još puno čega? Pavao daje savjet: „*Sve provjeravajte, dobro zadržite!*“ (1 Sol 5,21). Ovo *provjeravajte* ovdje ponajprije znači razlučivati, nipošto praktičan čin ili upuštanje. Tako ima područja (kao gore spomenuta) kod kojih odmah i jasno možemo razlučiti. Kod drugih je korisno pitati se:

Što djeluje točno kod tih odnosnih metoda? Sudjeluju li tu duhovne sile?

Tko stoji u središtu: Bog, otkupljenje ili stvoreno? Gdje u središtu stoje osobe s posebnim silama ili materijalnim stvarima, kao primjerice kamenje, boje... ovo jasno nije biblijski put. Isto vrijedi za terapije i prakse koje polaze od ponovnoga rođenja (reinkarnacija), koje nude vraćanje u raniji život, i td.

Kamo ozdravljenje vodi? Vodi li nas ono bliže Isusu Kristu i zahvalnosti i slavljenju prema Njemu? Postaju li ljudi slobodniji ili upadaju u suptilne ovisnosti o osobama, stanovitim praksama (primjerice horoskopi) ili stvorenim stvarima? Ovo dakako nije odmah razvidno.

Što učiniti kad spoznamo da smo ozdravljenje tražili na krivome putu? Posve jednostavno: Obraćanje, svjesno odreknuće od osoba i praksi, zamoliti Boga za oprostjenje i svoj život otkupljenja povjeriti Isusu Kristu. K tomu je korisna molitva za oslobođenje. Savjetujem poći svećeniku da moli za oslobođenje.

7.2 Vidici ozdravljenja

Isusova čudesa, u Ivanovu evanđelja nazvana znacima, su kao prozori kroz koje do nas dopire svjetlo iz jedne druge stvarnosti. Ova druga stvarnost koja skrivena već jest tu i hoće doživljajno probiti u

polazeći od kršćanske slike svijeta i čovjeka, predstavljena pomoć za razlučivanje danas aktualnih (uglavnom istočnjačkih) praksi ozdravljenja.

Putevi ozdravljenja? Alternativni postupci dijagnoze i ozdravljenja s kršćanskoga motrišta....

naš život, je Božje (kraljevsko gospodstvo) Kraljevstvo. Ovo Božje kraljevstvo proizlazi iz slobodne Božje inicijative i sadrži najrazličitije vidike. Neke od njih hoćemo ukratko promotriti.

Ozdravljenje uzetoga

„lv 5,1-9“¹⁰³

Kod Ovčjih vrata u Jeruzalemu postojao je ribnjak s pet trijemova koji se hebrejski zove Bethesda, Kuća milosrđa. Ondje je Isus opazi čovjeka *koji je trpio od svoje bolesti trideset i osam godina*. Čovjek se kroz to dugo vrijeme priviknuo na svoju bolest i s njom se pomirio. Isus pogleda uzetoga i pita ga: „*Želiš li ozdraviti (sada, nakon 38 godina)?*“

Želiš li...? Ovo pitanje je opravdano. Jer tko se naviknuo na ponašanje ili stanje, treba za promjenu enormno naprezanje volje. Jer biti bolestan može imati i prednosti. Bolestan čovjek se ne mora dokazivati u borbi svakodnevice niti preuzimati odgovornost. On često prima više dobrohotnosti od zdravih. Stoga Isusovo pitanje: *Želiš li se odreći prednosti zbog toga što si bolestan?* Isus se svjesno obraća volji. Ona može biti podijeljena. Duboko u nama postoje pokretačke sile, koji slijede različite ciljeve i odgovaraju različitim motivima. Ozdraviti može samo onaj tko hoće uistinu ozdraviti i time se odriče svih prednosti zato jer je bolestan.

...*zdrav*: Isus ne želi ponovno uspostaviti samo dijelove našega tijela, našega karaktera ili našega svijeta osjećaja, nego donijeti život u punini. Biti zdrav znači moći ljubiti. Pravo čovjekovo ozdravljenje sadrži stoga oslobađanje od škodljivih navika i načina ponašanja, koji blokiraju sposobnost ljubiti. Ono oslobađa čovjeka iz kruženja oko samoga sebe, od vlastitih briga, boli i planova.

...*Ozdraviti* znači aktivan čin. Mnogi ljudi očekuju da ih liječnik ili pak Isus ozdravi. Postati zdrav znači dati se na put koji treba vremena, vlastiti napor i strpljenje.

¹⁰³ Ovdje, kao i u sljedećemu izvješću Mk 5,21-43 je dobro najprije pročitati *kurzivom* citirani tekst.

Uzeti odgovara Isusu: *Nemam čovjeka*. Ovaj odgovor pokazuje da je čovjek usamljen. On pomoć očekuje od drugih. Ali samosažaljenje ne pomaže dalje, nego pogled i povjerenje u Božju snagu.

Isus posvješćuje bolesniku da je ozdravljenje nakon 38 godina moguće i govori: *Ustani!...* Ako sada vjeruješ u snagu moje riječi, bit ćeš sposoban ustati... *Uzmi svoju postelju!*, ti imaš snage nositi postelju... *i hodi!*, napusti ovo mjesto, napusti svoje bolesno stanje i nanovo preuzmi odgovornost za svoj život!

Uzeti čuje ovu riječ. On gleda Isusa i osjeća koliko mu Isus vjeruje. Tako i on počinje vjerovati Isusu i Njegovoj riječi. Tako osjeća u sebi novu snagu. Ustaje, uzima svoju postelju i napušta Bethzdu.

Unijeti u život

Što Isus hoće ozdravljenjem postići i nanovo omogućiti?

Koji doprinos On očekuje od nas?

Ima li kod mene ponašanja na koja sam se već dugo naviknuo i više ne vjerujem u promjenu? Kojih? Zašto?

Ozdravljenje Jairove kćeri i žene koja je bolovala od krvarenja

Mk 5,21-43

Nakon što je Isus ozdravio opsjednutoga Gerazenca, *ponovno se lađom prebacio prijeko, zgrnu se k njemu silan svijet. Stajao je uz more. I dođe, gle, jedan od nadstojnika sinagoge, imenom Jair*. Imao je dvanaestogodišnju kćer. Time je prema tadašnjem običaju u Izraelu bila spolno sposobna pa tako i u dobi kad se može udati. Pred njom je bio život. Ali je teško oboljela i ležala na umoru. Ljudi su tada bili čvrsto uvjereni u to da je bolest Božja kazna. Stoga su vjerojatno Jaira češće suočavali s pitanjem, kao. Kako je moguće da ti je kćer tako teško bolesna? Što u tvome životu nije u redu?

Jair sa svojom nevoljom dolazi k Isusu pun povjerenja. Ne mari za to što bi ljudi mogli o njemu misliti, pada pred Isusove noge i

usrdno moli: „*Kćerkica mi je na umoru! Dođi, stavi ruke na nju da ozdravi i ostane u životu*“ I Isus hoće pomoći. I zato polazi s Jairom na put. *Za njim je išao silan svijet i pritiskao ga.*

Žena koja boluje od krvarenja...

Među njima je bila i *neka žena koja je dvanaest godina bolovala od krvarenja, mnogo pretrpjela od pustih liječnika, razdala sve svoje i ništa nije koristilo...* Posjeta jednoga liječnika za drugim. Sa svakom posjetom liječnika bila je sve siromašnija, u novcu, u nadi i u osjećaju vlastite vrijednosti. Već je dvanaest dugih godina bolovala od krvarenja i s time povezanim opterećujućim osjećajem srama. Kad su žene tada trpjele od krvarenja, smatrane su nečistima. Tako je i ona zbog svoje bolesti bila isključena iz javnoga života: Nije smjela posjećivati bogoslužje u Hramu, ni prinostiti žrtvu, ni ulaziti u javne zgrade, nije smjela na javnim zdencima grabiti vodu i morala je, čim bi nekoga susrela dozivanjem naznačiti da je nečista, da je izbačenica. Sve što bi dohvatila, po njoj je bilo nečisto. Bila je ne samo bolesna, nego i društveno potpuno izolirana, živa pokopana. I takve skupove ljudi kao ovdje oko Isusa, morala je ionako potpuno izbjegavati. Ovdje je bila ilegalno.

Dvanaest godina poniženja, trpljenja i muke. Bolest joj je oduzela snagu za život. Sve je pokušala. Sav imetak je izdala za terapije i lijekove, ali ništa nije pomoglo.¹⁰⁴ Žena koja boluje od krvarenja bori se sa sobom: Možda da radije prestanem i rezigniram?

Ne – ona to ne čini. Ona je čula za Isusa i smiono se u Njega pouzdaje. *Priđe mu među mnoštvom odostraga i dotaknu se njegove haljine. Mislila je: Dotaknem li se samo njegovih haljina, bit ću*

¹⁰⁴ Slične sudbine doživljavaju ljudi i danas. Tu je čovjek bez posla, traži posao i dobiva odbijenice jednu za drugom. Svakim odbijanjem gubi životnu snagu. Odakle da crpi nadu i kako da ne rezignira? Ili žena koja živi uz muža alkoholičara. Srce joj neprestano krvari kad ga opet vidi pijana. Rastrgana je između osjećaja i razuma.

spašena. Zнала je da ga ne smije dotaknuti! Ali ona se odvažuje na sve!

I što nije uspjelo ni jednomu liječniku, što nije omogućila nikoja medicina, što se nije moglo kupiti nikakvim novcem svijeta, što ju je dvanaest godina danonoćno mučilo, nestalo je u trenutku. Ona je to osjetila. Ozdravila je i ponovno bila čista. Konačno ponovno živjeti kao čovjek i žena i bez straha, srama, krvarenjâ.

Isus odmah u sebi osjeti da je iz njega izišla sila pa se okrenu usred mnoštva i reče: Tko se to dotaknu mojih haljina? A učenici mu rekoše: Ta vidiš kako te mnoštvo odasvud pritišće i još pitaš: Tko me se to dotaknu? A on zaokruži pogledom da vidi onu koja to učini. Žena sva u strahu i trepetu, svjesna onoga što joj se dogodilo, pristupi i baci se preda nj pa mu kaza sve po istini. Kako li je hrabra bila ova žena! Zнала je da se ogriješila o Zakon. Ali je potpuno iskreno priznala sve Isusu ništa ne prešućujući. Tme se potpuno predala Isusu.

On joj reče: Kćeri, vjera te tvoja spasila! Pođi u miru i budi zdrava od svojega zla. Ljubazno, upravo nježno, govori On: *Kćeri...* Žena koja je dvanaest godina sve dala da dobije malo priznanja, cijenjenja i ljubavi, žena čija je čežnja ostala neutažena, ova žena sada čuje kako joj Isus govori: *Kćeri – ti si moja kći! Ti si prihvaćena! Ti si vrijedna! Zauvijek pripadaš meni kao moja kći!*

... vjera te tvoja spasila. Tvoja te vjera nije samo ozdravila. Tvoja vjera te je spasila do u vječnost. Između tebe i Boga više ne postoji nikakav jaz, ništa nečisto. On zna sve i raduje ti se! *Pođi u miru i budi zdrava od svojega zla.* Sada je kod Isusa njezina čežnja zauvijek utažena. Ona je kod Njega konačno ponovno pronašla život.

Iravno dalje nakon umetka na str. ?

Umetak: Ozdravljenje od osramoćenja (ponižavanja)

Žena koja je болоvala od krvarenja ozdravila je ne samo od svojih krvarenja, nego je iskusila i puno dublje ozdravljenje. Ozdravila je od svoga srama, to znači da je ozdravila od osjećaja

nedostojnosti i bezvrijednosti, od nepripadanja ovamo i odbačenosti, od osjećaja da je u krivu i da je nečista!

Prekriti i prikriti

Za puno toga se možemo sramiti: Mogu se sramiti zbog toga što sam zatajio, što vlastite snage nisu više dostatne, što vlastita volja ne može više ništa promijeniti, što nisam u skladu sa svojim idealom... Mogu se sramiti svojih roditelja, svoga muža, svoje žene, svoje djece... Tko se srami, želi propasti u zemlju, sakriti se pod sag, zabiti glavu u pijesak. Sram tjera na to da se sakrijemo, povučemo, da sebe učinimo malenim.¹⁰⁵

U Bibliji Postanak 3 je neposredno i kao posljedica pada u grijeh riječ o *stidu*. Stid je posljedica grijeha: „*Tada im obadvoma (Adamu i Evi) otvore oči i oni upoznaju da su goli. Spletu smokova lišća i naprave sebi pregače. Uto čuju korak Jahve, BOGA, koji je šetao vrtom za dnevnog povjetarca. I sakriju se – čovjek i njegova žena – pred Jahvom, BOGOM. među stabla u vrtu (Post 3,7-8)*. Nakon što su se ogriješili o Božju zapovijed, odjednom primijetiše da su goli. Premda su to bili i ranije, sada su se zbog toga stidjeli i načinili pregače. Oboje su imali potrebu svoj čin prikriti. Htjeli su ga učiniti neučinjenim, pokriti, prikriti. To pokazuje izvorna riječ sram: *pokriti*. Ali premda su se sami pokrili smokvinim lišćem, još uvijek su se osjećali goli i sakrili su se pred Bogom. Sram čini da krivnju ili teške doživljaje pokrijemo hoteći ih pred Bogom i pred drugim ljudima sakriti.

Krivnja i sram

¹⁰⁵ U pubertetu razvijaju tinejdžeri posebnu senzibilnost s obzirom na svoje tijelo koje se nalazi u promjeni. Ove promjene čine nesigurnim i nastaje izrazit, pozitivan osjećaj stida. Ovaj prirodni stid ipak se ne odnosi na tjelesnu golotinju. Stid se javlja i zbog zatajenja, neugodnosti i razgoličenosti. Ovaj osjećaj stida služi posebno zaštitu od razgoličenosti, od posezanja i presezanjima, koja osobu obezvrjeđuju ili mogu uništiti.

Krivnja i sram tjeraju nas od Boga, dakako na različit način. Krivnja je posljedica onoga što činimo: Nešto sam uradio krivo. Počinio sam grijeh. Imam mogućnost vratiti se i zamoliti oprostjenje.

Sram se više odnosi na osjećaj koji mi utuvljuje u glavu: Nešto sa mnom nije u redu. U krivu sam. Za mene nema nade u promjenu.

Sram je osjećaj prljavosti, nečistoće. Sramimo se vlastitih čina (djela), primjerice neumjerene težnje (strasti) ili neugodna grijeha. Stid možemo osjetiti i ondje gdje smo sami postali žrtvom; dakle za grješnu stvar koja nam je nanesena. Primjerice kod zlouporabe se tragičnost sastoji često u tome da se ne srame odrasli koji su djecu uznemiravali ili zlouporabili, nego djeca.

Svaka obitelj ima nepisane zakone i norme ponašanja koje su djeci već vrlo rano posredovane. Ove mogu služiti i za to da pokriju sram roditelja: To nitko ne smije saznati niti se to ni u kojemu slučaju ne smije iznijeti van! Obiteljska tajna!

Do osjećaja srama moguće je također doći ako se u obiteljima, grupama i zajednicama neprestano rabe riječi kao „trebaš“ ili „moraš“, „ne smiješ“. Iza toga se krije stav: Samo onaj tko određeno ponašanje iznese, prihvaćen je i u redu i „dobar“ kršćanin. Tko se pak ponaša drukčije, treba čuti: Toga se trebaš sramiti!¹⁰⁶ Da bi se sram izbjeglo ili ovaj opterećujući osjećaj ublažilo, mnogi se služe nekom vrstom prividne taktike koja hoće privid čuvati dok se skriva realnost.

Ozdravljenje od srama

Svi mi tražimo dostojanstvo, vrijednost i ugled. Tako smo razvili mnoge strategije da ublažimo sram. Možemo se sakriti iza samosvjesne fasade, iza alkohola, droge, jela, perfekcionizma... ili ogovarajući (klevećući) i osuđujući druge da bismo odvratili pozornost od sebe. Ali kao i kod smokvina lišća Adama i Eve ovi

¹⁰⁶ Postoji pravi sram, gdje se sramimo zbog mišljenja, govorenja, činjenja i propusta, jer je to loše. Besramnost je ponašanje koje se grubo, a katkada svjesno drsko i bezobrazno ogriješi o moral i ugled. Bestidan je postupak i djelovanje pri kojemu se ne poštuje (ne pazi na) dostojanstvo i osjećaje drugih.

mehanizmi obrane ne funkcioniraju. Neko se vrijeme pobrinu za olakšanje, ali na kraju zataje. Sram se ponovno javlja.

Bog pak otklanja sram milošću. Njegova se namjera sastoji u tome da nam vrati čast i dostojanstvo, dok nas đavao hoće osramotiti i zadržati u sramu. On nas osim toga zavodi da vjerujemo u lažne izričaje. Povjerujemo li lažima svijeta, kao primjerice da moramo biti lijepi ili mršavi da bismo bili ispravni, to može dovesti do toga da se sramimo ako ove (lažne, krive) zahtjeve nismo opravdali.

Osjećaji srama napadaju nas u našem identitetu. Božje spasonosno sredstvo sastoji se u tome da nam On daje novi identitet. Naš stari grješni identitet je sraman. Ali Bog nas prihvaća takvima kakvi jesmo. Za to je cijenu platio Isus. On, Božji Sin, bio je bez grijeha i na križu postao za nas grijehom. Ondje je našu uprljanu, nečistu narav uzeo na sebe i dao nam jednu novu narav. Mi smo u novome rođenju po Bogu načinjeni ispravnima – opravdani, prihvaćeni kao kćeri ili sinovi i zauvijek uzeti u Njegovu obitelj. Mi smo Njegovim Svetim Duhom u našem najdubljem biću očišćeni i posvećeni. Zato smo i kao grješnici prihvaćeni i ljubljani!¹⁰⁷

Put do toga sastoji se u tome da kao i žena koja je bolovala od krvarenja, Isusu kažemo *svu istinu*. To znači: Trebamo Isusu donijeti sve čega se sramimo, sve ponižavajuće i bolno... Tada smijemo prihvatiti Njegovo obećanje: Ti si moja ljubljena kći, moj ljubljani sin! Pripadaš mi zauvijek. Moja ljubav prema tebi nikada neće prestati. Ovaj novi i vječno trajni identitet je čisti dar! Kćer ili sin postaje netko rođenjem a ne ostvarenjem. Tako neovisno od moga ponašanja ostajem uvijek Božja kćer, Božji sin. Ozdravljenje od srama događa se onda kad ovaj pravi identitet zahvalno prihvatimo i iz njega živimo.

Unijeti u život

¹⁰⁷ Što ne znači da Bog ljubi grijeh, to što nas je povrijedilo i razorilo (uništilo) život! Naprotiv! Jer nas ljubi, On mrzi svaki grijeh, sve što nas uništava!

Premda je Isus s Jairom i velikim mnoštvom bio na putu, vidio je nevolju žene koja je болоvala od krvarenja i uzima si za nju vremena. Isus se isto tako zanima i za nas. Zanima se za mene, za moj očaj, za moje strahove i skrivene nevolje. Za Isusa ni jedan problem nije prevelik, premalen, previše neugodan, previše smiješan, beznačajan. Ništa na ovome svijetu nije toliko ružno da to ne bismo mogli donijeti Isusu.

Koja područja u našoj obitelji su bila zaposjednuta strahom (fuj, prste k sebi, prljav, ne smije biti...)?

Gdje osjećam sram da je osjećaj kriv, bezvrijedan...? Kada se osjećam manje vrijednim?

Žena je Isusu rekla *svu istinu*: Gdje je poziv upravljen meni: Ne daj se i dalje zadržavati od srama. Napusti dakle svoje skrovište! Iziđi iz svojih strahova i dođi k Isusu. Povjeri mu sve, baš sve. Jer On te razumije i hoće i tebi darovati ozdravljenje od svakoga srama.

Isus je rekao ženi: *Kćeri!* Pišem molitvu u kojoj zahvalno prihvaćam dostojanstvo Božje kćeri/sina, tomu se radujem i slavim Gospodina.

... i Jair

„Mk 5,35-42“

Kako je u međuvremenu bilo Jairu koji je su-doživio koliko je vremena i naklonosti Isus darovao ženi koja je болоvala od krvarenja? Pritom Isus kao dobar rabin nije smio u javnosti razgovarati sa ženom, k tomu još s nečistom. Isus dakle ovoj ženi nikada ne bi smio pomoći. Osim toga žena se prva obratila Isusu, muškarcu i zamolila Ga za pomoć.

Ali Isus za to ne mari! On vidi nevolju i ima vremena. Ali u međuvremenu je za Jaira postalo tragično, jer: „*Dok je Isus još govorio, eto nadstojnikovih s porukom: Kći ti je umrla. Čemu dalje mučiti učitelja?* Isus dolazi prekasno, a mogao je spriječiti smrt Jairove kćeri!

I prije negoli je Jair mogao upasti u tugu i očaj, Isus mu govori: *Ne boj se! Samo vjeruj!* Komu ili u što treba vjerovati, činjenici smrti

ili Isusovoj riječi? Pred smrću smo nemoćni. Svim našim sredstvima i svom našom ljubavlju možemo mrtve samo još oplakati i pokopati.

Tako dolaze u Jairovu kuću. Nevjerojatna buka. Već je započelo oplakivanje mrtvaca. *Isus ugleda buku i one koji plakahu i naricahu u sav glas. Uđe i kaže im: Što bučite i plačete? Dijete nije umrlo, nego spava. A oni mu se podsmjehivahu.* Ljudi ismijavaju Isusa, jer ne poznaju Njegovu snagu i ljubav. Ali to Isusa ne izbacuje iz kolotečine. On zna što će učiniti i to čini.

No on ih sve izbací, uzme sa sobom djetetova oca i majku i svoje pratioce pa uđe onamo gdje bijaše dijete. Samo s roditeljima i učenicima ulazi u prostoriju u kojoj je dijete ležalo. Isus pogleda mrtvo dijete, *primi dijete za ruku govoreći: Talita, kum! što znači: Djevojko! Zapovijedam ti, ustani!* S ovim Isusovim riječima u djevojčicu dolazi božanska snaga života koja je jača od smrti. Djevojčica ustaje i počinje hodati. Bila je mrtva i ponovno je živa. Reakcija: *Ljudi u tren ostadoše zapanjeni, u čudu veliku.* Koje li snage života, koje li moći u Isusovoj riječi!

Unijeti u život

I mi smijemo biti potreseni u svojoj nevjeri i kao Jair naučiti: Isus zna što hoće. On zna što čini. On je suveren. Kod Isusa nema „prekasno“. I sama smrt gubi svoju konačnost. Smrt je izgubila svoj žalac. Ona je prolaz u puninu života, u zajedništvo s Bogom, u vječnost punu ljubavi i radosti! Stoga nikada nije prekasno za čudo, pa ni za sveobuhvatno čudo uskrsnuća.

Ali ovo čudo uskrsnuća hoće nam Isus darovati usred života. Kao što Isus govori djevojci *Talita, kum! – Ustani!* tako govori i meni: *Ustani! Stani uza se! Ustani, nemoj posustati – nikada! Vjeruj da Isus može nešto promijeniti. Nikada nije prekasno čak i kad osjećaš kako tvoj život ide svomu kraju i kada stojiš pred zemaljskom smrću.*

Nikada nije prekasno moliti za ljude koji su potišteni i razočarani. Nikada nije prekasno doći k Isusu. Nikada nije prekasno za čudo. Još uvijek se može nešto promijeniti, i u tvome životu. Jer

imamo Boga koji i preko smrti stvara život. Zato: *Ne boj se! Samo vjeruj!* I sada u tvojoj situaciji!

Što mi Isus želi reći? Na što me hoće ohrabriti?

7.3 Moliti za ozdravljenje

Kao što je Isus tada u Palestini ozdravljao nebrojene ljude, tako on to i danas hoće preko Svoga Tijela, Crkve. Na nju je Isus prenio svoju ozdravljajuću snagu. Jer „*on slabosti naše uze i boli ponese*“ (Mt 8,17) i hoće nam i danas darovati kruh ozdravljenja (usp. Mt 15,22-28). Tako je Isus apostolima naredio da nastave Njegovu službu ozdravljenja. *Otišavši, propovijedali su obraćenje, izgonili mnoge zloduhe i mnoge su nemoćnike mazali uljem i oni su ozdravljali*“ (Mk 6,12-13; usp. i Lk 9,1-2). Nakon svoga uskrsnuća od mrtvih poslao je Duha Svetoga. U snazi ovoga Isusova Duha apostoli su djelovali, i mi također trebamo djelovati.

Svršetak Markova evanđelja, koji je kasnije dodan, pokazuje da su ozdravljenja u Prvoj crkvi pripadala u svakodnevicu kršćanske zajednice: „*A ovi će znakovi pratiti one koji uzvjeruju: u ime će moje izganjati zloduhe, novim će jezicima zboriti, zmije uzimati; i popiju li što smrtonosno, ne, neće im nauditi; na nemoćnike će polagati ruke, i bit će im dobro*“ (Mk 16,17-18). Da bi Božje milosrđe u svim dimenzijama darovao ljudima, Isus u Crkvi djeluje ozdravljajuće i oslobađajuće dalje. U vezi s time tri koraka:

1. Uvijek najprije poći k Isusu!

Što učiniti kod jedne bolesti? Kamo žuri dijete kad ga nešto zaboli? U pravilu k majci ili k ocu! Tako po sebi razumljivo kao što dijete traži utočište kod roditelja, odlaze vjernici k Isusu kojemu su predali svoj život. Znamo, Isus ima vlast nad svim bolestima i da se „*onima koji Boga ljube sve okreće na dobro*“ (Rim 8,28), danas također, u ovoj bolesti. Stoga se prvi korak sastoji u tome da s potpunim povjerenjem u svakoj potrebi i bolesti pođemo k Isusu i zamolimo Ga za Njegovu pomoć. On je uvijek pripremio dobar put!

2. U bolesti tražiti Božju volju

Učenici su se susreli s čovjekom koji bijaše slijep. Dok su bili usredotočeni na prošlost i pitali tko je ovdje sagriješio, Isus im reče: „Niti sagriješiš on niti njegovim roditeljima, nego je to zato da se na njemu očituju djela Božja“ (Iv 9,1-13). Stoga Isus i danas govori nama: Bog svoju ljubav, svoje djelovanje hoće objaviti (očitovali) sada. Jer nema ni bolesti ni nevolje, bila ona tjelesna ili duševna, urođena ili stečena, akutna ili kronična, kod koje Bog ne bi mogao pomoći ili neće pomoći. Odlučujuće (presudno) pitanje glasi: Kako Bog želi djelovati i očitovati svoju ljubav? Ovo se može dogoditi na različite načine.¹⁰⁸

Dok mi ljudi u pravilu uvijek u vidu imamo oslobađanje od boli i tegoba, Bog vidi dalje. On od vijeka gleda na situaciju čovjeka i na njegovu okolinu. Njegova je volja usmjerena prema onome što od vijeka gledano najbolje služi bolesnoj osobi i njezinim bližnjima. Isus nije čudotvorac koji ispunja sve želje ljudi. Nego On svojim ozdravljenjima hoće objaviti Oca u Njegovoj ljubavi koja sada djeluje, da bi doveo ljude u Božje kraljevstvo.

U ozdravljenje spada prihvatiti nutarnji put obraćenja kao i početi medicinskim putem terapije na koji nas Isus poziva. Pritom se često moramo rastati od negativnih misli, navika i grijeha.¹⁰⁹ Jer Božja

¹⁰⁸ Francis MacNutt piše: „Svatko tko hoće moliti, mora znati da postoje tri bitno različite vrste bolesti; svaka za svoje ozdravljenje traži temeljno drugi molitveni oblik: oboljenje duha kao posljedica osobnoga grijeha; duševna oboljenja (kao recimo strah), izazvan psihičkim smetnjama u prošlosti; tjelesna oboljenja, uzrokovana bolešću ili nesrećom. Dodatno mogu sve tri spomenute vrste bolesti – grijeh, psihičke smetnje i tjelesne tegobe – biti uzrokovane i pritješčenošću od strane demona. Ovi uzroci druge vrste traže onda i temeljno drukčiju molitvu, naime egzorcizam ili molitvu za oslobođenje. Darovi spoznanja pomažu prepoznati koji je molitveni oblik u dotičnoj situaciji primjeren.“

¹⁰⁹ Neka žena, primjerice trpjela je od boli u križima kao i od boli u lijevome kuku, što je ugrožavalo njezin noćni počinak, njezinu pokretljivost i njezin rad. Liječnik je propisao lijekove protiv artritisa. Jedne večeri je poželjela da se netko za nju pomoli. Mlada djevojka koja je molila za nju, rekla je da joj je u pamet došla riječ

žarka želja sastoji se uvijek u tome da se ljudi vrate k Njemu i otvore mu se s potpunim povjerenjem.

Sredstva ozdravljenja

Bog ozdravlja na različite načine. On ozdravlja preko liječnika, terapeuta, lijekova i td.¹¹⁰ Ozdravljenje se događa preko sredstava i darova stvorenja kao ozdravljajuće snage prirode, lijekovi, medicina, liječničko i terapijsko umijeće i tehnike liječenja. Ozdravljenje se također događa i preko ljudske naklonosti, vjerom i molitvom.

U Jakovljevoj poslanici čitamo: *„Pati li tko među vama? Neka moli! Je li tko radostan? Neka pjeva hvalospjeve! Boluje li tko među vama? Neka dozove starješine Crkve! Oni neka mole nad njim mažući ga uljem u ime Gospodnje pa će molitva vjere spasiti nemoćnika; Gospodin će ga podići, i ako je sagriješio, oprostiti će mu se“* (Jak 5,13-15). Na ovo biblijsko mjesto u Katoličkoj crkvi posebno se naslanja sakrament bolesničkoga pomazanja. Molitvom, polaganjem ruku i mazanjem uljem dariva Bog ozdravljenje i pomirenje sa životom.

Osobe (laici), koji su pozvani na službu molitve, iskuse uvijek iznova kako Bog njihovu molitvu uslišava i ozdravlja ljude od duševnih i tjelesnih tegoba.

Mnogi ljudi doživljavaju oslobođenje od vezanosti i tereta prošlosti u sakramentu pokore (pomirenja, ispovijedi). Ozdravljenje se događa i preko Euharistije gdje otkupiteljska smrt Isusa Krista i Njegovo uskrsnuće postaju prisutni i djelotvorni.¹¹¹

„nepomirljivost“. Ženi je odmah bilo jasno na što se misli. Nije joj doduše bilo lako, ali na kraju je ipak uspjela oprostiti nekomu tko joj je dugo vremena otežavao život. Iza toga je ozdravila od jednoga dijela svojih tegoba.

¹¹⁰ Ima liječnika koji sebe svjesno doživljavaju kao Božje sluge. Tako primjerice u čekaonici stoji sljedeća rečenica: „Medicus curat – Deus sanat“ (liječnik liječi, Bog ozdravlja).

¹¹¹ Jedan od posebnih trenutaka jest tzv. pretvorba kod koje svećenik podiže i vjernicima pokazuje na križu predano Tijelo i Njegovu za nas prolivenu Krv: Sada prisutnu ozdravljajućemu i otkupljujućemu Isusovu djelovanju smijemo i možemo svjesno povjeriti život, bolest, lomove...

Spas i ozdravljenje

Bog preko svakoga trpljenja i poteškoća hoće ljude povezati dublje sa sobom i darovati istinsko spasenje. Bog ne ozdravlja svakoga čovjeka onako kako mi želimo i sebi zamišljamo. Ali uvijek hoće darovati Svoju snagu, svoju pomoć i prije svega Svoju utjehu. Njegova prisutnost u trpljenju postaje katkada spoznatljiva i prihvaćena tek u osvrtu. Božje djelovanje se pokazuje u snazi i nutarnjemu miru, kojim se trpljenje može prihvatiti i nositi. Njegova se ljubav pokazuje i kada zasja smisao trpljenja.

Roditelji maloga Davida, koji je imao tumor na mozgu, došli su sestri Briega Mc Kenna i pripovijedali joj da liječnik koji liječi Davida procjenjuje da će David živjeti još otprilike sedam mjeseci. Ona je tijekom razgovora pitala roditelje: „Kad bi sada ovdje pred vama stajao Isus, za što biste Isusa zamolili da za Davida učini?“ Majka je odgovorila: „Zamolila bih ga da ozdravi Davida, jer ga volim.“ Sestra Briega je pozvala roditelje da svake večeri okupe čitavu obitelj – neka djeca su već bila tinejdžeri – i s potpunim povjerenjem mole da David ozdravi. Poslušali su ju. Nitko nije smio otići iz kuće prije nego su se svi zajedeno pomolili.

Što se dogodilo: Nakon sedam mjeseci David je još uvijek bio na životu. Tumor je i dalje rastao. Ali oni nisu prestali moliti nesmetano dalje. Ni nakon godinu dana stanje se nije popravilo. Oni su i dalje molili i vjerovali! Tek nakon 16 mjeseci tumor se počeo smanjivati, a nakon otprilike dvije godine David je potpuno ozdravio.

Što je time darovano: Obitelj je nanovo došla do vjere. Djeca, štoviše čitava obitelj bili su preobraženi. Otada ni starija djeca više ne izlaze iz kuće prije nego se kao obitelj zajedno pomole.¹¹² Isus je ovdje darovao spas i ozdravljenje. Ovaj događaj pokazuje da Isus i u bolesti uvijek ima jedan plan.

U ovome svijetu, u ovome životu, nikada nećemo potpuno ozdraviti. Ovo će se dogoditi tek u dovršenju. Mi od našega rođenja

¹¹² Usp. Čuda se stvarno događaju. Briega McKenna.

idemo prema ovome dovršenju. Važno je da za neku osobu kojoj predstoji kraj života, usrdno molimo. Time joj pomožemo da se pomiri sa smrću, da s potpunim povjerenjem i s velikim mirom prihvati Božju volju i kaže Da.

3. Moliti s vjerom

Za Isusom su pošla dva slijepca vičući: „*Smiluj nam se, Sine Davidov!*“... Isus im kaže: „*Vjerujete li da mogu to učiniti?*“ Kažu mu: „*Da, Gospodine!*“... *I otvoriše im se oči*“ (Mt 9,27-30). Otac dovede Isusu dijete koje je imalo nijemoga duha: *Ako što možeš, pomози nam, imaj samilosti s nama!*“ Nato mu Isus reče: „*Što? Ako možeš? Sve je moguće onomu koji vjeruje!*“ *Dječakov otac brže povika: „Vjerujem! Pomози mojoj nevjeri!“* (Mk 9,22-24).

Vjera i ozdravljenje pripadaju skupa premda bolesnikova vjera nije uvijek odlučujuća. Isus je ozdravio uzetoga jer je vidio vjeru četvorice muškaraca koji su ga donijeli preda nj nakon što su otvorili krov kuće (usp. Mk 2,1-12). Nevjera u Isusovu zavičaju imala je posljedica, jer „*ne učini ondje mnogo čudesa zbog njihove nevjere*“ (Mt 13,58).

U vjeri se otvaramo Božjem djelovanju. Povezujemo se s Bogom koji nam na različite načine dariva ozdravljenje. Stoga Isus nikada nije govorio: Ozdravila te moja svemoć, nego: Tvoja vjera: „*Vjera te tvoja spasila*“ (Mk 5,34). „*Idi! Neka ti bude kako si vjerovao*“ (Mt 8,13). Bog je uvijek svemoguć, ali Njegovu svemoć iskusuju oni koji u Njega vjeruju. Drukčije rečeno: Što je veća naša vjera u Božju moć, to će se svemoćnijim pokazati Božje djelovanje u našem životu. Jer po vjeri teku ozdravljajuće Božje snage u čovjeka, tada i danas.

Moliti s potpunim povjerenjem

U svakoj situaciji, posebno pak u bolesti hoće nas Bog u Duhu ojačati. Jer jak duh, čvrsta vjera i neustrašiva nada uvijek se pozitivno odražavaju na tijelo. Zato je korisno najprije i uvijek iznova moliti za duhovnu snagu.

Zatim smijemo i trebamo moliti za ozdravljenje. Time povjeravamo Bogu da on blagoslovi nastojanja liječnika i terapeuta i da lijekovi razviju svoju djelotvornost. Molimo svjesno i u vjeri da je Isus mjerodavan za sve, pa i za ozdravljenje!

Biti nanovo rođen iz Duha znači steći novu perspektivu. Zato za sve bolesti i situacije uvijek postoji gledanje tijela i gledanje Duha. Tako kod bolesti raka mogu kroz naočale tijela reći: O je! To je strašno. Čime sam to zaslužio? Moje tijelo je uništeno i svi moji planovi su propali! Poduzet ću sve moguće da pobijedim rak.

Sada se ipak radi o tome, da molim s potpunim povjerenjem na gledanje Duha. Naočalama Duha mogu reći: Potresen sam i prestrašen! Za mene je to težak udarac. Ali ti, Gospodine, možeš ozdraviti svaku bolest. Ti si pobjednik i nad ovim rakom, nad ovom bolešću. Ništa ne ispada iz Tvoje moći i milosrđa. Svoju milost darivaš i u ovoj bolesti. Ti hoćeš meni (i mojoj okolini) preko nje darovati blagoslov i spasenje. Ti imaš za mene spasonosan plan i ja Ti za to zahvaljujem. Pokaži mi kojom medicinskom pomoći i molitvama za ozdravljenje moje braće i sestara u vjeri želiš proslaviti svoje Ime u ovoj bolesti. Budi volja Tvoja u životu ili u smrti, jer Ti si uvijek uza me.

Osobna molitva

Nebeski Oče, velik si i čudesan. Čitavo stvorenje pokazuje Tvoju ljepotu, Tvoju slavu, moć i mudrost. Hvalim Te svom svojom dušom i slavim Tvoje sveto ime. Jer Ti si pun ljubavi i hoćeš uvijek posvuda darovati spasenje, blagoslov, oprostjenje i ozdravljenje.

Isuse, rekao si: Neka ti bude po tvojoj vjeri. Zato Te molim: Ojačaj moju vjeru i moj duh! Učvrsti me u sigurnosti da su Tvoji putevi i planovi za mene najbolji, sada u ovoj bolesti također.

Isuse, s potpunim povjerenjem predajem Ti sada sve svoje tjelesne i duševne slomljenosti i bolesti (ove ovdje konkretno navesti). Vrati moje tijelo, moj duh i moju dušu natrag u divni poredak stvorenja. Dođi svojim Svetim Duhom i djeluj u mome životu prema Tvome planu spasenja.

Ti si Gospodin i Tebi jedinom vjerujem, u Tebe se jedinoga pouzdajem. Hvala za Tvoje ozdravljajuće djelovanje u meni. Jer Tvoje milosrđe, milost i dobrota su veliki i beskrajni. Amen.

Unijeti u život

Isus hoće danas po našoj molitvi darovati spasenje i ozdravljenje. Kako mi je s molitvom za ozdravljenje? Koja iskustva sam s njome već stekao?

Što me ohrabruje za to da molim za ozdravljenje?

Kad posjećujem bolesnike, kad mi se pri razgovoru povjeri osobna nevolja (potreba)..., tada pitam: Smijem li za vas moliti? Smijem li dok molim staviti ruku na vaše rame? Koja iskustva sam s time stekao?

Moliti za ozdravljenje u timu

Kad smo kao braća i sestre u vjeri (molitveni tim) molimo za ozdravljenje, vjerujemo da je Isus među nama i da u nama živi. Njegov Sveti Duh ispunja nas sada istom snagom koju su doživjeli Isus i njegovi učenici prije 2000 godina. Mi sebe shvaćamo kao posrednike preko kojih Božja snaga hoće danas djelovati. Uvjereni smo da Bog i danas hoće darovati ozdravljenje. Zato molimo za ozdravljajuće Božje djelovanje za bolesnike kod tjelesnih i/ili duševnih tegoba.

Najprije pitamo onoga koji traži pomoć za ime i smijemo li dok molimo položiti ruke. Zamolimo osobu da nam kaže svoju nakanu.

Sada se jednom kratkom molitvom svjesno stavljamo u Isusovu prisutnost i pod njegovu zaštitu. Molimo Duha Svetoga za Njegovo djelovanje, specijalno u spomenutoj nakani.

Svoje srce i svoj duh upravljamo na Boga i u tišini čekamo što Duh Sveti čini. Jednom molitvom zahvaljujemo Bogu za njegovu prisutnost, njegovo spasonosno djelovanje i njegovu ljubav za osobu koja traži pomoć.

Zaključujemo s blagoslovnom molitvom i priopćujemo osobi, ako smo za njih primili „dojmove“, nutarnju sliku, biblijski redak ili neku riječ. Hrabrimo ju da povjeruje, da ju je Bog u Duhu ojačao i da ju ljubi, premda ona možda trenutačno „ništa“ ne opaža.

Ohrabrenje

Isus ozdravlja i danas, „*Isus Krist jučer i danas isti je – i u vijeke*“ (Heb 13,8). On uslišava ne samo osobne molitve, nego posve osobito i prošnje molitvenoga tima, koji Njegovu spasonosnome djelovanju i Duhu Svetom vjeruje. Već su mnogi tražitelji pomoći smjeli po takvoj molitvi iskusiti veliki blagoslov, spasenje i ozdravljenje. Zajednička snažna molitva za ozdravljenje čini čuda i znakove, daje novu snagu vjere i životnu radost, tjelesno i nutarnje iscjeljenje, otvara puteve do pomirenja, ispunjenje Duhom Svetim...

8.

Proglasiti Božju riječ

Bog hoće da odnosi neba dođu na našu zemlju i da se tako naš život i čitav svijet preobrazi. Zato nas Isus uči moliti: „*Dođi kraljevstvo tvoje, budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji.*“ U nebu se Božja volja događa kao prvo *uvijek*, kao drugo *odmah* (*smjesta*) i kao treće *potpuno, savršeno*.

To je mjera kako se Božja volja treba dogoditi u našem životu. Takva usklađenost s Njegovim planovima znači vjerovati. Vjera i povjerenje je ono što Bog od nas želi. Jer „*bez vjere nemoguće je omiljeti Bogu, jer tko mu pristupa, vjerovati mora da postoji i da je platac onima koji ga ljube*“ (Heb 11,6). Ali vjera neizbježno dovodi do razračunavanja, konkretno u sukob između Božjega kraljevstva i kraljevstva svijeta, također i u nama.

8.1 Marija – Uzor u vjeri

Ni Marija nije bila od toga izuzeta. Ona je čula Božje obećanje, koje ju je dovelo do nutarnjega razračunavanja. Ona se odlučila vjerovati Božjemu obećanju i iskusila Božje djelovanje.

Obećanje...

Bog je uvijek onaj koji djeluje. On svojom riječju prilazi ljudima i obraća im se. Tako anđeo Gabriel dolazi Mariji i najavljuje joj silno obećanje. Bog ju hoće obdariti djetetom. Ne običnim djetetom, ne, ono je Sin Svevišnjega čijemu kraljevstvu neće biti kraja: *„Evo začet ćeš i roditi sina i nadjenut ćeš mu ime Isus. On će biti velik i zvat će se Sin Svevišnjega. Njemu će Gospodin Bog dari prijestolje Davida, oca njegova, i kraljevat će nad domom Jakovljevim uvijek, i njegovu kraljevstvu neće biti kraja“* (Lk 1,31-33). I: *„Duh Sveti sići će na te i Sila će te Svevišnjega osjeniti“* (Lk 1,35).

... vodi u razračunavanje

Marija se prestraši i smete zbog toga obećanja. Oklijeva i razmišlja. Osjeća: Njezina će odluka imati posljedice. Promišlja o svojoj životnoj situaciji. Marija je bila zaručena. Zaruke su u Židova bile pravno obvezujući korak. Time je već pripadala Josipu. Prema tadašnjemu židovskom zakonu mogla bi biti kamenovana dobije li dijete koje nije od njezina zaručnika. Dakle tjeskobno pitanje: Kako će reagirati Josip? Može li me razumjeti? Hoće li me napustiti? Hoće li me izručiti smrti kamenovanjem? I uopće: Hoću li imati snage *„postati majkom Svevišnjega?“* Nije li to za mene ipak previše?

Možda su Mariju mučila i ova pitanja: Kako će reagirati moja majka kad čuje da sam trudna? Što ću joj reći kad bude pitala za oca? Ipak ne mogu reći da je dijete od Duha Svetoga? Kako će drugi u selu o meni govoriti? Hoće li me izbaciti?

Na sva njezina pitanja daje Bog jamstvo Njegove pomoći: *„Ne boj se“* (Lk 1,30). I: *„Gospodin je s tobom“* (Lk 1,28). Zatim: *„Duh*

Sveti sići će na te“ (Lk 1,35). I: „... Bogu ništa nije nemoguće“ (Lk 1,37). Bog poznaje puteve i mogućnosti o kojima ti ništa ne slutiš.

Vjernički se upustiti

Hoće li se jedno Božje obećanje ispuniti, ne ovisi o Bogu, nego o vjeri i reakciji čovjeka. Marija bi mogla reći: Ali to mi uopće ne odgovara. Ja imam druge planove za svoj život. Ili: To nije moguće! Dijete čijemu *kraljevstvu neće biti kraja* ipak ne može postojati!? Osim toga ja nemam seksualni odnos tako da bi mogla dijete začeti.

Da je Marija tako reagirala, Božje obećanje ostalo bi bez učinka. Tako Bog može i meni dati mnoga obećanja. Sva ona ostaju bez učinka dokle god se ja vjernički u njih ne upustim. Ali čim povjerujem Njegovim obećanjima, Božja snaga počinje djelovati.

To se pokazuje kod Marije: Ona se s potpunim povjerenjem upušta u Božje obećanje: „*Neka mi bude po tvojoj riječi*“ (Lk 1,38). Ona se odvažila na korak u potpuno povjerenje i iskusi: Bog stoji uz svoju riječ. Na Mariju su sišli Božji Duh i snaga. Ona je začela božansko dijete po Duhu Svetom. Bog se pobrinuo za njezine probleme. On je uredio i situaciju s Josipom.

Vjera otvara – nevjera zatvara

Bog dariva svoju snagu ondje, gdje se ljudi vjernički upuste u Njegovu riječ. To je doživio i Petar. On je bio skupa s apostolima u lađi na uzburkanome moru kad im je Isus dolazio ususret (usp. Mt 14,22-32). Spontano je rekao Isusu: „*Gospodine, ako si ti, zapovijedi mi da dođem k tebi po vodi.*“ A on mu reče: „*Dođi!*“ Petar je čuo Isusovu riječ *Dođi!* i siđe s lađe te, hodeći po vodi, pođe k Isusu. Dok jer gledao na Isusa i vjerovao Njegovoj riječi, snaga Božja ga je nosila na vodi. „*Ali kad spazi vjetar, poplaši se, počne tonuti: Gospodine, spasi me!*“ Čim je Petar posumnjao, snaga Božja se od njega udaljila. Bitna stvar bila je njegova vjera, pogled njegova srca. Zato Isus na kraju prekori Petra: „*Malovjerni, zašto si posumnjao?*“

Vjera otvara. nevjera zatvara. To se pokazuje i po ovome: Što god čovjek duboko u sebi vjerovao, za to u svome životu prima

potvrdu! Ako netko vjeruje da ga Bog ljubi, vidjet će mnoge male znakove koji ovu Božju ljubav potvrđuju. Ako netko vjeruje da je Bog vjeran, doživjet će Božju vjernost uvijek iznova u manjim ili većim događajima. Ali vrijedi i obratno: Ako netko ne vjeruje u Boga i Njegovu ljubav, neće opaziti znakove Božje ljubavi, znakove Njegove prisutnosti i Njegova djelovanja, ili će ih tumačiti drukčije. Odlučujući je uvijek stav vjere!

Unijeti u život

Kako je to kod mene? Gdje iskusujem znakove Božje ljubavi koji potvrđuju moje povjerenje i Njegovu ljubav?

Gdje u sebi opažam skeptičnost, sumnjičenje, nepovjerljivost.... prema Božjoj riječi, Njegovim obećanjima i Njegovu djelovanju?

Vjernički primiti

„Kao što daždi i sniježi s neba bez prestanka dok se zemlja ne natopi, oplodi i ozeleni da bi dala sjeme sijaču i kruha za jelo, tako se riječ koja iz mojih usta izlazi ne vraća k meni bez ploda, nego čini ono što sam htio i obistinjuje ono zbog čega je poslah“ (Iz 55,10-11). Božja riječ ima snagu i djeluje.

Ovo su iskusili i ljudi koji su pripadali Isusu. Oni su *„bili zaneseni njegovim naukom jer silna bijaše riječ njegova“* (Lk 4,32). I: *Bijahu zaneseni njegovim naukom. Ta učio ih je kao onaj koji ima vlast, a ne kao pismoznanci“* (Mk 1,22). Sām Isus svjedoči o snazi svoje riječi: *„Riječi koje sam vam govorio duh su i život“* (Iv 6,63).

Božja riječ je kao otvorena vrata do nebeskoga blaga. Kad nam Bog nešto govori, onda je on to (u duhovnome svijetu) već za nas pripravio. To je već tu i treba ga samo „uzeti“. Kad je anđeo rekao Mariji da će na nju sići Duh Sveti i ona začeti dijete, Bog je čekao još jedino na Marijin Da.

Kad Bog govori da me ljubi i ja Njegovoj riječi vjerujem, tada on u ovome trenutku po svojoj riječi svom svojom ljubavlju dolazi k meni. Isto vrijedi kad nam Bog u teškim i otegotnim situacijama

obećava svoju snagu i svoj mir. Mi Njegovo obećanje trebamo samo još u vjeri prihvatiti.

Bog mi je prije nekoliko godina povjerio projekt evangelizacije. Sav radostan pokušao sam ga provesti. Ali posvuda, čak i u najpovjerljivijemu krugu, postojale su samo poteškoće i otpori. Tada me je iz Pisama maloazijskim crkvama dodirnuo sljedeći redak Crkvi u Filadelfiji: „*Ovo govori Sveti, Istiniti, Onaj koji ima ključ Davidov i kad otvori, nitko neće zatvoriti; kad zatvori, nitko neće otvoriti*“ (Otk 3,8). U mene je u tome trenutku ušao mir i sigurnost. Znao sam: Bog će to učiniti. Ja mogu mirno i opušteno ići dalje. I bilo je tako.

8.3 Proglasiti (objaviti) Božju riječ

Riječi imaju učinak. Riječima možemo jedni druge izgrađivati, podizati, jačati, ali i ranjavati i oslabjeti.¹¹³ U Knjizi Izreka čitamo: „*Smrt i život u vlasti su jeziku, a tko ga miluje, jede od ploda njegova*“ (Izr 18,21). To pokazuje: riječi mogu izdjelovati ili smrt ili život. Ako primjerice, izgovaram riječi straha i rezignacije, to ima učinak, u meni i kod drugih će se strah i obeshrabrenost pojačati. Obratno, riječi vjere, snage i nade će u meni i kod drugih probuditi i osnažiti vjeru, dati snagu i nadu. Naše riječi imaju učinak i na duhovnome području!

Ovo vrijedi još više kad Bog svojom riječju govori nama. Jer: „*Gospodnjom su riječju nebesa sazdana i dahom usta njegovih sva vojska njihova... Zemlja sva nek pred Gospodinom strepi, neka ga se boje svi stanovnici svijeta! Jer on reče – i sve postade, naredi – i sve se stvori*“ (Ps 33,6.8-9). Ovdje govori Jedan koji je sve stvorio i pred kojim *sve strepi, kojega se boje svi stanovnici svijeta*. Silna Božja stvarateljska moć djeluje u Njegovim riječima.

¹¹³ Usp. Kad jedan otac svomu djetetu kaže: „Ti to možeš!“ „Da, pokušaj!“ Tada u dijete dolazi energija, snaga i povjerenje. Ili kad jedna majka opetovano govori: „Ti si naša radost!“ „Ti si dar nama!“ „Jako te volimo!“ tada ovo djetetu daje sigurnost.

Isus proturiječi napasniku (đavlu)

Nakon krštenja u Jordanu duh odvede Isusa u pustinju: „I propostivši četrdeset dana i četrdeset noći, napokon ogladnje. Tada mu pristupi napasnik i reče: 'Ako si Sin Božji, reci da ovo kamenje postane kruhom'“ (Mt 4,2-3). Đavao mami Isusa riječima: Ipak si ti Sin Božji, možeš stvar pojednostavniti: Zapovijedi ovomu kamenju da postane kruh!

Isus bi se mogao baviti mislima napasnika: „Ustvari, zašto ne? To bi bila mogućnost da utolim svoju glad?“ Ali Isus potajno đavlovo nagovaranje jasno i odlučno odbija riječima: „*Pisano je: Ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi što izlazi iz Božjih usta*“ (Mt 4,4). Isus ukazuje na hranu koja je važnija od kruha za tijelo.¹¹⁴ Isus se kod svih triju napasti suprotstavlja đavlu citatima iz Svetoga pisma, što je dovelo dotle da ga je đavao pustio.

Polazeći od ovoga iskustva razvili su pustinjски oci jednu strategiju kojom su za svaku moguću negativnu misao tražili odgovarajuću biblijsku riječ i njome se suprotstavili zlim mislima i napastima.¹¹⁵ Ovo su nazivali *prigovor (odvrćanje) – antirethikos*. Pod time se ne misli na razmišljanje ili raspravljanje s negativnim mislima (osjećajem), nego izricanje Božje riječi, kao protupozicija.

¹¹⁴ „*Hraniti mi se valja jelom koje vi ne poznajete... Kaže im Isus: Jelo je moje vršiti volju onoga koji me posla i dovršiti djelo njegovo*“ (Iv 4,32.34).

¹¹⁵ Pustinjски su oci živjeli od kasnoga trećeg do petoga stoljeća u egipatskoj pustinji. Ondje su živjeli ili kao pustinjaci ili s drugima u zajednici na Svetome pismu orijentiran nadahnut život. Držali su se uputa monaških otaca kao Antuna (251.-356.), Makarija (300.-390.) ili Pahomija (292.-346.) Da bi u pustinji tjelesno, ali i duhovno preživjeli monasi su pod vodstvom duhovnoga pratitelja provodili asketski život pun promjena: čitanje Svetoga pisma, liturgija, ljubav prema bližnjemu (neprestana) molitva, pjevanje psalama i rad. Ovo znanje prenosili su i na druge koji su tražili pustinju i pitali ih za savjet. Jedan od učitelja u ovoj disciplini razračunavanja s vlastitim mislima i demonima bio je pustinjски otac Evagrije Pontijski (345.-399.). U svojoj knjizi „Veliki prigovor. Antirethikos“ Evagrije nabraja, raspoređuje prema od njega postavljenu katalogu poroka često nadolazeće negativne misli. Istodobno uz svaku negativnu misao navodi biblijski citat, koji se izgovara u obliku strjelovite molitve da bi tako lošu (ružnu) misao nadomjestili jednom dobrom.

Proglasiti Božju riječ

Pustinjski oci su stjecali iskustvo da sâm Bog u glasno izgovorenoj Božjoj riječi djeluje svojom snagom. Izricanje onoga što u srcu vjerujemo ima učinak u vidljivome i nevidljivome svijetu. Pavao u vezi s time govori: „*Doista, srcem vjerovati opravdava, a ustima ispovijedati spasava*“ (Rim 10,10). Ustima ispovijedati znači Božju riječ svjesno govoriti u jednu situaciju, u moj život, proglasiti ju. Latinska riječ *proclamare* sastavljena je iz *pro* – prije, pred i *clamare* – vikati, zvati. Ona znači glasno zvati, dozivati, dovikivati, prizvati itd. Mi možemo i trebamo Božju riječ govoriti u svaku situaciju i izazov! Jer smo glasnici Svevišnjega, svemogućega Boga koji je stvorio nebo, zemlju i čitav svemir! Kao njegovi sinovi i kćeri mi imamo velik, blagoslovan identitet! Tako smo opunomoćeni u Isusovu autoritetu da izričemo istinu, Božju riječ nad našim životom, nad životom naših bližnjih! Ovo glasno i slavljeničko izricanje Božje riječi ima velik učinak u nama i u nevidljivome svijetu.

O tome često čitamo u psalmima: – usred moje tuge, mojih razočaranja, mojih... „*Nema mi blaženstva bez tebe*“ (Ps 16,2). „*Reci Gospodinu: – usred mojih strahova, moje nesigurnosti, u osjećaj izručenosti – Zaklone moj! Utvrdo moja! Bože moj u koga se uzdam*“ (Ps 91,2). Važno je obećanje ispovjediti usnama i tako Božjoj riječi dopustiti da u mome životu postane realnost. Učinim li to, ja ću u ovo obećanje moći sve više i više vjerovati i u svome srcu.

... Govoriti u osobnu situaciju

U nastavku ćemo u tri koraka na dva primjera zorno objasniti kako mogu iskusiti snagu Božje riječi.

Prvi korak: Opažam svjesno svoju situaciju i odlučujem se za perspektivu vjere, za gledanje Duha. K tomu molim (ili izabirem) jednu riječi vjere iz Pisma.

Drugi korak: Izgovaram ovu riječ i ispovijedam duhovnu istinu tako dugo dok se u mene ne utisne ovaj način gledanja vjere i Duha.

Treći korak: Postupam tako kao da sam meni od Boga rečeno, obećano, već (opipljivo) primio.

Prvi primjer

Prvi korak: Imam problem sa svojim susjedom. On je prema meni postupio nepravedno. Ne znam kako trebam reagirati. U meni se javljaju srdžba, ljutnja ali i strah. Osjećam se manje vrijednim, najradije bih rezignirao, povukao se ne želeći s njime imati nikakva kontakta.

Ali ja se odlučujem za perspektivu vjere, za gledanje Duha: Molim Boga da mi u ovoj situaciji dadne svoju istinu, svoju riječ. Odabirem primjerice ovu biblijsku riječ: „*To vam rekoh da u meni mir imate. U svijetu imate muku, ali hrabri budite – ja sam pobijedio svijet*“ (Iv 16,33).

Drugi korak: Proglašavam (glasno govorim): „*U svijetu imate muku, ali hrabri budite – ja sam pobijedio svijet*“ (Iv 16,33). Sada mogu moliti: Hvala, Isuse, za ovo ohrabrenje. Ti si jači od svakoga straha, od svake tjeskobe u svijetu. Ti imaš svu vlast na nebu i na zemlji. Ti si Gospodar i pobjednik i nad mojim životom. Pouzdajem se u Tebe i sada slavim (prihvaćam) Tvoje obećanje i snagu. Ti živiš u meni i pomažeš mi da sada hrabro idem dalje. Hvala Ti za to. Amen.

Treći korak: Sada se odlučujem djelovati i potražiti razgovor sa susjedom. Molim za vodstvo Duha Svetoga i za to da mogu s njime razgovarati smireno i opušteno. Tako unatoč srdžbe, ljutnje i osjećaja straha kontaktiram sa susjedom i razgovaram o dotičnoj situaciji.

Drugi primjer

Prvi korak: Plašim se budućnosti u svome zvanju. Muči me i s time povezana financijska briga. Zašto sam izgubio posao, a tako sam se angažirao za firmu, činio sve što sam mogao. Strašno sam razočaran i ne razumijem zbog čega se ovo otpuštanje moglo dogoditi. Ne znam hoću li pronaći novo radno mjesto. Ova situacija me pritišće i opterećuje moju obitelj.

Ali ja se sada odlučujem za gledanje vjere. Gledam na Boga i odabirem riječ: „*Gospodin je pastir moj, ni u čem ja ne oskudijevam*“ (Ps 23,1).

Drugi korak: Proglašavam: „*Gospodin je pastir moj, ni u čem ja ne oskudijevam*“ (Ps 23,1). Tako mogu moliti: Hvala, Gospodine, za ovu riječ. Računam s Tvojim obećanjem da mi ništa neće nedostajati. Ti se brineš za mene, što god došlo. Imat ću dostatno potrebnoga. Ti si moj Gospodar i skrbnik i otvaraš mi nove perspektive. Ti se brineš za mene, ali i za moju djelatnost. Pouzdajem se u Tebe i zahvaljujem Ti za novi posao koji si mi pripremio. Amen.

Treći korak: Odlučujem se djelovati tako kao da je obećanje već ispunjeno i Gospodin za mene pripremio radno mjesto. S potpunim pouzdanjem pišem daljnje kandidature na različite firme i pitam kolege znaju li nešto odgovarajuće za mene. Svakako sam otvoren i za posve nove puteve koje ćeš mi Ti, Gospodine, pokazati. I nakon mogućih odbijenica i razočaranja ostajem pun pouzdanja, jer znam: „*Gospodin je pastir moj, ni u čem ja ne oskudijevam*“ (Ps 23,1).

Unijeti u život

Bog hoće snagom svoje riječi priteći u pomoć svim mojim potrebama (nevoljama), kao primjerice:

Tužan sam, rezigniran i razočaran.

Nezadovoljan sam i nemam samopouzdanja.

Osjećam se preopterećenim, nemam više snage i ne znam kako sve to savladati.

Ne znam kako dalje.

Opterećuju me stari grijesi i zatajenja prošlosti.

Trpim zbog teške bolesti i imam jake bolove.

Plašim se budućnosti i zadajem si brige.

Izgubio sam draga čovjeka i osjećam se usamljenim.

Osjećam se nevoljenim i pitam se zbog čega (zašto) živim.

Prvi korak: Postajem svjestan svoje vlastite nevolje, situacije koja je za mene teška i bilježim ju.

Sada se odlučujem za perspektivu vjere. Za to iz sljedećih biblijskih redaka izabirem onu riječ koja najbolje govori Božju istinu u moju životnu situaciju:

„Prepusti Gospodinu puteve svoje, U njega se uzdaj i on će sve voditi“ (Ps 37,5).

„Znamo pak da Bog u svemu na dobro surađuje s onima koji ga ljube, koji su odlukom njegovom pozvani“ (Rim 8,28).

„Gospodin mi je svjetlost i spasenje: Koga da se bojim? Gospodin je štit života moga: Pred kime da strepim?“ (Ps 27,1)

„Zna Otac vaš da vam je sve to potrebno. Tražite stoga najprije Kraljevstvo i pravednost njegovu, A sve će vam se ostalo dodati“ (Mt 6,32-33).

„On liječi one koji su srca skršena I povija rane njihove“ (Ps 147,3)

„Gledajte koliko nam je ljubav darovao Otac: djeca se Božja zovemo, i jesmo“ (1 Iv 3,1).

„Može li žena zaboraviti svoje dojenče, ne imat sućuti za čedo utrobe svoje? Pa kad bi koja i zaboravila, tebe ja zaboravit neću. Gle, u dlanove sam te svoje urezao“ (Iz 49,15-16a)

„Ljubavlju vječnom ljubim te, zato ti sačuvah milost“ (Jer 31,3).

„Bdijte postojani u vjeri, muževni budite, čvrsti. Sve vaše neka bude u ljubavi!“ (1 Kor 16,13-14)

„Budi junak, hrabar, i radi! Ne boj se i ne plaši se, jer će Gospodin, Bog, moj Bog, biti s tobom! Neće te napustiti niti te ostaviti dok ne svršiš sav posao za službu oko Gospodinova doma“ (1 Ljet 28,20).

„Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji! Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeći ih čuvati sve što sam vam zapovjedio“ (Mt 28,18-20)

„Ne boj se! Samo vjeruj!“ (Mk 5,36).

„Svagda i za sve zahvaljujte Bogu i Ocu u imenu Gospodina našega Isusa Krista“ (Ef 5,20).

„Ne izabraste vi mene, nego ja izabrah vas i postavih vas da idete i rod donosite i rod vaš da ostane te vam Otac dadne što ga god zaištete u moje ime“ (Iv 15,16).

„Dakle, je li tko u Kristu, nov je stvor. Staro uminu, novo, gle, nastala!“ (2 Kor 5,17)

„Po tom ćemo znati da smo od istine. I umirit ćemo pred njim srce svoje ako nas ono bilo u čem osuđuje. Jer Bog je veći od našega srca i znade sve“ (1 Iv 3,19-20).

Pišem riječ koju sam izabrao.

Drugi korak: Izgovaram riječ i ispovijedam božansku istinu tako dugo dok ju ne pounutarnjim. U vezi s time mogu napisati molitvu.

Treći korak: Postupam tako kao da sam meni od Boga rečeno, obećano već (opipljivo) primio. U čemu se sastoje ova djela?

Bog je čuo moju molitvu...

5. siječnja 1999. je meni, Sylviji Häfeli, dijagnosticiran rak dojke, bila je to agresivna vrsta raka. Liječnici su mislili da nemam nikakve nade u ozdravljenje. U to vrijeme su žene s ovom vrstom raka umirale. Ova dijagnoza, operacija iza toga, kemoterapija, zračenje i istodobni slučaj smrti moga muža – izgubila sam tlo pod nogama. Sve to za mene je bilo neizrecivo bolno. Jedva sam sve to izdržala i često iznutra bila kao skamenjena. U neke dane sam se osjećala kao utopljenica i borila se za zrak. Više nisam istinski živjela. U to vrijeme još nisam imala životnoga odnosa s Isusom.

U mojoj velikoj nevolji i velikome strahu počela sam vapiti k Bogu i tračiti Ga. Od moje sestre sam na dar dobila biblijske tekstove. U velikoj nadi čvrsto sam se držala ovih obećanja i počela svakoga dana izjutra i navečer glasno u vjeri izgovarati ove biblijske retke: „...*Njegovim sam modricama iscijeljena*“ (Iz 53,5; usp. 1 Pt

2,24) i: „*Ne, umrijeti neću nego živjeti i kazivat ću djela Gospodnja*“ (usp. Ps 118,17). Ustvari uopće nisam znala što molim. Stoga sam često kazala i: „*Gospodine, pomози mi vjerovati, pomози mojoj nevjeri!*“ (usp. Mk 9,24).

Prva godina nakon dijagnoze bila je krajnje teška i tjeskobna. Operacija dojke i prva, posve agresivna terapija i sedmotjedno svakodnevno zračenje, nisu donijeli nikakvu pozitivnu promjenu stanica raka. Tijek bolesti koja je vodila u smrt je napredovao. Bila je potrebna druga operacija. Budući da nije bilo nikakva izgleda u ozdravljenje, uslijedila je samo još slaba kemoterapija koja je trebala produljiti život. Ali učinak je bio toliko snažan da sam nakon šest mjeseci odlučila sa svime prekinuti.

Ipak sam unatoč svemu i dalje neprestano molila i čvrsto se držala Božje riječi. Pritom su u meni vjera i pouzdanje u Boga pomalo rasli. Osim toga molitvom su me pratili moji susjedi i prijatelji i snažno me podupirali svojim najrazličitijim iskazima ljubavi. Ova pomoć susjeda i prijatelja bila mi je nevjerojatno dragocjena. Tako sam iskusila koliko mi je Bog blizu i koliko je sa mnom. Malo pomalo osjetila sam potrebu pospremiti stol u mojojnutrini. U našoj župnoj zajednici slavilo se u milenijskoj noći (1999.-2000), posebno svečano bogoslužje i bila je prilika za sakrament pomirenja. Godinama nisam išla na ispovijed. Osjetila sam: To je prilika za mene. S potpunim povjerenjem pošla sam na bogoslužje i te noći obavila svoju životnu ispovijed. Osim toga obećala sam Isusu da ću, ukoliko me ozdravi, živjeti još jedino za Njega, slijediti Njegove planove i upute.

Pri pretragama nakon dvije godine liječnici više nisu mogli ustanoviti nikakve bolesne stanice. Kazali su: Ne znamo i ne možemo objasniti kako se to dogodilo. Za nas je to jedno veliko čudo. Tako je je bilo i za mene. Bila sam presretna jer sam znala: Bog je uslišio moju molitvu. Isus Krist je moj Spasitelj i Otkupitelj. Nakon moje životne ispovijedi mogli su Njegovo spasenje i Njegov blagoslov u mene teći. Njegova riječ: „*Njegovim sam modricama*

iscijeljena“ se potvrdila. Zahvalila sam Mu iz svega srca i klicala svomu Bogu koji je postao mojim Spasiteljem.

Još danas Mu zahvaljujem. Proglašavam Njegovu riječ kao istinu, život i oslobođenje od svih tereta. Otada je prošlo dvadeset godina, ja živim zdrava na tijelu, duhu i duši, Njemu služim jer smijem naviještati Njegova djela, Njegovu vjernost i ljubav.

9.

Rasti u spoznaji

„Jahve, Bog napravi čovjeka od praha zemaljskog i u nosnice mu udahne dah života. Tako postane čovjek živa duša“ (Post 2,7). Hebrejska riječ *nefeš*, koja je ovdje prevedena sa živa duša, izražava da naše biće čezne za ispunjenjem u strastvenu odnosu. Čovjek je stvoren za strastvenu ljubav prema Bogu.

9.1 Djelovanje (učinak) spoznaje Boga

Nutarnji motor (pokretač) strastvene ljubavi prema Bogu jest spoznaja Boga. O tome je u Bibliji često riječ: „*Zlo se više neće činiti, neće se pustošiti na svoj svetoj gori mojoj: zemlja će se ispuniti spoznajom Jahvinom kao što se vodom pune mora*“ (Iz 11,9). Gdje se GOSPODINA u Njegovoj ljepoti, veličanstvu, svetosti i moći spozna, dodirne, to ljude fascinira i potrese! Oni tada hoće živjeti za Njega, Njega razveseliti i više ne mogu drukčije nego biti dobri.

„*Moj narod gine: nema znanja; jer si ti znanje odbacio, i ja odbacujem tebe iz svećenstva svoga; jer si Zakon svoga Boga zaboravio, i ja ću tvoje zaboraviti sinove*“ (Hoš 4,6). Božji narod može živjeti jedino ako zna tko je Bog, inače sve ostaje površno i prazno. Svećenici su imali (i imaju) zadaću pomoći Božjemu narodu do spoznaje Boga.

„*Jer ljubav mi je mila, ne žrtve, poznavanje Boga, ne paljenice*“ (Hoš 6,6). Bogu je stalo do ljubavi, do odnosa. On želi kao osoba biti spoznat i ljubljen.

„*Rastite u milosti i spoznanju Gospodina našega i Spasitelja Isusa Krista! Njemu slava i sada i do u dan vječnosti! Amen!* (2 Pt 3,18). I: „*Živite dostojno Gospodina i posve mu ugodite, plodni svakim dobrim djelom i rastući u spoznaji Božjoj*“ (Kol 1,10). Jedan od bitnih ciljeva kršćanskog života sastoji se u rastu u spoznaji Krista, jer spoznaja Boga posreduje milost i mir: „*Punina vam milosti i mira po spoznaji Boga i Isusa, Gospodina našega*“ (2 Pt 1,2).

Pavao je dugo vremena služio Bogu kako je smatrao ispravnim. U revnosti za Boga skrivio je Stjepanovu smrt, a možda još i smrt drugih ljudi. Ali kad je upoznao Krista, sve se promijenilo: „*Ali što mi god bijaše dobitak, to poradi Krista smatram gubitkom. Štoviše, čak sve gubitkom smatram zbog onoga najizvršnjeg, zbog spoznanja Isusa Krista, Gospodina mojega, radi kojega sve izgubih i otpadom smatram: da Krista steknem i u njemu se nađem – ne svojom pravednošću, onom od Zakona, nego pravednošću po vjeri u Krista, onom od Boga, na vjeri utemeljenoj*“ (Fil 3,7-9). Strast, povjerenje i predanje rastu u onolikoj mjeri koliko spoznamo tko je Isus Krist i koje je dostojanstvo i čast smjeti živjeti s Njime i za Njega.

Umetak: Kako ljudi upoznaju Isusa?

Za djecu koja su odrasla u kršćanskoj obitelji, Isus je ponajprije božićno dijete, čije rođenje slavimo na Božić. To dijete je siromašno i puno ljubavi. S njime mnogi povezuju nešto djetinje, dražesnu, idiličnu osobu, koja hoće donijeti svjetlo, radost i mir i uvijek čini samo dobro.

Kasnije kod kuće i na vjeronauku slušaju djeca o Isusu koji svima pomaže, koji je uvijek ljubazan, svima oprašta, koji nas hoće osloboditi od zla, koji nas uvijek prati... Mnogi ostaju kod ovoga wellness-kršćanstva gdje je u središtu vlastiti probitak. Isus je prijatelj koji nam služi ili treba služiti prema našim predodžbama i željama, Kršćanski živjeti svodi se na to da smo ljubazan (pristojan) i dobar čovjek.

Ipak Bog, koji ne smije postaviti nikakve zahtjeve, koji ne poziva na obraćenje, na opipljivu promjenu ponašanja, koji ne izazove, postaje dosadan i nevažan. On je sve drugo samo ne zanimljiv, očaravajući...!

Isus u Bibliji

Odlučujući korak u spoznaji Isusa Krista događa se kad u Bibliji počnemo čitati i promatrati njegovu osobu: Kakav je Isus bio? Što je činio? Što je govorio?

U Bibliji upoznajemo Njegovu veliku ljubav, Njegovo duboko suosjećanje, Njegovu čistoću i istinoljubivost. Vidimo da su se kod njega posebno neželjeni, odbačeni i grješnici, koji su upali na loše puteve, osjećaju ugodno, jer je prihvaćao sve, nikoga nije osuđivao i svima je nudio obraćenje i novi početak.

Isus je živio veliku slobodu. Nije mario za propise koji skućuju život. Odlazio je grješnicima, jeo s njima i stao na njihovu stranu. Nikada nije ovisio o očekivanjima bilo kojih ljudi. Suvereno je išao svojim putem. U Isusu susrećemo čovjeka koji je utjelovljivao

najveću mjeru nesebičnosti, koji nikada nije gajio samosažaljenje; koji je zračio radošću, koji je bio blag, ali nikada kukavica; koji je jasno i pravocrtno išao svojim putem i kroz konflikte i trpljenje.

Isus je bio pun ljubavi i milosrđa prema svim ljudima. Ali njegovo se milosrđe nije sastojalo u tome da ide k njima i ostavi ih u njihovu stanju ili čak da potvrdi njihovo stanje. Ne! On ih je htio ljubavlju osloboditi iz njihovih nutarnjih tamnica, iz njihovih ovisnosti i neumjerenih težnji... i spasiti.¹¹⁶

Ali zatim možemo u Bibliji doživjeti i iznenađenja. Isus je mogao biti i strog i neumoljiv, protiv licemjera, protiv farizeja, prema nečistu srcu koje s požudom gleda ženu, prema svima koji nisu spremni na obraćenje. Ovom tvrdoćom htio je Isus doprijeti do zatvorenih ljudi.

Isus je govorio o jasnim odlukama, a vrlo često i o paklu koji je gori od fizičke smrti (usp. Lk 12,4-5). Nije se libio sučeljavanja sa samoljubivim očekivanjima građana Nazareta, s farizejima... Njegove su riječi bile tako jasne i snažne da Mu se više nitko nije usudio postaviti pitanje (usp. Mt 22,46). Njegove su riječi mogle šokirati i zastrašiti: „*Tvrda je te besjeda. Tko ju može slušati?*“ (Iv 6,60). Isus je posve jasno dao razumjeti da odnos prema Njemu odlučuje o tome živi li neki čovjek u svjetlu ili u tami i da to ima posljedice za vrijeme i vječnost.

Unijeti u život

Ovo je tada dovelo a i danas dovodi do pitanja: Tko je ovaj Isus iz Nazareta stvarno?

Kako sam ja upoznao Isusa?

Kako se moje shvaćanje Isusove osobe promijenilo?

¹¹⁶ Ova ljubav je dosegla svoj vrhunac u onome što se dogodilo na križu. Ondje je On dao sve! Predao je za nas svoj život, uzeo na sebe svu krivicu, sve trpljenje, svaku bolest i gorčinu da nas otkupi i uvede u život. Bio je Božji Jaganjac koji se za svoje, ali i za svoje ubojice dao razapeti. Zato je, prikovan na križ trpeći najbrutalnije bol, molio: „*Oče, oprosti im jer ne znaju što čine!*“ (Lk 23,34).

9.2 Rasti u spoznaji Isusa Krista

Jedan prijatelj upitao Rainera Hartera, voditelja kuće molitve u Freiburgu: „Zašto toliko klečiš dok moliš?“ U njemu se javilo protupitanje: „Zašto ti tako malo klečiš? Pred Njim, koji je toliko drukčiji od nas ljudi, toliko fascinantno, moćan i čist – jednostavno rečeno: tako svet?“

Tko je taj kojemu se molimo? Tko je Isus Krist? To je bilo i jest odlučujuće pitanje u svako vrijeme. I Isus je ovo pitanje postavio svojim učenicima kod Cezareje Filipove, nakon što je najprije čuo nekoliko mišljenja ljudi o njemu: „*A vi, za koga me vi držite?*“ (Mt 16,15).

Isus pita i nas: Tko sam ja za tebe? Odgovori koje na to dajemo povezani su s našim iskustvom s Isusom. Isusa možemo malo poznavati po čuvenju. Ali o njemu možemo osobno puno iskusiti. Ovisno o tome bit će i naši odgovori (po čuvenju ili osobno?). Ipak odlučujuće u odnosu prema Isusu Kristu nije naše mišljenje ili naše iskustvo, njego pitanje: Tko je Isus uistinu (stvarno)?

Ljudski i božanski

Učenici su tada doživjeli Isusa ponajprije kao čovjeka kakvi su i oni. Imao je ljudsko tijelo, bio je katkada umoran (Iv 4,6) i gladan. Imao je ljudske osjećaje: Osjećao je ljubav (Mk 10,21), ljutio se (Mk 11,17-19), bio je zabrinut (Iv 11,35).

Zatim je bilo nekih događaja u kojima je zasjalo Njegovo božanstvo. Najprije je zasjala Isusova jedinstvenost i moć i u mnogim čudima i ozdravljenjima, koja su ljudi zajedno s njim doživjeli. Pogledajmo neke prizore i doživljaje.

Bogati ribolov

Lk 5,1-11

Petar se umoran vraća natrag s posla, nakon što je svu noć proveo ribareći na jezeru. Na obali se oko Isusa okupilo veliko mnoštvo ljudi. Nakon propovijedi reče Isus Petru: „*Izvezi na pučinu i bacite mreže za lov.*“ *Odgovori Šimun: „Učitelju, svu smo se noć trudili i ništa ne ulovismo, ali na tvoju riječ bacit ću mreže.*“ Petar se u ovu stvar očito nije upustio iz oduševljenja.

To većim bijaše iznenađenje, jer „*uhvatiše veoma mnogo riba; mreže im se gotovo razdirale... Vidjevši to, Šimun Petar pade do nogu Isusovih govoreći: 'Idi od mene! Grešan sam čovjek, Gospodine!'*“ Odakle ova spoznaja? Ta Šimun je sve uradio korektno! Nije se radilo o činu, nego o vjeri! Šimun i njegovi pratitelji bili su zapanjeni nad Isusovom moći! S time ni u kojemu slučaju nisu računali! Nisu upoznali Isusa. Posljedica nutarnje spoznaje Isusa Krista bila je odluka istoga časa poći za njim i služiti Mu.

Oluja na moru

Mk 4,37-41

Navečer, nakon puno obavljena posla tijekom dana, siđe Isus u lađu k svojim učenicima. Budući da je bio jako umoran, zaspi. Odjednom *nasta žestoka oluja, na lađu navale valovi te su je već gotovo napunili. A on na krmi spavaše na uzglavku. Probude ga i kažu mu: „Učitelju! Zar ne mariš što ginemo?“ On se probudi, zaprijeti vjetru i reče moru: „Utihni! Umukni!“ I smiri se vjetar i nastava velika utiha. Tada im reče: „Što ste bojažljivi? Kako nemate vjere?“ Oni se silno prestrašiše pa se zapitkivahu: „Tko li je ovaj da mu se i vjetar i more pokoravaju?“ Učenici silno prestrašeni i potreseni rekoše: Tko je ovaj Isus koji je s nama u lađi? Koju to vlast Isus ima?*

Preobraženje

Mt 17,1-9

Isus uze sa sobom Petra, Jakova i Ivana, brata njegova, te ih povede na goru visoku, u osamu, i *preobrazi se pred njima. I zasja mu lice kao sunce, a haljine mu postadoše bijele kao svjetlost... Isusovo lice je sjalo kao sunce...* Koliko dugo možemo gledati u sjajno

sunce? Najviše jedan trenutak! Toliko je Isus pun sjaja i slave! Zatim se iz oblaka začuje glas: „*Ovo je Sin moj, Ljubljeni! U njemu mi sva milina! Slušajte ga!*“ Isusova slava i snaga Očeva glasa potresla ih je. *Čuvši glas, učenici padoše licem na zemlju i silno se prestrašiše.* Kakva se to snaga osjetila?

Isus uhvaćen

lv 18,3-8

S bakljama, svjetilkama i oružjem dođe Juda s vojnicima i glavarima svećeničkim, starješinama i farizejima da uhvate Isusa na Maslinskoj gori u vrtu Getsemani. Isus je prozreo situaciju, iziđe iz vrta i upita ih: „*Koga tražite?*“... „*Isusa Nazarećanina.*“ Reče im Isus: „*Ja sam!*“... Kad im dakle reče: „*Ja sam!*“ – oni ustuknuše i popadaše na zemlju. Ovo se ponovilo, zatim će Isus: „*Ako dakle mene tražite, pustite ove da odu!*“ Koja li suverenost, vlast i skrb za apostole zrači iz Isusa!

Iskustva Uskrsnuloga

Mt 28,16-18

Jedanaestorica pođoše u Galileju na goru kamo im je naredio Isus. Kad ga ugledaše, padoše ničice preda nj. Zbog čega su spontano ničice pali pred Isusom? Kakav je to autoritet i vlast izlazila iz njega? ... *Isus im pristupi i prozbori: „Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji!“* Isus je potvrdio da on ovom vlašću stoji iza učenika.

Unijeti u život

Koji od ovih tekstova iz evanđelja mene najviše pokreće i dodiruje? Zašto?

Jedan iznenađujući susret

Otk 1,10-18

Slično je doživio i apostol Ivan. On, kojega je Isus ljubio i koji je na Posljednjoj večeri naslanjao glavu na Isusove grudi, opisuje svoj susret s Uskrsnulim za vrijeme svoga progonstva na otoku Patmosu:

Zanijeh se u duhu u dan Gospodnji i začuh iza sebe jak glas, kao glas trublje. Govoraše: „Što vidiš, napiši u knjigu i pošalji sedmerim crkvama...“ Okrenuh se da vidim glas koji govoraše sa mnom. I okrenuvši se, vidjeh sedam zlatnih svijećnjaka, a posred svijećnjaka netko kao Sin Čovječji, odjeven u dugu haljinu, oko prsiju opasan zlatnim pojasom; glava mu i vlasi bijele poput bijele vune, poput snijega, a oči mu kao plamen ognjeni; noge mu nalik mjedi ugladenoj, kao u peći užarenoj, a glas mu kao šum voda mnogih; u desnici mu sedam zvijezda, iz usta mu izlazi mač dvosječan, oštar, a lice mu kao kad sunce sjaji u svoj svojoj snazi. Koji je autoritet i vlast i ovdje izlazila iz Isusa! Oči kao plamen ognjeni, a lice Mu je kao na Taboru bilo kao kad sjaji sunce.

Suočen sa svetošću i ljepotom, koja je izlazila iz proslavljenoga Isua, Ivan je potresen. *Kad ga vidjeh, padoh mu k nogama kao mrtav. A on stavi na me desnicu govoreći: „Ne boj se! Ja sam Prvi i Posljednji, i Živi!“* Tek Isusov Ne boj se! daje da Ivan ponovno ustane. Tako je pun slave Isus i sada nevidljivo među nama!

Gospodin i Gospodar povijesti

Fil 2,6-11

Nekoliko godina nakon Isusove smrti i uskrsnuća opisuje takozvani himan u poslanici Filipljanima Isusov put od utjelovljenja do Njegova uzdignuća; Isus, *trajni lik Božji*, Isus je od vječnosti Bog. U CREDU to ispovijedamo i označujemo Isusa kao *jedinorođenoga Sina*. Ovaj teološki izraz govori: Isus je od stvaranja, prije vremena uvijek s Bogom Ocem I Duhom Svetim, bio Očev Sin.

Ali Isus se *nije se kao plijena držao svoje jednakosti s Bogom, nego sam sebe „opljeni“*. Isus je ostao Bog, ali je odložio sve što je Njegovo božanstvo činilo vidljivim... *uzevši lik sluga, postavši ljudima sličan; obličjem čovjeku nalik*. Njegov život je bio život čovjeka. Bog je u Isusu Kristu postao bratom svih ljudi. Otada Isus Krist ide solidarno putem sa svakim čovjekom. Suosjeća s njim i prati ga.

Ponizno Isusovo silaženje ide još dalje: *On ponizi sam sebe, poslušan do smrti, smrti na križu*. Premda Isus nije imao grijeha, bio

je spreman trpjeti i za najgore posljedice grijeha, naime podnijeti smrt u svom užasu, poniženju i nemoći. Otada ni jedan čovjek ne mora umrijeti sam jer ga u njegovoj smrti prati Isus. Zato nema trpljenja, nema odsutnosti Boga ni tame koju Isus ne bi podnio i izdržao. Isus je tako duboko uronjen u patnju svih ljudi da sve obuhvaća.

To ima posljedice: *Zato Bog njega preuzvisi i darova mu ime, ime nad svakim imenom, da se na ime Isusovo prigne svako koljeno nebesnika, zemnika i podzemnika. svaki će jezik priznati: „Isus Krist jest Gospodin!“ – na slavu Boga Oca.* Isus je svojim uzdignućem postao vladar svijeta, Gospodar nad svim silama. Tako je Isus Krist ne samo lik povijesti koji je živio u Palestini prije gotovo 2000 godina, nego je i onaj koji oblikuje povijest.

Lav iz plemena Judina i zaklani Jaganjac

Jedan prizor iz Otkrivenja dojmljivo pokazuje ovu moć. Ondje je riječ o svitku knjige koji sadrži tajni tijek i smisao povijesti. Ova knjiga je od izuzetna značenja jer daje odgovor na smisao svakoga trpljenja, progona i mučeništva kršćana: *I vidjeh: na desnici Onoga koji sjedi na prijestolju – knjiga, iznutra i izvana ispisana, zapečaćena sa sedam pečata! I vidjeh snažna anđela gdje iza glasa proglašuje: „Tko je dostojan otvoriti knjigu i otpečatiti pečate njezine?“ I nitko – ni na nebu, ni na zemlji, ni pod zemljom - nije mogao otvoriti knjige i pogledati u nju. Briznem u plač jer se nitko ne nađe dostojan otvoriti knjigu i pogledati u nju. A jedan od starješina reče: „Ne plači! Evo, pobijedi Lav iz plemena Judina, Korijen Davidov, on će otvoriti knjigu i sedam pečata njezinih“ (Otk 5,1-5).* Isus kao lav pokazuje ovdje svoju veličanstvenu kraljevsku i silno moćnu stranu.

Ovdje je očit i jedan novi vidik Isusa: *„Posred prijestolja i četiriju bića i posred starješina stoji, kao zaklan, Jaganjac sa sedam rogova i sedam očiju, to jest sedam duhova Božjih, po svoj zemlji poslanih“ (Otk 5,6).* Jaganjac predstavlja utjelovljenoga Sina Božjega koji je sišao u sve trpljenje, sišao do u smrt na križu i tako obuhvatio sve

trpljenje čitavoga čovječanstva.¹¹⁷ Jaganjac stoji i sada i tako ukazuje na uskrsnuće.

Sedam rogova i oči simboli su Njegove božanske svemoći i sveznanja. Preko *sedam duhova* (preko Duha Svetoga) djeluje On u svijet i ravna Crkvom.

Jaganjac *pristupi te iz desnice Onoga koji sjedi na prijestolju uzme knjigu. A kad on uze knjigu, četiri bića i dvadeset i četiri starješine padoše ničice pred Jaganjca. U svakoga bijahu citre i zlatne posudice pune kada, to jest molitava svetačkih. Pjevaju oni pjesmu novu: „Dostojan si uzeti knjigu i otvoriti pečate njezine jer si bio zaklan i otkupio, krvlju svojom, za Boga ljude iz svakoga plemena i jezika, puka i naroda; učinio si ih Bogu našem kraljevstvom i svećenicima i kraljevat će na zemlji“* (Otk 5,7-10). Sam Isus je dostojan *otvoriti* Knjigu, koja sadrži povijest čovječanstva i *njezine pečate*. Time se izražava da je Isus Gospodar povijesti.

A zatim: *„I vidjeh, i začuh glas anđela mnogih uokolo prijestolja, i bića i starješina. Bijaše ih na mirijade mirijada i tisuće tisuća. Klicahu iza glasa: „Dostojan je zaklani Jaganjac primiti moć, i bogatstvo, i mudrost, i snagu, i čast, i slavu, i blagoslov!“ I začujem: sve stvorenje, i na nebu, i na zemlji, i pod zemljom, i u moru – sve na njima i u njima govori: „Onomu koji sjedi na prijestolju i Jaganjcu blagoslov i čast, i slava i vlast u vijeke vjekova!“ I četiri bića ponavljahu: „Amen!“ A starješine (čitav Božji narod) padnu ničice i poklone se* (Otk 5,11-14). Njemu, zaklanom, za nas na križu žrtvovanome, Jaganjcu koji ravna sudbinom svijeta, svim stvorenjem, pripada zajedno s nebeskim Ocem sve klanjanje!

Unijeti u život

¹¹⁷ Pogled na žrtvano Janje, pogled na Isusa na križu može ljudima u svem njihovu trpljenju reći: „Pogledaj ovdje moje srce. Uza te sam, osjećam s tobom i trpim s tobom. Ali ti sada ne mogu sve objasniti. Puno toga bit će ti razumljivo tek na kraju povijesti i iz perspektive neba. Tada će sve stvorenje, svejedno koje trpljenje podnijelo, spoznati i priznati da su moji putevi dobri.“

Tko je za mene Isus prema ovim tekstovima? Što Njegova slava i moć u meni izazivaju?

Sudac čitavoga svijeta

Svojim uzdignućem zdesna Bogu Isus Krist je od Oca dobio zadaću da izvrši Božji sud. Ovo svjedoči Petar pred satnikom Kornelijem: „*On nam i naloži propovijedati narodu i svjedočiti: Ovo je onaj kojega Bog postavi sucem živih i mrtvih*“ (Dj 10,42). Isus Krist je opunomoćen (ovlašten) sudom dovršiti Božje kraljevstvo u svim dimenzijama.

Suditi znači ponovno uspostaviti pravednost. Svi ljudi će dobiti svoje pravo. Od diktatorâ uklonjeni (odstranjeni), nestali, progonjeni, zlostavljani, patnjom traumatizirani, prevareni, pobačena djeca... Svi ljudi, koji su postali žrtvama nasilja, od Boga će zauvijek dobiti svoje pravo i svoje vječno, nerazorivo dostojanstvo.

Sud izvršava razlučivanje (rastavljanje). Na to ukazuje Isus u mnogim prisporobama, kao primjerice u prisporobi o posljednjemu sudu: „*Kad Sin Čovječji dođe u slavi i svi anđeli njegovi s njime, sjest će na prijestolje slave svoje. I sabrat će se pred njim svi narodi, a on će ih jedne od drugih razlučiti kao što pastir razlučuje ovce od jaraca*“ (Mt 25,31-32). Sud znači i razlučivanje: Zlo će se konačno i zauvijek razlučiti od dobra. To se odnosi na Zloga (đavla) koji će svojom opredijeljenošću svim zlom „*biti bačen u ognjeno i sumporno jezero*“ (Otk 20,10). Razlučivanje se odnosi i na čovjekovo srce. Ništa neće biti skriveno. Sve će doći na svjetlo i biti pročišćeno, čisto, lijepo i sjajno. Bog to radi Svoje svetosti i pravednosti uzima jako točno. Zbog čega i Čemu?

Krist naš Zaručnik

Sud priprema svadbenu gozbu. Sve što doživljavamo hoće nas pripremiti na svadbenu gozbu Jaganjčevu. Isus je Zaručnik koji ljubi Crkvu kao svoju zaručnicu i hoće se s njom zaručiti.¹¹⁸

Što pokreće (motivira) zaručnika? Ponajprije jednostavno radost! Jer: „*Kao što se ženik raduje nevjesti, tvoj će se Bog tebi radovati*“ (Iz 62,5b). Zaručnik žudi za svojom zaručnicom i sve za nju čini! Tako se Isus predao za svoju zaručnicu Crkvu i sve čini da ju učini slavnom i čudesnom. „*Krist hoće da Crkvu posveti, očistivši je kupelji vode uz riječ te sebi predvede Crkvu slavnu, bez ljage i nabora ili čega takva, nego da bude sveta i bez mane*“ (Ef 5,27). Jer njegova zaručnica treba posvuda biti slavna, krasna i lijepa za svadbenu gozbu s Njim: „*Radujmo se i kličimo i slavu mu dajmo jer dođe svadba Jaganjčeva, opremila se Zaručnica njegova*“ (Otk 19,7).

Kako zaručnica živi? Ona je puna čežnje za ljubljenim, za svojim zaručnikom. Ima pred očima i u svome srcu samo Njega. Hoće se svidjeti jedino Njemu, Zaručniku.

Jeste li stvarno vidjeli Isusa!

Otprilike jedna četvrtina svih muslimana, koji su se obratili Isusu Kristu, pripovijedaju o izvanrednim iskustvima, vizijama, snovima... u kojima im se ukazao Isus. Tako u jednoj muslimanskoj zemlji k svećeniku dolazi jedan musliman koji je vidio Isusa. Ondje su muslimani, kad postanu kršćani, progonjeni i mogu prema učenju islama biti ubijeni. Jedan musliman, koji javno postaje kršćanin, nalazi se u velikoj životnoj opasnosti.

¹¹⁸ Sam Isus shvaćao je sebe kao zaručnika. To se pokazuje u odgovoru koji je dao farizejima kad su mu predbacivali da njihovi učenici i učenici Ivana Krstitelja poste, a Njegovi ne poste: „*Ne možete svatove prisiliti da poste dok je zaručnik s njima?*“ I Ivan Krstitelj je shvaćao Isusa kao zaručnika: „*Tko ima zaručnicu, zaručnik je. A prijatelj zaručnikov, koji stoji uza nj i sluša ga, klikće od radosti na glas zaručnikov. TA se moja radost upravo ispunila*“ (Iv 3,29). I Pavao je shvaćao zajednicu kao Kristovu zaručnicu koju hoće prvesti zaručniku: „*Ljubomorani sam doista na vas Božjim ljubomorom: ta zaručih vas s jednim mužem, kao čistu djevicu privedoh vas Kristu*“ (2 Kor 11,2).

Sada taj musliman koji je vidio Isusa dolazi i hoće se sav radostan krstiti. Svećenik oklijeva, pripovijeda mu o svim opasnostima u kojima bi se mogao naći. Ali musliman ne odustaje: On svojim krštenjem želi potpuno pripadati Isusu i za Isusa svjedočiti, makar ga to stajalo i života. Kad ga svećenik i dalje od toga odvraća i predlaže mu da se krsti u skrovitosti, govori musliman: „Pitam se: Jeste li vi stvarno vidjeli Isusa?“ Kojega li pogleda ljubavi, koje li snage i slave, koje li očaravajuće ljepote kod ovoga muslimana kad mu je Isus Krist sve, toliko dragocjen da je spreman i umrijeti?

Unijeti u život

Što me pokreće dok razmatram ove posljednje tekstove?

Što mi pomaže da rastem u oduševljenju za Boga i Isusa?

10.

Cjelovito srce – Potpuno predanje

Put spoznaje Isusa, Njegove jedinstvenosti i nevjerojatne ljubavi za apostole je započeo tada u Galileji. Isus je na Genezaretskome jezeru ugledao Šimuna i Andriju kako bacaju svoje mreže za lov. I pozva ih: „*Hajdete za mnom i učinit ću vas ribarima ljudi*“ (Mk 1,17). Zadivljujuća reakcija Šimuna i Andrije! Tu dolazi netko tko im je jedva poznat ili uopće nepoznat, gleda ih i poziva da ga nasljeđuju i oni „*odmah ostaviše mreže i pođoše za njim*“ (Mk 1,18). Kako mogu ostaviti sve što im je do sada bilo važno, što ih je zanimalo i vezivalo?

Šimun i Andrija, dvojica ribara na Genezaretskome jezeru bili su posebno očarani Isusovim zračenjem, Njegovim riječima, posebno pak Njegovim ljubaznim pogledom. Smjesta su znali: Njemu možemo potpuno vjerovati. Zajedništvo s Isusom usređivalo je više od svega što su ranije doživljavali.

10.1 Koraci nasljedovanja

Puni radosti i oduševljenja Šimun i Andrija, kao i drugi apostoli napustili su svoj uobičajeni život i pošli za Isusom. Njihov izvanjski život se promijenio, ali oni su iznutra i dalje ostali isti (egoisti). Njihovo nasljedovanje nije bez zakulisnih namjera. Oni hoće od nasljedovanja Isusa još profitirati.

To se pokazuje primjerice u tome da majka Zebedejevih sinova moli: „*Reci da ova moja dva sina u tvome kraljevstvu sjednu uza te, jedan tebi zdesna, drugi slijeva!*“ (Mt 20,21). I Petar se čvrsto drži svojih planova uz Isusa. Kad je Isus informirao apostole o predstojećemu trpljenju „*Petar ga uze na stranu i počeo odvrćati: Bože sačuvaj, Gospodine! Ne, to se tebi ne smije dogoditi!*“ (Mt 16,22). Na početku nasljedovanja i u našim srcima je prisutna mješavina ljubavi prema Bogu i sebeljublje. Isus za to zna i hoće nas stoga povesti više u dubinu.

Sazreti u ljubavi

Duhovni procesi koji na putu vjere dovode do rasta u Duhu moguće je usporediti s razvojem partnerstva dvoje zaljubljenih. Tu, pojednostavljeno rečeno, postoje različite faze.

U prvoj fazi upoznavanja, važnu ulogu igraju osjećaji. Oni pomažu da se upustimo u odnos i da započne put prijateljstva. Korak, upustiti se u Isusa u duhovnoj se tradiciji zove i *prvo obraćenje*.

Nakon odluke biti-zajedno započinje put produbljena upoznavanja. Mi provodimo vrijeme skupa, raspravljamo, razmjenjujemo misli i td... Ova još neobavezna iskustva upoznavanja s vremenom dovode do bistenja (raščišćavanja): Koliko je meni i nama ovaj odnos važan? Treba li on postati obvezatan? Hoćemo li se jednom vjenčati? Ova faza produbljena upoznavanja u duhovnoj se tradiciji zove i *put nakon prvoga obraćenja*.

Njima dvoma postane kad-tad jasno: Vjenčat ćemo se. Mi hoćemo obavezno živjeti u bračnome savezu do smrti jedno s drugim i jedno za drugoga. Ovu obvezujuću odluku zauvijek, koja se naziva i predanje života, duhovna tradicija označuje kao *drugo obraćenje*.

Sada započinje nova, vremenski neograničena faza: Bračni život. U dobru i u zlu, u zdravlju i u bolesti (usp. ženidbenu privolu), u braku, obitelji, zvanju, slobodnome vremenu... dvoje ljudi su sada međusobno povezani. Pri tome se sve dublje upoznaju. Prolaze različite faze osobnoga razvoja, ali i odnosa u braku. Rastu, sazrijevaju i jedno za drugo (i za obitelji) i na različite načine predaju svoj život.

Ovaj život iz ženidbenoga saveza u duhovnoj se tradiciji označuje i kao *put nakon drugoga obraćenja*.¹¹⁹ Ovaj put vodi do dubljega obraćenja srca, do potpuna predanja, do posvećenja, do

¹¹⁹ Ove faze opisane su iscrpnije u poticaju: *Kako vjera donosi rod, Etape i krize u duhovnome životu* (vidi hrvatski rukopis, op. prev.)

postojana (neprestana) rasta i sazrijevanja ljubavi, darova i plodova Duha.

U krizama sazrijevati i rasti

Da bi nesebična ljubav mogla rasti, čovjek u različitim fazama i etapama života biva uvijek iznova doveden u iskustva pustinje. Pustinja znači da se privlačni i oduševljavajući osjećaji vraćaju. Što je ranije bilo toliko lijepo i oduševljavajuće može se sada pokazati dosadnim, praznim i mučnim. Ako je molitva ranije bila izgrađujuća i privlačna, može se dogoditi da pritom više ne osjećam nikakve osjećaje i radost, nego iskusujem samo suhoću. Sve izgleda dosadno i prazno.

U srcu se javljaju pitanja i dvojbe: Je li to što sam ranije iskusio bilo pravo? Da li još uopće vjerujem? Nije li sada, kad ne osjećam više ništa, niti za sebe ne opažam nikakvu korist, puno poštenije prestati s moljenjem i čitanjem Biblije? Čemu sve to? Gdje je tu Božja ljubav?

Ovdje se odlučuje, kako moj odnos prema Bogu raste u dubinu i moj duh u meni dobiva na snazi. I ovdje se pokazuje ljubim li Boga kao Osobu ili pak samo osjećaje i darove koje mi On daje. Ako tražim i ljubim samo lijepe osjećaje ili Božje darove, ja ću u ovoj fazi pustinje zanemariti tiho vrijeme, možda čak i potpuno prestati. Jer ovo vrijeme u meni više ne stvara nikakve pozitivne osjećaje. Nasljedovanje Isusa više ne stvara nikakvo zadovoljstvo. Tada sam u opasnosti da prestanem i postanem trom i samozadovoljan. Dovoljno mi je to što imam...

Evandjelja govore i o takvim ljudima. Isus je ozdravljao ljude, ali oni se zatim više nisu za Njega zanimali. Dobili su što su htjeli i to im je bila glavna stvar. Ali dokle god netko sudjeluje i su-hoda jer su tu mnogi i jer je to lijepo, dotle još uvijek živimo iz tijela, a ne iz Duha.

Dva stava unaprjeđuju rast Duha: Prvo: nastaviti ići vjerno ranijim putem. To znači: Idem putem molitve i zajedništva s Isusom dalje i sada kad je to mučno. Odluka za to oslobađa u meni snage da prođem ovu etapu žeđi.

Drugo: Čvrsto se držati prioriteta Božjega kraljevstva i povjerenja u Božju ljubav. U teškim fazama svoga života u meni treba rasti povjerenje u Božju ljubav i Njegovu vjernost. Ako se sve odvija bez poteškoća i ako nemam nikakvih problema, jednostavno je pouzdati se i vjerovati u Božju ljubav. Ali kad nastanu problemi i trpljenja, kad sam pravo uzdrman i gotovo ništa od Božje ljubavi ne osjećam, povjerenje je tada upitno. Povjerenje da je On i sada tu i da djeluje, i povjerenje da me On i sada ljubi premda od toga više ništa ne osjećam, treba ovo povjerenje svako malo izreći kratkom rečenicom, na način strjelovite molitve, to čini da Duh u meni postaje jači. „Isuse, uzdam se u Tebe, vjerujem da je i sada, kad sve tone, sve u Tvojim ruci!“

10.2 Put do predanja srca, do potpunog predanja

Terezija Avilska (1515.-1582.) je sa 40 godina, nakon što je već 20 godina živjela u samostanu, bila posve osobno dodirnuta Isusovim prijateljstvom. Tako se čitav njezin život promijenio. Probila je jedna nova radost. Snagom Isusova prijateljstva oživjela je u njoj jedna nova dinamika. Oduševljenje, radost i duboka sreća ušli su nanovo u njezin život.

Od toga trenutka molitva za nju više nije bila mrska dužnost, nego vrijeme intimna prijateljstva s Isusom. Terezija je bila toliko zahvaćena Njegovom uzvišenošću da se obraćala Isusa sa „Vaše veličanstvo“. Bilo joj je neshvatljivo iskusiti darovano joj dostojanstvo, ljubav „Vašega veličanstva“ i smjeti Mu služiti svim srcem.¹²⁰

Kako ljubav u srcu raste

¹²⁰ „Kojim li častima za mene!“ Tako osjećamo kad se susretnemo s osobom kojoj se u srcu divimo, jer čini veličanstvene stvari ili je inače izvanredna. Biti oslovljen od jedne takve „visoko pozicionirane“ osobe ili s njom moći provoditi vrijeme, služiti nam na čast.

U Tereziji Avilskoj i nebrojenim drugim ljudima Duh je budio čežnju strastveno i svim srcem ljubiti Isusa. Ovaj žar ne možemo mi načiniti. Svatko mora osobno biti dodirnut Isusovom vatrom, moći i autoritetom.¹²¹ Tada raste očaranost Isusom koja u nama hrani strast.

Jedna od mogućih zapreka može biti i kriva slika o Bogu. Tako je jedan Isusov učenik, koji je naizvan djelovao veselo, Bogu služio svim srcem i svom dušom, bio iznenađen svojim vlastitim mislima: „Bože, ja te ustvari ne ljubim. Ti si kvaritelj igre. Jednostavno se ne mogu radovati svome životu kad si Ti tu. Ništa mi ne dopuštaš. Ne ostavljaj me slobodna.“ U srcu ovoga učenika još uvijek je prisutan strah. On doduše služi Bogu, ali Isusova ljubav još nije prodrla do najdubljih dubina njegova srca. On Isusa doživljava kao zahtjev, a ne ponajprije kao dar. Za njega Isus nije ponajprije njegov prijatelj.

Ljudi katkada osjećaju: Ne mogu se potpuno predati Bogu. U meni su još uvijek prisutni različiti strahovi i nesigurnosti. Ovdje je potrebna iskrenost prema vlastitim osjećajima. Oni ne smiju biti prijeđeni, inače može odnos dospjeti u kobnu situaciju.¹²²

Ljudi su mi često govorili da ne mogu iskreno moliti molitvu Brata Niklausa iz Flüelija (1417.-1487.) *Gospodine moj i Bože moj!* „*Gospodine moj i Bože moj!*“ (usp. Iv 20,28) bio je usklik Isusovom ljubavlju svladana čovjeka. Apostol Toma je htio pojmiti istinu o uskrsnuću i dodirnuti Isusove rane i bok. Isus je ispunio njegovu želju *na što je Toma svladan* uskliknuo *Gospodine moj i Bože moj!* Kad

¹²¹ Lovački psi otkrivaju zeca. Čim počnu glasno lajati započinju s progonom. To povuče i druge lovačke pse koji im se pridruže. Tako mnogi psi trče za zecom. Ali samo neki ustraju. Ne prestaju trčati za zecom. Zašto? U čemu je razlika? Ustrajavaju samo oni psi koji su vidjeli zeca! Su-trkači brzo odustanu. Tako je i s vjerom: Živa vjera se hrani svakodnevnim susretom s Gospodinom. Odatle dolazi žar. Samo vatra u srcu može zapaliti vatru kod drugih.

¹²² To može dovesti dotle da ljudi Bogu ne služe zato jer su od Boga ljubljeni, nego *da* od Njega budu ljubljeni. Poganska slika o Bogu koja razara svaku ljepotu, strast i ljubav.

Brat Niklaus molitvu započinje time, izražava da je i on svladan ljubavlju Uskrsnuloga.

Gdje nedostaje ovo iskustvo mogu se kod sljedećih riječi: *Uzmi od mene sve što me sprječava doći k tebi – i – Daj mi sve što me vodi k tebi* – pojaviti strah i nesigurnost: Uzima li mi Bog sada stvari koje su mi važne? I: Daje li mi zatim stvari koje ni u kojemu slučaju ne želim imati? Uistinu je tako: U ovoj se molitvi čovjek potpuno izručuje Bogu.

Stoga je za naš duhovni život odlučujuća spoznaja onoga trenutka kad nam je iznutra postalo potpuno jasno koliko nas i kako bezuvjetno Isus ljubi! On nam ponajprije sve dariva. On je prvi za nas umro. I sada želi biti obdaren time što našu najdublju čežnju utažuje i ispunja, naime ognjem Svoje ljubavi i strašću.

Koraci ljubavi u skladu s čežnjom

Da bi ljubav srca mogla u meni rasti, moram osluhnuti u sebe da bih otkrio *na što me moja ljubav prema Isusu poziva*. Ovaj zahtjev ljubavi, ili bolje moje najdublje čežnje, trebam živjeti odlučno i s predanjem i onda kad to (barem dijelom) uključuje uvijek i razapinjanje moga tijela. Ali tako jača duh. Pitanje je: Kako i čime želim Isusu pokazati svoju ljubav?

Sada mogu reći: „Moj Bože, želim Te moći ljubiti svim srcem i svom dušom i svom svojom snagom.“ Treba vremena, a često mora još koješta u vlastitome srcu ozdraviti, dok dođe do stanja predanja srca kad posve iskreno mogu reći: „U meni je prisutna duboka čežnja da Ti smijem potpuno pripadati. Više se ne plašim da ćeš mi nešto učiniti ili od mene tražiti nešto što nije izraz Tvoje božanske ljubavi ili što za mene nije najbolje.“ Treba vremena da moja najnutarnija čežnja bude „*moći Boga ljubiti svim srcem, svom dušom, svim svojim mislima i svom svojom snagom*“, kao što govori Isus u glavnoj zapovijedi (usp. Mk 12,29-31).

Potpuno predanje

Kad se to dogodi, možemo molitve predanja moliti svim srcem i s velikom radošću. Primjerice, Brat Niklaus:

*Moj Gospodine i moj Bože,
uzmi sve od mene,
što mi je zapreka prema Tebi!
Moj Gospodine i moj Bože,
daj mi sve ono što mi pomaže da dođem k Tebi!
Moj Gospodine i moj Bože,
uzmi me od mene i daj da budem posve Tvoj!“*

Ova molitva pretpostavlja zdravu sliku o Bogu i stopostotno povjerenje u Boga. Prepustiti se možemo samo i jedino Bogu koji je savršena ljubav i koji u svim situacijama hoće samo naše najbolje. Upravo zato što to najbolje svojim ograničenim znanjem ne možemo spoznati, mi molimo Boga da nam to (gotovo protivno našoj kratkovidnoj volji) dadne, jer je Njegova ljubav puno veća i jer jedino On ima pregled nad vremenom i vječnošću!

Isto vrijedi i za molitvu predanja Charlesa de Foucaulda:

*Oče, stavljam se u Tvoje ruke,
čini sa mnom po Svojoj volji
ma kakva ona bila, zahvaljujem Ti.
Spreman sam na sve, prihvaćam sve,
samo da se u meni i u svim stvorenjima
vrši Tvoja volja.
Ne želim ništa drugo, Oče.
Predajem Ti svoju dušu, predajem Ti je
sa svom ljubavi koju imam, jer Te ljubim
i osjećam potrebu da se darujem Tebi,
da se predam u Tvoje ruke bez granica,
bez mjere, s jednim bezgraničnim pouzdanjem,
jer si Ti moj Otac.*

Takve molitve mogu nas preopteretiti ako naša slika o Bogu nije zdrava i ako je naše povjerenje još maleno. Ali ako je naša ljubav

velika, tada će ona postati molitva naše čežnje i hraniti najdublju žudnju u nama.¹²³

Posljedice potpunoga predanja

Obraćanjem srca pripadamo potpuno Isusu Kristu. Naša goruća želja je da nas sve više prožmu Njegova volja i Njegova svetost. Mi se suzdržavamo od toga da znamo što će biti sutra. Mi hoćemo Božju volju vršiti danas. Mi svoje planove predajemo Gospodinu i živimo u Sada. Spremni smo svoje poslanje živjeti ondje gdje nas i kako On hoće.

Ako smo potpuno Gospodinovo vlasništvo, tada ne postoji više ništa što je protiv nas. Jer sve što se u našoj okolini događa, Bog rabi za to da nam otkrije gdje smo još neotkupljeni, gdje još trebamo ozdravljenje i otkupljenje. On rabi slabosti drugih da nam pokaže naše vlastite granice ili pak, gdje se mi moramo ograditi i što on želi dati da u nama raste. Sve što iza toga doživljavamo, rabi Bog da nas vodi dalje, da nas sve više posveti i da nas otkupi. Slijedom toga možemo sve zahvalno primiti i Njegove planove čak i u boli i trpljenju slaviti. To Duh u nama omogućuje.

Dovesti u život

1. Opažam li u sebi duboku čežnju da potpuno pripadam Bogu? Buni li se iznutra nešto u meni? Što?
2. Koja iskustva (razočaranja, bol...) otežavaju da Bogu potpuno vjerujem?
3. Na koje korake me poziva moja ljubav prema Isusu sada?

¹²³ To pokazuje treći redak molitve Brata Niklausa: *Gospodine moj i Bože moj*, Ono najradikalnije što možemo dati jest vlastito Ja. „Ali ja to vidim tako, ali ja to zamišljam ovako, ali ja želim...” Ono najvažnije ne smiju biti moje Ja i ono što Ja više volim i moja zamišljanja, nego Ti, Isuse. Ti trebaš biti moje najnutarnije središte. Ne treba se raditi o meni nego o Tebi i kako Ti u meni hoćeš biti i preko mene djelovati. Hoću tako razmišljati, osjećati, govoriti... onako kao što Ti činiš. Ovo ne možemo proizvesti (izdjelovati) mi sami. Stoga: Uzmi me meni i daj me potpuno u vlasništvo Tebi... Ti to učini. Ja to nisam u stanju.

Pobjedonosna vjera

Ivan piše: *Sve što je od Boga rođeno, pobjeđuje svijet. I ovo je pobjeda što pobijedi svijet: vjera vaša*“ (1 Iv 5,4). Svijet ovdje ne znači dobro Božje stvorenje, nego Bogu protivno područje. Svijet se poziva na kraljevstvo svijeta gdje djeluju strah, sebičnost i mračne sile i snage zla. Ali *rođen iz Boga* živi Isus Krist u nama i djeluje preko nas. Isus je pobjednik kao što sam govori: *„U svijetu imate muku, ali hrabri budite: Ja sam pobijedio svijet“* (Iv 16,33).

Isus govori o tjeskobama (mukama), o trpljenju, poteškoćama i problemima koje doživljavamo u svijetu. Ali On pomaže da ih pobjednički svladamo i izdržimo. Zato unatoč svemu što nas u životu može zadesiti možemo s potpunom vjerom reći: Isus u nama je jači! *„Vi ste, dječice od Boga i pobijedili ste ih, jer je moćniji Onaj koji je u vama, nego onaj koji je u svijetu“* (Iv 4,4).

11.1 Rasti u tjeskobi

Na tjeskobe, trpljenje, poteškoće i probleme možemo reagirati različito, kao što pokazuje sljedeća pripovijest.

Mrkva, jaje ili zrno kave

Mlada žena posjeti svoju baku. Živi stresno i nezadovoljna je svojim životom. Ništa nije onako kako bi trebalo biti. Kad god pomisli da je uspjela riješiti neki problem, pojavi se novi. Žena pripovijeda svojoj baki da je na kraju snaga i da ne vidi izlaza.

Ne govoreći ništa pođe baka u kuhinju. Napuni tri lonca vodom i stavi na štednjak. Kad je voda proključala, stavi u jedan lonac nekoliko mrkvi, u drugi nekoliko jaja, u treći nekoliko zrna kave.

Baka nakon 20 minuta isključi štednjak i istrese sadržaj triju lonaca u posudu. Zatim upita svoju unuku što vidi. *„Mrkve, jaja i*

kavu“, odgovori ova začuđeno. Zatim će joj baka neka meko kuhanu mrkvu oćuti, kuhana jaja oguli i kuša gutljaj kave. Unuka učini tako i pita začuđeno: „Ali ćemu sve to?“

Baka objasni da su mrkve, jaja i zrna kave kuhani u istoj vodi, ali reakcija na to je različita: „Mrkva je stavljena u lonac tvrda, u kipućoj vodi je omekšala. Jaja su bila lomljiva, tanka ljuska ćuvala je njezin tećni sadržaj. Kuhanjem nutrina jaja je otvrdnula. Zrna kave su bila jedinstvena. Obojila su vrelu vodu i dala joj ugodan okus kave.“

„Što si od svega toga ti?“, pita baka svoju unuku. „Jesi li tvrda mrkva, ali kad moraš svladati bol ili zapreke, popustiš i gubiš svoju tvrdoću? Ili si jaje s mekanom jezgrom, ali nakon odvajanja, smrtnoga slućaja ili financijskoga sloma postaneš tvrda i nepristupaćna? Izvana izgledaš još uvijek sito, ali iznutra si ogorćena i kao skamenjena? Ili si zrno kave? Kad voda provri, oslobađaš aromu. Ako si kao zrno kave, ti mijenjaš situaciju oko sebe na bolje, ćak i kad je kod tebe najgore.“

Reagiram li kao kava, kao mrkva ili kao jaje? Kakav god odgovor bio, svi mi možemo snagom pobjedonosne vjere još uvijek rasti.¹²⁴

Tjeskoba kao milost

Povlašteno mjesto ovoga rasta su tjeskobe. Pavao piše: *„Opravdani dakle vjerom, u miru smo s Bogom po Gospodinu našem Isusu Kristu. Po njemu imamo u vjeri i pristup u ovu milost u kojoj stojimo i dićimo se nadom slave Božje. I ne samo to! Mi se dićimo i u nevoljama jer znamo: nevolja rađa postojanošću, postojanost prokušanošću, prokušanost nadom. Nada pak ne postiđuje. Ta ljubav je Božja razlivena u srcima našim po Duhu Svetom koji nam je dan!“* (Rim 5,1-5)

Pavao je oduševljen djelom otkupljenja Isusa Krista. *Opravdani dakle vjerom, u miru smo s Bogom po Gospodinu našem Isusu Kristu.*

¹²⁴ To znaći rasti u Duhu nutarnjom snagom i jakošću i tako se sve više i više vraćati u Božji poredak, u izvornu konstrukciju ćovjeka gdje Duh vlada nas osjećajima, nagonima, mislima, strahovima...

Po Isusu Kristu zauvijek nam je darovan mir s Bogom. Više ne trebamo imati osjećaje krivnje, jer po Isusu Kristu smo primili *pristup do milosti* i do Oca. Zato se možemo već sada *dičiti* jer jednom ćemo smjeti biti u *Božjoj slavi*, gdje će biti otrta svaka suza, gdje više neće biti ni boli ni trpljenja. Ondje nas čeka krasna, vječna budućnost puna radosti i sreće. Ali mi se ne dičimo samo budućom slavom, nego se *isto tako dičimo i tjeskobama*, našim strahovima, poteškoćama, problemima i nevoljama.

Mi radi svoje vjere u Isusa Krista možemo biti ismijani, izrugani i stoga, uznemirivani i odbačeni. U tjeskobe možemo upasti radi slomljenih odnosa, financijskih nevolja, poteškoća u zvanju ili zbog bolesti, možda i preko neizlječive bolesti. Tjeskoba znači: Postaje tijesno. Mi smo pod pritiskom, a ne znamo kako opstati. Tjeskobe čine nevoljnim i razdiru našu životnu snagu. Najradije bismo ih se oslobodili.

Pavao ipak govori: *Mi se dičimo i u nevoljama*. Je li Pavao ovdje pri zdravoj pameti? Što hoće time reći? *Mi se dičimo i u nevoljama* znači da ih ne samo primamo iz Božje ruke, nego Mu za to još i zahvaljujemo i za to Ga slavimo. Što pak to znači?

Strpljivost – Hypomône

Pavao to obrazlaže ovako: *nevolja rađa postojanošću, postojanost prokušanošću, prokušanost nadom. Nevolja rađa postojanošću*. Za postojanost stoji grčka riječ *hypomone*, koja se obično prevodi sa *izdržati*. Ona označuje podnošenje muke i nevolje koja čovjeka zadesi protiv njegove volje.

Ipak *hypomône*, koja se u Novome zavjetu rabi 30 puta kao imenica a kao odgovarajući glagol *hypomônein* dolazi oko 15 puta. znači više: Nije to samo podnošenje protivština, nego snaga postojanosti koja čini da se aktivno suprotstavimo nasilju. *Hypomône* (strpljivost) podnosi opterećenja, ali ne rezignirajući, nego zračeci nadom. *Hypomône* daje čovjeku stajati uspravno i

prkositi oluji. To je krjepost koja i najveću kušnju može pretvoriti u pobjedu budući da iza trenutačnoga trpljenja vidi više.¹²⁵

Na vidiku dobitak

Bio jednom jedan kipar koji je veliku gromadu mramora snažno obrađivao čekićem i dlijetom. Promatrao to dječak, ali je vidio samo velike i male komade kamena kako padaju lijevo i desno. Nije ni slutio što se događa. Ali kad je dječak nekoliko tjedana kasnije opet došao u radionicu, na svoje veliko divljenje ugleda snažnoga lava na mjestu gdje se ranije nalazi mramorni blok. Uzbuđen dotrči kiparu i kaže: „Recite mi kako ste znali da se u mramoru krije lav?“

Mramorni blok – a u njemu se krije krasan lav! Lav je kralj životinja. Isus je označen i kao Lav iz Judina plemena (usp. Otk 5,5). Naš je pogled usmjeren na to da kao i Isus postanemo sve više i više kraljevski čovjek. Takva se promjena događa (ostanemo li pri pripovijesti) dopustimo li kiparu da čekićem i dlijetom odlomi ovo ili ono. Jer kao mramorni blok moramo i mi biti obrađeni da bismo u snazi Duha i u svetosti rasli. Da bi se to dogodilo, potrebna je uvijek odgovarajuća duhovna reakcija.

Biblija stoga govori o dobitku u situacijama kušnje i nevoljama: *„Zbog toga se radujte, makar se sada možda trebalo malo i žalostiti zbog različitih kušnja: da prokušanost vaše vjere – dragocjenija od propadljivog zlata, koje se ipak u vatri kuša – stekne hvalu, slavu i čast u Objavljenju Isusa Krista“ (1 Pt 1,6-7).* Takve situacije su, koliko god bile neugodne, uvijek izgledi za rast.

Jedna riječ Friedricha Nietschea: „Što me ne ubije, to će me ojačati.“ Ovo je ljudsko iskustvo: Tko izdrži nevolju, naučio je ustrajati i dokazuje se u teškim situacijama. To nas čini jačima.

¹²⁵ George Matheson (1842.-1906.), slijep, razočaran u ljubavi, napisao je molitvu u kojoj moli da može prihvatiti volju Božju „ne tupom rezignacijom, nego svetom radošću, ne samo bez mrmljanja, nego slaveći.“

Snaga nade

Najvažnija u nevoljama jest nada: „*Nada pak ne postiđuje. Ta ljubav je Božja razlivena u srcima našim po Duhu Svetom koji nam je dan*“ (Rim 5,5). Nada se sastoji u sigurnosti da će ove nevolje jednom prestati i da ćemo od Boga primiti dovoljno snage da možemo izdržati. Jer što je iskusio Pavao, vrijedi i za nas: „*Sve mogu u onome koji me jača*“ (Fil 4,13).

Vrlo dobro je to formulirao Dietrich Bonhoeffer: „Vjerujem da Bog može i hoće dati da iz svega, čak i iz najgorega, nastane dobro. Za to pak treba ljude koji će dopustiti da im sve stvari služe za njihovo najbolje. Vjerujem da nam Bog u svakoj nevolji hoće dati toliko snage otpora koliko trebamo. Ali On to ne daje unaprijed, da se ne bismo pouzdali u same sebe, nego se u svemu oslonili na Njega. U takvoj vjeri mora biti nadvladan svaki strah od budućnosti.“

Nick Vujičić kao primjer

Jedan dojmljiv primjer je Nick Vujičić (r. 1982.).¹²⁶ Rođen je bez ruku i nogu. Kao tinejdžera to ga je jako opterećivalo i nije znao čemu takav život. Očajavao je: Je li to uistinu Božja volja? Kakav je to Bog? Zbog čega pripušta nešto takvo?

Njegovi roditelji nisu prestajali neprestano moliti za Nicka da ga ispuni Božja ljubav i da ne očajava. Bog je čuo njihove molitve i zahvatio svojim milosrđem. Nick je iskusio koliko je Božja ljubav izlivena u njegovo srce i prihvatio Isusa kao Otkupitelja i Spasitelja.

Vjera u Isusa Krista izdjelovala je u svoj njegovoj nevolji po Duhu Svetom ustrajnost i snažnu nadu. Nije popustio i mnogima je postao velik primjer. Nick danas zrači Božju ljubav i donosi ju mnogima. On je poduzetnik, propovjednik, sretno oženjen, čak je postao i otac!

Takav je Bog. On je moćan i jak Bog koji nama ljudima u tjeskobi nije samo osobito blizak, nego prema svome planu čini za nas iz svega dobro, dapače bolje.

¹²⁶ Usp. Knjigu Nicka Vujičića: *Moj život bez ograničenja „Kad se ne dogodi nikakvo čudo, sam budi jedno (čudo)!”*

Sve mora služiti nama

Ako je Bog za nas, tko je protiv nas?“ (Rim 8,31) Tako pita Pavao. Za njega je jasno: Ako živimo iz Duha, ako smo potpuno Gospodinovo vlasništvo, onda nema više ništa što bi bilo protiv nas. Sve što se u našoj okolini događa, koristi Bog da nas unaprijedi, da nas učini jakima, katkada pak da nas pronađe ondje gdje smo još neotkupljeni, gdje još trebamo spasenje i otkupljenje.

Bog rabi slabosti drugih da nam pokaže naše vlastite granice. Katkada mislimo: U našoj bi obitelji, grupi ili zajednici moglo biti lijepo da među nama nema ovoga ili onoga problematična tipa. Ali upravo preko teških osoba namjerava On s nama spasonosne stvari i hoće nas dublje otkupiti od agresija, straha, blokada, podvojenosti, ali i od naše komotnosti, bojažljivosti, nedosljednosti..., ukratko, od svega što puninu prisutnosti Isusa Krista u nama sprječava. Za to nam daje pomoć u braći i sestrama u vjeri, eventualno pak i u stručnome osoblju, koje smijemo i trebamo zahvalno prihvatiti.

Budući *„da znamo... onima koji Boga ljube sve se okreće na dobro“* (Rim 8,28), ne radi se o tome da se hoćemo osloboditi nevoljâ, nego možemo Bogu zahvaliti za sve što On iz svakoga grijeha ljudi i iz mnogih nevolja pozitivnoga kod nas čini. Tako se možemo puni nade dičiti *svojim nevoljama*.

11.2 Živjeti iz pobjede

Posljednja Isusova riječ na križu glasila je: *„Dovršeno je!“* (Iv 19,30). To znači: Spasenje čovječanstva je dovršeno. Otkupljenje je dovršeno. Isus je na križu izvojevao pobjedu nad svakim grijehom, svakim zlom i svim neprijateljskim silama.

Zatim je Bog Isusa *„od mrtvih uskrisio i postavio u nebu sebi zdesna“* (Ef 1,20). U ovome uzdignuću je Isus postavljen za Svevladara, za Gospodara nad svim silama. To je Isusov položaj! Stoga danas živimo od Isusove pobjede. Znamo da će se Isusova pobjeda posvuda dokazati.

Naš položaj

Mi smo po vjeri u Njega uzeti u ovu Njegovu pobjedu. Jer „*Ako ste (novim rođenjem) suuskršli s Kristom, tražite što je gore, gdje Krist sjedi zdesna Bogu! Za onim gore težite, ne za zemaljskim! Ta umrijeste (misli se na naš ego, na naše htjeti-sam-određivati) i život je vaš skriven s Kristom u Bogu!* (Kol 3,1-3) Mi smo realno uzeti u ovu nebesku stvarnost.

Još više: Bog nas „*oživi s Kristom – milošću ste spašeni! te nas zajedno s njim uskrisi i posadi na nebesima u Kristu Isusu*“ (Ef 2,6). Mi već sada imamo mjesto u nebu. To je naš položaj, polazeći od kojega trebamo živjeti i djelovati! Polazeći od ovoga položaja primamo novu perspektivu za sve što se u svijetu događa s obzirom na događaje, doživljaje, radosti, trpljenja, strahove, razočaranja, nevolje...

Moliti iz ptičje perspektive

Kad kod nas na zemlji pada kiša, dođe olujno nevrijeme i grmljavina – tada Duh Sveti – slikovito rečeno – uzima zrakoplov i uzlazi. Na vidini od deset tisuća metara je sve mirno. Oblaci ne smućuju pogled. Preko dana je uvijek sunčano.

Tako naš duh gleda na Isusa koji sada nad svime stoluje i kojemu u Njegovoj moći ništa ne izmiče. Pred Njegovim prijestoljem je klicanje, slava, klanjanje i radost! Duh je jedno s Isusom na prijestolju i pita: Kako Ti gledaš na naše ljudske probleme, na našu bezizlaznost? Koja rješenja spremaš? Gdje i kako želiš sada u ovim situacijama zahvatiti i djelovati?

Dok mi očima tijela imamo u vidu i prosuđujemo samo gledajući zemaljski, očima Duha dobivamo perspektivu od Boga. Ovo možemo označiti perspektivom žabe ili ptičjom perspektivom. Ne samo pogled kroz naočale tijela, nego i pogled kroz naočale Duha je realnost. Ali ja odlučujem u kojoj sam realnosti usidren i iz čega živim!

Ovo se konkretno pokazuje u načinu kako molim. Mogu moliti iz odnosa prema sebi, iz moga tijela. Tako u molitvi kružim oko sebe,

svojih briga, svojih strahova, svojih pitanja, oko svojih potreba. Dobro je doduše i važno izreći sve svoje nevolje i požaliti se Isusu da mi dadne zraka. Ali ostanem li ovdje stajati, nevolje, brige, trpljenja i strahovi me još uvijek opterećuju i tište. Ako u molitvi kružim oko sama sebe, odlazim zatim dalje svojim putem više obeshrabren.

Ali mogu moliti i iz Ti-odnosa, iz Duha. To nas uči Isus u Očenašu. Najprije dolazi *Oče naš koji jesi na nebesima*, dakle pogled na Oca koji je tu za nas u svojoj nebeskoj moći i slavi. U *Sveti se ime tvoje* dajemo mu svoje klanjanje i svoju hvalu. U *Dođi kraljevstvo tvoje* molimo da Njegovo kraljevstvo dođe i da područje Njegova utjecaja raste. Ovo se događa u *Budi volja tvoja*.

Ovdje je pogled potpuno usmjeren na nebeskoga Oca u čvrstoj sigurnosti: Bog je dobar: On ima svu vlast! On ima uvijek i u svakoj situaciji dobre planove! Sve će u Njegovo vrijeme biti dobro! Smješten u ovu sigurnost sada ću u Očenašu preda Nj staviti svoje nevolje, brige, trpljenja, strahove i ljudske potrebe.

Sendvić-molitva

Jedan oblik molitve iz Duha je tzv. sendvić-molitva. Kao što je u jednome sendviću sir, meso, salata... (ili nešto drugo u sredini) gore i dolje okruženo kruhom, možemo i svoje prošnje i brige obaviti pohvalom i zahvalnošću Bogu.

Svoju molitvu započinjemo s pogledom prema Bogu zahvaljivanjem i pohvalom. Slavimo Ga za Njegovu veličinu, slavu, veličanstvo i ljubav. Zatim polazeći od Njega gledamo na realnost. Povjeravamo Mu svoje prošnje i nakane. Završavamo molitvu ponovno gledajući prema Njemu da je dobar i da jest sada i u svu vječnost. Govorimo Mu da je dobar da je Njegovo planiranje vremena savršeno i da će sve dobro učiniti u svoje vrijeme. Ništa prema našem, nego prema Njegovu puno boljemu planiranju vremena. Jer mi vidimo samo do sljedećega ugla ulice. A On ima uvid u sve, u vrijeme i u vječnost.

Bog je veći od svih naših problema jer je stvorio nebo i zemlju. On je pobijedio moć đavla i svako zlo na svijetu i neopozivo će ovu

pobjedu dovršiti. Bog je Svemogućí i Vladar nad nebom i zemljom. Umjesto da ga nadugo i naširoko o svemu informiramo, koliko je naše brdo briga veliko, trebamo našem brdu briga govoriti koliko je velik naš Bog. Takva molitva puna povjerenja hrani duh i mi, iznutra ojačani, idemo dalje svojim putem.

Unijeti u život

Bilježim neku brigu, neku tešku situaciju..., nešto gdje sam u opasnosti, obeshrabren.

Sada u vezi s time pišem sendvić-molitvu i na kraju ju izgovaram s vjerom.

11.3 Duh sve čini novo!

Pogled Duha seže dalje od zemaljske realnosti. Tako djelo Duha još uvijek predstoji: potpuno ozdravljenje i ponovno uspostavljanje našega tijela.

Svi mi starimo i postajemo lomniji. Mnogi obole, a svi ćemo umrijeti, jer je naše tijelo dio paloga stvorenja. Ali to neće ostati tako. Jer mi smo ponovnim rođenjem u Duhu nanovo stvoreni. Moć ovoga Duha će naše tijelo učiniti potpuno novim. Jer *ako li Duh onoga koji uskrisi Isusa od mrtvih prebiva u vama, Onaj koji uskrisi Krista od mrtvih oživit će i smrtna tijela vaša po Duhu svome koji prebiva u vama*“ (Rim 8,11).

Od zemaljskoga tijela...

Isus je rekao Marti kad je njezin brat Lazar umro: „*Ja sam uskrsnuće i život. Tko u mene vjeruje, živjet će i ako umre...*“ (Iv 11,25). Dok nešto u zemaljskoj smrti umire, nešto istodobno ostaje na životu. Ono što umire je tijelo, vidljivo tijelo.

Kao ljudi živimo *u i sa* našim tijelom. Po njemu je naša osoba učinjena vidljivom. Pomoću našega tijela stupamo u kontakt s vanjskim svijetom. Tijelo omogućuje govorenje, gledanje, slušanje, pipanje... I svoju nutrinu izražavamo tjelesno, primjerice na način

kako se krećemo, svojim pogledom ili u svojim riječima. Tijelo je organ odnosa prema svijetu.

Svojim zemaljskim tijelom istodobno iskusujemo i ograničenja. Što u nutрини doživljavamo, često ne možemo dobro izraziti riječima i gestama. Kad smo umorni i bolesni, kad imamo bolove, kad je naše tijelo slabo i krhko, tijelo doživljavamo kao teret.

U zemaljskoj smrti ostavljamo svoje tijelo na zemlji. Ono nam je bilo veliki dar za ovaj svijet i izvršilo je svoje služenje. Ono je bilo hram Duha Svetoga i stoga zaslužuje časno mjesto.

... do tijela uskrsnuća

Tko u mene vjeruje, živjet će i ako umre. Što povezanošću s Isusom ostaje zauvijek, to je ustvari osoba, to je pravo Ja, čovjekov otisak Božjega bića, koje se često naziva duša.

U zemaljskoj smrti ova se duša odvaja od tijela.¹²⁷ Dolazi sud, koji kao prvo sadrži odvajanje od svakoga zla i nečistoće. A zatim će Isus Krist dovršiti opravdanje i sve učiniti ispravnim, dobrim i lijepim. Kad se to dogodi, Duh stvara novo tijelo, uskrsnulo tijelo.

Odnos između zemaljskoga i uskrsnuloga tijela opisuje Pavao: „*sije se u raspadljivosti, uskršava u neraspadljivosti; sije se u sramoti, uskršava u slavi; sije se u slabosti, uskršava u snazi; sije se tijelo naravno, uskršava tijelo duhovno. Ako ima tijelo naravno, ima i duhovno*“ (1 Kor 15,42-44). Postoji zemaljsko tijelo koje je *raspadljivo*, i postoji tijelo, koje je *neraspadljivo; nadzemaljsko tijelo*.¹²⁸

Preobrazba u stvarnost Kristova uskrsnuća

Isus Krist je imao zemaljsko tijelo koje je nakon Njegove smrti pokopano. Zatim je Isus kao cjelovit čovjek, sa svojim tijelom uskrsnuo. To se pokazuje po tome da su učenici mogli vidjeti Isusove

¹²⁷ U smrti napuštamo prostor i vrijeme. Stoga što se ovdje kao vremenito jedno za drugim prikazuje, moguće je i vremenski shvatiti jedno u drugome.

¹²⁸ Doslovce iz grčkoga prevedeno riječ je o *pneumatskome* (duhovnom) tijelu.

rane na Njegovu tijelu. Toma je mogao svojim prstima dodirnuti Isusove rane i svoju ruku staviti u Isusov bok (usp. Iv 20,27). Istodobno je mogao Isus svojim tijelom ući kroz zatvorena vrata. Uskrsnuće znači: Isus je sa svime što je Svojim tijelom činio i na Svome tijelu pretrpio, s čitavom Svojom životnom poviješću, ušao u neprolazni, vječni život.

Budući da smo ponovnim rođenjem postali jedno s Isusom, ovo na odgovarajući način vrijedi i za nas: „*Jer koje (Bog) predvidje, te i predodredi da budu suobličeni slici Sina njegova*“ (Rim 8,29). I: „*Naša je pak domovina na nebesima, odakle iščekujemo Spasitelja, Gospodina našega Isusa Krista: snagom kojom ima moć sve sebi podložiti pn će preobraziti naše bijedno tijelo i suobličiti ga tijelu svomu slavnomu*“ (Fil 3,20-21). Mi ćemo imati dijela *na biti i liku Uskrsnuloga*. Naše tijelo će se *suobličiti njegovu slavnomu tijelu*.

Duh Sveti stvara nam novo, nadzemaljsko tijelo koje je potpuno u skladu s osobnom biti pojedinoga čovjeka, njegove duše, njegove biti kao slike i prilike Božje. Velika radost vjere sastoji se u tome da novo uskrsnulo tijelo više neće imati nikakvih ograničenja. Svi ćemo imati tijelo zbog kojega i s kojim ćemo biti zauvijek presretni. Jer ovo tijelo neće više nikada postati staro, slabo ili naborano. Bit će puno ljepše nego što je naše zemaljsko tijelo ikada bilo. To će biti tako za svu vječnost. Jer „*Onaj koji sjedi na prijestolju reče: Evo sve činim novo*“ (Otk 21,5).

11.4 Dođi, Gospodine Isuse!

Kršćani prve Crkve čeznuli su za dovršenjem Božjega kraljevstva. Njihova goruća želja bila je vidjeti Isusa i nebeskoga Oca u njihovoj očaravajućoj ljepoti i biti zauvijek uzeti u naručje od njihove ozdravljujuće ljubavi. Zato su molili: Maranatha – „*Dođi, Gospodine Isuse!*“ (Otk 22,20). Okončaj naše trpljenje ovdje na zemlji. Uzmi nas u očinski Božji dom. Dođi i dovrši svoje djelo!

Umiranje kao predanje

Kad smo ispunili svoju životnu zadaću, smijemo utješeni pozdraviti svoju zemaljsku smrt i s potpunim povjerenjem iščekivati Isusa.¹²⁹ To je pokretalo i Pavla: „*Kako željno i očekujem i nadam se da se ni zbog čega neću smesti, nego da će se mojom posvemašnjom odvažnošću – kako uvijek tako i sada – Krist uzveličati u mome tijelu, bilo životom bilo smrću. Ta meni je živjeti Krist, a umrijeti dobitak!*“ (Fil 1,20-21). Njegova je želja da se *Krist proslavi u njegovu tijelu* i to u životu i u smrti. On zna: dobitak mi je kad me Krist uzme k sebi.

Pavao želi da se Krist proslavi i njegovim umiranjem. Da putu kako nas Krist uzima k sebi, može postati dubokim oblikom proslave Boga. To pokazuju svi mučenici koji su iz ljubavi i vjernosti prema Isusu svoj život najčešće u najvećim mukama predali za Isusa. Ali i naše vlastito umiranje može bit prihvaćeno i življeno kao predanje Isusu.¹³⁰

Romano Guardini (1885.-1968.) piše: „A kad se dogodi da više ne mogu ništa činiti i kad se u svijetu budem osjećao nekorisnim, tada još uistinu mogu učiniti ono najuzvišenije: Zajedno s Tobom tiho i rado prikazujući svoje trpljenje, svoju nemoć, štoviše moje umiranje prikazati za druge. Gospodine, samo tako se dovršava što ni jedna ljudska mudrost, ni jedna sila i ni jedno dobro svijeta ne

¹²⁹ Franjo Asiški govorio je prije svoje smrti: „Dobro mi došla, sestrice smrti.“ Ja (Leo Tanner) iskusio sam sa 17 godina na iznenađujući način ljubav nebeskoga Oca. To je meni probudilo čežnju da ga u Njegovoj silnoj i slavnoj ljubavi gledam licem u lice. Tako sam sa 17 godina napisao večernju molitvu, koja je započinjala ovako: „Oče, dan se bliži kraju. Ponovno sam jedan dan bliže konačnomu susretu s Tobom. Radujem se tomu, Oče...“ Radujem se, zašto? Tko se susretne sa živim Bogom, susreće se s velikom srećom svoga života. On zna: „Da, to je upravo to, ono! Za time čežnem. To želim, premda još moram proći bolne procese čišćenja!“

¹³⁰ Nadbiskup Joseph kardinal Höffner (1906.-1987.) obolio je od tumora na mozgu. Neposredno prije svoje smrti napisao je u svojoj oproštajnoj pastirskoj poslanici: „U znaku križa polažem svoj životu u Božje ruke, a Božje ruke su dobre ruke. Molim sve da zajedno sa mnom zahvale Bogu, Gospodaru, za Njegovo dobrotivo vodstvo... Pomozite mi moliti da i posljednja etapa moga života bude za mene na spasenje, jer ne umire se zbog trpljenja, nego onda kad prema Božjoj volji zemaljski život dođe kraju (završi).“

može izvršiti: Samo tako su uistinu nadvladani trpljenje i smrt.“ Tako naša smrt može postati najdubljim oblikom našega predanja Isusu Kristu, kao što je Njegova smrt bila izraz Njegova predanja Ocu, kad je na križu jakim glasom povikao: „*Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj. To rekavši, izdahnu*“ (Lk 23,46)“.

Živjeti u radosti zbog onoga što očekujemo

Ne znamo što ćemo na zemlji od radosti i teškoća još sve doživjeti. I svatko će od nas umrijeti svoju vlastitu smrt. To može učiniti nesigurnim i izazvati strah. Ali u Duhu znamo da će nam Jedan uvijek davati potrebnu snagu i biti s nama. Tako u prvome redu ne gledamo na ono što bi još sve moglo doći, nego na ONOGA koji je u svemu tome što nas očekuje, Pobjednik i Spasitelj. Mi očekujemo našega Otkupitelja, Spasitelja i Kralja i radujemo Mu se. Očekujemo našega Zaručnika koji hoće s nama slaviti svadbenu gozbu. To je perspektiva u koju nas uvodi Duh. Zato i mi dozivamo: „*Dođi, Gospodine Isuse!*“ (Otk 22,20).

Radosno Doviđenja

Jedan na smrt bolesni iskusio je sljedeće: Kad je liječnik bio uza nj, posegnuo je za njegovom rukom: „Tako se plašim smrti. Recite mi, gospodine doktore, što me nakon smrti čeka? Kako će to izgledati na onoj drugoj strani?“ „Ne znam“, odgovori liječnik. „Ne znate?“, šapne umirući.

Umjesto daljnje odgovora reče liječnik ženi bolesnoga muškarca: „Otvorite vrata!“ Žena otvori vrata prema hodniku. U sobu utrči liječnikov pas, skoči na njega i na svaki mogući način pokaže da se raduje što ponovno vidi svoga gospodara.

Liječnik se sada ponovno okrene bolesniku i kaže: „Jeste li vidjeli ponašanje psa? On ranije nikada nije bio u ovoj prostoriji i ne poznaje ljude koji ovdje stanuju. Ali je znao da je njegov gospodar na drugoj strani vrata, zato je veseo utrčao čim su se vrata otvorila. - Vidite, ne znam ništa o tome što nas poslije smrti očekuje; ali mi je dovoljno znati da je moj Gospodar i Učitelj na drugoj strani. Zato ću,

kad se jednoga dana, vrata otvore, s velikom radošću prijeći prijeko.“

O ovome Doviđenja govorio je Isus uvečer prije svoje smrti: „Malo, i nećete me vidjeti; i opet malo, pa ćete me vidjeti. Zaista, zaista, kažem vam: vi ćete plakati i jaukati, a svijet će se veseliti. Vi ćete se žalostiti, ali žalost će se vaša okrenuti u radost. Žena kad rađa, žalosna je jer je došao njezin čas; ali kad rodi djeteta, ne spominje se više muke od radosti što se čovjek rodio na svijet. Tako dakle i vi: sad ste u žalosti, no ja ću vas opet vidjeti; i srce će vam se radovati i radosti vaše nitko vam oteti neće. U onaj me dan nećete ništa više pitati. Zaista, zaista, kažem vam: što god zaištete u Oca, dat će vam u moje ime“ (Iv 20,19-23). Imajući u vidu ovu radost Terezija Avilska je na samrti kazala: „Sada je On konačno tu, često i žarko priželjkivani trenutak kad ćemo se vidjeti, dragi moj Zaručnice!“

Unijeti u život

„Samo ako ostanete u vjeri utemeljeni, stalni i nepoljuljani u nadi evanđelja koje čujete, koje se propovijeda svakom stvorenju pod nebom, a ja mu, Pavao, postadoh poslužiteljem“ (Kol 1,23).¹³¹

Nepoljuljani: Mnogo toga nas danas može i hoće poljuljati: bolest, odvajanje, rastava, nenadana smrt jednoga člana obitelji, svađe, društvene, crkvene i političke situacije... Ali ostanimo čvrsti i ne dajmo se odvratiti od nade.

U vjeri čvrsto ukorijenjeni: Doživljaji, iskustva, misli i mnogo toga može nas prignuti, pritisnuti i dati da rezigniramo. Ali Isus je pobijedio svijet i on je u nama. Tako ćemo u Njemu sve nadvladati. Amen, aleluja!

Što me hoće uzdrmati? Gdje se odlučujem *ostati u vjeri utemeljen, čvrst i nepoljuljan?*

¹³¹ „Morate ostati u vjeri, čvrsti u njemu ukorijenjeni, i ne smijete se dati odvratiti od nade evanđelja koje ste čuli“ (Jedinstveni prijevod)

Ne dati se odvratiti od nade: Od koje se nade ne dam odvratiti? Mogu ovo napisati i izreći (proglasiti).

Dodatak **Molitve**

Obnoviti krsna obećanja

Gospodine Isuse Kriste, Tebi je predana sva vlast na nebu i na zemlji. Klanjam Ti se i slavim Tvoju moć i veličinu.

Sada obnavljam svoj krsni savez:

U Tvoje se ime odričem grijeha da živim u slobodi djece Božje. U

Tvoje se ime odričem zavodljivosti zla da me grijeh ne nadvlada.

U Tvoje se ime odričem Sotone, začetnika i vođe grijeha.¹³²

Sada Ti povjeravam svoj život:

Vjerujem u Boga Oca svemogućega, stvoritelja neba i zemlje.

Vjerujem u Isusa Krista, Sina njegova jedinoga, Gospodina našega, koji je rođen od Marije Djevice, trpio i bio pokopan, koji je od mrtvih uskrsnuo i sjedi zdesna Ocu.

Vjerujem u Duha Svetoga, svetu Crkvu katoličku, općinstvo svetih, oproštenje grijeha, uskrsnuće tijela, i život vječni.

Ti si moj Gospodin i Otkupitelj. Isuse Kriste, zahvaljujem Ti što Ti moj život potpuno pripada. Potpuno se stavljam pod Tvoju zaštitu. Sebe i svoj život potpuno podvrgavam autoritetu Tvoga križa. Svojom milošću i svojom Predragocjenom krvlju potpuno ćeš me ozdraviti, posvetiti i otkupiti. Tebi svaka čast i svako klanjanje, sada i u svu vječnost. Amen.

Prihvatiti ljubav – Molitveni poticaji za Mayu

¹³² Ako se hoću osloboditi i odvojiti od nečega posebnog, mogu sljedećom rečenicom riječ joga nadomjestiti odgovarajućim područjem: **Odričem** se duha joge i odvajam od svih djelovanja joge i duhovno od svih osoba koji poučavaju jogu.

Nebeski Oče, zahvaljujem Ti što sam uvijek bio u Tvome srcu i što me odvijeka ljubiš. Hvala, radovao si se kad sam ugledao svjetlo svijeta. Ti si me sto posto htio i ljubio. Hvala, Ti potpuno stojiš iza moga života i raduješ mi se jednostavno zato jer sam Tvoje dijete. Hvala, ja sam dijete ljubavi, Tvoj dar svijetu. Hvala, tako je dobro što postojim.

Zamisli si da te Isus ili tvoj nebeski Otac drži na svome krilu, grli kao dijete i da primaš Njegovu ljubav.

Nebeski Oče, kako mi je dobro smjeti sjesti u Tvoje očinsko krilo i pod Tvojim očinskim pogledom čuti Tvoje riječi: „Draga moja Maya u mojim si očima neizmjereno dragocjena. Uvijek sam bio, a i sada sam uza te. Tebe sam htio! Radujem se tebi i tvome životu. Jedinstvena si i neizmjereno te ljubim.“

Nebeski Oče, uživam u Tvojim ljubavi, u Tvojim riječima i u Tvome zagrljaju. Ti si me htio. To je neizmjereno lijepo! Spusti sada zrake svoje ljubavi duboko u moje srce. Ljubi me u mojoj duboko nutarnjoj nesigurnosti, u moje veliko pomanjkanje potvrde i priznanja. Ispuni me svojom snagom i svojom radošću. I daj mi to snažno i duboko osjetiti. Daj mi nutarnju čvrstinu, odvažnost i sigurnost. Ne želim gledati na osjećaje straha, nego na Tebe koji si tu i uvijek ideš sa mnom. Hvala, nebeski Oče.

Sada pokušaj nekoliko minuta opušteno dopustiti da ljubav nebeskoga Oca na tebe djeluje. Prihvataj ju i moli:

Nebeski Oče, zahvaljujem Ti za Isusa, Tvoga Sina, Spasitelja čitavoga čovječanstva. On je i moj Otkupitelj i Spasitelj. On mi je u srce dao svoga Duha.

Isuse Kriste, zahvaljujem Ti što me uzimaš za ruku, što me uvijek pratiš i jačaš svojim Duhom. S Tobom ću se, Isuse, latiti sada svoje zadaće. Ti ćeš mi u svemu davati potrebnu snagu. Vjerujem da će na Tvojim ruci sve biti dobro! Zahvaljujem Ti za to, hvalim Te i slavim. Amen.

Pobjedne litanije Krvi Isusa Krista

Slavim Rane i Krv Jaganjca*

*(*ponoviti prije svakoga novog izričaja)*

- koja liječi slomljenosti moga tijela
- koja liječi slomljenosti moje duše
- koja liječi slomljenosti moga duha

Klanjanje Krvi Jaganjčevoj:*

Slavim Rane i Krv Jaganjca*

*(*ponoviti prije svakoga novog izričaja)*

- u njezinoj praštajućoj snazi
- u njezinoj pročišćujućoj snazi
- u njezinoj oslobađajućoj snazi
- u njezinoj pobjedničkoj snazi
- u njezinoj obnoviteljskoj snazi
- u njezinoj pouzdanoj snazi

Onomu koji vjeruje u moć Isusove Krvi ništa nije nemoguće!

Slavim Rane i Krv Jaganjca*

*(*ponoviti prije svakoga novog izričaja)*

- koja pokriva sve moje grijeha tako da ni jednoga više nema
- koja me pere od svih mojih grijeha tako da sam bjelji od snijega
- u kojoj je snaga oslobođenja od svih mojih vezanosti i veriga grijeha
- koja je moćnija od moje vlastite propadljive krvi i suobličuje me Božjoj slici
- u kojoj je pobjeda nas svim sila koje me hoće pritisnuti, nad svakom moći neprijatelja
- koja me čuva od lukavih navala Zloga i priprema svadbenu ruho

Slavim Krv Jaganjca koja sve, baš sve čini novim. Aleluja. Amen.

Duhovska Posljednica

Dođi, Duše Presveti, sa neba nas posjeti
zrakom svoje milosti.

Dođi Oče ubogih, djelitelju dara svih,
dođi, srca svjetlosti.

Tješitelju tako blag, ti nebeski Goste drag,
pun miline, hlade tih.

Umornima odmore, u vrućini lahore,
razgovore žalosnih.

Sjaju svjetla blaženog, sjaj u srcu puka svog,
napuni nam dušu svu.

Bez Božanstva tvojega čovjek je bez ičega,
tone sav u crnom zlu.

Nečiste nas umivaj, suha srca zalivaj,
vidaj rane ranjenim.

Mekšaj ćudi kamene, zagrij grudi ledene,
ne daj nama putem zlim.

Svim što vjeru imaju, što se u te ufaju,
sedam svojih dara daj.

Daj nam krjepost zaslužnu, i smrt lijepu, blaženu,
daj vjekovit svima raj. Amen, aleluja!

Himan Duhu Svetom

O dođi, Stvorče Duše Svet, pohodi duše vjernika,
poteci višnjom milosti u grudi štono stvori ih.

Ti nazivaš se Tješitelj, blagodat Boga svevišnjeg,
studenac živi ljubav, plam i pomazanje duhovno.

Darova sedam razdaješ, ti prste desne Očeve,
od vječnog Oca obećan, ti puniš usta besjedom.

Zapali svjetlo u srcu, zadahni dušu ljubavlju,
u nemoćima tjelesnim potkrepljuj nas bez
prestanka.

Dušmana od nas otjeraj i postojani mir nam daj,
ispred nas idi, vodi nas da svakog zla se klonemo.

Daj Oca da upoznamo i Krista, Sina njegova,
i u te Duha njihova, da vjerujemo sveudilj.

Sva slava Ocu vječnomu i uskrsnomu Sinu mu
sa Tješiteljem Presvetim, nek bude sad i uvijek.
Amen.

Molitva za darove Duha Svetoga

Udahni u mene, Duše Sveti, **duh mudrosti**,
inače ću i dalje smatrati sebe pametnim i učenim
a u svemu ostati na površini.

Rastvori moja opažanja!

Nauči me osjećati pravi život i tihu radost.

Duše Sveti, izmami u meni **duh savjeta**.

Inače ću i dalje tumarati neodlučan
plašeći se rizika vjere.

Raskini okove moje sumnje

i daj mi odlučnosti usmjeriti kormilo prema Bogu.

Izdjeluj u meni, Duše Sveti, **duh jakosti**.

Inače ću, klecavih koljena,

plivati nizvodno u velikoj rijeci života – bez otpora.

Iščupaj korijene moje tromosti i ulij mi nadu

po kojoj ću biti usidren u Bogu.

Zamisli u meni, Duše Sveti, **duh razuma**.

Inače će mi misli biti još sebičnije,

planovi još svojeglaviji.

Oslobodi moje misli.

Nauči me da su sloboda, mir i pravednost

naš zajednički dar

i da nam ih valja dijeliti sa svima.

Razgori u meni, Duše Sveti, **duh znanja**.

Inače ću i dalje zlorabiti stvorenja

i slaviti napredak na već spaljenoj zemlji.

Pokreni istraživače!

A mene nauči na koljenima slijediti
zakone tvoga svemira!

Izmoli u meni, Duše Sveti, **duh pobožnosti**.
Inače ću i dalje razgovarati sam sa sobom
i vrtjeti se u krugu oko sama sebe – kao ventilator.
Ušutkaj moj govor!
Nauči me tepati i zašutjeti,
stvarati prostora Božjoj riječi u meni.

Izbori u meni, Duše Sveti, **duh straha Božjega**.
Inače ću još više strahovati pred ljudima
i bojažljivo podrhtavati
pred njihovim udarcima i prijetnjama.
Rastjeraj moje strahove!
Nauči me bojati se onoga zadnjeg Kritičara, Suca,
Boga koji dolazi!

Diši u meni

Diši u meni, Duše Sveti, da mislim ono što je sveto.

Duše Sveti, molim te obnovi me u svemu mome razmišljanju i
osjećanju.

Potiči me, Duše Sveti, da činim ono što je sveto.

Duše Sveti, pokreni me na stil života koji će svjedočiti Božju
pravednu ljubav.

Privuci me, Duše Sveti, da ljubim ono što je sveto.

Duše Sveti, tako me privuci k sebi da u svemu živim Bogu na čast i
ljudima na radost.

Tješi me, Duše Sveti, da čuvam ono što je sveto.

Duše Sveti, daruj mi odlučnosti i hrabrosti zauzimati se u zaštiti
svakoga od Boga darovanog života.

Čuvaj me, Duše Sveti, da nikad ne izgubim ono što je sveto.

Duše Sveti, štiti me od svega nesvetoga da nikada više ne izgubim
dodir s tobom. (Molitva pripisana svetomu Augustinu, 354.-430.)

Blagoslov lijekova

Zahvaljujem Ti, Gospodine, za ljekovite snage i djelovanje koje si položio u stvorenje. Zahvaljujem Ti za mudrost koju si dao ljudima da ih otkriju. Hvalim Te i slavim što hoćeš naše zdravlje i naš probitak.

Sada Te, Gospodine molim: Blagoslovi ove lijekove. Daj da Tvoja ozdravljajuća snaga djeluje preko njih u svoj punini. Ukoliko lijekovi sadrže nešto protubožačko, učini svojom svemoći da bude neučinkovito. Hvala što ovo činiš!

Slavim Tvoje milosrđe i zahvaljujem Ti za ove lijekove i sve ozdravljujuće darove stvorenja. Tako si dobar! Hvalim Te i slavim zbog toga. Amen.

Pri posjetu liječniku, kod operacije

Zahvaljujem Ti, Gospodine, što si liječnike (terapeute...) pozvao na to da služe Tebi i ljudima. Zahvaljujem Ti za dar medicine.

Molim Te, blagoslovi osobe s kojima se susrećem. Posebno pak blagoslovi liječnike... Vodi ih i ispuni svojim Svetim Duhom da mi na pravi način mogu pomoći i savjetovati me. Ravnaj njima i njihovim asistentima po svojoj volji. Liječnika, operacionu dvoranu... i sebe stavljam sada pod zaštitu Tvoje Predragocjene Krvi. Zahvaljujem Ti za Tvoje vodstvo, za Tvoju prisutnost i Tvoje djelovanje. Hvalim Te i slavim za Tvoje ozdravljujuće puteve. Hvala, slava i čast Tebi u vijeke vjekova. Amen.

Obući opremu Božju

Isuse Kriste, zahvaljujem Ti što si svojim utjelovljenjem, svojom smrću na križu i svojim uskrsnućem snagom Duha Svetoga dovršio otkupljenje. Ti si Pobjednik, „*Gospodin, na slavu Boga Oca*“ (Fil 2,11), pred kojim sve moći i sile na nebu i na zemlji prigibaju svoje koljeno. Zahvaljujem Ti što si mi po krštenju dao dijela na Tvojoj uskrsnoj pobjedi i na Tvome otkupljenju.

Isuse Kriste, od Tvoje uskrsne pobjede hoću danas živjeti i koristiti se svime što si mi pripravio. Zato sada oblačim opremu

Božju. Koristim zaštitu i snagu Tvoga otkupljenja, Tvoje Predragocjene Krvi.

Opasujem se Tvojom istinom, Tobom Isuse Kriste, jer Ti si Istina. Po Tvome Svetom Duhu hoću dopustiti da mnome ravna Tvoja istina. Hoću dopustiti da moj život određuje Tvoja istina, da me odvoji od svake laži i obmane, da budem istinit i iskren.

Oblačim Tvoju pravednost kao oklop. Jer Ti si, Isuse Kriste, na sebe uzeo sve moje grijehе, sve moje nedostatke, za njih si na križu umro i uskrsnuo. Ti, Pravedni, darivaš mi svoju preobilnu pravednost. Osposobljuješ me da ne dopustim da mnome ovladaju okolnosti, nego da Tvojom snagom njima ovladam po Tvojoj volji.

I obnavljam spremnost (izuvam obuću) zauzeti se za Tvoje evanđelje. Neću dopustiti da mnome ravnaju moje želje i predodžbe, nego da budu na raspolaganju Tebi gdje i kako me hoćeš uporabiti. Budi volja Tvoja. Neka se širi Tvoje kraljevstvo.

Šiguran u Tvoju savezničku ljubav, štitom vjere se odupirem svim strjelicama Zloga koje me hoće spriječiti, sapeti, raniti i obeshrabriti. Ne dam da me blokiraju. Ako me tko svojim ponašanjem uvrijedi, oprostiću. Neću sebe učiniti ovisnim o tome što drugi o meni misle, govore ili kako se prema meni ponašaju. Hoću ovisiti samo i jedino o Duhu Svetom.

Posežem za kacigom spasenja i odričem se svih negativnih misli u obliku briga, strahova, beznađa, kritike, odbijanja, mržnje, ogorčenosti, dvojbe i stresa. Neću dopustiti da mnome ovladaju ove misli, nego samo i jedino Ti i Tvoj Sveti Duh. Isuse Kriste, izlij nanovo svoga Duha u moje srce i ispuni me mislima radosti, nade, vjere, odvažnosti, mira, ljubavi i strpljivosti.

Uzimam u svoje mač Duha, Tvoju riječ, koja ostaje za vrijeme i vječnost. Daj da u meni postane životno to što mi danas hoćeš reći. Gradim na Tvojoj riječi koja je puna života i snage. Hoću govoriti Tvoje riječi da bi se Tvoja snaga mogla razviti.

Isuse Kriste, Ti si izvršio otkupljenje i dovršit ćeš svoju uskrsnu pobjedu. Zato Te slavim i zato Ti se klanjam. Amen. Aleluja!

Literatura

Cantalamesa, Raniero, Život u Kristu: Tečaj obnove u vjeri (hrv. prijevod, op. prev.

De Mello, Anthony: Dodirnut Bogom, FTI Zgb.

Harter Rainer: Nije li nam gorjelo srce? Kako Božja ljepota budi našu strast.

Hartl, Johannes: Neukrotivi Bog. Van iz duhovne komotnosti.

Hartl Johannes: Jednostavna molitva. Trening za svakodnevicu u dvanaest koraka

Hartl, Johannes, Meuser Bernhard, Wallner Karl: Misija manifest. Teze za Comback Crkve.

Hinz, Tamara: Povjeren si sebi. Rasti duhovno i osobno

Mallon, James: Kad Bog sanira kuću: Od prokušane do misionarske zajednice Crkve

Prince, Derek: Proglasiti Božju riječ. 365 dana u godini.

Ruppert, Fidelis: Učiti duhovno se boriti. Benediktinsko umijeće života u svajkodnevici

Schmidt, Ursula & Manfred: Pronicljiva molitva. Temelj i praksa

Thurman, Chris: Laži u koje vjerujemo. Kako raskrinkati životne laži i živjeti slobodno

Wommack, Andrew: Duh, duša & tijelo.

Sadržaj

Uvod

1. **Nanovo se roditi**

Novost kršćanstva

Stvarni problem

Prihvatiti spasenje

Umetak: Trebamo li otkupitelja?

Učinci ponovnog rođenja

2. **Život iz ponovnog rođenja**

Biblijska antropologija

Povrjeda i ponovno uspostavljanje duha

Nutarnji stav

Pogledati vlastitu realnost

Putevi ozdravljenja

Ostati u Božjoj istini

3. **Duh sinovstva**

Život u Božjemu kraljevstvu

Novi identitet: Božje kćeri i sinovi

Živjeti iz sinovstva

Pomirenje – Ozdravljenje rane od oca

4. **Povijest Božje ljubavi – moj život**

Opažanje moga života

Made by God

Rasti i sazrijevati

Iz Božjega Da ljubiti svoj život

5. Rastl u Duhu

Razlučivati

Spoznati posljedice

Umetak: Duhovni boj

Rasti u ljubavi: Ljubav prema neprijatelju

Koraci Duha

Gledati naočalama Duha

6. Oduprijeti se grijehu

Pogrješke (slabosti), osjećaji krivnje i grijeh

Kako prepoznati grijeh?

Prekinuti s grijehom

Umetak. Pornografija: Neumjerena težnja (strast) i grijeh

7. Ozdravljenje snagom vjere

Dimenzije bolesti i ozdravljenje

Vidici ozdravljenja

Umetak: Ozdravljenje od osramoćenja (ponižavanja)

Moliti za ozdravljenje

8. Proglasiti (objaviti) Božju riječ

Marija – Uzor u vjeri

Vjernički primiti (začeti)

Proglasiti (objaviti) Božju riječ

9. Rasti u spoznaji

Učinak spoznaje Boga

Umetak: Kako ljudi upoznaju Isusa?

Rasti u spoznaji Isusa Krista

10. Cjelovito srce – Potpuno predanje

Koraci nasljedovanja

Put do predanja srca, do potpuna predanja

11. Pobjedonosna vjera

Rasti u tjeskobi

Živjeti iz pobjede

Duh sve čini novo!

Dodi, Gospodine Isuse!

Dodatak

Oproštenje – nužno za ozdravljenje

Poticaji u vezi s daljnjim životnim lažima

Molitve

Korištena literatura

Korica

Kao kršćani vjerujemo da nas je Isus Krist otkupio. Ali kako se otkupljenje događa?

Korak po korak pokazuje nam ova knjiga kako naš duh, počevši od duhovnoga ponovnog rođenja – dobiva na snazi. Spoznajući krive (lažne) modele razmišljanja (životne laži) i mnogim konkretnim koracima obraćenja, razvija se snaga otkupljenja. Mi se oslobađamo strahova, blokada, osjećaja manje vrijednosti..., i sve više dobivamo nutarnju snagu.

Teme, kao: Živjeti iz Duha Božjega djetinjstva (sinovstva), ljubiti svoj život (i svoju životnu zadaću), tražiti gledanje Duha, suprotstaviti se (oduprijeti se) grijehu, ozdravljenje snagom vjere, proglasiti Božju riječ, rasti u spoznaji Boga, potpuno predanje, pobjedonosna vjera..., vode do punine života koji nam je obećao Isus (Iv 10,10).

Knjiga popraćena s mnogim praktičnim vježbama i životu bliskim primjerima prava je pomoć prikladna za sve koji hoće postati gorljivi u Duhu, posebno pak za sve koji dušobrižnički prate ljude.